

**T.C.
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI**

**15 NO'LU ANTAKYA ŞER'İYYE SİCİLİ
(H.1230-1232 / M.1815-1817)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Ayşe Şenay BAHTİYAR

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Ahmet GÜNDÜZ

Hatay-2018

**T.C.
HATAY MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI**

**15 NO'LU ANTAKYA ŞER'İYYE SİCİLİ
(H.1230-1232 / M.1815-1817)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Ayşe Şenay BAHTİYAR

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Ahmet GÜNDÜZ

Hatay-2018

ONAY

AYŞE ŞENAY BAHTİYAR tarafından hazırlanan “**15 NO’LU ANTAKYA ŞER’İYYE SİCİLİ**” adlı bu çalışma jüri tarafından lisansüstü öğretim yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre değerlendirilip oybirliği / oyçokluğu ile **TARİH ANABİLİM DALINDAYÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

/ /2018

Jüri Üyeleri	İmza
Doç. Dr. Ahmet GÜNDÜZ (Tez Danışmanı)	
Yrd. Doç. Dr. Işıl IŞIK BOSTANCI (Üye)	
Yrd. Doç. Dr. Haydar ÇORUH (Üye)	

Ayşe Şenay BAHTİYAR Tarafından Hazırlanan “**15 No’lu Antakya Şer’iyye Sicili**” adlı tez çalışmasının yukarıda imzaları bulunan jüri üyelerince kabul edildiğini onaylarım.

Prof.Dr. Ali AVCARLI
Enstitü Müdürü

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MUSTAFA KEMAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile bu tezde yer alan bilgilerin tamamının akademik kurallara ve etik ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Söz konusu kural ve ilkelerin gereği olarak tezde yararlandığım eserlerin tamamına uygun bir şekilde atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi ayrıca beyan ederim. (28/08/2018)

Ayşe Şenay BAHTİYAR

ÖNSÖZ

Osmanlı Devletinin mahkeme zabıtları olan şer'iyye sicilleri, Türk Tarihi'nin XIV-XX. yüzyılları arasındaki döneminin anlaşılması bakımından en önemli kaynaklardandır. Kadılar tarafından tutulan şer'iyye sicilleri sadece hüccet ve i'lam ağırlıklı zabıtlar olarak görülsede bu siciller çok daha geniş bir muhteviyata sahiptir. Özellikle Osmanlı Devleti'nin sosyal, siyasi, hukuki ve ekonomik yapısı hakkında geniş ölçüde bilgiler içeren şer'iyye sicilleri, yerel tarih için de ayrı bir öneme sahiptir.

Son yıllarda şer'iyye sicillerinin önemi daha da anlaşılmaya başlanmıştır. Bu sebeple yapılan çalışmalarda bir artış gözlenmektedir. Bu açıdan bakıldığında şer'iyye sicilleri Antakya için de önem arz etmektedir. Dolayısıyla yapılan çalışmada 15 No'lu Antakya Şer'iyye Sicili'nin transkripsiyonunu ve değerlendirmesi yapılarak H.1230-1232/M.1815-1817 yıllarına ait şehrin idari, sosyal ve ekonomik yapısı ortaya konmaya çalışılmıştır.

Yüksek lisans tezi olarak hazırlanan bu çalışma giriş ve sonuç bölümleri dışında üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, Osmanlı adalet teşkilatı ve şer'iyye sicilleri hakkında genel bir değerlendirme yapılmıştır. İkinci bölümde, 15 No'lu Antakya Şer'iyye Sicili'nin genel özellikleri ve defterdeki belgelerin kısa özetleri ile bu belgelerin muhtevalarına göre tasnifi yapılarak düzenlenmiştir. Ayrıca sicilin transkripsiyon metnine yer verilmiştir. Üçüncü bölümde, defterdeki veriler doğrultusunda Antakya'nın idari, iktisadi ve sosyal yaşamı ayrı başlıklar altında incelenip değerlendirilmiştir. Belgelerde adı geçen mahalle, köy gibi birimler; kullanılan eşyalar, meslek gurupları, dini ve sosyal müesseseler ile kentte kullanılan lakaplar tasnif edilerek tablo haline getirilmiştir.

Bu tezin oluşum sürecinde gerek bilgi ve deneyimiyle akademik desteğini esirgemeyen çok değerli danışman hocam Prof. Dr. Ahmet GÜNDÜZ'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Tez çalışması sürecinde bulunduğu katkılardan dolayı Öğr.Gör. M.Yusuf ÇELİK'e ayrıca şükranlarımı sunarım. Çalışma süresince daima yanımda olup beni destekleyen ve sıkıntılara ortak olan aileme ve desteğini hiç eksik etmeyen kıymetli eşim Yılmaz BAHTİYAR'a sonsuz teşekkürler ederim.

Hatay 2018

Ayşe Şenay BAHTİYAR

15 NO'LU ANTAKYA ŞER'İYYE SİCİLİ

Ayşe Şenay BAHTİYAR

Tarih Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, 2018

Danışman: Prof. Dr. Ahmet GÜNDÜZ

ÖZET

Şer'iyye sicilleri, ait oldukları bölgenin, idari, iktisadi, askerî, siyasi ve kültürel hayatı açısından bilgi veren birinci elden kaynaklardır. Bu nedenle Osmanlı Devleti'nin herhangi bir bölgesinin tarihinin yazılmasında siciller önemli bir yer tutmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, 15 No'lu Antakya Şer'iyye Sicili'nin transkripsiyonunu yaparak, elde edilen veriler doğrultusunda Antakya'nın idari, hukuki, iktisadi, sosyal ve kültürel yaşamı hakkında değerlendirmeler yapmaktır. Yapılan çalışmada H.1230-1232/M.1815-1817 yıllarını kapsayan defterden elde edilen bilgilerle sadece Antakya'nın değil aynı zamanda Osmanlı tarihinin bir kısmının aydınlatılmasına da katkı sağlanmış olunacaktır.

15 No'lu Antakya Şer'iyye Sicili 40 sayfa ve 92 belgeden oluşmaktadır. Defterde Antakya kazasında mahkemeye intikal etmiş davalara ait kararlar ile üst makamlarca gönderilen belgeler yer almaktadır. Sicil, alacak-verecek, dini ve sosyal müesseselerin tamirâtı, resmi yazışmalar, mal mülkiyeti, çeşitli vergiler, müsadere edilmiş mallar, muhtelif konularda yapılan satışlar, terekeler, vasi tayini ve nafaka konulu belgeleri içermektedir

ANAHTAR KELİMELEK

Antakya, Şer'iyye Sicili, Kaza, Tereke,

NUMBER 15 ANTIOCH SER'İYYE REGISTER

Master's Thesis, Ayşe Şenay BAHTİYAR

Department of History, 2018

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Ahmet GÜNDÜZ

ABSTRACT

Şer'iye registers are first-rate sources that provide information on the administrative, economic, military, political and cultural life of the region they belong to. For this reason, registers have an important place in the writing of the history of any region of the Ottoman State.

The purpose of this study is to investigate the transcription of Antochia Şer'ya Sicili by making the evaluation, in the direction of the obtained data Antochia 's administrative, legal, economic, social and cultural life. In the study with the information obtained from the book covering H.1230-1232 / M.1815-1817 not only Antochia, but also at the same time contributing to the clarification of a part of Ottoman history will be provided.

15 Antochia Şer'iyye Registry consists of 40 pages and 92 documents. In the book Antochia, the decisions taken by the court and the sentences sent to other authorities are included. The registry includes repairs to religious and social institutions, official correspondence, property, miscellaneous taxes, confiscated goods, sales made in various ways, terraces, guardianship and alimony.

KEY WORDS

Antochia, Şer'iye Registers, District, Probate

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ	I
ÖZET	II
ABSTRACT.....	III
TABLolar LİSTESİ.....	VI
KISALTMALAR	VII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

OSMANLI DEVLETİ'NDE ADALET TEŞKİLATI VE ŞER'İYYE SİCİLLERİ

1.1. OSMANLI DEVLETİ'NİN HUKUKİ YAPISI.....	3
1.2. OSMANLI DEVLETİ'NDE YARGI: ŞER'İ MAHKEMELER VE MAHKEME GÖREVLİLERİ.....	4
1.2.1. Kadı (Hâkim).....	6
1.2.2. Naib.....	9
1.2.3. Muhzır.....	11
1.2.4. Mübâşir	11
1.2.5. Müşâvir	11
1.2.6. Kâtip.....	12
1.2.7. Kassam.....	12
1.2.8. Şühûdü'l-Hâl.....	12
1.2.9. Davâ Vekili	13
1.2.10. Tercüman	13
1.3. GENEL OLARAK ŞER'İYYE SİCİLLERİ	13
1.4. ŞER'İYYE SİCİLLERİNDEKİ BELGE ÇEŞİTLERİ	18
1.4.1. Hüccet	18
1.4.2. İ'lâm.....	18
1.4.3. Ma'rûz Ve Arzuhâl	18
1.4.4. Mürâsele.....	19
1.4.5. Ferman	19
1.4.6. Berât.....	19
1.4.7. Buyruldu	20

1.4.8.Temessük	20
1.4.9.Tezkire	20

İKİNCİ BÖLÜM

15 NO'LU ANTAKYA ŞER'İYYE SİCİLİ

2.1. GENEL ÖZELLİKLERİ	21
2.2. BELGELERİN MUHTEVALARINA GÖRE TASNİFİ	22
2.3. BELGE ÖZETLERİ	25
2.4. TRASNKRİPSİYON METNİ.....	41

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

15 NO'LU ŞER'İYYE SİCİLİNE GÖRE ANTAKYA

3.1. İDARİ YAPI	130
3.1.1.Mahalleler	132
3.1.2.Köyler	132
3.1.3.Mezraalar	134
3.2. İKTİSADİ YAŞAM	135
3.2.1.Mukataa Gelirleri.....	135
3.2.2.Müsâdere.....	136
3.2.3.Menzil Ücretleri.....	137
3.2.4.Avarız Ve İmdad-ı Hazariye Vergisi	138
3.2.5.Terekeler	139
3.2.6.Çeşitli Mal, Giyecek Ve Ev Eşyaları	140
3.2.7.Ekonomik Faaliyetler.....	143
3.2.8.Meslek Gurupları Ve Ticari Müesseseler	144
3.2.9.Alacak-Verecek İlişkileri.....	145
3.3. SOSYAL YAŞAM.....	147
3.3.1.Aile.....	147
3.3.2.Verâset	148
3.3.3.Vasilik.....	150
3.3.4.Nafaka.....	152
3.3.5.Dini Ve Sosyal Müesseseler	152
3.3.6.Lakaplar	154
3.3.7.Sultan II. Mahmut'un Kızı Emine Sultan'ın Doğumu.....	155
SONUÇ	156
KAYNAKÇA.....	160
EKLER.....	164

TABLULAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo I: 15 No'lu Antakya Şer'iyeye Sicili'nde Bulunan Belgeleri Muhtevalarına Göre Tasnifi.....	21
Tablo II: Antakya Kazasının Köyleri.....	122
Tablo III: Antakya'da Bulunan Çeşitli Giyim Eşyaları 1815-1817.....	129
Tablo IV: Antakya'da Bulunan Çeşitli Ev Eşyaları 1815-1817.....	130
Tablo V: Antakya'da Bulunan Çeşitli Özel Eşyalar 1815-1817.....	131
Tablo VI: Antakya'da Tespit Edilen Meslek Çeşitleri 1815-1817.....	133
Tablo VII: Defterde Adı Geçen Dinî ve Sosyal Müesseseler, 1815-1817.....	141
Tablo VIII: Defterde Adı Geçen Lakap ve Unvanlar 1815-1817.....	142

KISALTMALAR

A.Ş.S.	Antakya Şer'iyeye Sicili
b.	Belge
Bk.	Bakınız
C.	Cilt
DAGM	Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü
DİA	Diyanet İslam Ansiklopedisi
DTCFD	Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi
Ed.	Editör
H.	Hicri
İÜEFB	İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Basımevi
MAE Univ.	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
M.	Miladi
MKÜ	Mustafa Kemal Üniversitesi
n.	Numro
S.	Sayı
s.	Sayfa
TDAV	Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı
TDV	Türkiye Diyanet Vakfı
TTK	Türk Tarih Kurumu
TTKB	Türk Tarih Kurumu Basımevi
vd.	Ve diğerleri
vs.	Ve saire
Yay.	Yayınlar

GİRİŞ

Kadı defteri, kadı sicili, zabt-ı vekayi, sicillât-ı şer'îyye, mahkeme kayıtları veya sadece *sicil* denilen bu defterler, kadı yahut nâibi tarafından tutulmakta ve çeşitli türden belgeleri içermektedir. Şer'îyye sicilleri Osmanlı yerel mahkemelerinde, mahkemeye intikal eden her türlü resmi yazı ve dava sonuçlarının belli bir disiplin içerisinde kaydedildiği defterlerdi. Bunun yanında çeşitli fermanlar, buyruhdular, berâtlar ve tezkireler gibi merkezden gelen her çeşit resmi yazıların suretinin bulunduğu defterlerdi. Ayrıca sicillerde yer alan vakfiye kayıtlarında bölgenin içinde barındırdığı sosyal yapılarla ilgili bilgiler de yer almaktadır. Dolayısıyla tarih araştırmalarında, birinci elden kaynak olan şer'îyye sicilleri, ait oldukları bölgenin, idari, iktisadi, askerî, siyasi ve kültürel hayatı açısından bilgi veren en önemli kaynaklardır.

Kadılık müessesesinin Osmanlı Devleti'nin ilk devrinden itibaren mevcudiyeti bilinmekle birlikte, şer'îyye sicillerinin de Osmanlı'nın ilk dönemlerinden itibaren var olduğu, ancak bunların günümüze ulaşmadığı ileri sürülebilir. Osmanlı Devleti'nde genel olarak kadıların görev yaptığı her yerde tutulan sicil defterleriyle ilgili yapılan çalışmaların en eski tarihlisi XV. yüzyıla ait olmakla birlikte son dönemde şer'îyye sicilinin tarih yazıcılığındaki yeri giderek ayrı bir önem kazanmaya başlamıştır. Nitekim bu defterler tasnif edilirse altı asır boyunca üç kıta üzerinde farklı etnik kimlikte ve dinî inanışa sahip pek çok millete kucak açmış ve onları bir arada adalet ve hoşgörü ile yöneten Osmanlı Devleti'nin tüm unsurları ile incelenmesi sağlanacaktır. Bu nedenle XV. yüzyıldan itibaren XX. yüzyılın başlarına kadar süre gelen dönemi tam manasıyla anlamak ve yazabilmek, ancak sicillerin transkripsiyonunun yapılp araştırmacıların değerlendirmesine sunmakla mümkün olacaktır. Dolayısıyla şer'îyye sicilleri, içerdiği belgeler sayesinde Osmanlı tarihinin çeşitli yönlerini bütün ayrıntılarıyla inceleme imkânı vermektedir. Özellikle yerel tarih çalışmalarında sosyal, askerî, iktisadî, adlî ve idarî yapı hakkında çok kıymetli bilgiler içeren şer'îyye sicilleri tarih araştırmalarında “birinci elden kaynak” görevindedirler. Bu siciller ait oldukları bölge halkının günlük hayatını, çarşılarını, mahalle ve köylerini, örf ve adetlerini, vakıflarını, yaşam koşullarını, bölgedeki her türlü fiyat hareketlerini, farklı etnik ve dinî grupların

birbirleriyle ilişkilerini ve bölgenin ticarî faaliyetlerini gösteren çok kıymetli bilgiler vermektedir. Ayrıca sosyal, kültürel, hukukî, idarî ve iktisadî hayat hakkında önemli veriler ihtiva etmektedir. Bu denli kıymetli bilgiler içeren kaynaklar incelenmeden Türk Tarihi'nin XV-XX. yüzyılları arasındaki döneminin anlaşılması mümkün değildir.

Bu bağlamda yapılan çalışma 15 No'lu Antakya Şer'iyye Sicili'nin transkripsiyon ve değerlendirmesinden ibarettir. H. 1230-1232 / M. 1815-1817 yıllarını kapsayan sicil muhtelif konuları içermekte olup, 40 sayfa ve 92 belgeden oluşmaktadır. Defterde dava kayıtlarının yanı sıra, mahkeme ilamları, fermanlar ve müsadere edilmiş bazı mallara ait belgeler yer almaktadır. Bu belgelerden faydalanılarak Antakya'nın 1815-1817 yılları arasındaki idari, iktisadi, askerî, siyasi ve kültürel hayatı hakkında değerlendirmeler yapılarak Osmanlı dönemi Türk tarihine katkı sağlamak hedeflenmiştir.

Transkripsiyon esnasında okunmasında güçlük çekilen kelimeler, Osmanlıca ve Arapça sözlüklerden istifade edilerek okunmaya çalışılmıştır. Karşılaşılan köy, mahalle, aşiret, şahıs, vb. gibi özel isimlerin doğruluğunun teyidi için de ilgili diğer kaynaklardan faydalanılmıştır. Transkrip esnasında okunamayan kelimeler (...) şeklinde, okunmasından emin olunamayan kelimeler (?) şeklinde, okunamayacak derecede yıpranmış veya silinmiş kelimeler (silik), boş olan kısımlar da (boşluk) şeklinde gösterilmiştir. Transkripsiyon metninde hemze (ء) ile ayın (ع) harfi (ة) şeklinde, elif (ل) , vav (و) ve y (ي) harfi ile yapılan uzatma ve inceltmeler ise (^) işaretiyle gösterilmiştir. Ayrıca defterde mükerrer yazılan kelimelerin ikincisi parantez içinde gösterilmiştir.

Öte yandan Antakya'ya bağlı köy ve mahalleler, meslek gurupları, ticari, dinî ve sosyal müesseseler ile çeşitli mal, giyecek ve eşya isimleri, lakaplar ve unvanlar, tespit edilip bazıları tablo haline getirilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

OSMANLI DEVLETİ'NDE ADALET TEŞKİLATI VE ŞER'İYYE SİCİLLERİ

1.1. Osmanlı Devleti'nin Hukuki Yapısı

Türkler'in Mete'den Timur'a kadar binlerce yıl aynı kalmış *Töre* adını verdikleri yasaları mevcuttur. Bu Töre devlet teşkilatının ve hanlık hâkimiyetinin temelini teşkil etmiş ayrıca kendilerine tabi kavimlerin kanunlarında hukuki bir çatışma yaşanmadığı nispette geçerli olmuştur (İnalçık, 1996: 322) .

Osmanlı Devleti, kendisinden önceki Türk devletlerinin siyasî, idarî, askerî ve sosyal alanlardaki kültür mirasını devralmıştır. Özellikle mirasçısı olduklarını iddia ettikleri Anadolu Selçukluları ve İlhanlılara ait teşkilat ve kanunları örnek olarak geliştirmişlerdir (Gökbilgin, 1977: 18). Osmanlı Devleti idarî teşkilatı ve buna bağlı olarak merkez teşkilatı oluştururken İslamiyet'ten önceki Türk devletleri ile Müslüman Türk devletlerinin birikimlerinden başarılı bir şekilde faydalanmıştır (İnalçık, 2008: 61,108). Ancak faydalanılan hukuki yapı ve idare sistemi olduğu gibi uygulanmamış kendi anlayışlarına ve yaşam koşullarına, örf, adetlerine, dini telakkilerine uygun bir takım kanun ve nizamlar meydana getirmişlerdir. Ayrıca topraklarının büyük bir bölümünün Hristiyan memleketleri üzerinde gelişmiş olması ve fethettiği Hristiyan memleketlerdeki bazı eski uygulamaları yürürlükten kaldırmayıp fetihten sonra da sürdürmesi, Osmanlı Devleti'nin diğer İslam devletlerindeki yönetim biçiminden oldukça farklı nitelikler göstermesine neden olmuştur (Özçoşar, 2003: 128).

Osmanlı Devleti'nde hukuk, şer'i hukuk, örfî hukuk ve cemaatler hukuku gibi kısımlardan oluşmaktadır (Demir, 2012: 343). Şer'i hukuk islam dininin, toplum düzeni ve fertler arasındaki ilişkiler konusunda koyduğu emir ve yasaklardan oluşur. Şer'i hukukun kaynakları ise Kur'an, *Hadisler*, toplumun belirlediği görüş olan *İcma* ve İslam hukukçularının uygulamalarını içeren *Kıyasa* dayanır (Ünal, 2007: 100).

Örfî hukuk ise Türk toplumu arasında Orta Asya'dan beri yaşayıp gelen adet ve geleneklere dayanıyordu. Özellikle kamu hukuku alanında örfî hukukun ön plana çıktığı görülmektedir. Osmanlı hükümdarlarının münferit ferman kanunnameleriyle oluşan örfî hukuka “*örf-i padişahî, örf-i münif-i sultanî*” de denmektedir. Örfî hukuk terimine ilk kez Fatih döneminde rastlanmaktadır. Bu dönemin tarihçisi Tursun Bey örfî hukukun varlığından bahsetmektedir (Şen, 1999: 328). Örfî hukukun teşekkülünün, İslâm hukukunun teşekkül biçimiyle ve Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu siyasî, idarî ve hukukî şartlarla yakın ilişkisi vardır. Öyle ki her eyalet ve sancağın kendi ekonomik ve sosyal özellikleri dikkate alınarak düzenlenmiş kanunnameleri vardır. Sancak kanunnameleri Osmanlı Hukuku içerisinde mühim yer tutar bu kanunnamelerde toprak tasarrufu vergi sistemi ve tımar düzeni anlatılır (İnalçık, 2001: 304). Malî, idarî, askerî, siyasî ve hukukî şartlar, devletin bu şartlara uygun hukukî düzenlemeler yapmasını zorunlu kılmıştır. Bu şer'î ve örfî hukuk esasları hemen her alanda Osmanlı Hukuku'nun bütünlüğü içinde birbiriyle çatışan değil, daima birbirini tamamlayan iki unsur olarak kabul edilmiştir.¹

Osmanlı Devleti'nde hukukun düzenlenme yetkisi teorik olarak padişaha aitti. Şeri'at da idari askeri ve mali konularda İslam hukukunun prensiplerine ters düşmemek kaydıyla padişaha kanun koyma yetkisi tanıyordu. Uygulamada ise *şeyhülislam* başta olmak üzere *kadıaskerler* ve hukuki konuları iyi bilen *ulemâ* padişaha kanun koyma konusunda yardımcı oluyorlardı. (Ünal, 2007: 100).

1.2. Osmanlı Devleti'nde Yargı: Şer'i Mahkemeler Ve Mahkeme Görevlileri

Her türlü ihtilafların çözüldüğü yer olan *mahkeme* Arapça'da “*hüküm*” kökünden türeyen bir mekân ismidir “davaların görülüp hükme bağlandığı yer” anlamına gelir (Develioğlu, 2006: 567). Osmanlı mahkemesi, daha önceki ve çağdaş İslâm devletlerinde görülen örneklerle nispetle gelişmiş bir yapı arzeder. Zira

¹ Osmanlı Devleti'in dayandığı hukukun şer'i mi, örfî hukuk mu olduğu hukukçular arasında tartışma konusu olmuştur. Bazı İslam hukukçuları örfî hukuku kabul etmekle beraber diğer bir kısmı Kur'an ve sünnette ters düşmemek kaydıyla örfî izin vermiştir. Osmanlı padişahları kanunlarını koyarken İslamın temel hükümlerine ters düşmemeye özen göstermiş. Bazı durumlarda ise XVI. Yüzyılın ünlü hukukçusu Ebu's-suud Edendi'nin örfî vergileri şer'i vergilere dâhil ettiği görülüyor. Bk. Halil İnalçık, “*Osmanlı Hukukuna Giriş: Örfî-Sultani Hukuk ve Fatih'in Kanunları*”, **Osmanlı İmparatorluğu Toplum Ve Ekonomi**, (1998), s. 311-349; M. Ali Ünal, **Osmanlı Müesseseleri Tarihi**, Fakülte Kitapevi, 2007, s.100-102.

Osmanlı mahkemesinin görev ve yetki alanı genişlemiştir; hem şer'î hem örfî davalarda tek yetkili mahkeme konumundadır.

Kadınların ve mevalinin buldukları kaza ve şehirlerde şer'i mahkemeler vardır. Kadılar şer'i ve hükmi muamelatta kendilerine verilen berâtlarda gösterilen vazifeleri görüp Hanefî mezhebine göre hüküm verirlerdi. Şer'iyeye mahkemeleri "*mehâkim-i şer'iyeye, meclis-i şer', meclis-i şer'-i enver/nebevî*" olarakta isimlendirilirdi. Nikâh, izdivaç, miras taksimi, yetim ve mal-i gaibi muhafazası vasi tayin ve azli, vasiyetlerin ve vakıfların hükümlerine riayet edilmesinin nezareti, cürüm ve cinayet ve sair bütün davalar, kısaca şer'i ve hukuki bütün işler kadılar tarafından şer'i mahkemelerde görülürdü(Akgündüz, 2009: 16-17). *Hâkimü ş-şer'* de denilen kadılar önlerine gelen şerî davalara fıkıh kitaplarında, örfî davalara ise Kanunnamelerde yer alan kuralları uygulamışlardır (Aydın, 2003: 342).

Klasik Osmanlı döneminde her kaza çevresinde bulunan ve kadınların başkanlık ettiği şer'iyeye mahkemeleri dışında merkezde bulunan Divan-ı Hümayun, Vezir-i azam Divanları ile kazaskerlerin, ayrıca esnaf üzerinde lonca vebenzeri meslek teşekkülleri kethüdası ile muhtesiblerin, mali konularda defterdarların, askerler üzerinde Yeniçeri Ağası ve Kaptan-ı Derya'nın, tarikat mensupları üzerinde şeyhlerin, Hz. Muhammed soyundan gelenler üzerinde nâkilbü'l-eşrâfların, taşrada beylerbeyi ve sancakbeyleri divanlarının da birtakım yargı yetkileri vardı (Ekinci, 2005: 419). Ancak bütün bu mahkemeler sınırlı görev alanı ve yetkileri olan kurumlar olup; Osmanlı Devleti genelinde yetkili yargı kurumu klasik Osmanlı mahkemesidir. Şer'î mahkemelere sadece Müslümanlar değil aynı zamanda gayrimüslimler de müracaat edebilirlerdi. Gayrimüslimler şahıs, aile vemiras hukukuyla ilgili davalarını kendi ruhani meclislerine götürebildikleri gibi; kendi aralarında bir anlaşmazlık olduğunda isterlerse Osmanlı mahkemelerine de gidebilirlerdi (Özcoşar, 2003: 129-130).

Osmanlıda şer'i mahkemeler ile ilgili en köklü değişiklik Tanzimat'tan sonra meydana gelmiştir. Bu dönemde tek hâkimli klasik Osmanlı mahkemelerinin yerini birden fazla hâkimden oluşan mahkemeler almaya başlamıştır. (Aydın, 2003: 343) 1284/1867 tarihli *Divân-ı Ahkâm-ı Adliye Nizamnamesi* ile aile, miras, vakıf, şahsa karşı işlenen suçlar ve cezalar gibi "*hukuk-ı şer'iyeye*" denilen davâlar dışındaki hususlar, şer'iyeye mahkemelerinin yetkisinden çıkarılmıştır. Yine aynı tarihli *Şurâ-yı*

Devlet Nizamnamesi ile şer'îyye mahkemelerinin idarî yargı yetkisi elinden alınmış, 1916 yılında şer'îyye mahkemeleri Adliye Nezareti'ne bağlanmış, 1924'te ise ortadan kaldırılmıştır (Akgündüz, 2009: 17-19).

Şer'îyye mahkemelerinde görev yapan memurlar ise şunlardır.

1.2.1. Kadı (Hâkim)

Hukukî uyuşmazlıkları ve davaları karara bağlamak üzere devletçe tayin edilen görevli, hâkim (Atar, 2001: 66). Arapça'da kazâ kökünden ism-i fâil olan kadı, fıkıh terimi olarak insanlar arasında meydana gelen çekişme ve davaları şer'î hükümlere göre çözümlmek için yetkili makamca tayin edilen kişiyi ifade eder (Atar, 2001: 66).

Osmanlı Devleti'nde beylik döneminden beri fethedilen yerlere hukuku temsilen bir kadının, idareyi temsilen bir subaşının tayini yerleşmiş bir gelenektir. Osman Bey'in ilk tayin ettiği iki memurdan birisi kadı olmuştur. Ancak o dönemde kadıları yetiştirecek henüz bir kaynak mevcut olmadığından ilk Osmanlı kadıları Anadolu, İran, Suriye ve Mısır gibi yerlerden getirilmiştir (Akgündüz, 2009: 14).

Orhan Bey zamanında kadıların eğitimi için ilk medreseler kurulmuş. Osmanlı devlet ve toplum sisteminde kadıların mesleklerinin ayırımı, derecelenmesi ve rütbelerin asıl şekillenmesi Fâti Sultan Mehmed devrinde olmuştur. Bu devirde kadının meslekî eğitiminde kurumlaşma ve hiyerarşisinin yerleşmesi açısından en önemli yer olan Sahn-ı Semân medreseleri, XVI. yüzyılda Süleymaniye medreseleri kuruluncaya kadar bu yüksek eğitim kurumu kadılık mesleğine girecek gençlerin tahsil görüp icâzet aldıkları yer olmuştur (Ortaylı, 2001: 70).

Kaza idaresinin başı olan kadılar mutlaka yüksek dereceli bir medreseyi bitirmiş olupbelli bir müddet Edirne, Konya, Sivas ve Bağdat gibi büyük şehirlerde “*danişment*” olarak hizmet görmüş kişiler arasından tayin olurdu. İstanbul, Bursa ve Ankara'daki yüksek medreselerde müderrislik edenler arasından da arzu edenlere kadılık veriliyordu. Mamafih, büyük şehirlere kadı olabilmek için İlmiye makamında yüksek kademelere çıkmış olmak lâzımdı. Kadı görevine ancak iki sene müddetle atanabiliyor iki yıl sonunda İstanbul'a giderek “*mülazamette*” (maaşsız beklemesi) gerekiyordu (Akdağ, 1955: 48). Kadıların tayini mutlaka padişah berâtı ile olur, ilmiye mensuplarının tayin, yol ve nakil işlemlerini Anadolu ve Rumeli

kazaskerlerinin daireleri yapardı. Padişahın berâtı ile gerçekleşen kadı tayinleri, kazasker dairesinde ruznâme defterlerine kaydedilirdi. Eğer bir kadının tayini bu deftere kaydedilmemişse berât hükümsüz olurdu. Kadılar bir bölgeye kural olarak iki yıllık süreyle (*müddet-i örfiyye*) tayin edilirdi. Ancak bu sürenin kesilmesi veya uzatılması da mümkündü (Ortaylı, 2001: 70-71).

Kadılar görev yaptıkları kaza bölgesinin durumuna göre belli derecelere ayrılmıştır. Kaza kadıları küçük merkezler olup kazaskerler buralara doğrudan kadı tayin edebilirlerdi. Mevleviyet sayılan İstanbul, Edirne, Sofya, Selanik, Bursa gibi büyük şehir kadılıklarının ise sınırların genişlemesiyle sayıları artmıştır. Mevleviyet olan kadılar görev yaptıkları sancak ve bazı eyaletlere göre aldıkları yevmiyeler 150, 300 ve 500 akçalık şeklinde gruplara ayrılmıştır (Uzunçarşılı, 1988: 94-102).

Kadıların görev ve yetkileri oldukça geniştir. Bunlar hukuki, askeri, belediye örfi olarak adlandırılabilir. Kadılar şer'i mahkemenin reisidir her türlü anlaşmazlıkları ve cezai müeyyideyi gerektiren suçlar bu mahkemede çözümlenirdi. Anadolu ve Rumeli'de bulunan mahkemelerde esas itibarıyla Hanefî mezhebi içtihadları uygulanmış, bu uygulama XVI. yüzyılın ortalarından itibaren daha katı bir tarzda takip edilmiştir. Tarafların başka bir mezhebe mensup bulunması veya diğer bir mezhep görüşünün uygulanmasını talep etmeleri Anadolu ve Rumeli mahkemeleri söz konusu olduğunda dikkate alınmazdı. Diğer mezhep mensuplarının yoğun biçimde yaşadığı Ortadoğu ve Kuzey Afrika bölgelerinde ise Hanefî başkadısının başkanlığında diğer üç Sünnî mezhepten de nâibler tayin edilerek mensupları için bu mezhep görüşlerinin uygulanmasına imkân tanınmıştır (Aydın, 2003: 344). Her türlü alacak borç ve miras davaları ile arazi ihtilafı ehl-i örf ile re'âyâ arasındaki anlaşmazlıklar kadı tarafından çözüme kavuşturulurdu. Mahkeme kadının oturduğu konağın alt katında kurulurdu. Kadının hüküm verdiği yere *meclis-i şer'* (şeriat meclisi) denirdi Şayet böyle elverişli bir konak yoksa kasabanın en büyük camiinde yargı işleri yürütülürdü. Ayrıca ilmiye sınıfına mensup müderris, mütevellî ve diğer vakıf görevlileri ile vakıflardan yararlananların tayin ve azilleri kadının arzı ile mümkün olurdu (Ünal, 2007: 224-225).

Diğer taraftan bulunduğu şehrin belediye hizmetlerinden sorumlu olan kadılar, şehir kehtüdası, çöpcübaşı, mimarbaşı, esnaf kehhüdarları, bazarbaşı ve muhtesip gibi kişilerden oluşan bir çeşit meclisin başkanı idi (Akdağ, 1955: 51).

Aynı zamanda kadının askeri görevleri de vardı ve bunlar arasında avarız hanelerinin tespiti bunların toplanması ve ordunun iâşe işlerinin halledilmesi gelmekte idi (Ünal, 2007: 225).

Hükümet merkezinin halktan istediği vergileri (*tekâlifî divaniye*) hane başına tarh ve tevzi ederek bizzat topladığı vergiler olduğu gibi, seferlerin sivil halkı alâkalandıran hususlarını da kadı takip eder ve neticelendirirdi. Halk hükümetten bir talepte bulunacağı veya şikâyet edeceği zaman doğrudan doğruya kadıya müracaat eder ve isteklerini hükümet merkezine kadı bildirdi. Hükümetin kazada icrasını kadıya fermanla emrettiği husus için kendisine yardım etmek üzere ya İstanbul'dan bir mübaşir gönderilir veya o kazadan diğer bir memuru bu işle vazifelendirilirdi (Akdağ, 1955: 49-50).

Kadı mahkemesinde merkezden gelen fermanlar, dava özetleri, askerlik işlemleri fazla ayrıntıya girilmeden kaydedilmiştir. Bütün bu kayıtlar kadının evinde veya camide saklanırdı. Osmanlı mahkeme arşivlerinde dava zabıtları, mukavele, senet, satış, vakfiye kayıtları, vekâlet, kefalet, vesâyet, âzatlık belgesi, borçlanma, tereke ve taksim senetleri, günlük narh listeleri, esnaf teftişiyle ilgili kayıtların tutulduğu defterler, ayrıca ferman, berât, ruûs, tezkire kayıtlarının yer aldığı siciller bulunurdu. Bunlara genel olarak kadı sicilleri veya *şer'îyye sicilleri* denilirdi. Ancak bu gibi kayıtlar pek çok yerde tek bir sicil defterinde yer alırdı (Ortaylı, 2001: 73). Göreve yeni gelen bir kadı önceki kadıdan evrakı, defterleri talep eder, iki emin tayin ederek onların önünde bunları gözden geçirirdi. Mahkeme sicilleri aynı zamanda şehrin ticarî kayıtları, noterlik arşivi özelliğindedeydi (Ortaylı, 2001: 73).

İlerleyen zaman içerisinde Osmanlı Devleti askeri idari ve siyasi yapısında güç kaybetmeye ve devlet kurumlarının sarsılmaz gibi görünen yapıları yavaşça çözülmeye başlamıştır. Bu çözüme süreci adli teşkilatlanmayı da olumsuz yönden etkilemiştir. XVII. yüzyıldan sonra kadılar kaza bölgelerine gitmeyip yerlerine *naipler* gönderir oldular. İlimiye sınıfı arasında ilmi payeler iltimasla elde edilmeye başladı (Ünal, 2006: 227). Hukuk kurallarına gereği gibi uyulmaması, rüşvet gibi unsurların adli olaylara karışması ve adli makamların ehil olmayan kişilerin eline geçmesi sonucu adalete güven azalmış ve kısa süreli sert yaptırımlarla durum düzeltilmeye çalışılsa da başarılı olunamamıştır (Bozatay, Demir, 2014: 85). Bu olumsuzluklar içerisinde XIX. yüzyıla kadar gelinmiştir.

1826'da yeniçeri ocağının kaldırılmasıyla birlikte bazı idarî kurumlarda meydana gelen değişim Osmanlı kadısının görev bütünlüğünü de sarsmıştır. Kadıların asayiş görevine yeniçeri ocağı zâbitleri yardımcı olduğundan kadıların mülkî görevi bitmiştir, şehirlerde İhtisab Nezâreti'nin teşkiliyle kadının beledi görevleri de son bulmuştur. Nihayet 1836 yılında Evkaf Nezâreti'nin kurulup vakıfların idare ve denetiminin tek elde toplanmasıyla da vakıflar üzerindeki denetim ve gözetimleri sona ermiştir. Bu arada tarihte ilk defa Bâb-ı Meşihat'taki odalardan birkaçının İstanbul kadısına verilmesiyle İstanbul kadıları kendi konaklarının dışında bir daireye sahip olmuşlardır (Ortaylı, 2001: 72). Ayrıca bütün kadılar Şeyhülislama bağlanmıştır (Akgündüz, 2009: 17). 1331/1913 yılında *Kanun-u Muvakkat* ile şeri'ye mahkemeleri yeniden düzenlendi. Bu düzenlemeyle mülâzemet usulü ve sınırlı, süreli kadılık tamamen kaldırıldı. Kadılık için 25 yaşını doldurma ve hukuk fakültesinden mezun olma şartı getirildi. 1335/1916 tarihinde kazaskerlik ve bütün mahkemeler Adliye Nezaretine bağlandı. 1342/1924 tarihli şer 'î mahkemelerin ilgasına dair kanunla beraber kadılık makamına da son verilmiştir (Akgündüz, 2009: 17-18).

Buldukları kaza çevresinde en önemli mülki amir ve yargıç olarak görev yapan ve iş yükü hayli fazla olan kadılar, bir kısım yardımcılara ihtiyaç duymaktaydı. Bu kimseler kadıya yönetim, yargılama, asayiş ve belediyeçilik işlerinde yardımcı olmaktadır.

Adliye teşkilatında kadıya yardım eden diğer görevliler ise şöyleydi:

1.2.2.Naib

İslâm devletlerinde hükümdar, vali, kadı gibi devlet ricâlinin vekili, temsilcisi veya yardımcısıdır. Sözlükte "birini temsil etmek, birine vekâletetmek" anlamındadır. (Develioğlu, 2006: 799). Çeşitli İslâm devletlerinde başlıca devlet ricâlinin kendilerine yardımcı olmak veya bulunmadıkları yerlerde ve zamanlarda işlerini yürütmek üzere tayin ettikleri görevlilere nâib adı veriliyordu. Kaynaklarda bazı mâna farklılıkları bulunmakla birlikte nâib yerine halife, vekîl kelimeleri de kullanılmaktadır. Terim anlamıyla nâib tayininin İslâm'ın ilk asırlarından itibaren uygulandığı anlaşılmaktadır (Avcı, 2006: 311).

Nâiblik Osmanlı Devleti'nde kuruluşundan beri mevcuttu. Yeni fethedilen yerlere idareyi temsilen sancak beyi veya subaşı; hukuku temsilen kadı yahut nâib

tayin edilmesi bir fetih geleneğiydi.² Nâibler, medrese eğitimi alarak özellikle fıkıh alanında kendi kaza dairesinde ihtilâfları çözebilecek bir seviyede tahsil görmüş ilmiye mesleği mensubu kimselerdi. Kadı yardımcısı ve vekili olan nâib kadı tarafından belirlenir, Anadolu veya Rumeli kazaskeri tarafından tasdik edilirdi. İstanbul'da nâiblerin tayininde İstanbul kadısı yetkiliydi (İpşirli, 2006: 312).

Nâipler genelde süresiz olarak tayin edilirdi, ancak belirli süreler içinde görev değişiklikleri olurdu. İstisnaî olarak yirmi beş-otuz yıl aynı yerde nâiblik yapanlar vardı. Nâibler kendisini bu göreve getiren kadı tarafından re'sen görevden alınamayacağı gibi nâibi olduğu kadının azli veya ölümüyle de görevleri sona ermezdi. Ancak yetersizlikleri, bilgisizlikleri, ya da görevini kötüye kullandıkları takdirde nâibler azledilebilirlerdi (İpşirli, 2006: 312).

Görev ve maiyetlerine göre nâibler çeşitli kısımlara ayrılmaktaydı. Osmanlı Devleti'nde tekâüt maaşı³ mahiyetinde bazı uzak kazâlara tayin olunan yüksek rütbeli kadılar, buraya gitmeyerek yerlerine nâib gönderirlerdi. Buna *arpalık nâibi* denirdi. Bazı büyük merkezlerde ise kadılar işlerinin çokluğuna dayanarak, vekâleten ikinci derecede ehemmiyet arz eden dâvâları dinlemek üzere nâib vazifelendirirdi. Buna *bâb (kapı) nâibi* denirdi. Bunların maaşlarını kadı verdiği gibi; hükümlerinden de kadı mesuldü. Nâibler, kadının bulunmadığı zamanlarda yerine bakabildikleri gibi; keşif gibi bir işi yürütmek üzere muvakkaten tayin olunabilirlerdi. Kadı adli vazifesinin dışındaki işlerini yürütmek üzere de nâib tayin edebilirdi. Nitekim *gece nâibi*, geceleyin vukua gelen adli işlerin ilk soruşturmalarını yapar; seyyar *ayak nâibi* de kadının çarşı-pazarla alâkalı işlerini yürütürdü (Ekinci, 2010: 266-267; Akdağ, 1955: 48-49).

Mahkeme harçları nâiblerin temel geçim kaynağı idi. Baktıkları davalardan ve gördükleri muamelelerden sicil, hüccet, mürâsele, nikâh, talâk, itâk vb. adı altında ücret alırlardı (İpşirli, 2006: 313).

²Osmanlıların Manisa'yı alırlarından bir kaç sene sonra 10 Safer 800 (4.10.1397) tarihinde vakfiyesinin tanzimi ile ilgili, Saruhanoğulları ümerasından Murtaza Beyoğlu Hoşkadem Paşa'nın mahkemede kadı huzurunda olduğuna dair vesikalar tespit edilmiştir. Bk. M.Çağatay Uluçay, "*Manisa Şer'iyye Sicillerine Dair Bir Araştırma*", **Türkiyat Mecmuası**, (1953), s.286.

³ Şeyhülislam, kazasker ve mevaliye gibi emekliliği gelmiş yüksek ilmiye sınıfı mensuplarının geçinebilmeleri için arpalık ismiyle birer hasılât-ı şer'iyye verilir o zatlarda oraya taraflarından bir nâib gönderirdi. Bk. İ.Hakkı Uzunçarşılı, **Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı**, TTK, 1988, s.121.

1.2.3. Muhzır

Mahkemelerde davalı ve davacıyı mahkeme huzuruna celbeden görevli, yüksek rütbeli kumandanın unvanı. Sözlükteki anlamı şeriat mahkemelerinde mübaşir hizmetini gören kimse (Develioğlu, 2006: 676). Osmanlı döneminde Konya ve Kayseri gibi bazı İç Anadolu şehirlerinde muhızrla birlikte şahne (şihne) adı da görülür (Ahıskalı, 2006: 85).

Mahkemenin bulunduğu yerin ahalisi arasından seçilen muhızrların mahkemelerde mübaşirlik, kâtiplik, emniyet ve asayiş görevinde buldukları da görülmektedir. Sivil halktan muhızır tayin edilemezdi. Muhızrlar maaş almazlar hizmetlerine karşılık taraflardan ve ilgililerden belli bir ücret alırlardı, aldıkları bu ücrete *ücret-i kadem* ya da *ayak teri* adı verilirdi. Mahkemenin ihtiyacına göre muhızır sayısı değişip, bunların başındaki kişiye “muhızır başı” denirdi. Bunlar, berât-ı şerif ile tayin olunup tayin ve azil yetkisi kadılarına verilmiştir (Ahıskalı, 2006: 85; Demir, 2012: 361).

1.2.4 Mübaşir

Mahkemeden evrakları getirip götürmek ve mahkemeye girecekleri ve şahitleri yüksek sesle çağırarak vazifeli adliye me'muru. Ayrıca muvakkat bir vazife olarak merkezden bazı emirleri götüren ve icrâ saliyeti olan kimsedir (Develioğlu, 2006: 700). Mübaşirler aynı zamanda mahkemenin düzen ve intizamını sağlardı ve bazı durumlarda sorgu hâkimi olarak görev yaparlardı (Demir, 2012: 364).

1.2.5 Müşâvir

“İstişâre edilen, kendisine danışılan” anlamına gelir (Develioğlu, 2006: 754). Kadı kendi bilgisine göre hüküm verebileceği gibi ihtiyaç duyduğu takdirde müşavirlerden de faydalanabilirdi.

Hukuk bilgisinden faydalanılanlar o bölgenin ya da başka bir yerde bulunan âlimler ve müftülerdi. Bu kişiler verdikleri fetvalarla kadılarına müşavirlik yaptıkları gibi bazı hukuki problemlerin mahkemeye götürülmeden fetva yoluyla çözülmesini sağlamaktadır (Demir, 2012: 364).

1.2.6 Kâtip

Mahkemede zabıt kâtibi kadının en önemli yardımcısıdır. Görevi taraflardan dava dilekçelerini alıp kadıya arz etmek, yargılama esnasında tarafların ve şahitlerin ifadelerini yazıya geçirmek, dava dosyalarını ve tutanakları muhafaza etmektir. Kâtibin kadının yardımcısı ve mahkemede cereyan eden işlerin şahidi olduğu, dolayısıyla onun güvenilir, dürüst, kavrayış sahibi ve resmî yazıları yazmayı, resmî belgeleri tanzim etmeyi bilen bir kişi olması tercih edilirdi (Atar, 2003: 340).

Kâtiplerin atanmasında kadıların arzı şarttı ve geçici olarak bu görevi yapanlar daha sonra berât-ı şerif ile atanmışlardır. Kâtipler genellikle medrese çıkışlı kimseler olduklarından kadılar naiplerini çoğunlukla kâtipleri arasından seçerlerdi (Demir, 2012: 364).

1.2.7 Kassam

İslâm hukuk literatüründe ganimet, şirket ve miras gibi konularda her türlü menkul ve gayrimenkul malı bölerek müşterek hisseleri belirli hale getiren kişi ya da resmî görevliye kâsım veya kassâm denilmiştir. Osmanlı Devleti'nde kassâm, miras davalarında bizzat dava mahalline giderek gerekli tahkikatı yapıp ölen kimsenin mirasını mirasçuları arasında hükme bağlayan ve terekeyi vârisler arasında taksim eden şer'î memuru ifade etmektedir (Öztürk, 2001: 579).

Kassamlar, Kazasker kassamları ve şer'îye mahkemelerinde bulunan kassamlar olmak üzere ikiye ayrılırdı. Kazasker kassamları askeri sınıfa mensup olan kişilerin terekelerini taksim eden görevlilerdir. Askeri sınıf dışında kalanların terekelerini ise şer'î mahkemede bulunan kassamlar tarafından taksim edilirdi. Kassamlar taksim ettikleri miras karşılığında belli oranda resm-i kısmet alırdı (Demir, 2012: 365).

1.2.8 Şühûdü'l-Hâl

Şühûdü'l- hâl şer'î mahkemelerde kadılar dâvalara baktıkları esnada mahkeme müşahit sıfatıyla katılan yardımcısıdır. Dolayısıyla şühûdü'l-hâl meclis-i şer'îde jüri vazifesi görürdü. Kazâ bölgesinin ileri gelenleri arasından seçilen ve sayıları değişen bu şahitler mahkemenin işleyişine veya kararına müdahale etmez, sadece varlıklarıyla kadıların adil karar vermesinde dolaylı olarak etkili olurlar. Bu şahitlerin isimleri kararların altına muhakkak kâtipler tarafından "Seriye sicili" denen

defterlere geçen hüccet (yani ilâm) suretlerinin altına imza edilirdi (Akdağ, 1955: 49).

1.2.9 Davâ Vekili

Mahkemede taraflar ya bizzat hazır bulunur veya bir vekille temsil edilirdi. Bu vekile dava vekili adı verilirdi. Vekâlet kurumunun varlığına ve İslâm hukuk tarihinde köklü bir geçmişi olmasına karşılık profesyonel vekâlet kurumu avukatlık Osmanlı adlî hayatında mevcut değildir (Aydın, 2003: 343).

1.2.10 Tercüman

Ülke topraklarının farklı dilleri konuşan yeni toplulukları da içine alarak genişlemesi mahkemelerde tercüman bulundurma ihtiyacını doğurmuştur. Zamanla mahkeme teşkilâtı içinde bu unvanla bir memur yer almaya başlamıştır (Atar, 2003: 340).

1.3. Genel Olarak Şer'iyeye Sicilleri

Şer'iyeye sicilleri, *kadı defteri*, *kadı sicili*, *zabt-ı vekayi*, *sicillât-ı şer'iyeye*, *mahkeme kayıtları*, veya sadece *sicil* denilen bu defterler, kadı yahut nâibi tarafından tutulmakta ve çeşitli türden belgeleri içermektedir (Gedikli, 2005: 187; Uzunçarşılı, 1988: 116). Osmanlı Devleti'nde merkezde ve taşrada her kesimden insanlar arasındaki hukukî ilişkilere dair kayıtları içeren bu defterler kadıların devlet merkeziyle yaptıkları resmi yazışmaları, halkın şikâyet ve dileklerini, mahalli idarelere ait hukuki düzenlemeleri en önemlisi de ait olduğu mahallin sosyal ve iktisadi hayatını yansıtan mahkeme kararlarıdır.

Kadılık müessesesinin Osmanlıların ilk devrinden itibaren mevcudiyeti bilinmekle birlikte, şer'iyeye sicillerinin de Osmanlı'nın ilk dönemlerinden itibaren var olduğu, ancak bunların günümüze ulaşmadığı ileri sürülebilir. Günümüze ulaşan sicillerin dili, başlangıçta Arapça iken XVI. yüzyıldan itibaren Arap coğrafyası dışındaki defterler çoğunlukla Osmanlı Türkçesi ile yazılmış (Uğur, 2010: 9). Ancak her iki dilde de kayıtlarda benzer olaylar için kullanılan hukukî terminoloji aynıdır. Kayıtların belli bir usule göre düzenlenip ve yazılmasına “sakk-ı şer'î” denirdi (Akgündüz, 2009: 22-23).

Birçok bilgi ve belge içeren sicillerin, eski tarihli olanları genellikle bir sayfanın yarısını geçmez. Çoğu zaman bir sayfaya beş altı, hatta yedi sekiz, işlemin

kaydedildiği görülür. Bu defterler hâkimin cübbesine girecek kadar küçük, dar ve uzundur. Tanzimat'tan sonra şahitlerin isim ve adresleri açık olarak yazılmış, gerekçe daha uzun tutulmuş. Bu nedenle defterlerin ebatları büyümüştür (Bayındır, 1999: 432). Sicil kayıtları daha çok rik'a, ta'lik veya divanî hatla yazılmakta, kronolojik sıralamaya her zaman dikkat edilmemektedir. Siciller genelde dar ve uzun defterler olup (15 × 45 cm. gibi) sayfa sayıları 10-20'den 200-300'e kadar çıkabilen defterler ortalama 100 sayfa civarındadır ve 400-500 kaydı içermektedir. (Uğur, 2010: 9). Bu belgelerin hacmi sicil defterinin ait olduğu şehre veya kazaya göre değişmektedir. İstanbul, Bursa, Edirne, Şam gibi büyük şehirlerde belgeler türlerine göre ayrı defterlerde tutulurken daha küçük kazalarda bütün belgeler aynı defterde bir arada yer almaktadır.⁴Siciller, tutuluş tarzlarına göre üç gruba ayrılır:

1. Tereke, vekâlet, hüccet, ilam gibi yalnızca bir konuya ait kayıtların bulunduğu defterler.
2. Bir tarafına evlenme-boşanma, alacak-verecek, alım-satım, nafaka, vakıf, hibe, cürm-cinayet gibi mahalli olayların yazıldığı *Sicill-i Mahfuz* öteki tarafına merkezden gelen ferman, berât, buyuruldu, iziname gibi belgelerin kaydedildiği *Sicill-i Mahfuz Defterlü*. (Yılmazçelik, 1998: 161). adı verilen defterler.
3. Kayıt sırasında konu hatta tarih sırasına bile dikkat edilmeden tutulan defterler.

Bütün sicil defterlerinin başında genellikle dili Arapça olan dibace⁵ yani bir giriş kısmı vardır. Burada şerî hükümlere ve bunları vaz'eden Allah ve Peygamberine saygı arz edilmekte, daha sonra sicili tutan hâkimin ismi ve vazife unvanı kaydedilmektedir.⁶ Çoğu kere sicili tutan kadının tayin berât veya buyrultusu da defterin başına yazılmaktadır. Her kadı değişikliğinde bu dibacenin de değiştiğini, ancak dibacelerde de muayyen bir üslubun kullanıldığını görmekteyiz. Kadı adını, unvanını ve göreve başladığı tarihi sicil defterinin ilk sayfasına kaydetmek ve görev

⁴Bazı sicillerin sadece belli davalarla ilgili kayıtları içerdiği bilinmektedir. Sadece vakıflarla, tereke kayıtlarıyla, askerî kassamlıkla ilgili müstakil defterler vardır. Örneğin Havass-ı Refia (Eyupta su davalarına bakan mahkemenin sicil kayıtları) ya da Havas-ı Refia mahkemesine ait *Mâ-i Lezîz Defterleri ve Vakıf Su Defterleri-İlmühaberler, Vakıf Su Defterleri-Kırkçeşme* müstakil defterlerdir. Bk. Fethi Gedikli, "Osmanlı Hukuk Tarihi Kaynağı Olarak Şer'îye Sicilleri", **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi**, S.5, (2005), s.189.

⁵Başlangıç, önsöz. Bk. Ferit Develioğlu, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi, 2006, s.184.

⁶Bk.(A.Ş.S. No: 15 s.2, b.1)

süresi sona erdiğinde de defteri bir sonraki kadıya teslim etmek mecburiyetindeydi. Ancak kadı kendiliğinden teslim etmezse bir sonraki kadı, söz konusu sicil defterini selefinden talep ederdi. (Akgündüz, 2009: 23-24).

Siciller incelendiğinde ait oldukları bölgenin önemli tarihî olaylarını, insanlarını, mahallî yer adlarını ve önemli müesseseleriyle ilgili bilgileri bulmak mümkündür. Ayrıca hukuki anlamda aile hukuku ile ilgili kararlar (evlenme, boşanma, mehir, mal taksimi, çocuklar üzerindeki haklar), miras sözleşmeleri, vasî ve nafaka tayinleri, tereke taksimleri ile ilgili kararlar ve bilgilere şer'iyeye sicillerinde ulaşılabilir. Alacak-verecek davaları, alım-satım işleri, müslim ve zımmi ailelerin sosyal özelliklerini ayrı ayrı tespit etmek mümkün olmaktadır. Yine hukuki alanda İslam hukukunun uygulanışını, bu hukukun şer'î hukukla ilişkisini, sadece "kanunnameler"e bakarak değerlendirmek doğru olmaz. Bu hususlarda gerçeğe yakın yorumlar yapabilmek için uygulama kaynakları olan siciller rehber niteliğinde kaynaklardır (Aslan, 1998: 190).

Askeri açıdan bakıldığında devrin askeri yapısı, mahalde meydana gelen askeri hadiseler asker toplanması, asker adedi, nereye nasıl gidecekleri, iaşeleri, sakatlık, ölüm, izin emeklilik vs gibi tespitleriyle askeri tarihimize ışık tutacak birçok konu barındırmaktadır (Kayıran, 1983: 131-137).

Şer'iyeye sicillerinin yukarıda da belirttiğimiz gibi buldukları bölgenin iktisadî ve ictimai hayatına dair konularda da birinci elden tarihi kaynaklardan sayılmaktadır. Halkın hayat ve geçim tarzı ithalat ve ihracat konusu olan eşyalar, yörede yetişen tarım ürünleri, imal edilen sanayi ürünleri mevcut olan zanaat ve meslek gurupları, halktan toplanan vergiler, devletin memurlarına ödediği tahsisatlar, hukuk ve ceza davalarındaki tazminatların miktarı ve cinsi, para arzı ve çeşitleri, para enflasyon ve devalüasyonun gerçek manadaki tarihi seyri şer'iyeye sicillerinden rahatlıkla öğrenilmektedir.

Şer'iyeye sicilleri değerlendirildiğinde sadece Türkiye sınırları içinde yer alan toprakların değil, aynı zamanda uzun yıllar Osmanlı Devleti'nin hâkimiyeti altında kalmış ancak bugün her biri ayrı birer devlet olan bölgelerin tarihini de yansıtacak muhteviyata sahiptir. Aynı zamanda, son yıllarda çok ilgi çeken yerel tarih yahut şehir tarihi, iktisat tarihi, yer adları ve kişi adları bilimleri, tıp tarihi ve hatta diploması ile diploması tarihi bakımından da siciller araştırmacılar için birincil

öneme sahiptir. Netice itibariyle Osmanlı Devleti'nin siyasi, idarî, mali, iktisadi, ticari, sosyo-kültürel, hukukî, askerî vs. tarihi hakkında birinci elden kaynak içeren bu siciller incelenmeden, Osmanlı Tarihini bütün boyutlarıyla ortaya koymanın mümkün olduğunu söyleyemeyiz.

Genel olarak Şer'îyye Sicilleri'nin ihtiva ettikleri belge çeşitleri veya konular şunlardır;

1-Merkezden gönderilen her türlü ferman, berât, mektup vb. yazılar (Örneğin: A.Ş.S. No: 15 s.5, b.9.).

2-Ümeranın çeşitli konularda yayınlamış olduğu buyuruldular ile bunların gereğinin yerine getirildiğine yani icrasına dair kayıtlar.

3-Kadı veya naiblerin değişik konularda merkeze gönderdikleri i'lâmlar ile görev alanları dâhilinde olan yerlerde kişiler veya kurumlar arasındaki anlaşmazlıkları çözmek için vermiş oldukları hüccetler (Örneğin: A.Ş.S. No: 15 s.31, b.69).

4-Şehirlerin mahalle listeleri, dinî ve sosyal yapıları ve bu yapıların inşası, bakım ve onarım vb. imar faaliyetleri hakkında belgeler (Örneğin: A.Ş.S. No: 15 s.38, b.85).

5-Evlenme, boşanma, kız kaçırma, alım-satım, mukavele, kefalet senetleri vb. konulara ait kayıtlar (Örneğin: A.Ş.S. No: 15 s.8, b.17).

6-Sancak ve şehir halkından toplanan vergi miktarları ve avarız haneleri ile ilgili belgeler (Örneğin: A.Ş.S. No: 15 s.11, b.23).

7-Tereke kayıtları.(Örneğin: A.Ş.S. No: 15 s.18, b.39).

8-Altın veya para meseleleri ile ilgili kayıtlar (Örneğin: A.Ş.S. No: 15 s.37, b.83.).

9-Şehirlerde satılan malların narhlarına ilişkin belgeler (Örneğin: A.Ş.S. No: 15 s.27, b.59).

10-Savaşa katılan yerli halk ile göçebelerin savaş zamanındaki vazifeleri, posta ve menzilhane işleri ile madenler, darphane ve tuzla işletmeleri ile ilgili belgeler (Örneğin: A.Ş.S. No: 15 s.19, b.40).

11-Vakıflara ait belgeler ve bilgiler (Örneğin: A.Ş.S. No 15: s.5, b.10).

12-Şehir nüfusu ve bu nüfusun karşılaştığı salgın hastalık ve tabii afet gibi olayların kayıtları.

13-Fetva makamından alınan bazı fetva suretleri.

14-Bazı şair kadı ve naiblerin yazmış oldukları şiirler (Yılmazçelik, 1998: 161-162).

15-Eşkıya takipleri, göçebeler arasındaki anlaşmazlıklar ve yerleşme, yaylak-kışlak davaları ile ilgili belgeler.

16-Bir olayın resmen tespitine dair kayıtlar.

17-Ru`yet-i hilâlin tespitine dair kayıtlar ile dinî günlerin ilanına dair ferman ve tezkere suretleri.

18-Hırsızlık, kalpazanlık, yaralama ve öldürme suçları ile ilgili kayıtlar.

19-Mahkeme kâtiplerinin çeşitli yazı türlerinde yazmış oldukları hat örnekleri.

20-Savaş zamanlarında orduya aynî yardımda bulunan eşraf ve ileri gelenlerin isimleri ile söz konusu kişilerin yapmış oldukları yardımın miktar ve cinsine ait belgeler.

21-Bir bölgedeki müslim ve gayr-ı müslim halk arasındaki ilişkilere dair belgeler.

22-Bölgenin ekonomik durumunu aydınlatmaya yarayacak birtakım bilgiler.

23-Sancak veya kazalar dâhilinde bulunan köylerin sayısı ve isimlerine ait bilgiler.

24-Bölge halkının kullandığı isim, lakap ve unvanlar hakkında bilgiler.

25-Halkın kullandığı günlük eşyalar ve yine halkın refah seviyesini tespit edebilmek için yardımcı olacak birtakım bilgiler.

26-Savaşlar ve yeni teşkil edilmeye çalışılan askerî birlikler için halktan asker temini, zahire temini ve bu hususlarda karşılaşılan güçlüklerle ait birtakım kayıtlar (Tatar, 2017: 234-235).

1.4. Şer’iyye Sicillerindeki Belge Çeşitleri

Şer’iyye sicillerinde sıkça rastlanan belgeleriki çeşide ayrılır: Birincisi, kadılar tarafından yazılan hüccet, ilam, ma’rûz, mürâsele ve diğer kayıtları içeren belgeler; ikincisi ise kadılara başka makamlardan gönderilen ve sicillere kaydedilen ferman, berât, buyruldu ve diğer hükümlerin yer aldığı belgelerdir. Bu belgelerle ilgili kısaca bilgi vermekte fayda vardır.

1.4.1. Hüccet

Arapça asıllı bir kelime olan *hüccet* sözlükteki anlamı “delil, senet, vesika” manalarına gelir. (Develioğlu, 2006: 388) Hüccet şer’î mahkemeler tarafından verilen, hüküm ihtiva etmeyen, sadece kadı huzurunda iki tarafın anlaşmaya vardıklarına dair kadının tasdikini ihtiva eden bir belgedir. Hüccetler, çeşitli hususlarda düzenlenmiş bir nevi noterlik belgeleri olarak da kabul edilir (Bayındır, 1999: 432).

1.4.2. İ’lâm

Arapça “ilm” kökünden gelen *i’lam* “bildirme, anlatma” demektir. Hukuk terimi olarak *i’lâm*; “bir davânın mahkemece nasıl bir hükme bağlandığını gösteren belge”dir (Kütükoğlu, 1994: 345). Her i’lam belgesi davacının iddiasını, dayandığı delilleri, davalının cevabını, varsa def’in sebeplerini, verilen hükmün gerekçelerini ve nasıl karar verildiğine dair kayıtları ihtiva eder. İ’lam belgelerini diğer şer’iyye sicilleri kayıtlarından ayıran en önemli özellik hâkimin verdiği kararı ihtiva etmesidir (Akgündüz, 2000: 72).

1.4.3. Ma’rûz Ve Arzuhâl

Ma’rûz kelime anlamı itibarıyla arzedilen şey demektir. Şer’iyye sicillerinde hüccet ve i’lamlardan farklı ve genellikle ifade ve şekil i’tibarıyla i’lamlarla karıştırılarak gelen bir belge çeşidi de ma’rûzlardır. Ancak ma’rûzun asıl manâsı; kadı tarafından kaleme alındığı halde kadının kararını ihtiva etmeyen ve hüccet gibi

hukukî bir delil olarak kabul edilmeyip sadece, kadının icra makamlarına idarî bir durumu arzettiği yazılı kayıtlara veya halkın icra makamlarına ya da kadıya hitaben yazdığı şikâyet dilekçelerine ma‘rûz denir. Arıza veya arz da denilen ma‘rûzun çoğulu ma‘rûzattır (Akgündüz, 2009: 43-44).

Bir dilek veya şikâyet bildirmek üzere alttan üste yazılan ve bugünkü karşılığı dilekçe olan belge türlerine arzuhal denirdi. Esas da arzla aynı vazifeyi görmekle beraber gerek sunan şahıslar, gerekse belge şekli itibariyle aralarında bazı farklar vardır. Arz, genellikle devlet görevlilerinin resmi, arzuhal ise reaya ve askeri sınıfın şahsi dilekçeleriydi (Kütükoğlu, 1994: 303).

1.4.4. Mürâsele

Resmi kadı mektubudur. (Develioğlu, 2006: 732). Kadının kendisine denk ya da daha aşağı rütbedeki şahıs veya makamlara hitaben çeşitli konularda gönderdikleri yazılardır (Akgündüz, 2009: 45).

1.4.5. Ferman

Dîvân-ı Hümâyün veya Paşakapısındaki divanlarda alınan kararlara uygun olarak yazılan ve üzerinde tuğra bulunan padişah emirlerinin (buyruk) genel adıdır. Fermanla eş anlamlı olan emir ve hüküm kelimelerinin “*emr-i âlî*”, “*emr-i şerîf*”, “*emr-i pâdişâhî*”, “*emr-i münîf-i*” “*vâcibü’l-ittibâ*”; “*hüküm-i şerîf*” ve “*hüküm-i cihân-mutâ*” şeklinde terkipler halinde kullanıldığı da görülmektedir (Kütükoğlu, 1995: 400).

Yazılış Sebepleri: Sefer açılması, asker sevki, vergi vb. devlet işlerine dair olan fermanlar doğrudan doğruya Dîvân-ı Hümâyün’un kararı ve padişahın emriyle hazırlanıp ilgili şahıslara gönderilir bunlarında bir sureti ilgili şer’iyye siciline mutlaka kaydedilirdi. (Kütükoğlu, 1995: 400; Akgündüz, 2009: 46).

1.4.6. Berât

Berât “yazılı kâğıt ve mektup” anlamına gelen Arapça asıllı bir kelimedir. Osmanlı devlet teşkilâtında herhangi bir vazife, hizmet ve memuriyetlere tayin edilenlere, görevlerini yapma yetkisini veren ve Padişahın tuğrası bulunan bir izin, mezuniyet, atama belgesidir. Berâtlı, atamalı ve imtiyazlı demektir (Gökbilgin, 1992: 85). Osmanlı vesikalarında berâta, berât-ı şerîf, nişân, nişân-ı şerîf, hüküm, misâi de denildiği görülür (Kurt, 2007: 171).

1.4.7.Buyruldu

Osmanlı diplomatiğinde yüksek rütbeli görevlilerin kendilerinden aşağı mevkilerde bulunanlara gönderdikleri emirler için kullanılan bir terimdir. Padişahın sonra şer'î ve kanunî hükümleri icra ve takiple görevli, bir nevi padişahın mutlak vekili olan sadrazamlar da padişahın emrine dayanarak, bazı hususları kadılara hatırlatabilirler. Ayrıca vezir, kaptan paşa, kazasker, beylerbeyi gibi yüksek rütbeli memurların emirlerine de buyruldu denilmektedir (Akgündüz, 2009: 46). Sadrazamlık makamından verilen buyruldu *Buyruldu-l Sâmi*, diğerlerine *Buyruldu-l Alî* denilirdi (Kurt, 2007: 172).

1.4.8.Temessük

Arapça da “tutunma, yapışma, sarılma” anlamlarına gelen temessük diğer bir ifadeyle borç senedi anlamına gelir (Develioğlu, 2006: 1073). Bir borcun ödendiğinin kabulü, bir şeyin teslim alındığını göstermesi gibi hususlarda karşı tarafa verilen bir belgedir. Şer'îye sicillerinde temessükün manası ise şudur: Miri arazide ve gayr-ı sahih vakıflarda tasarruf hakkı sahiplerine yetkili makam veya şahıslar tarafından verilen belge demektir. Yani temessük, tasarruf belgesi demek olur ki, sonraları tapu tabiri bunun yerine geçmiştir (Akgündüz, 2009: 47).

1.4.9.Tezkire

Şer'îye sicillerinde yer alan ve kadıların dışındaki makamlar tarafından kaleme alınan bir diğer belge çeşidi de tezkirelerdir. Aynı şehir ve kasabada bulunan resmi dairelerin birinden diğerine yazdıkları yazılara tezkire, şehirlerarasındaki yazışmalara ise tahrirat denirdi (Akgündüz, 2009: 46). Çeşitli yazılış şekillerine göre tezkireler vardır.

İKİNCİ BÖLÜM

15 NO'LU ANTAKYA ŞER'İYYE SİCİLİ

2.1. Genel Özellikleri

Çalışmada ele alınan 15 Numaralı Antakya Şer'iyeye Sicili, H.1230-1231/M.1815-1817 yıllarına ait kayıtları muhtevi olup 40 sayfa ve 92 belgeden oluşmaktadır. Divan-i kırma ve ta'lik yazısıyla kaleme alınan belgeler genellikle düzenli ve okunaklı olup sicilin 4, 10, 12, 21, 22 ve 24. sayfaları tahrif olup 32. sayfa ise boştur.

Tanzimat öncesi kadı sicillerinde kayıt esnasında numaralandırma yapılmadığından defterdeki sayfalara ve belgelere herhangi bir sıra numarası verilmemiştir. Sıra numaralarının defterlerin tasnifi ya da ciltlendiği sırada verildiği anlaşılmaktadır. Öte yandan defterdeki birçok belgenin sicile, tarih sırasına göre kaydedilmediği tespit edilmiştir. Bu da belgeler defter haline getirilirken kronolojik sıraya uyulmadığını göstermektedir.

Örneğin; s.2.a/b.3'ün tarihi H.17.Ramazan.1230/M.23.Ağustos1815 tarihiyle kaydedilmişken 3.sayfasında yer alan 5 numaralı belge, H.15.Ramazan1230/M.21 Ağustos 1815 tarihiyle deftere kaydedilmiştir.

Defterdeki belgelerden 1 tanesi 1810 yılına, 51 tanesi 1815 yılına, 22 tanesi 1816 yılına, 1 tanesi 1817 yılına ait kayıtlar iken 14 tanesinde ise herhangi bir tarihe rastlanamamıştır. 15 No'lu kadı sicili H.1230-1232/M.1815-1817 yıllarına ait kayıtlar olsa da defterin tasnifi esnasında 67 numaralı belgenin, H.1242/M.1826 tarihindeki dönemleri içeren belge olduğu ve bu belgenin de defterin kayıtları arasında bulunduğu görülmektedir. Ayrıca defterde 2 belgenin de güncel hale getirilmesi sözkonusu olduğu için eski tarihleriyle tekrar kaydedildiği görülmektedir.

Defterin ilk sayfası dua ile başlar bazı belgelerde de dua metinlerine rastlanmaktadır. Defterde, mahkemeye intikal eden çeşitli dava kayıtlarının yanı sıra, bayram günü tespiti veya Ramazan ayının başlangıcını gösteren mahkeme ilamları da

yer almaktadır. Bazı müsadere edilmiş mallara ait belgelerin ve fermanların ise yarım kaldığı görülmektedir.

2.2. Belgelerin Muhtevalarına Göre Tasnifi

15 No'lu Antakya Şer'iyye Sicilinde, çoğunlukla toprak ve vergi gelirlerine ait belgeler olmak üzere nafaka, vasî tayini, vekil tayini, tereke, bazı tayinler, çeşitli alacaklarla ilgili davaları da içeren belgeler tespit edilmiş olup tablo-I'deki gibidir.

Tablo I: 15 No'lu Antakya Şer'iyye Sicili'nde Bulunan Belgelerin Muhtevalarına Göre Tasnifi

Belgenin Bulunduğu Sayfa	Konu	Belge No
	Alacak-Verecek	
9	“	19
9	“	20
10	“	21
19	“	41
26	“	55
31	“	69
37	“	83
	Avarız Vergisi İle İlgili	
11	“	24
	Dini Ve Sosyal Müesseselerin Tamirâtı İle İlgili	
33	“	73
38	“	85
	Ferman	
5	“	9
20	“	43
29	“	64
34	“	76
	Görevden Azil ve Yeni Tayin İle İlgili	
39	“	89
	Mal Mülkiyeti İle İlgili	

4	“	7
25	“	54
27	“	59
31	“	71
Menzil Gelirleri İle İlgili		
4	“	8
16	“	36
17	“	37
19	“	40
Müsâdere Edilmiş Gayrı Menkul Satışı		
14	“	30
14	“	31
15	“	32
15	“	34
16	“	35
19	“	42
20	“	44
21	“	45
22	“	46
23	“	48
23	“	50
25	“	53
27	“	58
28	“	62
28	“	63
34	“	77
Satış İle İlgili		
3	“	6
8	“	17
12	“	27
13	“	28
38	“	88

	Tayin İle İlgili	
2	“	3
5	“	10
6	“	11
11	“	22
11	“	25
15	“	33
23	“	49
29	“	65
36	“	81
36	“	82
38	“	86
38	“	87
	Tereke ile ilgili	
3	“	5
13	“	29
18	“	39
26	“	57
31	“	70
32	“	72
35	“	78
35	“	79
36	“	80
37	“	84
39	“	90
40	“	92
	Vasi Tayini	
26	“	56
31	“	68
	Vasi Tayini ve Nafaka ile ilgili	
12	“	26

18	“	38
24	“	52
33	“	75
	Vasi Tayini ve Tereke	
2	“	4
	Vekil Tayini	
2	“	2
24	“	51
	Vergi Gelirleriyle İlgili	
6	“	12
6	“	13
7	“	14
7	“	15
7	“	16
11	“	23
27	“	60
27	“	61
30	“	67
40	“	91

2.3.Belge Özetleri

s.2/a

b.1:Dibace (7 Ağustos 1815).

b.2: Antakya Kadısı el-fakir Hüseyin ibn-i Velîyüddin'in, Mevlânâ Esirfzâde es-Seyyid Ahmed Efendî'yi kadı nâibi olarak atadığı mürâseledir (7 Ağustos 1815).

b.3: Antakya nahiyesine bağlı Zeytûniye karyesinin caminin mütevellisi ve hatibi olan Hasan Efendi'nin vefat etmesi üzerine yerine Hüseyin Efendi görevlendirilmiş ancak bir müddet sonra onunda vefatı üzerine bu görevi Mehmed Efendi ibn-i Yusuf devralmıştır. Görevi devralan Mehmed Efendi İbn-i Yusuf'a yeni bir berât-ı şerif verilmesi için yazılan azuhal (23 Ağustos 1815).

s.2/b

b.4: Kayseri ahalisinden iken Hacca giden el-Hâc İbrâhim Efendi ibn-i Ebu Bekir'in Antakya'da vefat etmesi üzerine öncesinde el-Hâc Mehmed ibn-i Mustafa'yı vasî-i muhtâr tayin etmesi üzerine, vefatından sonra emval-i terekesinin Mehmed ibn-i Mustafa'ya teslimi.

s.3/a

b.5: Antakya sakinlerinden iken vefat eden Reisoğlu Mustafa'nın varislerine terekesinin intikali ve taksimi (21 Ağustos 1815).

s.3/b

b.6: Antakya sakinlerinden Harranzâde Mahmud Ağa, Oturakçılar çarşısındaki bir adet dükkânını, Zahiriye Cami-i Vakfı'na 1300,5 guruş karşılığında aynı cami mütevellisi nakîbü'l-eşrâf kaimakamı el-Hâc Abdülnafi Efendi'ye sattığına dair hüccet (20 Ağustos 1815).

s.4/a

b.7: Habibün Neccar Mahallesi sakinlerinden İbrâhim beşe Tiryaki isimli kimselerden ve Tut Mahallesi sakinlerinden Mustafa oğlu Mehmed'in atası, Antakya'nın hatırı sayılır kimselerinden olan Kürd Fakih Hasan Efendi'den 1699 tarihinden bu yana Kuseyr, Baverde ve Mezraa Mahallerde bulunan zeytinlikleri evladiyelik vakıf haline getirilmiştir. Zaman içerisinde vakıf gelirlerinin düzenli takib edilmemesinden dolayı, İbrahim beşe Tiryaki'nin vakıf gelirlerinin kendi ve Mustafa oğlu Mehmed'in sulbi arasında eşit pay edilmesi gerektiğine dair hüccet (20 Ağustos 1815).

b.8: Antakya şehri civarındaki hac güzergâhının güvenliği için Eğri Geçid ve Cısr-i Hadid'de görevli süvari ve piyadelerin reisi ve bölükbaşları ulufe bedelleri olan 1500 guruşu Antakya tahsildarı olan Abbas Ağa'dan aldıklarına dair hüccet (20 Eylül 1815).

s.5/a

b.9: Anadolu kıyılarından Arabistan sahillerine kadar olan bölgelerde yapılan zahire kaçakçılığının tespiti ve önlenmesi hususunda İzmir kadısına gönderilen bir ferman (Mart/Nisan 1815).

s.5/b

b.10: Antakya kazasında bulunan Cafer Ağa Vakfı'nda görevli iken vefat eden Âli Halife ibn-i Veli'nin yerine Yusuf ibn-i Mehmed Halife'nin görevlendirildiğine dair ilam (Agustos/Eylül 1815).

s.6/a

b.11: Antakya kazası mahkemesine Şemseddinzâde Ahmed ibn-i İbrâhim'in kâtip olarak atanmasına dair kadı vekili es-Seyyid Mustafa Necati'ye gönderilen berât-ı şerif (28 Haziran 1815).

s.6/b

b.12: Yekûnda 23250 guruş olan çeşitli karyelerin zeametleri.

b.13: Antakya Sancağında 23.250 guruşluk zeamet ve malikâne gelirlerinin toplanıp merkez hazineye gönderilmesi için Halep Valiliğinden gönderilen tezkire yazısı (20 Eylül 1815).

s.7/a

b.14: Sarrac Hüseyin, Said Ağa, Sarraç Hüseyin'in kardeşi Mehmed, Terzioğlu Mehmed, Genç Süleymanoğlu Mehmed, Hacı Resüloğlu ve Murioglu'na ait çeşitli karyelerdeki toplam 10950 guruş değerindeki gelirlerin tespiti ile ilgili belge.

b.15: Lazkiye kaymakamı ve adamlarının elinde bulunan mülklerini değerli olan 10950 guruşun tahsil edilmesi için Halep valisince mirahur İsmail Ağaya verilen hüccet.

s.7/b

b.16: Antakya nâkibü'l-eşrafının yapmış olduğu hizmetlerinden dolayı kendisinden duyulan memnuniyeti ve görevine devam etmesi hususunda Halep Valisi tarafından gönderilen tezkire (20 Eylül 1815).

s.8/a

b.17: Antakya'da Çaksıniye karyesi sâkinlerinden iken Aşkar Bekir oğlu Veli Mehmed öldürülmüş ve geride eşleri Meryem bint-i el-Hâc Mehmed ve Fatma bint-i Abdî ve bunlardan olma çocukları kalmıştır. Vefat eden Veli Mehmed'in borçlarına terekesinin yetmediğinden eşleri Meryem ve Fatıma, Aşkar Bekir oğlu Veli Mehmed'ten kendi hisselerine kalan Şinaniye Mahallesinde bulunan 3 kıta bahçe ve 2 kıta harabe bahçenin içinde olan oda, meyve ağaçları ve meyvesiz

ağaçları 3000,5 guruş karşılığında Mehmed Ağa'ya sattıklarına ve bir hissesi için vasilik verdiklerine dair hüccet (22 Eylül 1815).

b.18 : Katip bu belgenin aynısını 4 Ekim 1815'tarihıyla b.19'a aktarmıştır (2 Ekim 1815).

s.9/a

b.19: Antakya'nın Habibün Neccar Mahallesi sakinlerinden Hacı Kürd Fakih Mustafa Efendibin Hasan Efendi'den, el-Hâc Mustafa oğlu Mehmed ve Tiryaki İbrahim beşe'ye kalmış olan evladiyelik vakfin mallarından Büyük Burç mezraasında 180 eşcar zeytinlik 11 sene öncesi Büyük Burç karyesi sakinlerinden Kara Ahmed bin Hasan ve oğlu Mustafa'ya, el-Hâc Mustafa ve Tiryaki İbrahim Beşe tarafından 1650 guruş karşılığında satılmış. 11 sene öncesi yapılan satışın iptal edilmesi üzerine Kara Ahmet bin Hasan ve oğlu Mustafa'nın zeytinlik için ödediği bedel olan 1650 guruştan bu güne kadar elde ettiği gelirin toplam bedeli olan 950 guruş hariç geri kalan 700 guruşun 350 guruşu peşin 350 guruşu bir yıl sonra ödenmek şartıyla senet yapıldığına dair mahkeme ilamı (4 Ekim 1815).

b.20: Antakya'nın Habibün Neccar Mahallesi sakinlerinden Kürd Fakihzâde Hasan Efendi ibni Mustafa Efendi'den, el-Hâc Mustafa oğlu Keş-ger Mehmed ve Tiryaki İbrahim beşe'ye kalmış olan evladiyelik vakfin mallarından Büyük Burç mezraasında bulunan 180 eşcar zeytinlik 11 sene önce rahmetli el-Hâc Mustafa ve Tiryaki İbrahim tarafından, Büyük Burç karyesi sakinlerinden Kara Ahmed bin Hasan ve oğlu Mustafa'ya, 1650 guruş karşılığında satılmış. El-Hâc Mustafa oğlu Mehmed satışın meşruh olmadığı gerekçesiyle iptali için mahkemeye başvurmuş. Vakfin mallarının iadesine ve Kara Ahmed bin Hasan ve oğlu Mustafa'nın satış için ödedikleri bedel olan 1650 guruşun 950 guruşunu mahsulün gelirden elde ettiğinden geriye kalan 700 guruşun kendilerine geri ödenmesine dair ilam (4 Ekim 1815).

s.10/a

b.21: Halep vücûhundan Abdülkadir Efendi Selevbuh mezraasının malikâne sahibidir. Abdulkadir Efendi'nin vekili Ahmet Ağa ibn-i Abdülvahab aracılığıyla Kınaberi sakinlerinden es-Seyyid İbrahim ibn-i el-Hâc Ahmed'den alacağını talep etmesine dair ilam (11 Ekim 1815).

s.11/a

b.22: Voyvoda Mehmed Ağa'nın Antakya yeniçeriler serdarı olduğuna dair Halep ve Maraş'tan gönderilen tayin yazısı (4 Ekim 1815).

b.23: Antakya civarında Recep 1228(1813) den Recep 1230(1815)'a kadar iki sene boyunca hane başına alınan vergilerin taksitlerinden sadece 1 akçe tahsil edilebilmiştir. Bundan sonra ödenmemiş vergilerin gecikmesine müsaade edilmeyeceğine dair Halep ve Maraş vilayetlerinin Antakya kadısına ve mütesellim Mehmed Emin Ağaya gönderdiği emir yazısı (5 Ekim 1815).

s.11/b

b.24: Halep şehrinde vezir-i azama tahsis kılınan sarayın tamirâtı için Halep'e bağlı kazalardan akçe talep edilmiştir. Antakya'nın hissesine isabet eden akçenin tahsilinin geçmiş dönemlerde bazı nedenlerle geciktiğini, bundan sonra bu gecikmelerin önüne geçilmesini ve bildirilen meblağın bir an önce gönderilmesine dair Halep vilayetinden gönderilen tezkire (4 Eylül 1815).

b.25: Antakya'nın Nakîb Camî'inde berât-ı şerif ile görevli olan Bekir Efendi'nin yerine oğlu es-Seyyid Ahmed İspirizâde el...görevlendirilmesi ve yeniden berât-ı şerif verilmesi için yazılan mürâsele (21 Mayıs 1815).

s.12/a

b.26: Kantar Mahallesi'nden vefat eden Emin İbn-i Ahmet'in küçük çocukları olan Mehmed ve Dudu'nun vesâyetlerine valideleri Miyase bint-i Hacı durmuş adlı hatunun vasi tayin edildiği ve küçük çocukların nafaka, kisve ve sair ihtiyaçları için babalarından miras kalan mallarından her birine her yıl onar para nafaka ve kisve takdir edildiğine dair hüccet (11 Ekim 1815).

b.27: Antakya sakinlerinden Kadir Ağazâde'nin büyük kızı Rukiye Hatun'un Şenbey Mahallesinde Eski Geçit de bahçeli havlu içinde bulunan evinin yarı hissesini, Kadirzâde el-Hâc Derviş Ağa'ya 4000 guruşa sattığına dair hüccet (18 Eylül 1815).

s.13/a

b.28: Habib Neccar Mahallesi sakinlerinden Fatıma bint-i Hacı Âli isimli hatunun vekilleri aracılığıyla satışa çıkardığı aynı mahalledeki bahçeli havlu içindeki evinin yarı hissesini, Hafize bint-i Halil Ağa'nın vekili olan zevcesi es-Seyyid el-Hâc Talib Ağa ibn-i Osman'a 1800 guruş karşılığında yapılan satışın hücceti (17 Ekim 1815).

b.29: Mahsen Mahallesi sakini iken vefat eden Hacı Osman bin Mehmed Habeş'in varislerine terekesinin intikali ve taksimi.

s.14/a

b.30: Said, Taviil Ali ve arkadaşlarının Eriha, Şugur, Kefrence ve Kuseyr gibi önemli mahallerde emlak, çiftlik, bağ, bahçe ve zeytinlikleri bulunmaktadır. Haklarında ferman çıkan firari durumundaki bu kişilerin üzerindeki mallar satışı çıkarılmıştır. Firarilerin arkadaşlarından Payaslı Abud'un Kuseyr nahiyesinin, Hayniye karyesinde bir kıta üzüm bağı, bir kıta tut hakuresi, yine aynı karyede Sarraç Hüseyin'in bir kıta üzüm bağı olan toprağı, 500 guruşa satışı çıkarıldığına ve satışın Müteyesserullah Ağa'ya yapıldığına dair hüccet (5 Ekim 1815).

s.14/b

b.31: Said, Taviil Ali ve arkadaşlarının Eriha, Şugur, Kefrence ve Kuseyr gibi önemli mahallerde emlak, çiftlik, bağ, bahçe ve zeytinlikleri bulunmaktadır. Haklarında ferman çıkan firari durumundaki bu kişilerin üzerindeki mallar satışı çıkarılmıştır. Firarilerden Said'in Mağdele karyesinde bulunan 200 aded zeytini, aynı karyede Sarraç Hüseyin'in bir kıta üzüm bağı ve 10 adet zeytini, yine aynı karyede Tezioğlu Hüseyin'in 190 aded zeytini, Kişkinid karyesinde Sarraç Hüseyin'in 2 kıta narlık, 2 aded ceviz bahçesi olan toprağı 1000 guruşa satışı çıkarıldığına ve satışın Hakkullah MehmedAğa'ya yapıldığına dair hüccet (11 Ekim 1815).

s.15/a

b.32: Said, Taviil Ali ve arkadaşlarının Eriha, Şugur, Kefrence ve Kuseyr gibi önemli mahallerde emlak, çiftlik, bağ, bahçe ve zeytinlikleri bulunmaktadır. Haklarında ferman çıkan firari durumundaki bu kişilerin üzerindeki mallar satışı çıkarılmıştır. Firarilerin arkadaşlarından Terzioğulları Mehmed ve Mustafa isimli kişilerin Kalanis karyesinde bulunan 115 aded zeytinlik ve yine aynı karyede 10 aded zeytinlik olan toprağı 200 guruşa satışı çıkarıldığına ve satışın Abdi Ağa ve es-Seyyid Mehmed Ağa ve eş -Şeyh Ahmed İbn-i Eş -şeyh Ali Efendi Kuseryzâde isimli kişilere yapıldığına dair hüccet (19 Ekim 1815).

s.15/b

b.33: Antakya'da bulunan Şeyh Ali Camî-i Vakfi'nda görevli iken vefat eden eş -Şeyh Mustafa veled-i Derviş'in maaşının eşit şekilde sulbi oğulları es-Seyyid Abdullah, es- Seyyid el- Hâc Mehmed ve es-Seyyid Molla Ahmed'e

verilmesine dair 11 Haziran 1815 de gönderilen berâtin Antakya Kadı Vekiline sunulması (15 Haziran 1815).

b.34: Said, Taviil Ali ve arkadaşlarının Eriha, Şugur, Kefrence ve Kuseyr gibi önemli mahallerde emlak, çiftlik, bağ, bahçe ve zeytinlikleri bulunmaktadır. Haklarında ferman çıkan firari durumundaki bu kişilerin üzerindeki mallar satışa çıkarılmıştır. Firarilerden Said'in Kuseyr nahiyesinde ve Uskubat karyesinde bulunan zeytinlik, ceviz ve iki kıta tut hakuri, bir kıta üzüm bağı ve meyve ağaçları olan toprağı 250 guruşa satışa çıkarıldığına ve satışın Silahşör Hasan Hüseyin Ağa'ya yapıldığına dair hüccet (19 Ekim 1815).

s.16/a

b.35: Said, Taviil Ali ve arkadaşlarının Eriha, Şugur, Kefrence ve Kuseyr gibi önemli mahallerde emlak, çiftlik, bağ, bahçe ve zeytinlikleri bulunmaktadır. Haklarında ferman çıkan firari durumundaki bu kişilerin, üzerindeki mallar satışa çıkarılmıştır. Firarilerden el-Hâc Resuloğlu Mehmed'in Kuseyr nahiyesinin Fılınar karyesinde 120 aded zeytinlik ve 25 aded incir ve dört kıta tarla olan toprağı 300 guruşa satışa çıkarıldığına ve satışın Serdar Süleyman Ağazâde Mehmed Ağa'ya yapıldığına dair hüccet (21 Ekim 1815).

s.16/b

b.36: Cebel Akra, Kuseyr, Altınözü ve Süveydiye nahiyelerinde bulunan köylerden tahsis edilen yıllık menzil gelirleri (11 Ekim 1815).

s.17/b

b.37: Gelir gider defteri (Mayıs/Haziran1816).

s.18/a

b.38: Habibün Neccar Mahallesi'nden iken vefat eden es-Seyyid Şeyh Ali bin el-Hâc Mehmed'in küçük çocukları Derviş Hüseyin ve Aişe'nin vesâyetleri valideleri İmiş bint-i Molla Ahmed adlı hatundan alınıp, Derviş Hüseyin ve Aişe'nin kız kardeşlerinin vasi tayin edildiği ve küçük çocukların nafaka, kisve ve baha ihtiyaçları için babalarından miras kalan mallarından her birine her yıl 20 para nafaka, kisve ve baha takdir edildiğine dair hüccet (Ocak/Şubat 1816).

s.18/b

b.39: Habibün Neccar Mahallesi'nden iken vefat eden es-Seyyid Şeyh Ali bin el-Hâc Mehmed'in terekesinin varislerine intikali ve taksimi (Ocak/Şubat 1816).

s.19/a

b.40: Menzil masraflarının ödenmesi için gereken meblağın ulaştırılmasına kadar başka bir kişiden para alınmadan eldeki 1250 guruş ile idare edilmesi hususunda verilen hüccet.

b.41: Antakya'nın Sofiler Mahallesi sakinlerinden Fatıma bint-i Mustafa isimli hatun, Babatorun karyesi sakinlerinden Mehmed bin Cenkçi Hasan adlı kişinin, rahmetli eşine 300 guruş borcu bulunduğu söyleyip bu borcu talep etmiş. Mehmed bin Cenkçi Hasan ise Fatıma bint-i Mustafa'nın eşi olan Mustafa bin Hacı Ahmed'in sağlığında bir kıta üzüm bağının imarını kendisine verdiğini ve her sene 60 guruştan 12 seneden beri yekûnda 1120 guruş ödediğini söylemiş. Fatıma bint-i Mustafa'nın talep ettiği 300 guruşun bu bedelden çıkarılmasını söylemesi üzerine 100 guruş rahmetlinin malından, geriye kalan 200 guruş ise her sene 50 guruş ödenmek şartıyla tarafların anlaşmasına dair hüccet (31 Ekim 1815).

s.19/b

b.42: Said, Tavail Ali ve arkadaşlarının Eriha, Şugur, Kefrence ve Kuseyr gibi önemli mahallerde emlak, çiftlik, bağ, bahçe ve zeytinlikleri bulunmaktadır. Haklarında ferman çıkan firari durumundaki bu kişilerin üzerindeki mallar satışa çıkarılmıştır. Firarilerin arkadaşlarından Sarraç Hüseyin isimli kişi Kuseyr nahiyesinde ve Karbeyaz karyesinde bulunan bir kıta üzüm bağı ve yine iki kıta tarla olan toprağı 150 guruşa satışa çıkarıldığına ve satışın Şeyh Ali Oğlu Hamuş ve Keza Osman oğlu Mustafa ve Habbas oğlu Hasan'a yapıldığına dair hüccet (Ağustos /Eylül 1815).

s.20/a

b.43: Anadolu memleketlerinde devlete ait olan mutasarrıfların elinde olan mukataa gelirlerinin taahhüt edilen zamanlarda hazineye gönderilmesi diğer senelere ait gelirlerin hesaplanıp merkeze gönderilmesi hususunda ferman (Ocak/Şubat 1815).

s.20/b

b.44: Said, Tavail Ali ve arkadaşlarının Eriha, Şugur, Kefrence ve Kuseyr gibi önemli mahallerde emlak, çiftlik, bağ, bahçe ve zeytinlikleri bulunmaktadır. Haklarında ferman çıkan firari durumundaki bu kişilerin üzerindeki mallar satışa çıkarılmıştır. Firarilerden Said Kuseyr nahiyesinin Kalanis karyesinde 200 adet zeytinlik, bir kıta üzüm bağı ve bir kıta incirlik ve aynı karyede bulunan bir harap

çiftliğinin 800 guruşa satışa çıkarıldığına ve satışın Nümayan serdar Mehmed Ağa'ya yapıldığına dair hüccet (31 Ekim 1815).

s.21/a

b.45: Said, Taviil Ali ve arkadaşlarının Eriha, Şugur, Kefrence ve Kuseyr gibi önemli mahallerde emlak, çiftlik, bağ, bahçe ve zeytinlikleri bulunmaktadır. Haklarında ferman çıkan firari durumundaki bu kişilerin üzerindeki mallar satışa çıkarılmış. Firarilerden Said'in Kuseyr nahiyesinin Makabirus karyesinde 100 adet zeytinlik ve Yakuka mezraasında 30 adet zeytinlik ve Batlaniye mezraasın da 230 adet zeytinlik olan bu arazilerin 600 guruşa satışa çıkarıldığına ve satışın Hacı Saferzâde Hacı Mustafa Ağa'ya yapıldığına dair hüccet (4 Kasım 1815).

s.22/a

b.46: Said, Taviil Ali ve arkadaşlarının Eriha, Şugur, Kefrence ve Kuseyr gibi önemli mahallerde emlak, çiftlik, bağ, bahçe ve zeytinlikleri bulunmaktadır. Haklarında ferman çıkan firari durumundaki bu kişilerin üzerindeki mallar satışa çıkarılmıştır. Firarilerin arkadaşlarından Sarraç Hüseyin'in Mıkabros karyesinde 80 adet zeytinliği, yine Terzioğlu Mustafa'nın yarım hisse üzüm bağı ve Terzioğlu Mehmed'in yarım hisse üzüm bağı olan bu arazilerin 550 guruşa satışa çıkarıldığına ve satışın es-Seyyid Halil ve Bekir bin Mahmud ve Mehmed Ağa'ya yapıldığına dair hüccet (Temmuz/Ağustos 1816).

s.23/a

b.47:Dua (8 Kasım 1815)

b.48: Anadolu Kazaskeri es-Seyyid Mustafa'nın Antakya kadısına hane başına düşen vergilerin tevzi ve taksimatı ile gönderdiği belge.

b.49: Antakya Kadısı Hüseyin Efendi, müderrislerden İsbirzâde Seyyid Ahmed Efendi'nin naibi olarak görevlendirme yazısı (3 Aralık 1815).

s.23/b

b.50: Kuseyr nahiyesinin Baksanos karyesinde bulunan Genç Süleyman oğlu Mehmed'in emlak arazilerine el konulup 1000 guruş başlangıç tezkiresi ile satışa çıkarılmasına dair Halep valiliğinden Antakya Kadı naibine gönderilen tezkire (4 Kasım 1815).

s.24/a

b.51: Halep vilayetinden salyanelerin dağıtılmasında bu yana geçen süre zarfında tahsil olunması gereken miktarın hazineye gönderilmediğini bundan sonra

tahsilat için Timur Ağa'nın memur ve tayin kılındığına dair Antakya Kazısına gönderilen yazı (12 Kasım 1815).

b.52: Antakya'nın Mudine karyesi sakinlerinden iken vefat eden Hüseyin bin Cakkaş adlı kişinin vasileri olan sulbi Mehmed ve Hasan'ın vesâyetlerine valideleri Fatıma bint-i Cakkaş adlı hatunun vasi tayin edildiği ve küçük çocukların nafaka, kisve ve baha ihtiyaçları için babalarından miras kalan mallarından her birine her yıl yedişer para nafaka, kisve ve baha takdir edildiğine dair hüccet (5 Aralık 1815).

s.25/a

b.53: Said, Tavail Ali ve arkadaşlarının Eriha, Şugur, Kefrence ve Kuseyr gibi önemli mahallerde emlak, çiftlik, bağ, bahçe ve zeytinlikleri bulunmaktadır. Haklarında ferman çıkan firari durumundaki bu kişilerin üzerindeki mallar satışı çıkarılmıştır. Firarilerden Said ve arkadaşlarından Sarraç Hüseyin'in Kuseyr nahiyesi Kalanis karyesinde incirlik ve yine aynı karyede zeytinlik, Mağdele karyesinde beş kıta toprağı olan bu arazilerin 400 guruşa satışı çıkarıldığına ve satışı Katib Âli Efendi'ye yapıldığına dair hüccet (18 Kasım 1815).

s.25/b

b.54: Antakya'nın Abdulgazi Mahallesi sakinlerinden iken vefat eden Musa kızı Halime'nin hemşiresi Havva Hatun'un iddiasına göre kız kardeşi Halime Hatun sağlığında aynı mahallede bulunan toprakları, kendisine satış yoluyla geçmiş iken, kızı Düriye Hatun "validem vefat etmeden önce bu yerleri bana satmıştı" diyerek el koymuştur. Ancak Havva Hatun'un vefat eden kız kardeşi Halime Hatun'un terekesinden payına düşen hisseyi aldığı gerekçesiyle davasının kabul edilmediğine dair ilam (Aralık 1815).

s.26/a

b.55: Antakya Sofiler mahallesinde Osman Beşe ile kardeşleri arasında babalarından kendilerine kalan menzilin paylaşılması sırasında çıkan anlaşmazlık ve bunun mahkemece sonuçlanmasına dair hüccet (Mart 1816).

s.26/b

b.56: Antakya'nın Habibün Neccar Mahallesi sakinlerinden iken vefat eden el-Hâc Âli oğlu Borlu Saçaklı Âli isimli kişinin varisleri olan kardeşleri İbrahim ve Hüseyin'e vefat eden Borlu Saçaklı Âli'nin, zevcesi el-Hâc Mehmed kızı Aişe Hatun'un vasi olarak atandığına dair hüccet (24 Kasım 1815).

b.57: Antakya'nın Habibün Neccar Mahallesi sakinlerinden iken vefat eden el-Hâc Âli oğlu Saçaklı Âli isimli kişinin terekesinin varislerine intikali ve teslimi (24 Kasım 1815).

s.27/a

b.58: Said, Taviil Ali ve arkadaşlarının Eriha, Şugur, Kefrence ve Kuseyr gibi önemli mahallerde emlak, çiftlik, bağ, bahçe ve zeytinlikleri bulunmaktadır. Haklarında ferman çıkan firari durumundaki bu kişilerin üzerindeki mallar satışa çıkarılmıştır. Firarilerin arkadaşlarından Hacı Resuloğlu'nun Kefabil karyesinde bulunan zeytinliği ve bir kıta harap bahçesi ve bir kıta üzüm bağı ve dört kıta cevizliyi ve Terzioğlu'nun iki kıta incirlik ve 12 aded zeytinlik toprağı olan bu arazilerin 750 guruşa satışa çıkarıldığı, kaydı olan belge yarım kalmış.

s.27/b

b.59: Karye-i Bezge ahalisinden Molla Ahmed bin el-Hâc Ahmed'in Halebli misafir es-Seyyid Mustafa'nın iki kantar tütünü belirlenen fiyattan fazlaya satmasını dava edip meblağı talep etmesini ve bu durumu şahitlerle ispat etmesine dair hüccet (3 Aralık 1815).

b.60: Halep ve Maraş Vilayeti hazinesine gönderilen Haziran/Temmuz1813-Haziran/ Temmuz 1815 yılları arasını kapsayan 11157 guruş taksit ve 600 guruş kışlakiyesi (13 Mart 1815).

b.61: Halep ve Maraş Vilayeti'den Haziran/Temmuz1813-Haziran/ Temmuz 1815 yılları arasını kapsayan 11157 guruş ile hazariye taksiti ile 1815 senesi kışlakiye akçesi olan 600 guruşun teslim alındığına dair Antakya Kazası'na gönderilen yazı (12 Ocak 1815).

s.28/a

b.62: 1815 senesinin Cebel-i Akra mukataasından Kuseyr'in Seferiye karyesinde Said üzerinden bulunan iki kıta arazinin alındığını ve bu arazilerin Seferiye karyesi sakinlerinden Şeyhi Şeyh Mehmed veled-i Abdullah bendesi Rüstem isimli kişiye verildiğine dair ilam (8 Kasım 1815).

s.28/b

b.63: Said, Taviil Ali ve arkadaşlarının topraklarıyla ilgili ve bu toprakların yeniden satışına dair belge yarım kalmış.

s.29/a

b.64: Antakya da bazı devlet idarecileri ve gezici rençperlerin mevcut hububat ölçeklerine sadakat göstermeyip hatta bazı mahallelerde bu ölçekleri tamamen kaldırdıkları tespit edilmiş. Kantarda tartılan buğdayın, arpanın ve unun resmi ölçüsünün dışına çıkılmaması için daha önce gönderilen fermanın yeniden güncellenmesi (23Ocak1766).

s.29/b

b.65: İbni Veliyüddin oğlu Osman Halife Antakya da Keyyâl olan babası Veliyyüddin'in kendi rızası ile bu görevi kendisine bırakmak istediğini 28 Temmuz 1808 tarihinden divan-ı hümayuna arzuhal eder. Osman Halife'nin 20 Şubat 1779 tarihinde babası Veliyüddin'ne verilen eski berâtı getirmesi üzerine babasının yerine keyyâllıkla görevlendirildiğine dair berât (15 Kasım 1810).

s.30/a

b.66: Es-Seyyid Abdullah ve es-Seyyid Mehmed ve es-Seyyid Veliyyüddin'in Antakya'da bulunan Habibün Neccar Camî-i Vakfı'nda ki vazifeleri için berât.

s.30/b

b.67: Âli Oğlu Halil Ağa isimli kişi Antakya'nın Cebel-i Akra nahiyesi Çakı karyesinden iken uyuşmazlık nedeniyle 14 Haziran 1827'de burayı terk edip Hassa mezraasına iskan etmiş. Ancak hala bağlı bulunduğu Çakı karyesinin salyane taksiminde isabet eden kıymetin 120 akçe hesabından kendi üzerine düşen akçeyi talep edilmektedir. Halil Ağa üzerine yalnız iki akçe isabet ettiği tespit edilip 14 Haziran 1827 ödenmesi için memura teslim edildiğine dair yazı (12 Temmuz 1827).

s.31/a

b.68: Antakya'nın İlaniye karyesi sakini iken vefat eden Ahmed bin İbrahim isimli kişinin varisleri olan çocukları İrfan, Hasan ve Rukiye'ye, Kadir bin el-Hâc Mehmed isimli kişinin vasi olarak tayin edildiğine dair hüccet (12 Ocak 1816).

b.69: Antakya da Halep ve Maraş Valisi Mehmed Celaleddin Paşa 'nın hizmetinde çalışan memurların maaşları dışında Antakya esnafından aldıkları erzakın bir kısmının ödendiğini geri kalan 1260 guruşun hala Antakya esnafına ödenmediğini esnaftan bazı ileri gelenleri iddia etmiştir. Buna istinaden esnafın erzak borcunun mertebelerine göre topluca verildiği, borcun ödendiği söylenmiştir. İddia edilen meblağın ödendiğine karar verildiğine dair hüccet (12 Ocak 1816).

s.31/b

b.70: Antakya'nın Sofiler Mahallesi sakinlerinden iken vefat eden Hasan bin Hüseyin isimli kişinin terekesinin varislerine intikali ve taksimi.

b.71: Antakya'nın Dörtayak Mahallesi sakinlerinden Necil Ahmed bin Ahmed ve Halil Bin Hasan ve Abdullah Nâmun isimli kişiler Fatma bint-i Âli isimli hatunun terekesinden kendi hisselerine aynı mahallede bulunan evin hissesinden 100 guruş ve iki altın bileziği Fatma bint-i Ali'nin büyük kızı Hüsniye Hatun'dan talep etmektedirler. Hüsniye Hatun ise validesinin sağlığında kendisine şahitler huzurunda ev hissesini ve iki bileziği 300 guruş bedel ile satıp teslim ettiğini bu sebeple terekede ev hissesi ve bileziğin bulunmadığını bunların kendi hakkı olduğunu söyler. Evin ve bileziğin haklarının Hüsniye Hatunda olduğuna dair ilam.

s.32/a

(boş)

s.32/b

b.72: Mahsen Mahallaesi sakini iken vefat eden gayr-ı müslim Gürci Cerciz isimli kişinin terekesinden kalan eşyaları ve yine aynı mahallede bulunan bir evinin müzayede ile satışının yapıldığına dair beyan (Ocak 1816).

s.33/a

b.73: Antakya da Kuşcu el-Hâc Ahmed ve damadı Oduncuoğlu el-Hâc İbrahim adlı kimseler ile Halep civarından ... Hanım vakıf mallarından olan Hamam-ı Cedid'i üç yıllığına her yıl 9 guruş ödenmek şartı ile 2700 guruş bedel karşılığında 13 Ocak 1815 yılında Mustafa Ağa ve kardeşi Hüseyin'e kiraya vermiştir. Ancak hamamın bir süredir bakımsız kaldığı bazı bölgelerinin harap olduğu, şiddetli tamire ihtiyacı olduğu mimar ve bilirkişiler tarafından tespit edilip, tamir masraflarının 1384 guruş tuttuğu bu miktarın kiraya verenler tarafından karşılanacağına dair ilam (Ocak/Şubat 1816).

s.33/b

b.74: Sadrazam elkabı ile başlayan belge yarım kalmış.

b.75: Antakya'nın Camî-i Kebir Mahallesi sakinlerinden Meryem bint-i Çavuşoğlu es-Seyyid Hasan isimli hatun, eşi olan Mehmed ibn el-Hâc Abdülkerim Ağa Çavuşzâde'nin Mısır'a sefere gittiğini ve kendisi üzerine olan nafakasını vermediğini söylemiş. Meryem Hatun'a, her yıl 40 para nafaka, kisve baha masrafları verilmesine dair hüccet (12 Şubat 1816).

s.34/a

b.76: 6 Aralık 1815 gecesi saat on bir de Sultan II.Mahmut'un kızı Emine Sultan'ın dünyaya geldiği, bu sebeple adet gereğince üç gün top atılması için padişahın sadrazama emridir.

s.34/b

b.77: Said, Tavail Ali ve arkadaşlarının Eriha, Şugur, Kefrence ve Kuseyr gibi önemli mahallerde emlak, çiftlik, bağ, bahçe ve zeytinlikleri bulunmaktadır. Haklarında ferman çıkan firari durumundaki bu kişilerin üzerindeki mallar satışa çıkarılmıştır. Firarilerden Said isimli kişinin Karbeyaz karyesinde, arkadaşlarından Tütüncüoğlu Hasan ile Hüseyin'in bir kıta üzüm bağı toprağı olan bu arazilerin 250 guruşa satışa çıkarıldığına ve satışın Tütüncüoğlu Ali'ye yapıldığına dair hüccet (Ağustos/Eylül 1815).

s.35/a

b.78: Aslen Üsküplü olup Hac görevini yerine getirirken Antakya'da vefat eden Hacı Mustafa bin İbrahim isimli kişinin mirasçıları olmadığından terekenin mirasçılarına intikali için el-Hac Mehmed bin isimli kişi kayyım nasp ve tayin olunmuştur (Ocak/Şubat 1816).

s.35/b

b.79: Aslen ...olup hac kafilesiyle Antakya'ya gelerek burada vefat eden ...isimli kişinin mirasçıları olmadığından terekesindeki malların beytü'l-mâl tarafından teslim alınıp satıldığına dair beyan (6 Şubat 1816).

s.36/a

b.80: Aslen nereli olduğu bilinmeyen hacı kafilesiyle Antakya'ya gelip burada vefat eden Hacı Mehmed bin Abdullah isimli kişinin mirasçıları olmadığından terekesindeki malların beytü'l-mâl tarafından teslim alınıp müzayede yoluyla satışa çıkarıldığına dair beyan (6 Şubat 1816).

s.36/b

b.81: El-Hâc Ahmet Emin'in Antakya'ya naip olarak atandığına dair Halep ve Maraş Valiliğinden gönderilen yazı (15 Haziran 1816).

b.82: Antakya Kazasına bağlı Cebel-i Ahmerde hayır sahiplerinin eskiden beri yapmış oldukları kar-haneye zorbalar tarafından el konulmuş. Meydana gelen sıkıntıları ortadan kaldırmak için emin ve güvenilir olan es-Seyid Ahmed'in bu kar-haneye mutasarrıf olması için yazılan yazı (6 Şubat 1816).

s.37/a

b.83: Antakya sakinlerinden Ümmühan Hatun bint-i Âli isimli kişi, Habibün Neccar Mahallesi sakinlerinden Aişe bint-i Osman isimli hatunda kendisine ait 27 aded İstanbul altının rehin olduğunun söylemektedir. Buna istinaden Aişe Hatun 560 guruş alacağı olduğunu ve o günün altın fiyatları ile 27 altının 560 guruştan 16 guruş eksik olduğunun altınları borcun karşılığı olarak aldığını ifade etmiştir. Tarafların birbirleri üzerlerinde haklarının olmadığına dair kararın verildiği hüccet (Ocak/Şubat 1816).

s.37/b

b.84: Antakya sakini iken vefat eden Köle Selim isimli kişinin geride bıraktığı eşyalarının Antakya mütesellimi tarafından kayıt altına alınması (11 Mart 1816).

s.38/a

b.85: Antakya'da Kurşunlu Han' da bulunan camî ve dışındaki on iki dükkan ve yine Antakya'da Camî-i Kebir'in pencerelerinin tamirat gerektirdiğini Antakya Kadı katibi Âli Efendi, esnaf Şeyhi İbrahim, ustalar Mustafa, Mehmed, Ali, mimarbaşı Cırcı ve bilirkişiler tespit edip, Antakya mütesellimi Mehmed Emin Ağaya bildirmişlerdir. Mehmed Emin Ağa, yapılan tespitler üzerine caminin giriş kısmında önceden bol miktarda bulunan kurşunun artık kalmadığını ve para sıkıntısı çekilmesinden dolayı bu kurşunun yenilenemeyip yerine kiremit konmasına ancak geride kalan kurşunun tamirat masrafları için satılmasını buyurmuş. Bu kurşunun satışı camî ve dükkânların tamiri için vekil tayin edilmiş ve kullanılan malzemeler ve harcanan masraflar Kasım 1815 tarihi ile deftere kaydedilmiştir. Yekûnda 6328.5 guruş tutan kurşun masraflar çıkarıldıktan sonra kalan kısmı mimarzâde el-Hâc Hüseyin Efendiye bir aded temessük verildiğine dair ilam (Ekim/Kasım1816).

s.38/b

b.86: Halep ve Maraş valiliğinden Cafer Ağa Vakfı için vazifelendirilmiş Ali Efendi'nin görevini yerine getirmesine kimsenin müdahalesi ve engeli olmaması için Antakya naipliğine gönderilmiş yazı.

b.87: Antakya da bulunan Cafer Ağa Vakfına bağlı Kurşunlu Han ve içindeki camî-i şerife Ali Efendi ibn-i Mustafa'nın nazır olarak görevlendirildiğine dair önceden gönderilmiş mürasele (1795/1796).

b.88: Kurşunlu Han'da bulunan caminin mimarı el-Hâc Hüseyin Efendiye 4068 guruşu onu bir hesabıyla 8 ay süre ile 1232 Zilkadenin guresine kadar verilmiştir. Faiziyle beraber (678 guruş 28 para) ile toplamda 4746 guruş 28 paranın Halep valisine teslimine dair hüccet (Eylül/Ekim1817).

s.39/a

b.89: Daha önce Antakya'ya tayin olmuş mütesellim Mehmed Emin Ağa'nın görevinden çekilmesi ve yerine Mustafa Ağa'nın getirilmesine dair Halep ve Maraş vilayetinden Antakya Kadısına gönderilen buyruldu (4 Şubat 1816).

s.39/b

b.90: Antakya'nın Kantar Mahallasi sakinlerinden iken vefat eden Abdurrahman Efendi ibn-i Ahmed Efendi isimli kişinin terekesinin varislerine intikali ve taksimi (Ocak/Şubat1816)

s.40/a

b.91: Antakya Kazasında serdarlıkla görevli olanlar 30 Ekim 1810-Ağustos1816 tarihleri arasında her üç ay ya da atlı ayda bir yeniçeri ocağına gönderilmesi gereken serdarlık mektubu gönderilmemiştir. Bu mektupları ahaliden her kim zabt itmiş ise her yıl üç aylığı yüz guruşdan beş senede icab eden iki bin guruş Serdarlık caizesi olarak ocağ-ı amireye ödemeleri için yeniçeri ağası tarafından görevlendirme yapılmış ve konuyla ilgili bu yönde hareket edilmesi için Halep Valisi ve Antakya Kadısına merkezden ferman gönderilmiştir (Eylül 1816).

s.40/b

b.92: Antakya'nın Mahsen Mahallesi sakinlerinden iken vefat eden Molla Abdullah Bin Emin Ağa'nın terekesinin varislerine intikali ve taksimi (Ocak/Şubat 1816).

2.4. Trasnkripsiyon Metni

s.1/a

s.1/b

s.2/a b. 1:

Yâ fettâh yâ rezzâk yâ kerîm yâ Allah

Bismillahirrahmanirrahîm ve ufevvizu emrîllahi innâllâhe basîrun bi'l-ibâd sübhânellezî cerâ bi-emrihi el-kâlem ve bi-hükmîhi küll-i ahûr kad-i intizam vessalati vesselâm alâ seyyîndina Muhammed el-müeyyed bi'ş-şerr ve'l hükm ve alâ'alihi ve asabihi ellezîne hüm ihtiyârü'l-ümem ve ba'de-hinin cerîde-i cedîde mücellet fî min 'dî'l-müznebi ed- da'îf el-muhtâc ilâ rahmeti'llâhi el-ganî el-kerîm es-Seyyîd Ahmed İspirizâde el-mevla hallaf bi kazâ-i Antakiye ve kat kâne el-bedîefi gurre-i Ramazânü'l-mübârek sene selâseyn ve mieteyn ve elf

b.2:

İzzet-meâb şer'iat nisâb Mevlânâ Esirîzâde es-Seyyid Ahmed Efendî kâme-yâb bâ'de-t-tahiyetü'l-vakiyye(?) vâfiye inha olunur ki ber-vech-i mansıb-ı mutasarrıf olduğum Antakiye kazâsının işbû sene-i selâseyn ve mieteyn ve elf Ramazânü'l-mübârekü'l- gurresinden tab' etmek üzre umûr-u niyâbet-i şer'iyyesi tarafımızdan sana ihâle ve tefvîz olunmuştur gerekdir ki kazâ-i mezkûreyi gurre-i merkûmede zabt ve beyn-el-ihâle icrâ-yı ahkâm-ı şeri' 'ali eyleyüb vâki' olan muhalledfât mevtâ-i askeriyye ve belediyeyi dahi tahrîr ve terkîm ve beyne'l-verese-i bi'l-farîza-i şer'iyye tevzî' ve taksîm eyleyüb cadde-i şer'i nübüvvetten ser mevâ taharrüfata cevaz göstermeyesin vesselam

el-fakir Hüseyin ibn-i Velîyüddin

el-asi bade-i Antakiye

b.3

Der-i devlet-i mekîne 'arzı dâi'-i kemîneleridir ki Medine-i Antakiye nahiyesinden karye-i Zeytûniye'de vâki' camî'-i şerîfin ber-vechi hüsni(?) mütevellîsi ve hatibi

olan Hasan Efendî nâm kimesne berât-ı ‘âlî-şân ile mutasarrıf iken fevt yerine Hüseyin Efendî nâm kimesneye bâ-mürâsele tevcîh (tevcîh) ve Der-‘âliyeye i‘lâm olunub o dahi mukaddem fevt oldukta erbâb-ı istihkakdan Mehmed Efendi İbn-i Yusuf Dâi‘lerine bâ mürâsele-i şer‘iyye tevcîh ve bir müddetten beri mutasarrıf olub ancak yedinde berât-ı şerîf-i âlî-şân olmağın merâhim-i (?) âliyyeden munzırıdır ki ciheteyn-i merkûmeteyn müteveffâ-yı merkûmun mahlûlünden mûmâ-ileyh dâi‘lerine tevcîh ve yedine müceddeden bir kıt‘a berât-ı âlî-şân sadaka ve ihsân buyrulmak niyâzıyla bi-l-iltimâs pâye-i serîr-i i‘lâya arz ve i‘lâm olundu bâkî emr u fermân hazret-i men lehû‘l-emrindir hurrîre fî‘l-yevmi’s-seb‘ aşere min şehr-i Ramazânü‘l-mübârek sene selâseyn ve mieteyn ve elf.

s.2/b

b.4:

... mahrûse-i Kayseri ahâlîsinden kâfile-i haccâc ile (silik)

Râhib-i mûmâ-ileyh Beylande‘yi müterâhi ve Antakiye toprağında bundan akdem fevt olan el-Hâc İbrâhim Efendi ibn-i Ebu Bekir nâm müteveffânın veraseti zevce-i metrûkesi ile sulbî oğulları İlyâs Efendi ve Bekir Efendi ve sulbîye kızı Hatice nâm münhasır olduğı müteveffâ-yı merkûmenin (silik) ma‘rifet-i şer‘i ve beytü‘l-mâl tarafından tahrîr olunub verâseti merkûmelere intikalın olunmağın lazım iken müteveffâ-yı merkûmun hâl-i ferâşında malının ahz ve kabzına vasî-yi muhtarı işbû el-Hâc Mehmed ibn-i Mustafa alemdar meclis-i şer‘î-şerîf-i enverde cânib-i beytü‘l-mâl tarafından vekîl-i Sabit olan Âli Efendi mahzarında şû vech ile da‘vâ-yı tâm ve takrîr-i kelâm idüb vasî muhtârı olduğum müteveffâ-yı mezbûrun nukûd ve terekesini bi‘l-vesâye matlûb iderim didikte cevab-ı meşrûhası üzre beyyine talep olundukda müteveffâ-yı mezbûrun refiklerinden el-Hâc Mehmed Ağa bin Ahmed Ağa ve el-Hâc Âli bin Mûsa Ağa meclis-i şer‘i de li-ecli’s-şehâde hâzıran olub istişhâd oldukta fî‘l-vâki‘ müteveffâ-yı merkûm esnâ-yı Râhib Beylanda çınar altında bizler hâzır idük işbû merkûm es-seyyid el-Hâc Mehmed nâm kimesne malının ahz u kabzına tarafından vasî nasb itdüğüne bizler şahitleriz ve şehâdet dahi ideriz deyu edâ-yı şehâdet eylediklerinde gıbbe‘t-tasdik tezkire olundukta müteveffâ-yı merkûmun emvâl-i terekesini vekîl-i merkûm yedinden vasî-yı merkûm yedine teslim olunmasına tebeyyün ve vasî-i merkûm dahi huzûr-ı şer‘i de meblâğ-ı

mezkûru yüz bin otuz beş guruşu tamamen ahz u kabz eyledim didikte gibbe't-tasdikü's-şer'î bi't-taleb ketb olundu

Findik rub'iyesi 'aded 63, guruş130,5	İslambol 'aded 31,5, guruş252	Mısır 'aded 4, guruş28	Findikiye 'aded 15, guruş165	Yâldız 'aded 22, guruş286	Macâr 7, guruş84
Ufak para guruş 20		Bargir bahâsı 'aded 1 guruş 100		Terekesi guruş 30	
Cem'an guruş 1135					
Minha'û'l-ihracât					
Techiz tekfin guruş 37	Hidmet-i beytü'l-mal guruş 25	Harc-ı mâhkeme, guruş10,5		Resm-i adi hülâsa(?) guruş106	
Cem'an guruş175 ,5					
Sahhü'l-bâkî 960					

s.3/a

b.5:

Medine-i Antakiye mahallâtından (silik) Mahallesi sâkinlerinden iken bundan âkdem fevt olan Reîsoğlu (?) Mustafa nâm müteveffânın verâseti sulbî sağır oğlu Abdülkadir ve sağır oğlu Abdullah ve kebîre kızı Aişe nâman münhasır oldukda tereke-i mezbûr ma'rifet-i şer'le tahrîr ve beyne'l verese bi'l-farîza tevzî' ve taksim ve defteridir ki ber-vech-i âtî zikr-i beyân olunur furrîre fî'l-yevmü'l-hâmis aşere min şehr-i Ramazânü'l- mübârek sene selâseyn ve mie teyn ve elf

Sahan 'aded 6, Mertabani 'aded 12, Sağır sini 'aded 3, Lakın 'aded 2, guruş 85	Kazgan-ı sağır 'aded 5, guruş 30	Tas ma'a kayık 'aded 4, Sahan 21, top	Kuraç ibrik 'aded 4,guruş 4
--	--	---	-----------------------------------

			haka 1, guruş 29,5	
Kuraç satıl 2, Süzek 2, Tava 2, Abdest Legeni 1, guruş12	Kazgan 'aded 1, Hille kazgani 'aded 2, guruş 42	Hamam leğeni kebir ve sagır 'aded 2, guruş 15	Maden haka, 'aded 3, guruş 10	
Fincan 'aded 6, Sim tarak 'aded 8, Kütahya çanak 'aded: 3, Kase'aded 1, guruş23	Fenar 'aded 2, Kahve değirmeni 'aded 1, Çuka cebe 'aded 1, Köhne şiş 'aded 2, Şalvar 'aded 1, guruş 59			
Köhne entari 'aded 2, Müsta'mel kutni entari 'aded 1, guruş 21	Müsta'mel gömlek 'aded 3, Fes 'aded 1, guruş 15	Köhne döşek 'aded 3, Yorgan 'aded 3, Yastık 'aded 2, Çarşab 'aded 1, guruş 25		
Müsta'mel Şam beldari kuşak'aded 1, guruş 20	Köhne çatma yastık 'aded 8, guruş 25	Bade altı minder ma'a düz çuka 'aded 4, guruş40	Köşe minder 'aded 2, guruş 2	
Köhne kilim seccade 'aded 10, Ser top 'aded 1, guruş14	Ayna 'aded 1 guruş 15	Yorgan yüzü 'aded 2, Minder topu 'aded 3, guruş 18	Cedid döşeme hurdası ... 'aded 1, guruş 4	
Mest çift 1, Guruş 1	Sim ağızlı tabanca 'aded 1, Guruş 30	Kahve ibriği 'aded 2, guruş 1	Bukağı ve sair cedid hurdası guruş 15	
... ma' piyaz	Havir 'aded 1,	Yağ ve zeyt ve şirehane bahası	Sandık 'aded 2,	Keçeci batman

guruş 6	guruş 2	guruş 6	guruş 12	'aded 2, guruş 25
Vekâlet				
Kütinoğlu Ali'de guruş 60	Maanoğlu debbağ es-Seyid Ahmed'de, guruş22	Kavvas Ahmed oğlu Derviş'te guruş 22		
Der zimmet-i Ahmed Ağa Guruş 55	Der zimmet-i Kara Kullukcu oğlu Ali Beşe guruş 120	Alanyalı zimmetinde, guruş 50	Sim kuşak bahası 'aded 1, guruş 20	Der zimmet-i Kelleci uşakları guruş 625
Der zimmet-i Katman Mustafa guruş 55	Der zimmet-i Hariroğlu guruş 144	Der zimmet-i İbrahim ibn Übeyd guruş 12	Der immet-i Kavvas Mustafa oğlu Mehmed guruş 110	
Der zimmet-i Kalevioğlu İbrahim, guruş 110	Der zimmet-i Hatem oğlu Hasan Beşe guruş 60	Yüzlük nakud? 'aded 27, guruş 81	... 'aded 33,5,guruş 199,5	İkilik 'aded 18,guruş 45

s.3/b

Ma'şukiye toprağında vâki' dud bahçeleri, kıt'a 3, guruş 5000	Öküz 'aded 6, İnek 'aded 1, guruş 300	Bârgir 'aded3, Ve tay 'aded 1, guruş300	(Silik) vâki' üzüm bağı kıt'a 2, guruş 200
Mevcûd hınta semen 3 guruş 180	Şa'îr semen 7 guruş 230	Şifân ..., semen 2, guruş 40	Mertek ...'aded 5, guruş 2
Harir batman guruş 93,5 04,5 kalan 0,9 minhâ hisse-i		Sâkin olduğu menzil bahâsı guruş	

müteveffâ, guruş 400		2000
İhracat		
Vücûh birre [?] vasîyet-i meyt guruş 600	Kalemiyye ber mu'tâd ve bâ fermân-ı 'âli ma'a cerime-i hüddamiye guruş 287	
Yekûn guruş 887		
Cem'an guruş 10588, 5		
Yalnız on bin beşyüz seksen sekiz guruş buçuk		
Hisse-i ibn Abdulkadir guruş	Hisse-i ibnAbdullah	Hisse-i bint-i Aişe guruş

b.6:

Medine-i Antakiye mahallâtından (boş) Mahallesi sâkinlerinden Harranzâde Mahmud Ağa meclis-i şer'î-şerîf-i enverde yine medine-i mezbûre sâkinlerinden Zahiriye Camî-i şerîfîn mütevellîsi imamü'l-ûlema-i nakîbü'l-eşrâf kaimakamı şerâfetlü el-Hâc Abdülnafî Efendi mahzarında bi-t-tav'ih ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm ider ki medine-i mezbûre esvâkından sûk-ı Oturakçıyanda vâki' bir bab mülk-ü mevrûsum olan dükkanımın bir tarafı Tasinzâde dükkanı ve (bir) Arpancızâde dükkanı ve bir tarafı nakîb hanı ve bir tarafı tarîk-i âmm işbû hudûd-u erba' ile mahdûd dükkanı tarafeynden icâbı kabulü hâvî ve şürût-ı muttasılada (?) bin üç yüz guruş buçuk mukabelesinde bey'-i bat-ı sahih-i şer'le bey' ve temlik ve teslîm eyledim mûmâ-ileyh dahi vakf-ı mezbûrun Müstefâtından olmak üzere bi't-tevliye iştirâ' ve temlik ve teslîm idüb bi-hakkın bey' olan meblâğ-ı mezkûru vakf-ı mezbûr malından tamamen ve kâmilen bana i'tâ ve teslîm ve makbûzum olmağın min ba'd dükkan-ı mezbûr mahdûda benim asla ve kat'a alaka ve medhalim kalmayub vakf-ı mezbûrun müstefâtındandır dedikte gibbe't-tasdîkü's- şer'î hüve'l ma vâki' bi-t-taleb ketb olundu hurrîre fi'l-yevmü'l râbi' ısrîn min şehr-i Ramazânü'l-mübârek sene selâseyn ve mie teyn ve elf

Şühûdü'l-hâl:

Hüryanzâde Emin Ağa, Ser-tûrnâ-yi evkaf Mustafa Ağazâde, Ser-tûrnâ-yi evkaf Serdar Mehmed Ağa, Fahrü'l-müderresin Abdurrahman Efendi, Nakîbzâde sâbıkan kâtib-i mâhkeme Âli Efendi, Elifzâde Âli Efendi, Şerbetçizade el-Hâc Mustafa Ağa, Yiloğlu es-Seyyid Mehmed, es-Seyyid Ahmed tay'ı Nakîb Efendi, Ser-muhzırân İsmail ve gayrihûm mine'l hâzırın

s.4/a

b.7:

Medine-i Antakiye mahallâtından Hazret-i Habibün Neccar mahallesi sâkinlerinden İbrâhim beşe Tiryaki nâm kimesne yine medine-i mezbûre mahallâtından Tut Mahallesi sâkinlerinden Mehmed ibn-i el-Hâc Mustafa nâm mahzarında bi't-tavi' ve'l-ihtiyâr şöyle takrîr-i kelâm ider ki ceddî â'lâmımız Kürd Fakih Hasan Efendi demekle 'arîf nâm sahîbü'l- hayrın Antakiye nevâhîsinden Kuseyr de vâki' Baverde ve Mezraa nâman mahallerde kâin ma'lûmü'l 'aded eşcâr-ı zeytûnîyenin yüz on bir senesinde vakfiye-i ma'mûl baha mücebince evvela kendü nevsine ba'de zükur olan evlâd ve evlâdına batinen ba'de batın vakf eyleyüb evlâdından ve evlâd-ı evlâdından biri fevt oldukça hissesi evlâdına ve evlâd-ı evlâdına râci' ve müntakil olub batında evvelde olan kimesne müdâhale etmeye ve eğer fevt-i kimesnenin evlâdı olmaz ise kendü tabakasına râci' ve müntakil ola deyu vakfiyesinde Mısırdâ iken bi-kazâ-i Allahü-teâlâ vakfiye zâyi' olub ancak âbâ ve ecdâd mezkûr teâmülve devayin ? kuzât dahi böyle iken bundan akdem bazı agrağa mübeyyin fevt olan kimesnenin hissesi evlâdına müntakil olmayub batn ola münhasırdır deyu iddiâ' ve sâbıkan hakimü'ş-şer'î huzûrunda müdâfaa ve batn ola meşrûd deyu ikâmet-i beyne itmişim el-hâletü hâzihi vakf-ı merkûm zükûr olan evlâd ve evlâda meşrûd ve bir kimesne ehli vakıftan fevt oldukça hissesi evlâdına ve evlâd-ı evlâdına müntakil ve râci' olduğunu takdîr ve vakıf mukaddemâ bana ve Mehmed'in pederi el-Hâc Mustafa'ya ber- vech-i münâsafa münhâzır olub el-Hâc Mustafa Fevtindeoğlu merkûm Mehmed'e ve biraderine hasr olmağla ba'de izîn vakf-ı merkûm ber vech-i münâsafa nısfı bana ve nısfı ahârı dahi merkûmana hâzır olduğunu ve hasbe mâ yeşâ evlâd evlâdına vech-i meşrûh üzre mutasarrıf olmak üzre takdîr ve şart-ı vakıf vech-i mesbût üzre olub ve her biri dahi vech-i meşrûh üzre razı ve Mehmed dahi vech-i merkûm üzre tasdik ve takdîr itmeğın mâ-vâka bi't-taleb ketb olundu Hurrîre fi'l-yevmü'l râbi' aşere min şehri-i Ramazânü'l-mübârek sene selâseyn ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl:

Ser-tûrnâ-yi evkaf sabık ve voyvoda saâdetlü Mehmed Ağa, Kavvas ... Saâdetlü Mehmed Ağa, Vekîl-i kantarcı Panas Ahmed Çelebi, Kâtib-i mâhkem-i sabık es-Seyyid Osman İspiroğlu Osman, Mehmed beşe münhâzıran İsmail Ağa ve gayrihûm

b.8:

Medine-i Antakiye civarında hamr Haccâc-ı müslimin ve güzergâh-ı ebnâ-i sebîlin emniyeti ve muhâfazâsı için Eğri Geçid⁷ ve Cısr-i Hadid nâm mahallerde vaz' olunan süvari ve piyâdelerin reîsi ve bölük başıları medine-i mezbûrede meclis-i şer'-i enverde hâlâ Haleb muhassılı saâdetlü Ağa tarafından Antakiye'de tahsildâr nasb ve ta'yîn olunan saâdetlü Abbas Ağa muvâcehesinde şöyle takrîr-i kelâm ve tabîr-i ani'l-merâm iderek ba emr-i 'âli muhâfazâsına memûr olduğumuz mahâl-i merkûmanın bedel-i ulûfemiz olan ber-vechî ocaklık Haleb muhassılığî malından olmak üzere bin beş yüz guruş Ağa-yı mûmâ-ileyh yedinden tamamen ve kâmilan ahz u kabz eyledik didiklerinde mâ-vâka' bi't-taleb ketb olundu hurrîre fi yevmi'l hamis aşere min şehr-i Şevvalü'l-mükerrerem sene selâseyn ve mie teyn ve elf

Şühûdü'l-hâl:

Ahi Baba es-Seyyid Ahmed Çelebi, Osman Beşe, Ömer Beşe, Ser-muhzırân İsmail Ağa, Kâtib-i mâhkeme Ahmed Efendi, Kâtib Selim Efendi Şemseddinzâde Ve gayrihûm mine'l hazirûn

s.5/a

b.9:

Düstûr-ı mükerrerem müşîrun-u mufahhum nizamü'l-alem müdebir'-i umûrî'l- cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb-ı mütemîmu mehâmmî'l-enam bi'r-re'yi's-sâ'ib mümehhîd-û ve bünyânü'd- devlet vel ikbâl müşeyyidü erkânü's-sa'âdet ve'l-iclâl el-mahfûf bi sunûfi avâtıfı'l melîki'l-â'lâ bahr-i sefid Boğazında Anadolu sahiliyle Arabistan'a varınca vâki' vüzera-i azam edâmallahu te'âlâ iclâllehum ve azamü'l-ümerâi'l-kiram, efâhimü'l- küberâi'l-fihâm olunur ve'l-ihtirâm eshâbü'l-'izz ve'l-ihşiâm el-

⁷Katip tarafından "Geçdir" şeklinde kaydedilmiş.

muhtassum bi-mezîd-i inâyeti'-l meliki'-l â'lâ Mir-mirân-ı kirâm dame ikbâlehüm ve akzâ-yı kuzâtü'l-müslimin evlâ-yı vilatü'l-muvahhidin ma'denü'l-fazl ve'l-yakîn rafi'-i i'lâmü'ş- şerîfe ve'd-dîn ve arb-ı ? ulümül enbiya-i vel mürselin el-muhtassun bi-mezîd-i 'inâyetü'l-melîkül mu'in Mevlânâ İzmir kadısı zîdet fezailhu el-kuzât vel-hükkâm ma'denül fezail vel-keâm kuzât ve nûvvâb zîde fazlühüm iftihârül emâcid ve'l-ekârim zikri ati husus bu defa Dersaadettim'den mahsus mübaşir ta'yîn olunan baruthane nazırı sabık mir Mehmed Tahir dame mecdehû ve mefahirü'l-emâsil vel akrân ayân-ı voyvodağân Ve zâbitân ve iskele ümenası bil-cümle iş erleri zîde kadrehum tevki' rafi'î hümâyun vasıl oluncak ma'lûm ola ki memalik-i mahrûsemde husule gelan zehairin habbe-i vahidesi Berâtı ve müstahik taifesine ve ada kantarına verilmeyüb cümlesinin ... nakl ve isaline ikdam ve dikkat olunması hususunu öteden beru ba âher emr-i âliye cümlemize tenbiye ve takit kılındığından başka bundan akdem dahi Dersaadetimde düvel elçilerine ve seman takrîr-i i'tâsıyla işbû zahire maddesi rabita ve tatama idhal olunub nizam-ı mezkûr taraf-ı taraf cümleye ilan olunarak devam ve istikrarına taraf-ı saltanat-ı seniyemden ikdam ve dikkat olunmakta ise de elhaleti hazihi Bahr-i Sefidin Anadolu sahilinde vâki' bazı körfezden ve mazınne-i imrâr olan mahallerde erbâb-ı hayl ve Nusret-i sahih ve irtikaba meyl ve rağbet ile mahâl-i memnu'aya hafiyeten zahire kaçırmakta oldukları tahkikat-ı şahanem olmakla siz ki vüzera-i müşar ve mirmiran ve Mevlânâ ve sâir mûmâ-ileyhim siz taht-ı hükümetinizde vâki' o makule körfez ve mazınne-i imrâr zehair olan Mahallerin gereği gibi seddi bend ile hiç furuke ? sırran ve alenen müstehmin taifesine ve ada kayıklarına hisse ve ihâle zahire-i fûrûhtına cesaret idememesi esbabının istihsaliyle husule gelen zehayirin cümlesini Dersaadetime irsâle ve hilaf-ı fermân ve mügayy-i nizam mahal-i memnuaya zahire fûrûhtına cesaret iden olur ise lede't-tahkîk sefinesine sokulmaya ve kara ...zahiresi bir Tarîk-i âmm ile cânib-i mîrî için Zapt olunacağından başka cesaret iden ve ruhsat verenlerin dahi eşed-i ukûbetiyle haklarından gelinüb sâir ibret kılınacaklarını lazım gelenlere etrafiyla tenbih ve te'kid iderek irade-i seniyemi icraya ihtimam ve dikkat eylemeniz fermânım olmağın işbû emr-i şerîfim ısdar ve mübaşir-i mûmâ-ileyh ile irsâl olunmuştur İmdi taht-ı hükümetinizde vâki' güruhun? her mazınne-i imrâr zehair olan mahallerin gereği gibi sedd ü bendiyle o makule müste'men ve berrani taifesine ve ada kayıklarına ve mahâl-i sâire hisse ve ahara zahire imrârına katan ruhsat ve cevaz gösterilmeyüb cümlesini Dersadetime irsâle ikdam eylemeniz irade-i şahanem

muktezasından idüğü ve iğtimas ve rehavet ve vuku'uyla taht-ı hükümetinizde kâin mahallerde o makûle mahâl-i memnu'aya zahire kaçırmamak lazım gelir ise lede'd-tahkîk ber-mûceb-i nizam sefinesine dokunulmayarak fakat zahireyi bize tarikiyle cânib-i mîrîçün zapt olunacağından başka cesaret ile ruhsat virenlerin dahi levazım-ı tedipleri icra olunacağında şüphe olmadığını ma'lûmunuz oldukça keyfiyeti lazım gelenlere etrafıyla tenbih ve te'kid iderek irade-i seniye mi icraya dikkat ve hilaf-ı fermâna ve menafi-i nizam vaz' ve hareket irade ve ruhsattan mücanebet idesiz ve sen ki mübaşir-i mûmâ-ileyhsin senin bu emr-i mühimme ta'yîn ve irsâlinde maksut sevhâl-i merkûmede o makûle mahalle-i memnu'aya habbe ve ahara ve zahire verilmemesi esbabı istihsal-i mübeyyin na madud? eylemek irade-i seniye mebni olduğunu bilüb ana göre amel ve hareket ve (silik) mahallerin seddi bendiyle esbabının istihsaline mevcut olan ve husule gelen zehairin Dersaadetime irsâli hususuna ikdam ve dikkat ve hilafından kat'a

s.5/b

Ve mücanebet eylemek fermân-ı 'alî-şânım sadır olmuşdur buyurdum ki vusûl buldukta bu babda vech-i meşrûh üzere şeref yafte-i sudûr olan vacib-i fermân vacibül ittiba ve lazımü'l- imtinanın mazmun ada ? ita'ât makrûnuyla 'âmel ve herhalde hazer ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timat kılâsız tahrîren fi evahir-i şehri Rebiyü'l-ahir sene selâseyn ve mieteyn ve elf.

Be makâm-ı Konstantiniye el-mahrûsa

b.10:

Antakiye'de vâki'müteveffâ Cafer Ağa evkafından olmak üzere vazife-i mu'ine ile sebk-ı havale? olan Âli Halife ibn-i Veli mahlûlünden Yusuf ibn-i Mehmed Halife tevcîh olunduğu

Kayd şod fi sene 1230 Cem'aziyelahir

s.6/a

b.11:

Sayfanın üstünde derkenar var okunamamıştır.

Medine-i Antakiye mahallesinde kayyim olan küttab ve mukayyidler iktiza idecek mevâdd-ı lazımleri sicillat-ı mavfuzaya tescil ve kayıtlarında adem-i ihtimam üzere oldukları muhtemel olmaktan nâşî el-yevm belde-i mezbûre ahâlîlerinden müstahdem ve sahîb-i dirayet ve husûs-ı mezbûrenin iştası erbâb-ı istihkakdan işbû rafî'î tevki'î ref'ü şân-ı hâkânî kıdvet-i erbâb-ı tahrîr ve'l-kalem ömre? ashabü'l taksim ve'l-rakam Şemseddinzâde Ahmed ibn-i İbrâhim zîde Fehime' nin oturhamiyede ve hizmet-i mezburda istihdamı ve iktiza iden mühimme ve mevâdd-ı sâireyi sicillat-ı mahfuzaya kayd ile dikkat edeceğini ve çok ulema' ve bi'l-cümle ahâlînin pesendideleri olmaktan naşî kitabet-i mezkûre merkûm Ahmed'e tevcîh olunub yedine müceddeden berât-ı şerîf-i âlî-şân verilmek babında naibi Mevlânâ es-Seyyid Mustafa Necati zîde ilmihû arz itmegin mücebince merkûma tevcîh ve sadaka edüb bu berât-ı hümayûnu saadet makamına verdim ve buyurdum ki ba'de'l-yevm merkûm Ahmed zîde fühham varup kazâ-i mezbûr mâhkemesinde kâtib olub hizmet-i lazımesini mer'i ve müeddi kaldıktan sonra sâirleri nevehile mutasarrıf ola geldiler ise merkûm dahi ol veçhile mutasarrıf olub devam-ı Ömr ü devletümçün dua'ya müdâvemet göstere şöyle bilüb alâmet-i erife i'timad kılalar tahrîren fil yevmü'l mâ-vaka' ... min şehri Recebü'l ferd sene selâseyn ve mieteyn ve elf

Be makâm-ı Konstanstiniye'l mahrûsa

s.6/b

b.12:

Zeâmet-i (silik) guruş 3300 beyne'l-iltizâm, 500 fâiz, Toplam 3800	Zeâmet-i...guruş 1890 beyne'l-iltizâm, 400 fâiz, Toplam 2200	Zeâmet-i Com guruş 1000 beyne'l-iltizâm, 300 fâiz, Toplam 1300
Zeâmet-i merâ-yı? Altınözü guruş 1650 beyne'l-iltizâm, 400 fâiz, Toplam 2050	Zeâmet-i yarburun? guruş 1000 beyne'l-iltizâm, 300 fâiz, Toplam 1300	Zeâmet-i Feyzullah... guruş 3200 beyne'l-iltizâm, 650 fâiz, Toplam 3850

Zeamet-i Güzelburç guruş 1550 beyne'l- iltizâm, 500 fâiz, Toplam 2050	Zeamet-i Kuraba Guruş 1500 beyne'l-iltizâm, 500 fâiz, Toplam 2000	Zeamet-i Bohşin guruş 1000 beyne'l-iltizâm
Zeamet-i Sason ve Tahmis hanı guruş 2100 beyne'l-iltizâm, 600 fâiz, Toplam 2700	Zeamet-i Karakise guruş 600 beyne'l- iltizâm, 250 fâiz, Toplam 850	Zeamet-i Dikmece ve Arpalu guruş 150 beyne'l-iltizâm
Yekûn guruş 23250		
Yalnız yirmi üç bin iki yüz eli guruştur		

b.13:

‘İzzetlü müvveddetkârım Ahmed Ağa ba‘dü’s-selâm minhâ-yı hisb mücebânedirki ‘Uhde-i âliyye-i hazret-i veliyü'l-na’iminde olan iltizâmı mala sebt ve beyân olduğıvech üzere hâlâ Antakiye sancağı mütesellimi saâdetlü Mehmed Emin Ağa derûhte ve iltizâm itmekle Asitâne-i ‘âliyede ashâb-ı malikâne ve erbâb-ı zeâmetlerden derûhte olunduğı ma‘lûmü’l-mikdar mebalîğ-i iltizâmları tahrîr tahtında kemâl-i mîrîye mürââtli fâizleri tastir olunmuş olmağla cem‘‘ân yekûn yiğirmi üç bin iki yüz elli gûruş yevmiyelerinden cem‘‘ ve tahsiline şurûh ve gayret eyleyüb ve kariben Der-‘âliyeye külliyetli hazineye irsâl olunacağı hasebiyle meblâğ-ı merkûmu ve gerek derûn ve birûn-ı beldede olan matlûb at ve zahiratı ve rûsûmât ve âidat-ı sâireyi müselliminiz ki ‘âvdetine bakmayub külliyetlü mebalîğ cem‘‘ ve tevcih ve hâzır ve mahya ettirilmesi hususuna dâmen- der-meyân gayret eylemeniz için tezkire tahrîr ve irsâl olunmuştur İnşallahü te‘âlâ vusulünde malumunuz oldukda mücebince ‘amel ve hareket edesin vesselam fi 15 Şevval sene 230

Mehmed Kethuda-i Vali-i Antakiye

s.7/a

b.14:

Karye-i Cünte'de mal-1 Sarrac Hüseyin, Üzüm bâğı, kıt'a 'aded 2, Dut hakuresi kıt'a 'aded2, kıymetguruş 500	Karye-i Mıkabros'da mal-1 Saîd, Zeytûn eşcârı 'aded 200, kıymet guruş 600	Karye-i Mıkabros'da mal-1 Sarrac, Eşcâr-ı zeytûn 'aded 100, Üzüm bâğı, kıt'a 'aded 3, kıymet guruş 550
Karye-i Kalânis'de mal-1 Saîd Ağa, Zeytûn 200, Bağ-ı incir kıt'a 2, kıymet guruş 800	Karye-i Kalânis'de mal-1 Sarraç ve karındaşı Mehmed, 'aded 80 Eşcâr-ı zeytûn, kıymet guruş 460 Mal-ı terzi oğlu Mehmed zeytun 'aded 150, Toplam 460	Karye-i Kalânisde mal-1 Sarraç ve mal-1 Said, Zeytûn kıt'a 1, 'aded 400, Harâbe tam incirlik 'aded 5, Harâbe bâğ nısf hisse 'aded 1, kıymet guruş 450
Karye-i Kişkinit, mal-1 Sarraç Hüseyin, Narlık bahçe kıt'a 2, kıymet guruş 275	Karye-i Mağdela, mal-1 Sarraç, Zeytûn 3, Üzüm bâğı 'aded 1, guruş 60, Def'a mal-1 Said, zeytun 'aded 200, guruş 500, mal-1 Sarraç karındaşı Mehmed 194, guruş 165, Toplam 720	
Karye-i Karbeyaz'da mal-1 Sarraç mal-1 Said Ağa, Üzüm bâğı 'aded 1, üzüm bâğı 'aded 1, kıymet guruş 150; 250 mal-1 Said Ağa üzüm bağı 'aded 1, Toplam 400	Karye-i Mıkabros'da mal-1 Said Ağa, Bâğ 'aded 1, Zeytûn, 'aded 286, guruş 600; 400 mal-1 genç Süleymanoğlu Mehmed, Bahçe 'aded 1, Narlık 1, Toplam 1000	
Karye-i Seferiye mal-1 Said Ağa, Zeytûn 'aded 212, Eşcârı sâire 'aded 28, guruş 890	Türkman mezraasında mal-1 Said Ağa, Bâğ kıt'a 1, guruş 200	Başırıye'de mal-1 Said Ağa, Zeytûn 'aded 174

Babatorun karyesinde mal-ı Said Ağa, Dut hakuresi ‘aded 2 ve zeytûn ‘aded 147 kıymet guruş 800	Üskiyât’da mal-ı Said Ağa, Zeytûn 70 Dut hakuresi 2 ve üzüm bağı 1 kıymet guruş 250	Kefer’ Abil karyesinde mal-ı Hacı Resüloğlu, Bâğ ‘aded 1, Zeytûn ‘aded 225, guruş 700
Fılincar karyesinde mal-ı merkum, Zeytûn ‘aded 100 guruş 300	Karye-i Yenice’de mal-ı merkum, Zeytûn ‘aded 67 kıymet guruş 250	Karye-i Mağdela, Mürioğlu, incir 9, nar 9, zeytûn ‘aded 495, guruş 1200
Cem‘ân yekûnguruş 10950	Yalnız on bin dokuz yüz elli guruştur	

b.15:

Şeref bahşâ ve fazilet nümâ ve hâlâ Antakiye’de seccâde-nişîn şer‘i mübîn faziletlü efendi zîde fazlühu ve kıdvetü’l-fukaha-i veliyü’l-muhakkikin hâlâ ve sâbikan mezunini bi’l- ifta-i fukaha ve efendiler zîde takvahûma ve feru‘ü’ş- şehri Lazkiye kaimmakamı nakîbü’l-eşraf siyâmetlü efendi zîde şeref siyâdete ve sâir zabitan ve sancakdarân zided mukaddirehum gıbbe’l-hayyü’l vakiye münha-i mücânebedirki makzûb-ı padişâhî Saîd ve avenelerinin cânib-i mîrîye zabt olunub ma’rifetinizle ve mütesellim saâdetlü Mehmed Emin Ağa ma’rifetiyle taliblerine fûrûht olunan emlâkları kıymet-i balâda sebt ü beyân olunduğu vech üzere yalnız on bin

s.7/b

Dokuz yüz elli guruşun cem‘ ve tahsili lazımede olmağla bu def‘a tahsili babında işbû tezkire-i divân tahrîr ve mîr-âhûr İsmail Ağa ile tesyîr olunmuşdur ve İnşallahü te‘âlâ vusûlünde ber-vechî muharrer meblâğ-ı mezkûru yerlü yerinden cem‘ ve tahsili ve kabzına me’mûrine teslîm ve tavsil eylemek matlûb dur vesselam Mehmed Kethuda-yı Vali-yi Haleb

b.16:

Hâlâ Antakiye’da mesned-nişîn? şeriat gurrâ? faziletlü efendi zîde fazlehû ve sabık ve lahak mezunen bi’l-ifta? semahetlü efendiler hazretleri nakîbü’l-eşrâf iffetlü efendi ve sâir erbâb-ı sancak ve iş erleri bâde’s-selâm el vâfiye cihan devletleri etrafıyla haklarınızda hüsn-i teveccüh veliyyü’l- ni’amda der-kâr olunduğu iktizâ iden hizmet-ı âliyye veliyyü’l –ni’amda herhalde gayret ve sadakatiniz tüccârü’l-etvar? olduğundan neşet itmiş olub bu günlerde me’mûl hazret-i veliyyü’l-ni’ami olan ol tarafta olan matlûbâtı her ne tarîk-i âmm ile olur ise olsun hazret-i veliyyü’l-ni’am ol tarafa varıncaya kadar hâzır ve amâde olunması husûsuna ikdâm-ı tâm ve mertebe-i ihtimâm eylemek babında bâ emr-i veliyyü’l-ni’amda işbû tezkire-i divânî tahrîr ve mîr-âhurumuz izzetlü İsmail Ağa ile irsâl olunmuşdur ve gibbe’t-tasdik gerekdir ki ber-vech-i meşrûh hareket eylemeleri me’mûldür fi 15 Şevval sene 230

Mehmed Kethuda-yı Vali-yi Haleb

s.8/a

b.17:

...Mehmed Ağa’nın Bahçe Hüceti

Medine-i Antakiye civarında Çaksınıye karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem katilen fevt olan Aşkar Bekir’in oğlu Veli Mehmed nâmında verâseti zevce-i menkûhe-i metrûkeleri Meryem bint-i el-Hâc Mehmed ve Fatıma bint-i Abdî ve zevce-i mezbûre Meryem Hatundan mütevellü sulbî sağîre kızları Fatıma ve Rahime ve münteha ve Emine ve diğere zevce-i mezbûre Fatıma Hatundan mütevellü sulbî sağîr oğulları Mehmed ve Halil ve Bekir ve sulbîye-i sağîre kızları Emine ve Aişe ve Rukiye nâmânolduktan sonra müteveffâ-yı merkûmun düyûn-u mevcûdesine menkulât terekesi vefa itlemeyüb?sâir emlak bey’ine muhtaç olduğundan siğâr-ı merkûmenin üzerlerine bâ hüccet-i şer’iyye vasîleri olan ve bu def’a cânib-i şer’iden ibka ve takrîr olunan zevceteyn-i merkûmeler Meryem ve Fatıma nâm hatun vesâyetleri hasebiyle meclis-i şer’-i şerîf-i enverde hâzıran olub yine medine-i mezbûre sâkinlerinden işbû sahîbü’l-kitab Süleyman Ağa zâde ser-tûrnâ-yı ocak saâdetlü Mehmed Ağa mahzarında takrîr-i kelâm ve tabîr-i merâm eder ki müteveffâ-yı merkûm zevcimizden bahisü’l-irs bizlere ve evlâdlarımız merkûmuna intikal iden medine-i Antakiye nevâhîsinden Şinaniye nâm mahalde vâki‘ Topal Hasan Bahçesi demekle ‘‘arîf bir kıt’a bahçe kıbleten Bekir Ağa bahçesi şarken Derviş oğlu tarlası,

şimalen şeyhü'l- kasır bağçesi garben Tarîk-i âmm ve yine mahâl-i merkûmede vâki' Boz Süleyman ve Şeyh Ali bağçeleri denmekle "arîf bağçeler kıbleten şeyhül kasır bağçesi şimalen Emir Ali bağçesi şarken Tarîk-i âmm garben nehr-i Asi ve yine mahâl-i merkûmede vâki' harâbe bağçe demekle "arîf iki kıt'a harâbe bağçeler ki kıbleten ve şimalen Bekir ağa bağçesi şarken el-Hâc Süleyman oğlu tarlası garben tarîk-i âmm işbû hudûd-ı erba'larıyla mahdûd olan üç kıt'a bağçe ve iki kıt'a harâbelerin derûnunda olan dam harir ve oda ve eşcâr-ı müsmire ve gayri müsmiresiyle şertabi? talib ve ragib olan mûmâ-ileyh Mehmed Ağaya üç bin guruşbuçuk mukabilinde semen hissemizi isale ve yedi semeninini vesâne tarafından icab ve kuyûdât...ve şürûtümüzde? ve 'adî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'île bey' ve temlik ve teslîm eyledik ve mûmâ-ileyh Mehmed ağa dahi bu veçhe muharrer kabul ve temlik ve teslîm edüb ve semen-i merkûm üç bin guruşa ağa-yı mûmâ-ileyhe yedinden tamamen ve kâmilan ahz u kabz eyledikde min-ba'd bahçe-i mezbûrelerde bizlerin ve evlâdlarımızın asla ve kat'a alâka ve müdâhalemiz kalmayub mûmâ-ileyhin mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfıdırkeyfe- ma'- yeşâ' ve hasbe ma' yuhtâr matlub? üzre mutasarrıf olsun dediklerinde zeyl-i vesikada mestûrû'l-esâmi kimesneler meclis-i şer'-i şerîfde işbû bey'-i mezkûrun esvâk ve mehâfilde dellallar bey'ine nida ve ba'de'l müzayede ü's-şer'iyye ve deyinâtı inkıtâ'ından sonra semen-i merkûm karâr-dâde kılıb ve semen-i merkûm el-yevm misli ve zîyâde olduğunu ba'de'l- ihyâd hakim-i mevki'-i sadr-ı kitâb tûbâ lehû ve hüsn-i meâb efendi hazretleri ve vasiyetân-ı merkûmatâna bey'-i izn ve bey'lerine musavvi' şer'î olan vefa-i deyn için tenkiz edüb ve vaziyân-ı merkûmanın Halid Ağazâde Mehmed Ağa ve kırmızı cubuk demekle 'arîf Mehmed Beşe nâm kimesneler zatlarına 'arîf olduğunu ba'de't-takrîr mâ- vaka' bi't-taleb ketb olundu hurrîre fil yevmi's-seb' aşere min şehr-i Şevvalü'l -mükerrrem sene selâseyn ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl:

Faziletli İsmail Efendi, Emin Fevzi el-ifazâde es-Seyyid Âli Efendi, Ağcızâde es-Seyyid Âli Efendi, Sezai Ahmed Ağazâde es-Seyyid Ahmed Ağa, Kürt Fakızâde Mehmed Beşe, Tüfenkçi beği Hasan oğlu Mehmed Ağa, Kanlıca Beyaz oğlu Mustafa Beşe ve ...el-Hâc Mehmed Ağa, Hacı Bekir Ağa, Hindi Mehmed Ağa, Âli Beğzâde Bekir bek... oğlu, Yusuf beşe Bakkal es-Seyyid el-Hâc Mehmed Ömer beşe, Ser-muhzırân İsmail Ağa, Osman hademe-i mâhkeme minel hâzırın gayrihûm

s.8/b

b.18:

Üste bazı satırlar okunamamıştır.

Medine-i Antakiye mahallâtından Hazret-i Habibü'l-Neccar Mahallesi sâkinlerinden Kürt Fakı Mustafa Efendi bin Hasan Efendi nâm sahîbü'l-hayrın evkafına evlâdiyet-i meşrûtuyla mütevellî olan Mehmed el- Hac Mustafa maruz-u merkûme müstahakkından Tiryaki İbrâhim beşe ibn-i(boş) nâm kimesneler meclis-i şer'î-i hatiri lâzımı't- tevkirde büyük Beduh karyesi sâkinlerinden Kara Ahmed bin Hasan ve oğlu Mustafa nâmân Mahzarlarında şöyle da'vâ ve takrîr-i kelâm ederler ki vakf-ı merkûm mülhakatından Büyükburç nâm mezraada kâin ma'lûmü'l- hudûd olan bir kıt'a tarlada yüz on eşcâr-ı zeytûn ve yine (silik) üç yüz elli guruş semen ... (silik)... mukabelesinde merkûm ... (silik)... ma'lûmul hudud bir kıt'a tarlada otuz eşcâr-ı zeytûn oğlu merkûm Mustafa'ya üç yüz guruş semen mukabilinde cem'an yekûn yüz seksen eşcâr-ı zeytûn bin altı yüz elli guruşa pederim müteveffâ-yı merkûm ile ... Tiryaki İbrâhim ... bey' ve teslîm ve eşcâr-ı merkûmuna müşteriyân-ı merkûmâna on seneden berü mutasarrıf ve ... ve i'timâdını ahz u kabz ve el-hâleti hazîhî merkûmunun vakfını meclis-i şer'îde mezbûrun muvâcehelerinde beyyine-i şer'îyye ile isbad ve vakfiyetine hükm-i şer'î ile hak olduktan sonra müşteriyân-ı merkûmana semen-i mezbûrun reddi ve vakf-ı mezbûr cânibine ğılal-ı ? merkûmun red ve teslîmi şer'ân lazım gelmekle müşteriyân-ı merkûmanla sinin-i mazîde hâsıl olan ğılal-ı merkûm bi'l- harâb ve't-tahkik muhasebe olundukta dokuz yüz elli guruş alacağı ve red ve teslîmi lazım gelen meblâğ-ı mezbûr bin altı yüz elli guruştan ferd-i şehâde olunub ancak mer'iyân-ı mezbûran zimmetlerinde edâsı lazım gelen meblâğ-ı bâkî yedi yüz guruşun üç yüz elli guruşunu huzûr-u şer'îde peşinen edâ ve üç yüz elli guruşunu sene-i atîyyede vakt-i mezbûrda edâsına taahhüt ve yedlerine kefil bî'l-mihal ve kefil bi't-tahkik olunarak kendi zimmetlerimizde vacibü'l- edâ deynlerimizdir olup ba'de'l-yevm müşteriyân-ı merkûman zimmetlerinde ... mine's-sebeb eşcâr-ı merkûmununda ğılalından bir sene dereceye mutalibemiz kalmayub kâme-yâb kâffe-i deâvî ve tamamen mutalibiyeden zimmetlerini irâ-yı âmm hakim ile ibrâ eyledik dedklerinde mâ-vâka' bi't-taleb ketb olundu hurrîre fil yevmis seb' ve işrîn min şehr-i şevvalü'l- mükerrerem sene selâseyn ve mie teyn ve elf

Şühûdü'l-hâl:

s.9/a

b.19:

Medine-i Antakiye mahallâtından Hazret-i Habibü'n- Neccar Mahallesi sâkinlerinden Hacı Kürd Fakih Mustafa Efendi bin Hasan Efendi nâm sahîbü'l-hayrın vakfına evlâdiyet ve meşrûtiyetiyle mütevellîsi olan Mehmed bin el-Hâc Mustafa ve vakf-ı merkûm müstahakkından Tiryaki İbrâhim beşe ibn-i kimesneden meclis-i şer'î hatır-ı lazımu't- tevkirde Büyük Burç karyesi ahâlîlerinden Kara Ahmed bin Hasan ve oğlu Mustafa nâm kimesneler mahzarlarında şöyle da'vâ ve takrîr-i kelâm iderler ki vakf-ı merkûm mülhakatından Büyük Burç nâm mezraada ma'lûm bir kıt'a tarlada yüz on eşcâr-ı zeytûn ve yine tarla-i âharda kırk eşcâr zeytûn bin üç yüz elli guruş semen ile merkûm Kara Ahmed'e bey' ve yine mahâl-i merkûmede vâki' ma'lûmü'l- hudûd bir kıt'a tarlada otuz eşcâr zeytûnu oğlu merkûm Mustafa nâmına üç yüz guruş semen ile cem'an yekûn yüz seksen eşcâr zeytûnu bin altı yüz elli guruş semen mukabelesinde müteveffâ pederim merkûm ile işbû Tiryaki İbrâhim beşe bey' ve teslîm ve eşcâr-ı merkûmun müşteriyân-ı merkûma on bir seneden berü mutasarrıf ve ğılal ve eşcârını kabz ve el-hâlete hazîhî eşcâr-ı merkûmenin vakfiyeti meclis-i şer'î de mezbûrana muhitlerinde bey'ine-i şer'îye ile ispat ve vakfiyetine hükm-i şer'î lâ-hak olduğundan sonra müşteriyân-ı merkûmana semen-i mezbûrun reddi ve vakf-ı mezbûr cânibine ğılal-ı mezbûrenindir ve teslîmi şer'ân lazım gelmek ile müşteriyân-ı merkûman ahâlîsinde? maziye-i mezbûrede hâsıl olan ğılal-ı merkûm bi't-taharri bi'l-tahkik muhasebe olundukta dokuz yüz elli guruş iblağ ve redd-i teslîmi lazım gelene semen-i merkûm bin altı yüz elli guruştan fûrûht olundukta müddeiyân-ı mezbûran zimmetlerinde edâsı lazım gelen meblâğ-ı bâkîye yedi yüz guruşun üç yüz elli guruşunu huzûr-ı şer'î de peşinen edâ ve üç yüz elli guruşunu sene-i âtiyede vakt-ı mezbûrda edâsına taahhüd ve yedlerine kefilbi'l - mal kefilbi'n-nefs olarak kendi zimmetlerinde vacibü'l- edâ ve teslîm olup ba'de'l- yevm vechen mine'l-vücûh ve sebeben mine'l-esbâb müşteriyân-ı merkûmanın zimmetlerinde eşcâr-ı merkûmunun ğılalına bir sene kalmayub kâffen deâvî-i amme-i mutalebetten

s.9/b

Zimmetlerini ikrâr eyledi ibrâ-yı âmm hakim ile ibrâ eyledik didiklerinde mâ-vâka' bi't-tâleb ketb olundu hurrîre fil yevmü'l tis'a ve'l- ısrîn min şehr-i Şevvalü'l - mükerrem sene selâseyn ve mieteyn ve elf.

b.20:

Medine-i Antakiye'de Habibü'n -Neccar Mahallesi sâkinlerinden Kürd Fakihzâde Hasan Efendi ibn-i Mustafa Efendi sahibü'l-hayrın evkafının evlâdiyet ve meşrûtiyet üzere mütevellîsi olan Kefş-ger Mehmed bin el-Hâc Mustafa ve vakf-ı merkûm müstahakıkından Tiryaki İbrâhim beşe kimesneler meclis-i şer'-i hâzırda medine-i merkûme kazâsında Büyük Burç karyesi sâkinlerinden Kara Ahmed bin Hasan ve oğlu Mustafa nâman kimesneler muvâcehelerinde şöyle da'vâ ve takrîr-i kelâm ederler ki işbû merkûmanın taht-ı yedinde ve tasarrufunda olan kazâ-i merkûmede vâki' Burç mezraasında ma'lûmü'l -hudûd bir kıt'a tarlada yüz on 'adet eşcâr-ı zeytûn ve yine mahall-i merkûmede kâin ma'lûmü'l- hudûd bir kıt'a tarlada kırk eşcâr-ı zeytûn ve yine mahâl-i merkûmede vâki' bir kıt'a tarlada otuz eşcâr-ı zeytûn vakf-ı merkûm dahilinde olup merkûman işbû eşcâr-ı merkûmeyi müteveffâ pederim mütevellîsinden ve merkûm Tiryakide on bir sene akdem iştirâ' eyleyüb ancak vakf-ı şerîfin bey' nâ-meşrû olup şer'ân cânib-i vakfa istirdâdı ve sinîn-i merkûmunda kabz eyledikleri ğılalına cânib-i vakfa istirdâdını talep ideriz dediklerinde gıbbe's-suâl cevablarında eşcâr-ı merkûmun on bir sene akdem müteveffâ-yı merkûm el-Hâc Mustafa ve Tiryaki İbrâhim Beşe' den bin altı yüz elli guruş semen ile bey'-i bât-ı kat'i ile iştirâ eylediklerini ikrâr ve vakf-ı merkûmun vakıf olduğuna ilimleri lâhik olmadığından vakfiyetini lede'l-inkâr vakfin bey'i sahîh olmayub bey'i dahi muhtâr...üzre şer'ân vakfiyet da'vâsı mesmu' olmağla müddeiyân-ı merkûmandan beyn-i şer'îye-i adile talep olundukta ahâr-ı ricâl-i Müslimeden Yeşiloğlu es-Seyyid Mehmed ve hayratçı oğlu Mustafa nâm kimesneler meclis-i hâzır olup Burç mezraasında işbû müşterâyla Kara Ahmed ve oğlu Mustafa nâm Kimesnelerin müteveffâ Hacı Mustafa ve Tiryaki İbrâhim'den iştirâ' eyledikleri ma'lûmü'l- hudûd yüz seksen eşcâr-ı zeytûnun Kürd Fakihzâde Hasan Efendinin vakf-ı sar'-i şer'îyle müstehabb? olduğuna şâhitleriz ve şehâdet dahi ederüz deyu edâ-yı şehâdet eylediklerinde gıbbe't-ta'dîl ve tezkîr şehadetleri kabul ve bu cihetle cânib-i şer'î mazharında hakim-i Şer'î lâhik olup işticâr-ı merkûmun vakf-ı merkûma lâhik ve

mutazammın oldukça müddeiyân-ı merkûmana Hüsn-ü tevliyet ve'l- istihkak teslîm ba'de't-tenbih

s.10/a

müdde-i? ile müdde-i 'aleyhâ sinîn-i mâziye-i merkûmede hâsıl olan gılal ve esmârın? mehasin eylediklerinde dokuz yüz elli guruş baliğ olub semen-i merkûm bin altı yüz elli guruştan fûrûht olunub bâkî kalan yedi yüz guruş dahi merkûmana red ve i'tâ olunmasına cânib-i şer'-i enverde tenbih-i birle mâ-vâka' bi't-taleb ketb olundu hurire fil yevmi't-tis'a ve'l- ısrîn min şehri Şevvâli'l- mükerrerem sene selâseyn ve mieteyn ve elf

b.21:

Medine-i Antakiye Kazâsından Selevbuh mezraasının berât-ı 'âlîşân ile ber-vech-i malikâne mutasarrıfı olan Haleb ve vucühundan mevâlî-i 'âzam Caberizâde faziletlü Abdülkadir Efendi tarafından vekîl-i müştehâ? Ahmed Ağa ibn-i Abdülvahab Ağa nâm kimesne meclis-i şer'-i hatırda medine-i mezbûre kurrularından karye-i Kanaberi sâkinlerinden es-Seyyid İbrâhim ibn-i el-Hâc Ahmed nâm muvâcehesinde şöyle takrîr-i kelâm ider ki mezra'-i merkûmede on şinbil ? ... ider ma'lûmü'l-hudûd bir kıt'a tarlanın dâhilinde eşcâr-ı müsmiresi? olub ve tarla-i merkûm dâhilinde zira' eylediği hububâtın beş sene zarfında senede ikişer şinbil? hasılatının ve eşcâr-ı merkûm haracâtın vermeyüb ve bana tahminen eşcâr haracı olan beher sene beşer guruştan yigirmi beşer guruşu ve hasılatı az olan beher sene ikişer şinbil cem'an on şinbil mahsûlâtı talep iderim dedikte gibbe's-su'âl cevabında bedel-i merkûmu pederim muteveffâ-yı merkûm Kâtibzâde Ağa'dan mezra'-i merkûmeye mutasarrıf iken ber müceb sene beşer guruşa maktu' olmak üzere âhz eylemişim ancak zimmetimde beş senelik haracı olub sene-i vahideli Fâtikîyeli el-Hâc Ahmed'e edâ ve dört senelik zimmetimde mütekayyid? ...yedinde olan senede nazar olundukta eşcâr-ı merkûmenin haracı ber-vech-i maktû' senede beşerguruşa kat' ve tarlada zira' olan mevrûâtın hasıl virmek şartıyla mukayyid olmağın senedi mücebince sinin-i maziyyede hâsıl olan a'sârını virü? teslîm itmek şer'an lazım geldikte aşarı lede's-su'âl beher senede üçer 'ulbeye baliğ olduğu ikrâr ve ...merkûm vech-i meşrûh üzere olduğunu isbatından... izhâr itmeğin meyanelerine? muslihun tavassut edup musâlaha olunub ba'de izn beher sene harâc-ı merkûm ve her nerede zira' olunur ise

hasilatın vermek üzere beyyine birle mâ vâka‘bi’t-taleb ketb olundu hurrîre fil yevmis sâbi‘ min şehri Zi‘l-ka‘deü’l-haram sene selâseyn ve mieteyn ve elf

Şühûdü’l-hâl:

Selim Efendi, es-Seyyid Mustafa Çelebi, Kâtib Ahmed Efendi, Şemseddinzâde Kâtib Selim Efendi, Şemseddinzâde Muhzır İsmail Ağa, Ve Ömer beşe, Muhzır Fehmi

s.11/a

b.22:

Sabık Voyvoda Mehmed Ağaya Serdarlık Buyruldu

Şerîf-i şâd hâlâ Antakiye kadısı faziletlü efendi zîde fazlehu ve sabık ve lâhik me‘zûnen Bi‘l -ifta fakahetlü efendiler zîde takva-yı huma ve kıdvetü’l-emâcid ve’l-ayân mütesellim izzetlü Emin zîde mecdühu ve nakübü’l -eşrâf zîde şeref siyadetihi vacibu’l-ittiba‘ ve umumen iş erleri ve söz sahipleri zîde mukâdirehum inhâ’ olunur ki medine-i Antakiye’da yeniçeriler serdarı Mehmed Ağa’nın bazı esbaba mebni azli icâb ve yerine zapt u rabta neferâta kadir ve ocaklu secayetlerinde ? tehrimini? ibkaya muktedir âharin nasb ve ta‘yîn olunmasını lâzime-i halden olunduğu ihbar olduğuna mebni Medine-i mezbûrede ser-tûrnâ-yı dergâh-ı âlî sâbıkan mütesellim-i Antakiye kıdvet’ül-emâcid ve’l-akrân Mehmed Ağa zîde gayretheu yarar ve kargüdar ?ve erbâb-ı istihkaktan idüğüne mebni Medine-i mezbûrede yeniçeriler üzerlerine serdar nasb ve ta‘yîn olunmağla imdi sizlerki efendiler ve sâir muhâtabın mûmâ-ileyhimsiz min- ba’d mûmâ-ileyh Mehmed Ağa’yı serdar bilüb medine-i mezbûr yeniçerilerinde vâki‘ olan husûsâtı ağa-yı mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle tanzîm ve rü’yet ve te’diyet ve güşmalları dahi inzımam ma‘rifetiyle ikâ‘? olunmak husûsuna ihtimâm ve dikkat ve hilâf-ı rıza ve mugâyir emr-i harekât bâ mevzu‘ vukuundan fevka’l-gaye ufkâ ve mücânebet olunmak babında mûmâ-ileyh Mehmed Ağa’nın Medine-i mezbûre serdar nasb ve ta‘yîn olunacağını hâvî divân-ı Haleb ve Maraştan iş bu buyruldu tahrîr ve ısdârı ile irsâl olunmuştur İnşallahü te‘âlâ vusulünde gerektirki ber müceb buyruldu amel ve hareket ve hilafından ufkâ ve mücânebet eylesiz deyu vesselam 29 Şevval sene 230

b.23:

Şeriât şâd? hâlâ Antakiye kadısı faziletlü efendi zîde fazlihû ve hâlâ ve saniyen ? Me'zûnîn bi'l-iftâ fakahetlü efendiler zîde takavvuha ve kıdvetü'l-emâcid vel ayân mütesellimimiz izzetlü Mehmed Emin Ağa zîde mecdühu ve kaimakam-ı nakîbü'l-eşrâf siyadetlü Efendi zîde şeref siyadetühu ve vücûh-i ehl ve umumen iş erleri ve zabitan-imemleket inhâ' olunur ki veliyyü'l-azâm hazretlerinin mesârîfâtlarına avn-ı ... zımnında dahil-i eyalet olan kazâlardan iki taksitle hazeriye tahsili öteden beru kaide-i meriyeden olub binâen âleyh Antakiye kazâsında lazım gelan hazeriye taksiti hengâmı havlinde tamamen hazinemde te'diye ve teslîmi lazımeden iken Yirmi Sekiz Senesi Recebi taksitinden işbû Otuz Senesi Recebine değin sâlifü'z-zikr hazeriye akçemizden bir akçe tahsil olunub icâb iden işbû taksitin akçesi hâlâ pes-mânde kalmış olduğu hazinemiz ve kanundan müstebân ve emvâl-i merkûm varidat-ı muayyine-i ma'rifetimizde olduğuna binâen te'hîri tecviz olunmayarak bu emr-i nümayan olmağla imdi Antakiye kazâsında sinîn-i merkûmeye mahsûben pes-mânde kalmış olan beş taksit akçemizi işbû buyruldu damashûben gönderilen pusula mûcebi ve virüle geldiği üzere ma'rifet-i şer'î ve cümle emriniz ma'rifetleriyle tevzî' ve taksim ve yerlü yerinden cem' ve tahsil idüb bir saat bir dadika mukaddem bir akçesini giruye kalmayarak tamamen ve kâmilan hazimemize isal ve tavsîline mezîd-i i'tinâ ve dikkat eylemeniz babında divan-ı Halebü'ş-şehbâ ve Maraştan işbû buyruldu tahrîr ve isdar ve ile bais ve tesyâr olunmuşdur İnşallahü te'âlâ vusulünde gerektir ki vechi meşrûh üzere mûceb-i buyruldu muza amel ve hareket ve hilafından mübâadet eylemeyesiz ...fi gurrei Zilkade sene 30

s.11/b**b.24:**

Şeriât -şâd hâlâ Antakiye kadısı faziletlü Efendi zîde fazluhu ve me'zûnen bil-iftâ fakahetlü efendiler zîde takvâhümâ ve kıdvetü'l-emâcid vel ayân-ı müslimin izzetlü Emin Ağa zîde mecdihü ve kaimakam-ı nakîbü'l-eşrâf efendi zîde şeref siyâdetühu ve yeniçeriler serdarı ağa ve vücûh-ı ehli ve umumen iş erleri ve söz sahipleri zîdet makadihim divan-ı Medine-i Halebü'ş-şehbâda vüzerâ-i azâm hazerâtına tahsîs kılınan sarayın ta'mîrçün iktizâ iden mesârîf-i eyâlet-i Haleb'in hâvî olduğu kazâlara tarh ve taksim ve Antakiye Kazâsının hissesine isâbet iden akçenin tahsili için bundan akdem buyruldu muza tahrîr ve tesyâr olunmuş olub meblâğ-ı mezbûrun cem'

ve tahsil ve bu ana değin isâl ve tesyîl eylemeniz lâzime-i halden iken ba'zı esbaba ebni te'hîr olunmuş ise de imdi sizler ki efendi-i mûmâ-ileyhim ve sâir muhatabeyn-i merkûmlarsız meblâğ-ı mezkûru ve gerek kazâlardan bakaya matlûbâtımız olan mebalîğ-i mezkûre-yi bulamayandan ve icâb ve iktizâ iden mahallerden cem' ü tahsîl ve bir saat akdem ve bir dakika mukaddem tarafımıza isâl ve tesyil ve ibrâz-ı teallül ve avn ve te'hîri müceb olur hilâf-ı me'mûl ve mugayir-i? rızâmızdan namarziye vuku'undan fevke'l -gaye ufka ve mücânebet ve tehâsı ve mübâadet eylemeniz babında divan-ı Halebü'ş-şehbâ ve Maraş'tan işbû buyruldukları tahrîr ve ısdâr ile baîs ü tesyâr olunmuştur an ... vüsulünde gerekidirki ber-müceb-i buyruldu amel ve hareket ve hilafından ve mebalîğ-i mezkûride te'hîrini müceb olur hareketden infad? ve mücânebet eylesesiz deyu fi 4 Şevval sene 230

b.25:

Fahrü'l-...? Ahmed Efendi Dâme mükremen ba'de't- tehiye inhâ' olunurki medine-i Antakiye'de Nakîb Camî-i şerîfinin bundan akdem bâ berât-ı 'alî-şân hitâbet cihetine mutasarrıf pederim Bekir Efendi fevt olub yeri cayı ve hizmet-i lazimesi mahlûl ve mattal kalmakla erbâb-ı istihkâktan olduğunu taraf-ı şer-i mevsûk ... ihbarlarıyla cihet-i merkûmeye şayân olduğun zâîr ve nûmayân olunmağın cihet-i merkûme üzerine tevcîh ve müceddeden yedine berât-ı 'alî verilmek niyâzıyla der-i devlet medara i'lâm olunub berâtın zuhûruna kadar camî-i merkûmede hitâbet ve adam-ı? Salavat ...ve abdına taraf-ı şer'-i enverde mezuniyetini hâvî işbû mürâsele tahrîr ve yedine i'ta olundu. Gerekirki vech-i meşrûh üzre cihet-i merkûmeye mutasarrıf olub hizmet-i lazimesine me'î ve müveddi kılındıktan sonra vazife-i mu'ayyinesine âhz eylesesiz vessalam fi 11 Cemâziye'l-âhir sene 230

Mine'l-fakir es- Seyyid Ahmet İspirizade el...

s.12/a

b.26:

Medine-i Antakiye mahallâtından Kantara Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Emir Âli ibn-i Ahmed nâm müteveffânın verâseti sulbî sagîr oğlu Mehmed ve sagîre kızları Dudu? nâmana isâbet iden Hisse-i şer'iyelerin hıfz ve tesviye-i umûruna kibel-i şer'îü'l- Enver Yasef? vasî nasb ve ta'yîn olunması labüdü'l-lazım olmağın sagîrûn-i mezbûrunun valideleri işbû baisü'l -vesika Miyase

bint-i Hacı Durmuş nâm hatun mûnfehim ve nihâyetle her vecihle vesâyet-i merkûmenin uhdesinden gelmege kadire idüğünü zeyl-i vesîkada Muharrerü'l-esâmi kimesneler ihbarlarıyla hakim-i mevki-i sadr-ı kîtâp tûbâ lehu ve hüsn-i meâb efendi hazretleri mezbûre Miyase Hatun'u sağırûn-i mezbûrunun tesviye-i umûrlarına kibel-i şer'-î enverde vasî nasb ve ta'yîn edüb merkûme dahi ber-vech-i muharrer kabul ve merâsimin edâya kemâyenbağı taahhüd idüb iâde-i kelâm ider ki vasîleri olduğum sağırûn-i mezbûrun nafaka ve kisve bahâya istida ihtiyaç ile muhtaç olub cânib-i şer'iden mikdar-ı kifâye nafaka ve kisve baha farz ve takdîr olunmak matlûbumdur didikte hakim-i mûmâ-ileyh sağırûn-i mezbûruna beher gün onar para nafaka ve kisve bahâ farz ve takdîr idüb mefrûz-ı mezkûreye sarf ve harç ve vakt-i mürûrunda istidâne ve lede'z-zafer sağırûn-î mezbûrinin malına rücû'-ı tarih-i kitabdandır izin birle mâ-vâka' bi't-taleb ketb olundu hurrîre fil yevmü's- sabi' min şehri Zilkadetü'l- haram sene selâseyn ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl:

Emin-i fetvâ faziletli el-Hâc İsmail Efendi, Kilisli Abdi Efendi, Hüseyin Efendi, Kâtib Ahmed Şemseddinzâde, Kâtib Selim Şemseddinzâde, Ser-muhzırân İsmail Ağa, es-Seyyid Mehmed mûhzîr, Muhzır Ömer ve gayrihûm

b.27:

Medine-i Antakiye mahallâtından Kadir Ağazâde celilesi Rukiye Hatun hücceti Medine-i Antakiye mahallâtından Şenbey Mahallesi sâkinlerinden Kadir Ağazâde el-Hâc Derviş Ağa meclis-i şer'-i hatırda yine medine-i mezbûre sâkinlerinden işbû sahîbet-i celilesi celîlî kerimesi haciye Rukiye Hatun muvâcehesinde takrîr-i kelâm ve tabîr-i merâm ider ki salifü'z-zikr mahalle-i mezkûrede vâki' hâlâ sakin olduğum bir bâb menzil-i ma'lûmü'l- hudûd ve derûnunda vâki' üç fevkânî ve tahtânî mesken ve bir bab fevkânî ve tahtânî kiler ve matbah ve bir-i mai ve kenef ve havli ve eşcâr-ı müsmire ve gayri müsmire ve ma'ber-i kadimi hâvî ve şürût-ı müfessire menzil-i mezkûrun nısfını şerâyâ talibe ve ragîbe olan celilem merkûme Haciye Rukiye kadın tarafından icâb ve kabulü hâvî ve şürût-ı ...ve mûbattıladan 'ârî dört bin guruşun semen mukabelesinde bey'-i bât-ı sahîh-i şer'iyile bey' ve temlik ve teslîm eyledim merkûme dahi ber-vech-i muharrer iştirâ' ve temlik ve teslîm ve kabz ve kabul ve semen-i bey' olan meblâğ-ı merkûm dört bin guruşu müşteriye-i merkûme yedinden hakikaten vahide de tamamen ve kâmilan ahz u kabz

eyledim min-ba'd menzil-i mezkûrenin nısf hissesinde benim asla ve kat'a alaka ve medhalim kalmayub müşteriye-i mûmâ-ileyhanın mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfıdır keyfe- mâ-yeşâ' ve haysu mâ-yehtâr mülkiyet üzre mutasarrıf olsun didikte gibbe't-tasdîkü'ş-şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu hurrîre fil yevmi's-salıs aşere min şehri Şevvalü'l- mûkerrem sene selâseyn ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl:

umdetü'l-ulema-i kaimakamı nakîbü'l-eşrâf devletlü Abdülsami Efendi, Faziletlü İbrâhim Şemseddinzâde, Faziletlü Hacı Mustafa Efendi, Faziletlü el-Hâc Şemseddin Efendi, ... Antakiye müftüsü Faziletlü el-Hâc Ahmet Efendi, Kilisli Abdullah Efendi, es-Seyyid Mehmed Durmuş Efendi, Şemseddinzâde Abdullah Efendi, Şemseddinzâde es-Seyyid Mehmed Talib İsmanî?, el-Hâc Ahmet Kuseyrizâde, es-Seyyid el-Hâc Halil, es-Seyyid el-Hâc Mustafa, Hasan Efendizâde, Kâtip Ahmet Şemseddinzâde, ...zâde Ahmet Ağa, Ser-muhzırân İsmail Ağa, Muhzır Ömer, Muhzır es-Seyyid Mehmed ve gayrihum hâzıran

s.13/a

b.28:

Medine-i Antakiye mahallâtından Hazret-i Habibü'n-Neccar Mahallesi sâkinlerinden Fatıma bint-i Hacı Âli nâm Hatun tarafından bey'-i atü'z-zikri akrân vekîli ve vekâleti Osmanzâde el-Hâc Ömer Ağa ibn-i Mehmed Ağa ve Şeref ibn-i Emin Ağa şehâdetleriyle sabitü'l-vekâlet olan Emin Fevzi el-Hâc İsmail Efendi meclis-i şer'-i hatırda yine medine-i mezbûre sâkinlerindenîşbü sahibü'l-kitab Hafîze bint-i Halil Ağa tarafından bey' mezbûre kabule ber-neh-yi şer'î nâibü'l-vekâle zevci es-Seyyid el-Hâc Tâlib Ağa ibn-i Osman nâm mahzarında bi-t-tavi' ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm ider ki müvekkilem mezbûrenin mahalle-i mezbûrda vâki' bir bab menzil bir tarafı Kâtipzâde anbarı ve bir tarafı Hacı Popoli menzili ve bir tarafı Kütüklüoğlu menzili ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd ve müntehi menzil-i mezbûrun derûnunda bir bab fevkânî ve tahtâni mesken ve üç bab tahtâni mesken ve matbah ve bir-i mai ve kenef ve havlî ve eşcâr-ı müsmire ve gayri müsmire ve akabuse oda ve muayyer kadimi hâvî ve şürût-ı müfessire den 'ârî (menzil) menzil-i merkûmun nısfî müvekkilem mezbûrenin mülk-i müşterâsı olub el-an şirâ'sına talibe ve ragibe olan merkûme Hafize Hatun'un vekîl-i şer'îsi olan merkûm zevci es-Seyyid Mehmed

Talib Ağaya bin sekiz yüz guruş semen mukabelesinde bey‘-i bât’-i sahîh-i şer‘iyle bey‘ ve temlik ve teslîm eyledim merkûm ber vech-i muharrer iştirâ‘ ve temlik ve teslîm idüb semen –i bey‘ olan bin sekiz yüz guruşu def‘a-i vahidede mûmâ-ileyh benden bi’l-vekâlete ahz u kabz ve istifa-i hak eyledim min ba‘d mârû’z-zikr menzili merkûmun nısf hissesinde asla ve kat‘a alaka ve medhalimiz kalamayub müşteriye-i mezburenin mülk-îmüşterâsı ve hakk-ı sarfında keyfe- mâ-yeşâ‘ ve haysu mâ-yehtâr mülkiyet üzre mutasarrıf olsun dedikte mâ-vâki‘ bi’t-taleb ketb olundu hurrîre fil yevmi’s-salis aşere min şehri Zilkadetü’l- haram sene selâseyn ve mieteyn ve elf sene-i hicrisi elf ü elf

Şühûdü’l-hâl:

Umdetül ulemâ-i kaimakam nakîbü’l-eşrâf devletlü Abdülbaki Efendi, Devletlü el-Hâc Mustafa Efendi, Şemseddinzâde faziletlü Şemseddin Efendi, Serdar-ı sabık Mehmed Ağa Bereketzâde oğlu Süleyman Ağa, Diğer oğlu Mehmed Ağa, Kavas Mehmed Ağa, Kilisli Abdullah Efendi

b.29

Mahalle-i Mahsen sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Hacı Osman Bin Mehmed Habeş nâm müteveffânın verâseti zevce-i menkûhe-i metrûkesi Hatice binti Molla Mehmed ve sulbî sağır oğlu Ahmed ve sulbîye-i kebîre kızları Fatıma ve Zeyneb ve Hafize nâman münhâzır olduğu lede’ş-şühedâi’l-makule zahir ve nümayân olduktan sonra tereke-i mezbûr ma‘rifet-i şer‘iyle tahrîr ve terkim ve beyne’l- verese bi’l-farîza tevzî‘ ve taksim defterdir ki ber- vech-i âtî beyan olunur

Tencere ‘aded 4, Sağır ve Kebîr kayra? ‘aded 2, guruş 15		Kazgan ‘aded 1 guruş	Legen ‘aded 1, guruş 15
Havan ‘aded 1, guruş 8	Sahan ‘aded 1, guruş 12	Tava ‘aded 1	Fevrah sini ‘aded 1
def‘a Sini 1, guruş 5	Süzek 1	Fevrah boğun? guruş 30	Döşek ‘aded 1, Yorgan ‘aded 1, guruş 15
Köhne beldar kuşak ‘aded 1, Köhne bez entari ‘aded 1, Gömlek ‘aded 3,			

Köhne balî cebe ‘aded 1, guruş 15

s.13/b

Sahan ‘aded 1, Mertabani ‘aded 1,Guruş 8	Kahve ibriği ‘aded: 2, guruş 12	Nerdivan ‘aded: 1, guruş 7	Akıliye’de üzüm bağı ‘aded 1,guruş 200	Debbag dükkânı ‘aded 1,guruş 250	
Burgul ‘aded 10, guruş 51	Hinta ‘aded 8,guruş 4000	Sakin olduğu menzilin üç rub‘ hissesi guruş1000	İmalathaneguruş20	Anbar 1, sandık 2, guruş 10	Tekne 1, karibet ...guruş 10
Yekûn 1666,5-110 kalan 1556,5					
Mehe-i muahhar guruş 50			Harc-ı mahkeme guruş 91		

s.14/a

b.30

Şehbendarzâde Ahmed Ağa Hücçeti

Bundan akdem haklarında fermân-ı kazâ cereyân iden Saîd ve Tavîl Alî ve sâir avenelerinin Şugûr ve Erihâ ve Kefrence ve Kuseyr ve sâir mahallerde vâki‘ ahval ve eşya ve çiftlikan ve bağ ve bâhçe ve sâirleri cânib-i mîrîden zabt ve tahrîr vediğer bâhâlarıyla ba‘de’l- müzâyede iş- şer‘î ve gibbe’l- fetâi’l-zîabât fûrûht ve hâsıl olan esmânini mûmzî vemahtûm defteri mücebince Der-âliyyeye irsâl ve takdîm olunmak bâbında hâlâ vâli-i vâlâşân-ı hitta-i Halebü’ş-şehbâ devletlü inâyetlü Mehmed Celâleddîn Pâşâ hazretlerine ve mahâl-i merkûmat kuzât ve nûvvâbına hitâben dergâh-ı âlî kapucu başlarından Saâdetlü Sıbgat-ullah Ağa hazretleri mübâşeretine varid olan bir kıt‘a emr-i ‘âlî-şânda sabt u beyân olunduğu üzre Firari-i merkûme

avenelerinden Payaslı Abud nâm kimesnenin nahiye-i Kuseyr'de Hayniye Karyesi toprağında vâki' iki kıt'a üzüm bâğı ve bir kıt'a tut hakuresi kıbleten Selim oğlu tarlası garben Haddâd oğlu bâğçesi şarken tarık şimalen Genç oğlu bâğçesi ve tebaa-i avene-i merkûmdan Sarraç Hüseyin nâm şakînin karye-i merkûme toprağında vâki' Çakalcıoğlu bâğı demekle 'ârif bir kıt'a üzüm bâğının nısfı kıbleten tarık-i Karabek garben Halil oğlu bâğı şarken Şeyh İbrâhim bâğı şimâlen Tartar Hasan incirliğı işbû hudûd-u erbaalarıyla mahdûd ve mümtaz bâğ ve bâğçeler ma'rifet-i şer'le esvâk ve mehafilde dellâllar nidâsıyla beyyine ilan ve işâât olundukta mine'l-yevm Semen-i misli olan beş yüz guruşa karâr oldu ve reâyâyı inkıtâmdan sonra emlâk-ı merkûmatın bey' bâ emr-i 'ali vezîr müşârün-ileyh hazretlerinin rey-i 'alilerine ihâle (İhâle) ve taraf-ı devletlerinden vekîl-i müsecilü'l-vekâlete olan hâlâ Antakiye mütesellimi atûfetlü Mehmed Emin Ağa hazretleri meclis-i şer'îü'l-enverde Halebü'ş-şehbâ vücûhundan şehbender zâde izzetlü Ahmed Ağa mahzarında takrîr-i Kelâm ider ki ...-zıkr bâğ ve bâğçe-i merkûmun mahdûd vekîlen semen karâr-dâdesi olan beş yüz guruş mukabile şirâ'sına tâlib olan Ağa-yı mumâileyh cem'-i mukabelesile tarafından icab ve kabulü hâvî ve şürût-ı müfessireden 'ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'îyle bey' ve temlik ve teslîm eyledimol dahi ber-vech-i muharrer iştirâ' ve temellük ve tesellüm idüb semen-i meb'-i mezkûr beş yüz guruşu cânib-i mîrîye isal ve tenbih ve muhârefetim? alaka ve medhali kalmayub müşteri-i mûmâ-ileyhin mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfıdır keyfe- mâ- yeşâ' ve haysu mâ- yehtar mülkiyet üzre mutasarrıf olsun dedikte gıbbe't-tasdîkü'ş-şer'î mâ- huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu hurire fî gurre-i Zîlkadetü'l-haram sene selaseyn ve mieteyn ve elf 1230

s.14/b

b.31:

(silik)

Bundan akdem haklarında fermân-ı kazâ cereyân iden Saîd ve Tavîl Alî ve sâir avenelerinin Erihâ ve Şugûr ve Kefrence ve Kuseyr vesâir mahâllerde vâki' ahvâl-i eşya ve çiftlikân ve bâğ ve bâhçe ve eşcâr-ı zeytûn ve sâireleri cânib-i mîrîden zabt ve tahrîr ve diğêr bâhâları sene-i ... seriye züanâ inkıtâmdan sonra fûrûht ve hâmil olan esâmını defter-i mûmzî ve mahtûm mücebince Der-âliyyeye irsâl ve takdîm olunmaktâbında hâlâ vâli-i vâlâşân-ı hıttâ-i Halebü'ş-şehbâ devletlü inâyetlü Mehmed Celâleddîn Pâşâ ve mahâl-i merkûmat kuzât ve nûvvâbına hitâben dergâh-ı

âlî kapucu başlarından Saâdetlü Sıbgat-ullah Ağa ... şeref vürüd buyrulan bir kıt'a emr-i 'âlî-şânda sebt u beyân olunduğu üzre firari-i merkûmundan Saîd nâm şakinin karye-i Meğdela toprağında vâki' ma'lûmü'l- hudûd iki yüz eşcâr zeytûn ve Sarraç Hüseyin nâm şakinin karye-i mezbûre toprağında bir kıt'a üzüm bâğı ve on 'aded zeytûn ve yine firari-i merkûmundan Terzioğlu Hüseyin'in ma'lûmü'l- hudûd yüz doksan eşcâr-ı zeytûn ve yine firari yoldan karye-i Kişkinit'de Sarraç Hüseyin ma'lûmü'l- hudûd iki kıt'a narlık ve iki 'aded eşcâr-ı ceviz işbû emlak-ı merkûmdan bundan akdem esvâk ve mahâfilde dellallar beyyine nidâ ve fûrûhtu ilan ve işâât eylediklerinde el-yevm semen-i misliolan binguruşa karâr-dâde ve inâyet-i inkitândan sonra emlâk-ı mevkumunun bey'-i bâ emr-i 'ali vezîr müşârün-ileyh efendi hazretlerinin rey-i âlîlerine ihâle ve taraf-ı devletlerinden vekîl-i museccellülbi'l- vekâle olan hâlâ Antakiye mütesellimi atûfetlü Mehmed Emin Ağa meclis-i şer'-i hâtırda yine medine-i mezbûre sâkinlerinden işbû sahîbü'l-Kitâb merkûmunun semen-i karâr-dâdesi olan meblâğ-ı mezkûrede guruş mukâbelesinde şer'an tâlib ve râğıb olan mûmâ-ileyh Mehmed Ağaya vekaletim hasebîyle bi'l-cümle tevâbi' ve nevâsıyla tarafeynden icâb ve kabûlü havî ve şürût-ı müfessire ve mûbattıla 'ârî bey'- i bât-ı sahîh bey' ve temlik ve teslîm eyledim ol dahi ber- vech-i muharrer iştirâ' ve temlik ve teslîm ve kabûl idüb semen-imeblâğ-ı mezkûr meblâğ-ı mezbûrinin ihâlesi cânib-i mîrîye irsâl ve tembil etmek üzre ihâmî mûmâ-ileyh yedinden tamamen ve kâmilen hakikaten vahiden de ahz u kabz ve istifâ-i hak eyledim miba'd aslâ merkûmunda ferd u aher kimesnenin dahl u taaruzunu kâlmağûn şimdi bu sevâhilde mülk-i müşterâsı hakk-ı hırâhına keyfe-mâ-yeşâ' ve haysu mâ-yehtâr mülkîyet üzre mutâsarrıf olûr dedikte gıbbe't-tasdîkü's-şer'î mâ-huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu fi'l-yevmü's-sâbi' min şehr-i Zilkadetü'l-haram sene selaseyn ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl:

Kâtib Ali Efendi, Kâtib Ahmed Efendi, Kâtib...Mehmed Selim Şemdeddinzâde

s.15/a

b.32:

Kuseyrzâdelü Hücceti

Bundan akdem haklarında fermân-ı kazâ cereyân iden Saîd ve Tavîl Alî ve sâir avenelerinin Erihâ ve Şugûr ve Kefrence ve Kusery ve mahâl-i sâirede olan emlâk ve çiftlikân ve bâğ ve bâhçe ve zeytûn eşcârı ve sâirelerinin cânib-i mîrîden zabt ve tahrîr ve diğêr bâhalarıyla iblağ olunarak fûrûht ve hâsıl olan esmânini defter-i mûmzî ve mahtûmu mûcebince Der-‘aliyyeye irsâl olunmak bâbında hâlâ (Vali-i) vâlî-i vâlâşân-ı hitta-i Halebü’ş-şehbâ devletlü inâyetlü Mehmed Celâleddîn Pâşâ ve mahâl-i merkûmat kuzât ve nûvvâbına hitâben dergâh-ı âlî kapucu başlarından saâdetlü Sıbgat-ullah Ağa mübâşeretiyile şeref vürûd buyrulan bir kıt‘a emr-i ‘âlî-şânda sebt u beyân olunduğu üzre firari-i merkûmundan avene Terzi Oğulları Mehmed ve Mustafa nâm şakinin Karye-i Kalanis de vâki‘ yüz on beş eşcâr-ı zeytûn kıbleten ve garben tarîk-i saliken, şarken Tacoğlu Mehmed Nazir zeytûn ve şimalen İskender oğlu Ahmed zeytûn ve incirliği ve yine Karye-i merkûm toprağında vâki‘ ma‘lûmü’l-hudûd on eşcâr-ı zeytûn cem‘an yüz yirmi beş eşcâr-ı zeytûn bundan akdem esvâk ve mehâfilde dellâllar bey‘ine nidâ ve fûrûhtunu ilân ve işâât olundukta el-yevm semen-i misli olan iki yüz guruşa karâr-dâde ve inâyet-i inkıtâından sonra emlâk-ı merkûmanın bey‘-i bâ emr-i ‘ali vezîr-i müşârün-ileyh Hazretlerinin rey-i âlilerine ihâle ve taraf-ı devletlerinden vekîl-i müseccilü’l-vekâlet olan hâlâ medine-i Antakiye mütesellimi atûfetlü Mehmed Emin Ağa meclis-i şer‘-i enverde yine medine-i mezbûre sâkinlerinden Abdi Ağa ve es-Seyyid Mehmed Ağa ve eş-Şeyh Ahmed İbni eş-Şeyh Ali Efendi Kuseryzâde nâman kimesneler muvâcehelerinde takrîr-i kelâm iderki eşcâr-ı merkûmun mahdûdunun semen karâr-dâdesi olan meblâğ-ı mezkûr iki yüz guruş mukabelesinde şîrâ’sına talibûn ve rağîbûn olan mezkûrû’l-esâmî kimesneler emlâk-ı mezkûrunun bey‘ine vekaletim hasebiyle tarafeynden icâb ve kabulü hâvî ve şürût-ı müfessire ve mûbattıla ‘ari bey‘-i bât-ı sahîh-i şer‘iyle bey‘ ve temlik ve teslîm eyledim anlar dahi ber-vech-i muharrer iştirâ‘ ve temlik ve teslîm ve kabul idüb semen-i men‘-i mezkûru cânib-i mîrîye teveccül etmek üzre merkûmun bundan tamamen ve kâmilen ahz u kabz eyledim min-ba‘d eşcâr-ı merkûmunda ferd ve âher kimesnenin ‘adl ve medhali kalmayub merkûmunun mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarflarıdır keyfe- mâ- yeşâ‘ ve haysu mâ- yehtâr mülkiyet üzre mutasarrıf olsun dedikte mâ-vâkâ‘ bi’t-taleb ketb olundu hurrîre fil yevmil hamis aşere min şehr-i Zilkade sene selâseyn ve mieteyn ve elf

Şühûdü’l-hâl:

s.15/b

b.33:

Kuseyriizâdelerin Berâtan Tevcîhdir

Antakiye' de vâki' Şeyh Ali Camî-i şerîfinin vakfının vazife-i muayyine ile vakıf mütevellîsi olan eş -Şeyh Mustafa veled-i Derviş fevt oldukça mahlûlünden sulbî oğlu es -Seyyid eş-Şeyh Âli'ye ba'de'l- intikal kıble't- tevcîh mezbûr dahi fevt olub yeri halî ve nısf-ı tevliyet-i merkûme mahlûl kalmağla sulbî oğulları erbâb-ı istihkakdan işbû rafi'ü tevki'- refi'ü'ş -şânî hakânî es-Seyyid Abdullah ve es-Seyyid el-Hâc Mehmed ve es-Seyyid Molla Ahmed zîde kadrehûm her veçhle mahall ve müstehakk olmalarıyla büyük babaları müteveffâ-yı mezbûranın mahlûlünden oğulları merkûmuna ale's-seviye tevcîh ve yedlerine berât-ı 'âlî-şân verilmek ricasına Antakiye naîbi Mevlânâ es-Seyyid Mustafa Necati zîde ilmehu arz etmekle mûcebince babaları mahlûllerinden tevcîh olunmak babında fermânım olmağın hakkında mezîd-i inâyet-i padişâhânem zuhura götürüb bin iki yüz otuz senesi Receb-i şerîfinin üçüncü günü tarihiyle müverrih verilen ruûs-ı hümâyûnum mûcebince bu berât-ı hümâyûn virdim ve buyurdum ki merkûmun es-Seyyid Abdullah ve es-Seyyid el-Hâc Mehmed ve Molla Ahmed zîde kadrehum varub babaları müteveffâ-yı merkûmanın mahlûllerinden nısf-ı tevliyet-i mezkûra mutasarrıflar olub edâ-yı hizmet eylediklerinden sonra bundan evvel mütevellî olanlar vazîfe-i muayyinesine ne vechile mutasarrıf olagelmişler ise merkûmun dahi ol vechile nısf-ı vazife-i muayyinelere vakf-ı mezbûr mahsûlünden mutasarrıf olalar şöyle bilüb alamet-i şerîfe i'timâd kılalar tahrîren el yevmü's- sâbi' min şehri Receb sene selâseyn ve mieteyn ve elf

Be makâm-ı Konstantiniyye el-Mahrûsa

b.34:

Silahşör Hüseyin Ağa'nın Hücçeti

Bundan akdem haklarında fermân-ı kazâ-i sudûr? Saîd ve Tavîl Alî ve sâir avenelerinin Eriha ve Şuğur ve Kefrence ve Kuseyr ve sâir mahâllerde vâki' bi'l-cümle emlâk ve çiftlikân ve bâğ ve bâhçe ve zeytûn ve sâirlerinin cânib-i mîrîden zabt ve tahrîr vediğher bahalarına iblağ olunarak fûrûht ve hâsıl olan esmânin-i mûmzî

ve muhtim defteri mücebince Der'i-aliyyeye irsâl olunmak bâbında hâlâ vâli-i vâlâşân-ı hıttâ-i Halebü'ş-şehbâ devletlü inâyetlü Mehmed Celâleddin Pâşâ ve mahâl-i merkûman ve kuzât ve nûvvâbına hitâben dergâh-ı âlî kapucu başlarından saâdetlü Sıbgat-ullah Ağa mübâşeretiyile şeref vürûd buyrulan bir kıt'a emr-i 'âlî-şânda sebt u beyân olunduğu üzre firâri-i merkûmdan Saîd nâm şakinin nahiye-i Kuseyr de Uskubat karyesinde vâki' ma'lûmu'l-hudûd eşcâr-ı zeytûn ve ceviz ve iki kıt'a tut hakuresi bir kıt'a üzüm bağı ve sâir eşcâr-ı müsmiresi ve gayri müsmiresi ve şaki-i merkûmun karye-i merkûmede olan bi'l-cümle alâkası bundan akdem esvâk ve mahâfilde dellâllar nidâsıyla bey'ine i'lan ve işâât olundukta el-yevm semen olan iki yüz elli guruşa karâr-dâde ve rağbâtı inkitândan sonra emlâk-ı merkûmanın fûrûhtı bâ emr-i 'ali vezîr-i müşârün-ileyh hazretlerinin rey-i âlilerine ihâle ve taraf-ı devletlerinden vekîl-i müseccilü'l-vekâlet olan hâlâ Antakiye mütesellimi atûfetlü Mehmed Emin Ağa hazretleri meclis-i şer'-i enverde yine medine-i mezbûre sâkinlerinden Silahşör Hasan saâdetlü Hüseyin Ağa mahzarında takrîr-i kelâm ider ki şaki-i merkûm Saîd'in Karye-i merkûmede vâki' emlâk-ı merkûmat ve sâir alâkaları bundan akdem bâ müzâyede-i şer'-i-i semen karâr-dâdesi olan meblâğ-ı merkûm iki yüz elli guruş mukabilinde şirasına tâlib ve rağıb olan merkûm Hüseyin Ağaya tarafeynden icâb ve kabulü hâvî ve şürût-ı müfessire 'ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'iyile bey' ve temlik ve teslîm

s.16/a

eyledim mûmâ-ileyha dahi ber-vech-i muharrer iştirâ' ve temlik ve teslîm idüb semen-i meblâğ-ı mezbûr iki yüz elli guruşu cânib-i mîrîye isâl etmesine vekâletim hasebiyle tamamen ve kâmilen ağay-ı mûmâ-ileyha yedinden tamamen ve kâmilen hafta-i vahidede ahz u kabz eyledim min-ba'd karye-i merkûmede şaki-i merkûm Saîd'in bi'l-cümle alâkasında ferd-i vahid ve kimesnenin alâka ve medhali kalmayub ağay-ı mûmâ-ileyhin mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfıdır keyfe- mâ yeşâ' ve haysu mâ-yehtâr mülkiyet üzre mutasarrıf olsun dedikte gıbbe't- tasdîkü'ş-şer'î mâ-vâka' bi't-taleb ketb olundu hurrîre fi'l- yevmü'l- hamîs aşere min şehr-i Zi'l-ka'de sene selâseyn ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl:

Ser-tûrnâ-yi dergâh-ı 'Ali ... saâdetlü Mehmed Ağa, Ser fuvâhân-ı? Sadrazâm-ı sabık saâdetlü Mehmed Ağa, Kâtib Ali Efendi sabık, Kâtib Ahmed Efendi,

Şemdeddinzâde Ömer Ağazâde Derviş Ağa, Ser-muhzırân İsmail Ağa, Muhzır Seyyid Mehmed, Muhzır Ömer

b.35:

Hâlâ Serdar Süleyman Ağazâde Mehmed Ağa'nın Hücçeti

Bundan akdem haklarında fermân-ı kazâ cereyân iden Saîd ve Tavîl Alî ve sâir avenelerinin Eriha ve Şuğûr ve Kefrence ve Kuseyr ve sâirede vâki' bi'l-cümle emvâl ve eşya ve çiftlikân ve bâğ ve bâhçe ve zeytûn ve sâireleri cânib-i mîrîden zabt ve tahrîr ve diğêr bahâlarına iblâğ olunarak fûrûht ve hâsıl olunan esmânını defteri mûmzî ve mahtûm mûcebince der'- 'aliyyeye irsâl olunmak bâbında hâlâ vâli-i vâlâşân-i eyâlet-i Halebü's-sehbâ devletlü inâyetlü Mehmed Celâleddin Pâşâ efendimiz hazretlerine ve mahâl-i merkûman kuzât ve nûvvâbına hitâben Dergâh-ı âlî kapucu başlarından saâdetlü Sıbgat-ullah Ağa mübâşeretiyle şeref vürûd buyrulan bir kıt'a emr-i 'âlî-şânda sebt u beyân olunduğu üzre firârî-i merkumundan el-Hâc Resuloğlu Mehmed'in Kuseyr nahiyesinde Karye-i Fılincar toprağında vâki' beyne'l-ahâlî ve'l- ciran ma'lûmü' hudûd yüz yirmi 'aded eşcâr-ı zeytûn ve yirmi beş eşcâr-ı incir ve dört kıt'a tarla bundan akdem esvâk ve mahâfilde dellâllar nidâsıyla bey'ine ilân ve işâât olundukta el-yevm semen-i misli olan üç yüz guruşa karâr-dâde kılıb emlâk-ı merkûmanın fûrûhtının hâlâ vezîr-i müşârün-ileyh efendimiz hazretlerinin rey-i âlilerine ihâle ve taraf-ı devletlerinden vekîl ve müstecilü'l- vekâlete olan hâlâ Antakiye mütesellimi atûfetlü Mehmed Emin Ağa meclis-i şer'-i hatırda medine-i mezbûre sâkinlerinden sabık mütesellim-i Antakiye saâdetlü Mehmed Ağa mahzarında takrîr-i kelâm ider ki bey'ine vekîl olduğum emlâk-ı merkûmdan mâ'z- zikr eşcâr ve tarlaların semen-i karâr -dâde olan meblâğ-ı merkûm üç yüz guruş mukabelesinde şer'an ve ahzına tâlib ve ragıb olan ağay-ı mûmâ-ileyh tarafından icâb ve kabulü havî ve şürût-ı müfessire 'ârî bey' ve ferâgat eyledim mûmâ-ileyh dahi ber-vech-i muharrer iştirâ' ve kabul ve temlik ve teslim idüb semen-i bey' mezkûru cânib-i mîrîye irsâl etmek üzre ağa-yı mûmâ-ileyh yedinden tamamen ve kâmilan ahz u kabz eyledim Min-ba'd emlâk-ı merkûm ferd ve âhâr kimesnenin alâka ve medhali kalmayub mûmâ-ileyhin mülk-i müşterâsının ve hakk-ı sarfiye ve keyfe- mâ- yeşâ' ve haysu mâ yehtâr ve mülkiyet üzre mutasarrıf olsun dedikte gibbe't-tasdîkü's-şer'î mâ-huve'l- vâki bi't-taleb ketb olundu hurrîre fi'l - yevmi's-sabi' aşere min şehr-i Zi'l-ka'detü'l- haram sene selâseyn ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl:

Kadir Ağazâde el-Hâc Derviş Ağa, Ser kavanoş surveri sabık saâdetlü Mehmed Ağa, Odabaşı Emin Ağa, Hayretinzâde Molla Ali, Sabık Kâtib Ali Efendi, Hacı Karacaoğlu Mehmed Beşe, Sabık Çavuş Veli Mustafa, Ser-muhzırân İsmail Ağa, Muhzır es-Seyyid Mehmed ve gayrihûm mine'l- hâzırûn

s.16/b

b.36:

Nahiye-i Cebel-i Akra					
Karye-i Bezge semen: 1	Karye-i Candır semen 0,5	Karye-i Gerküsti? semen 2,5	Karye-i Tumamiye semen 1	Karye-i Eyerci semen 1	Karye-i Hansum ama' çiftlik semen 0,5
Karye-i Tinziri semen 0,5. Atık ve cedîd ve	Karye-i Sofiler semen 0,5	Karye-i ...semen 1, rub' 1	Karye-i Kırkbecek semen 0,5	Karye-i Keseb semen 1	Karye-i Kışlak semen 0,5
Karye-i Kandun semen 0,5	Karye-i Hisarcık semen 0,5	Karye-i Şeyhköy semen 1	Karye-i Cindaliye semen 1	Karye-i Karsyol semen-i sülüs 1	Karye-i Düveyr semen 0,5
Karye-i Karmiye? Semen-i	Karye-i Zuğur semen-i	Karye-i Çardakiye semen-i	Karye-i Salkiye semen 0,5	Karye-i Yeniceköy semen-i	Çakı Mustafa semen-i guruş10,

rub' 1	rub' 1	rub' 1		rub' 1	5
Yekûn-i semen-i guruş 122					

Nahiye-i Kuseyr						
Karye-i Mikabros semen 1	Karye-i Seferiye semen 0,5	Karye-i Kalanis semen-i sülüs 1	Karye-i Deyr semen 0,5	Karye-i Kifr-i âbil semen 0,5	Karye-i Fılınçar semen 0,5	Karye-i Marso semen-i rub' 1
Karye-i Hayno semen-i rub' 1	Karye-i Mesenhâne semen 1	Karye-i Kişkinit semen-i rub' 2,5	Karye-i Bityin semen 0,5	Karye-i Fâtikîye semen 0,5	Karye-i Fetek? Semen 1	Karye-i Savri? Semen 0,5
Karye-i Cünte semen 0,5	Karye-i Ziyâret semen sülüs: 1	Karye-i Mağdele semen 0,5	Karye-i Babatorûn semen-i sülüs 1	Karye-i Turfanda semen-i rub' 1	Karye-i Tillat? Guruş maktu' beher 50 Guruş virilmek üzere	Karye-i Ayn-ı Sedene 100, üzre
Karye-i Başıriye semen 0,5	Karye-i Hinniye ma' çiflik-i ömer rub 1	Karye-i Com semen-i rub' 1	Karye-i Com semen-i rub' 1	Karye-i mezra'sı rub' 1	Karye-i Kürd semen-i	Karye-i Bâyra semen-i rub' 1
Karye-i Hacı Paşa	Karye-i Üskiyyat Semen-	Karye-i Karbeyaz semen	Karye-i mezra'sı	Türkmân semen-i	Karye-i Fırfırî semen-	Karye-i Katırcı? Maktû'

semen 2,5	isülüs 1	0,5	rub´ 1	i sülüs 1	Guruş 100
Karye-i Baksânûs semen 1	Yekûn rub´ 1, sülüs 1 semen 14				

Altınözü					
Karye-i Bohşin semen-i rub´ 1	Karye-i Toprakhisar semen 0,5	Karye-i Merniye? Semen-i rub´ 1, maktû´ Guruş 200	Karye-i ‘Afsiye semen-i sülüs 1	Karye-i Alakend semen 0,5	Karye-i Büyükb urç semen 0,5
Karye-i Kârsu semen-i rub´ 2,5	Karye-i Tanışma semen 2	Karye-i Ferzele semen-i sülüs 1	Karye-i İrmence semen 0,5	Karye-i ‘Ağcurûn semen-i sülüs 1	Karye-i Kınaber i semen 0,5
Karye-i Gökceğöz semen-i rub´ 1	Karye-i Mansuriye maktû´ guruş 100	Karye-i Bitrin maktû´ guruş 200	Karye-i Sabuniye Semen-i rub´ 1	Karye-i Baslıka semen-i sülüs 1	Karye-i Babitre semen-i rub´ 1
Karye-i Narlıca semen-i rub´ 1	Karye-i Tell-i Habeş semen-i rub´ 1	Karye-i Tell-i Şarkî semen-i rub´ 1		Karye-i Kayrat? Semen-i rub´ 1	Karye-i Kurye semen-i rub´ 1
Yekûn rub´ 2, sülüs 1, semen 7					

s.17/a

Nahiye-i Süveydiye					
Karye-i Seldıran semen-i rub´ 2,5	Karye-i Telil? Semen 2,5	Karye-i Karkask? Semen-i sülüs 1	Karye-i Kilisecik semen-i sülüs 1	Karye-i Berberun semen-i sülüs 1	
Karye-i Mengüli ye semen 0,5	Karye-i Saylıca semen 0,5	Karye-i Hüseyinlü semen 0,5	Karye-i Mağyer? Semen 0,5	Karye-i Cedîde semen-i sülüs 1	Karye-i Kebusiye semen-i rub´ 0,5
Karye-i Yoğunol uk semen 1	Karye-i Meşrikiye semen 0,5	Karye-i Mağberun semen 0,5	Karye-i Zeytuniye semen 3,5	Karye-i Semen 0,5	Levşiyeye?
Karye-i Orhaniye semen 0,5	Karye-i Dirsadan? Semen-i rub´ 1	Karye-i Güzelburç semen 0,5	Karye-i Aydı semen 0,5	Karye-i Semen-i sülüs 1	Kayaharnub?
Karye-i Akiliye semen 0,5	Karye-i Sünberi, Dikmece, Arpalu ma´ Gülderan semen 0,5		Karye-i Yaylacık semen-i rub´ 1	Karye-i Habıblü semen 1	
Karye-i Til´amâr semen 0,5	Karye-i Alaniye semen-i rub´ 1	Karye-i Tüllüce maktû´ gurus 100		Karye-i Ansu maktû´ gurus 200	

Yekûn rub' 3, sülüs 2, semen 15
Cem'an Yekûn sülüs 1, semen 51 sahhü'l-bâkî semen 50,5
Yalnız elli buçuk sülüsdür (çizik)
Yalnız elli buçuk semendir

Defter oldurki bin iki yüz otuz senesi mah-ı zilhiccesinin sekizinci gününde belde-i Antakiye ... terakim iden mesarifati ve ücreti menzil için bu def'a cümle mağrifetye tertip olunan salyane defteridir ki ber-vech-i atiü'z-zikr beyan olunur yedi Zilkade sene 1230

s.17/b

b.37:

Derbeyan-ı kurra-yı maktua				
Karye-i 'Ayn-ı selas guruş 100	Karye-i Traşiye guruş 5	Karye-i ...guruş 50	Karye-i Saraycık guruş 40	Karye-i Kal'a-i Kuseyr guruş 30
Karye-i Çakar guruş 150	Karye-i Kavasiye guruş 60	Karye-i Fersiniguruş 10	Karye-i Deyrulmušta Guruş 60	Karye-i 'Ansu guruş 200
Karye-i Yenice guruş 100	Karye-i Mansuruye guruş 100	Karye-i Bakziye guruş 50	Karye-i Merniyeguruş 200	Karye-i Melandahiri? guruş 100
Karye-i	Karye-i Derzor	Karye-i	Karye-i Bitrin	Karye-i Cilli

Derşâbe guruş 30	guruş 120	Bozhoyük guruş 50	guruş 100	guruş 50
Karye-i Kubab guruş 50	Karye-i Basube guruş 200	Kayacık guruş 50	Miyadûn guruş: 100	
Yekûnguruş 1805				
Yalnızbin sekizyüz beş guruş				

İki yüz otuz senesi recebül ferd gurresinden zillice gurresine kadar medine-i Antakiye de cümle mariferiyle mürür-ı'ubur ve cânib-i hazret-i veliy'ül niamimide zuhûr iden mübâşeret ve sâir mesarifat-ı zaruriye defteridir ki ber-vech-i âtî beyan olunur

Vüzera-yı azam efendilerimize mahsus olan imdad-ı hazeriye guruş 11157 fi sene 223 Recep sene 28 hazire 'aded 5		Ber- mu'tâd-ı kışlak guruş 10000 Receb sene 29 sene 30		Haleb sevâtı ...?guruş 35000	
Tek akcası tebdini hurundan guruş 5800		Menzilciye ücret tekmili guruş 10000, 2 defa		Ber-vech-i ianet-i merkûm guruş 7500	
Mütesellim atufetlü Emin Ağa ma'rifetiyle ve emin-i belde ma'rifetiyle mürûr-ı ubûr ve sâir mesârifat-ı zaruriye min ...el-mecmû'guruş: 41243		Mütesellim Ağa hazretlerine beray-ı tahsildâriye guruş 10000		faziletlü hâkim efendü hazretlerine bera-yı harc-ı Defter ve i'lâm guruş 2000	
Harcıyat- 1 mahkeme	Kâtibiye ve kaydiye	Defter emini guruş	Ahi babaya guruş 250	Belde çavuşu Nuh	Tüfekci başı Ağaya guruş 500

guruş200	guruş250	250		Mollaya guruş 100	
Sarrafıye guruş 100			Kavvasıye guruş 50		
Cem'an yekûnguruş 125000					
Yalnız yüz yigirmi beşbin guruş					
Derun-ı şehre isâbet iden guruş 45000			Kuralara isâbet iden guruş 8000		
Beher nefere kırbeşer guruş isâbet itmiş			Beher semene bin altıyüz guruş isâbet itmiş		

s.18/a

b.38

Medine-i Antakiye mahallatından Habibü'n- Neccar Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan es-Seyyid Şeyh Ali bin Hacı Mehmed nâm müteveffânın verâseti sulbî sağır oğlu Derviş Hüseyin ve sulbıye-i sağıre kızı Aişe nâman Serik'de? hisse-i irsiyeleri hıfz ve tesviye ve umûrlarına ber müstakime vasî nasb ... lâzım olmağın işbû bâisü'l -vesîka sağıran-ı mezbûranın valideleri İmiş bint-i Molla Ahmed nâm Hatun'u vesâyet-i merkûmeye layık ve müstehak ... vesâyet-i mezbûrenin her veçhle aleyhunda? gelmege kadire idüğün zeyl-i vesikadan şekât-ı Müsliminden sahihü'l-kemalât kimesnelerin ihbar etmeleriyle hakim-i mevki'-i sadr-ı merkûm sadr-ı kîtâb tûbâ lehü ve hüsn-î meâb efendi hazretleri kibel-i şer'-i enverden sağıran-ı merkûmanın hisse-i irsiyelerin hıfz ve tesviye umûrlarına mezbûre İmiş Hatun'u vasî nasb ve ta'yîn eyleyüb ol dahi vesâyet-i merkûmeyi irşâ't-taahhüd kabul ve iltizam ve merasimin edâya taahhüd ettikten sonra şöyle i'ârî-i kelâm ider ki sağıran-ı mezbûrana babaları malından nafaka ve kisve bahâya muhtaç olmağla nafaka ve kisve bahâ takdîr olunub babaları malının irâdından beher yevm yirmi para sarf oluna deyu izin verildi Fi mâ ba'd vasî-i merkûmun îânet ve tesviye-i umûrunun üzerine bir nazır dahi la'büd ve lâzım olmağla sağıran-ı mezbûranın kız karındaşı İmiş bint-i müteveffâ-yı merkûm hatunu nazır nasb ve ta'yîn olunub ve nezâret-i merkûmeyi taahhüd ve iltizam ve merasimin kemâ yenbağî

taahhüd eyleyüb her veçhle nezâret-i merkûm kabulümdür dedikde mâ-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu hurrîre fi evâsıt-ı şehr-i Rebiyü’l-evvel sene İhda ve selâseyn ve mieteyn ve elf Şühûdü’l-hâl:

Kasaboğlu es-Seyyid Abdülmennan, Karakaşoğlu el-Hâc İbrâhim, Kula Hacı Yusuf oğlu es-Seyyid Mehmed, Diğer oğlu es-Seyyid Mustafa, Benvarizâde Nuh Efendi, Kâtib Ahmed Efendi Şemseddinzâde, Sağır Mehmed Selim Efendi Şemseddinzâde, Ser-muhzır İsmail Ağa, Muhzır es-Seyyid Mehmed ve gayrihûm

s.18/b

b.39

Medine-i Antakiye mahallâtından Habibü’n-Neccar Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan es-Seyyid Şeyh Ali bin el-Hâc Mehmed nâm müteveffânın verâseti zevce-i metrûkesi İmiş bint-i Ahmed ve sulbî sağır oğlu Derviş Hüseyin ve sulbîye kebîre kızı Hatice ve diğer sulbî kebîre kızı İmiş ve diğer sulbî sağıre Aişe nâmunlara muhzır olduğu lede’ş- şer‘-i enver zahir ve nü-mâyân oldukça tereke-i müteveffâ-yı merkûm tahrîr ve beyne’l-verese taksim defteridir ki ber-vech-i âtî beyân olunur hurrîre fi evâsıt-ı şehr-i Rebiyü’l-evvel sene ihda ve selâseyn ve mieteyn ve elf

Tencere Sahan ‘aded 4, guruş 15	Mertebani 3 guruş 6	Sini ‘aded 1 guruş 5	Ve oruk sinisi ‘aded 1, guruş 5	Leğen ‘aded 3, guruş 22	Dut kazganı ‘aded 1 guruş 10	Tava ‘aded 1, guruş 2
Süzek ‘aded 1, guruş 2	Süzeklu legen ‘aded 1, guruş 3	Ban makur ‘aded 2, guruş 10	Kahve ıbrığı ‘aded 3, guruş 2	Sim zarf ‘aded 2, guruş 10	Anbar ‘aded 1, Köhne anbar ‘aded 1, guruş 4	
Sanduk ‘aded	Dibenk? 1 ve arşûn 1	Habiye sağır hasır	Mısırî ‘aded 1, guruş	El degirmanı ‘aded 1,	Köhne kilim 1 Ve sandık 1	

1,guruş 2	guruş 5	'aded 3, guruş 5	2,5	guruş 3	guruş 3
Köhne çuka niş? 1 guruş 15	Köhne çuka hube 1 guruş 2,5	Bez entari 1 guruş 6	Beyaz entari 1 guruş 6	Kavuk 1 Sarık 1 guruş 7	
Köhne şalvar 1 ve gömlek 1 guruş 8	Karye-i Düveyirde vâki' dut Bahçesi bir kıt'a guruş1000	Hanbu karyesinde vâki' Bağçe 1 kıt'a guruş:500			
Mahalle-i mezbûrede vâki' sakin olduğu menzil guruş:1500					
Cem'an yekûnguruş 3175					
Techiz ve tekfin guruş 85	Resm-i kalemiye guruş 80	Kâtibiye ve çukâdariye ve muhtızıriye guruş 10			
Bâkî guruş 3000					

s.19/a

b.40

İsti'mâl beyânında mesârif vuku'uyla ücret-i menzil mukaddimen rabt olan mebâliğa kifâyet itmediğinden nâşi istikraz alıncaya kadar verilen kırk bin guruşdan mâ kaydî müddet teslîmi olan ruz-ı hıdırâ kadar idare ve ferd-i vâhid kimesneden bârgir müzâyakasî olmayub bundan başka dahi iktiza ider ise kisesinden idare itmek üzere taahhüt itmekle vech-i meşrûh üzere idare ve rü'yet ve ferd-i vahid kimesneye müzâyaka ve akçe talebi etmek şartıyla iânet babında on iki bin beş yüz guruş dahi olunmasına bi'l-cümle ulemâ ve zabitân mahzarlarında huzır- şer'ide vech-i meşrûh üzere rabt olduğu işbû mahalle kayd olundu ve mûmâ-ileyh dahi mukırr ve mu'terif olmağla işbû mahalle şerh olunub ber- minvâl-i muharrer kabul ve teslîmine değin idaresine taahhüt etmiş olduğu kayd şod

b.41:

Medine-i Antakiye mahallâtından Sofiler Mahallesi sâkinlerinden işbû bâisü'l-vesika Fatıma bint-i Mustafa nâm hatun meclis-i şer'-i enverde yine medine-i mezbûre nahiyesinden karye-i Babatorun sâkinlerinden Mehmed bin Cenkçi Hasan nâm mahzarında şöyle takrîr-i kelâm eder ki bundan akdem müteveffâ zevcim Mustafa bin Hacı Ahmed nâmına cihet-i irsiyesi bana ve evlâdlarım sulbî sağır oğlu Abdullah ve Ahmed'e ve validesi Meryem Hatun bint-i nâmana münhâsır olub işbû merkûm Mehmed de zevcim mütevaffâ-yı merkumun bâ temlik üç yüz guruş hakkı olub meblâğ-ı merkûmun tahsilini asâleten ve vesâyeten ve vekâleten talep iderim dedikte gıbbe's-su'âl ba'de'l- ikrâr işbû veçhle cevab ider ki karye-i merkûmede vâki' müteveffâ-yı merkûm Mustafa'nın bir kıt'a üzüm bâğının imâresini bana tefvîz ve ücret-i semeni beher sene altmışar guruşa kat' edüb ve bâ terâhit? Bağ-ı merkûmu on iki seneden beru ta'mîr ederim meyânemizde munkati ücret-i mezbûrem sinîn-i merkûmuna mahsuben bin yüz yirmi guruşa bâliğ olub meblâğ-ı merkûm üç yüz guruş fûrû-nihâde olunub bâkîsi matlûbumdur dedikte gıbbe's-su'âl âkıbe'l inkâr beyyine-i şer'iyeye talep olundukta isâbet-i behiyede âhz? olub ancak bâ terâzi yüz guruş müsâlaha olunub müdde-i merkûm malından ba'de'l- kabz bâkî kalan iki yüz guruş beher sene elli guruş edâ' etmek üzere tarafeyn rızalarıyla taksit rabt ve beher sene taksit-i merkûm edâya taahhüt ve ma' dası olan ... deavi ve kâffe-i metalibinden birbirlerinin zimmeti ibrâ ve iskât etmeleriyle mâ- vâka' bi't-taleb ketb olundu hurrîre fi'l- yevmi's-seb' ve'l- ısrîn min şehr-i Zi'l-ka'de sene selâseyn ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl:

Emin-i fetvâ faziletli el-Hâc İsmail Efendi, Hafız el-Hâc Hüseyin Efendi, es-Seyyid Osman sani Nakîbü'l-eşrâf, Kâtib Ahmet Efendi Şemseddinzâde

s.19/b**b.42:**

Falan Oğlu Falan Hüccti

Bundan akdem haklarında fermân-ı kazâ cereyân iden Saîd ve Tavîl Alî ve sâiravenelerininEriha ve Şugûr ve Kefence ve Kuseyr nahiyelerinde vâki' bi'l-cümle

emlâk ve eşcâr-ı zeytûn ve üzüm bâğı ve bâğçe ve sâireleri cânib-i mîrîden zabt ve tahrîr ve diğerk bahâlarına iblâğ olunarak fîrûht ve hâsıl olan eşhâsını kabz ve mumzî ve mehtûm defterleriyle Der-‘âliyyeye irsâl olunmak bâbında hâlâ vâli-i vâlâşân hıttâ-i Halebü’ş-şehbâda devletlü Mehmed Celâleddin Pâşâ hazretlerine ve mahâl-i merkûmat kuzât ve nûvvâbına hitâben Dergâh-ı âlî kapucu başlarından saâdetlü Sıbgat-ullah Ağa mübâşeretiyile şeref vürûd buyrulan bir kıt‘a emr-i ‘âlî-şânda sebt u beyân olunduğı üzre fîrari-i merkûmun avenelerinden Sarraç Hüseyin nâmında nahiye-i Kuseyr ’de Karbeyaz karyesi toprağında vâki‘bir kıt‘a üzüm bağı ve yine hakk-ı merkûmda iki kıt‘a tarla ma‘rifet-i şer‘i ile esvâk ve mehâfilde dellâllar nidâsıyla bâ müzâyede-i şer‘iyü’l- yevm semen-i misli olan yüz elli guruşa karâr-dâde ve reâyâsı inkıtâından sonra emlâk-ı merkûmanın bey‘-i bâ emr-i ‘ali vezîr-i müşârün-ileyh hazretlerinin rey-i âlîlerine ihâle ve tara(f)-ı devletlerinden vekîl-i müseccilü’l-vekâle hâlâ Antakiye mütesellimi atûfetlü Mehmed Emin Ağa meclis-i şer‘-i enverde karye-i merkûm ahâlîlerinden işbû baisü’l- kitab Şeyh Ali oğlu Hamuş ve keza Osman oğlu Mustafa ve Hanif oğlu Hasan muvâcehelerinde takrîr-i kelâm ider ki salifü’z- zikr tarla ve bağı merkûmun semeni karâr-dâdesi olan yüz elli guruş mukabelesinde tarafeynden icab ve kabulü hâvî ve şürût-ı müfessireden ‘âri bey‘-i bât-ı sahih-i şer‘le işbû talîbeyn-i merkûmana bey‘ ve temlik ve teslîm eyledim anlar dahi ber minval-i muharrer iştirâ‘ ve kabul ve teslîm idüb semen-i sa‘ mezkûru merkûmun yedlerinden tamamen ve kâmilten ahz u kabz eyledim min-ba‘d tarla ve bağı mezkûrda kimesnenin alâka ve medhali kalmayub merkûmunun mülk-i müşterâsıdır keyfe- mâ- yeşâ‘ mutasarrıf olsunlar dedikte mâ-huve’l-vâki‘ bi-t-taleb ketb olundu tahriren fi evâsıt-ı şehr-i Ramazânü’l-mübârek sene selâseyn ve mieteyn ve elf

s.20/a

b.43:

Dûstûrun-u mûkerremun mîşûrun-ı mufahhâmun-ı nizâmü’l- âlem müdebbir-i umûri’l-cumhûr bi’l- fikri’sakib mütemmimü’l-enâm bi’r-rey-i sâ’ib mümehhid u bünyânü’d-devlet ve’l-ikbâl müşeyyidu erkânü’s-saâdet ve’l-iclâl el-mahfûf bi sunûfi ‘avâtîfu’l-melikü’l-alâ Anadolunun sağ kolunda vâki‘ vüzerâ-i azam edâmallahu te’âlâ iclâlehum ve azâmül ümerâil kirâm mürâciü’l-küberâi’l-fihâm ulü’l-kadr ve’l- ihtirâm ashabü’l-iz‘ ve’l-ihtişâm el-muhtasun bi mezîd-ı inâyetü’l- melikü’l- ‘âlî

mirmirân-ı Kirâm dâme ikbâlehum ve akza-yı kuzâtü'l- müslimin evlâ-yı vulâtü'l- müvâhhidin ma'denü'l-fezâî'l-muvahhidin ve'l-yakîn rafi'ü'l-i'lâmü's-şerîfe ve'd- dîn vâris-i ulûmü'l-enbiyâ-i ve'l-murselîn el-Mahfûf bi mezîd-i inâyetü'l- melikü'l- mû'in Mevlânâ kadısı zîde't fezâîlehu ve mefâhirü'l- kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l- fezâîl ve'l- kelâm kadılar ve nâibler zîde fazlehüm ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân mütesellimler ve voyvodalar ve vucak ...ve iş erleri zîde kadrehüm tevkî'-i rafi'-i hümâyûn vasıl oluncak ma'lûm ola ki memâlik-i mahsûsâda vâki' mukata'ât-ı mîrîye mutasarrıfları uhdelerinde olan mukata'ânın mal-ı irsâliyeleri hazine-i âmireme ve havâle olunan mahallere ve ocaklık ve zâifini? dahi ashâbına edâ' ve teslîm ve sene-i ahârında cânib-i mîrî ile hesabı rü'yet ve te'diye-i zimmet eyyamları düstürü'l-âmel tutulan şürût-ı mer'îyyeden iken şabân-ı vâfireden? beru bu makûle hesab-ı rü'yetine ri'ayet itmedik kanûn-ı ber -müceb kuyûdât-ı zimmet sahîhâ ve gayri sahîhâları ma'lûm olunmayarak sebep-i tahrîr -i ahkâm-ı ruznâmçe-i hümâyûnum temessükâtı müceblerince havâle olunan meblâğ-ı mikdarı zimmetimizde mal yoktur deyu edâsında özr ve muhânnet ve ashâb-ı dalâlet dahi ta'ciz ve tasdîke mübâdiret etmelerine ahkâm-ı vakt dahi nâ-çâr mal-ı ahârda havâle olunmak üzere edâyâ kadir tevkî'-i sebep ümenâ-yı mukata'ât ve ashâb-ı malikâne zimmetlerinde o makûle edâyâ kaldırılan havâlâtdan kıymeti vâfire? mal-ı mîrî müctemi' olduğundan başka mukata'ât cesime-i mîrî mallarından vezâîf için tahmin ve tefrîz beher sene külliyyetli mal fûrûzâtı evlâ gelüb ancak erbâb-ı vezâîfe teslîm ve adet-i teslîmâtının tahkiki mümkün olamadığı ecilden mukata'ât-ı emlâkından erbâb-ı vezâîfe verilen vezâîfin ve edâ olunmuş havâlâtın ashâb-ı malikâne ve emnâ-yı mukata'ât taraflarında olan zuhûriyât ve sebep-i tahrîr ve senedâd-ı sâiresi mu'temed adamlarıyla Der-âliyyeme irsâli ve sahiha üzere hesapları icmal olunup zuhûr iden zimmetleri tahsil olunmak lâzımeden olduğuna mebni' gerek ashâb-ı istifâdan ve gerek taşrada olan kâffe -i mukata'ât hesaplarını rü'yet eylemeler için ilm ü haberleriyle evâmir-i şerîfem ısdarı husûsunu dergâh-ı ma'lûm kapucu başlarından Paşa Yusuf? iftihârü'l emâcîd ve'l- ekârim SadıkBey dâme mecdehû bâ takrîr inhâ eylediği ecilden inhâ olunduğu üzere tanzîmine irâde-i 'âliyyem taalluk itmekle mücebince ashâb-ı mukata'ât darsâadetimde olanlar için ikdam ve sâir iktizâ iden mahallere ilm ü haberlerin i'tâ ve taşrada olanlar için Anadolu'nun sol ve orta ve Rum ilinin sağ ve sol ve orta kollarına diğer evâmir-i şerîfem ısdar olunmağla şöyle ki vüzerâ-yı müşâr ve mir mirân ve mütesellim ve voyvodagâna ve kuzât ve nüvvâb ve sâir mûmâ-ileyhimsiz

sen dahi tenbihi hâvî bâ takrîr deyü emr ü celilü'l- kudrem ısdar ve hocagân-i divân-ı hümâyûndan Seyyid Ali muhtâr zîde mecdühû ile irsâl olunmuştur imdi vusûlünde ber-vech-i muharrer keyfiyet-i mantuk emr-i şerîfimden ma'lûmunuz olan fermân-ı hümâyûnum üzere dahl-i hükümetiniz olan mahallerde mukata'ât-ı mîrîyenin bu ana? gelinceye kadar iktizâ iden zuhûrîyân ve sebep-i tahrîr ve senedât-ı mutebere-i izân mu'temed adamlarıyla Der-âliyyeye irsâl-i birle faide-i mer'iyeye-i mîrîye üzre ve zirde hesablarını rü'yet eylemelerini ashâb-ı mukata'âttan (silik)

s.20/b

Ve eğer muhakimü'l-hakimün rü'yet-i hesaba adem-i rü'yet ve özür ve illet ile emr-i vakt ideri olur ise o makûle ferki? ber-mûceb şürût-ı mukata'âları üzerlerinden vâki' olunacağı köşk herseklerine erbâb-ı ...eylemeniz babında fermân-ı 'âlişanım sadır olmuştur şöyle bileler hükm ü şerîfimle vardukta bu bâbda vech-i meşrûh üzre şeref yafte-i sudur olan emr-i celilü'ş-şân vacibü'l- ittiba ve lazımu'l- imtisâlin mazmun-ı münîfi üzre amil olasız şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız tahrîren fi'l-yevm min şehri Safer sene selâseyn ve mieteyn ve elf

Be makâm-ı Konstantiniyye el-mahrusa

b.44:

Nümâyân Serdar Mehmed Ağa'nın Hücçetidir

Bundan akdem haklarında fermân-ı kazâ cereyân iden Saîd ve Tavîl Alî ve sâir avenelerinin Erihâ ve Şugûr ve Kefrence ve Kuseyr ve mahâl-i sâirede olan emlâk ve çiftlikân ve bâğ ve bâhçe ve zeytûn ve sâirlerinin cânib-i mîrîden zabt ve tahrîr ve diğêr bahâlarıyla iblağ olunarak fûrûht ve hâsıl olan esmânî defter-i mûmzî ve mahtûmu mûcebince Der-âliyyeye irsâl olunmak bâbında hâlâ vâli-i vâlâşân-ı hitta-i Halebü'ş-şehbâ devletlü inâyetlü Mehmed Celâleddîn Pâşâ hazretlerine ve mahâl-i merkûme kuzât ve nûvvâbına hitâben ve dergâh-ı âlî kapucu başlarından saâdetlü Sıbgat-ullah Ağa mübâşeretiyile şeref vürûd buyrulan bir kıt'a emr-i 'âlî-şânda sebt u beyân olunduğu üzre firari Saîd Antakiye kazâsından Kuseyr nahiyesinden Kalânis karyesinde vâki' iki yüz 'aded zeytûn eşcârı ve bir kıt'a üzüm bâğı ve bir kıt'a incirlik ve ma'lûmü'l- hudûd arazi ve karye-i merkûmede bir harâb çiftlik cem' tevâbi' ve levâhıkı bundan akdem esvâk ve mehâfilde dellâllar bey'ine nidâ ve fûrûhtu ilân ve işâât olundukta el-yevm semenisi olan sekiz yüz guruşa karâr-dâde ve

rehbâni inkitâından sonra emlâk-ı merkûmenin bey' bâ emr-i 'ali vezîr-i müşârûn-ileyh hazretlerinin ...olmayanihâle ve tefvîzi olduğundan taraf-ı âsaf-ânelerinden vekîl-i müseccilü'l-vekâle hâlâ Antakiye mütesellimi saâdetlü Mehmed Emin Ağa meclis-i şer'-i enverde yine medine-i mezbûrenin Sabık Serdarı izzetlü Serkâtîpzâde Mehmed Ağa tarafından şöyle takrîr-i kelâm ider ki eşcâr ve bağ ve incirlik ve arazi ve harâb çiftlikte ser... Semen-i karâr-dâdesi olan meblâğ-ı mezkûr sekiz yüz guruş mukabelesinden şırâsına tâlib ve ragîb olan mûmâ-ileyh Mehmed Ağa'ya emlâk-ı merkûmenin meb'ine bil-vekâle me'murîyetim hasebiyle tarafından icâb ve kabulü hâvî ve şürût-ı müfessire ve mubattılasına 'âri bey'-i bât-ı sahîh-i şer'iyile bey' ve temlik ve teslîm eyledim ve mûmâ-ileyh ber-vech-i muharrer iştirâ' ve temellük ve tesellüm ve kabul üdüb semen-i bey'-i mezkûru cânib-i mîrîye tavsil etmek üzere merkûm Mehmed Ağa bundan tamamen ve kâmilan ahz u kabz eyledum min-ba'd eşcâr ve bağ ve incirlik ve çiftlik ma'lûmü'l-hudûd ve arazisine ferd-i vahidin alâka ve medhali kalmayub mûmâ-ileyh Mehmed Ağanın mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfıdır keyfe- mâ- yeşâ' ve haysu mâ- yehtâr mülkiyet üzere mutasarrıf olunur dedikte mâ-vâka' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi'l- yevmi's -sâbi' ve işrîn min şehr-i Zi'l-ka'de li sene selâseyn ve mieteyn ve elf.

s.21/a

b.45:

Hacı Seferzâde Hacı Mustafa Ağa'nın bundan akdem haklarında fermân-ı kazâ cereyân iden Tavi'l Âli ve Saîd ve sâir avenelerinin bi'l-cümle emlâk ve eşya ve çiftlikân ve bağ ve bâhçe ve zeytûn ve sâirlerinin cânib-i mîrîden zabt ve tahrîr ve diğêr bâhalarıyla fûrûht ve hâsıl ilan esmânîn-i defter-i mûmzî ve mahtûmu mûcebince Der-'âliyyeye irsâl olunmak bâbında hâlâ vâli-i vâlâşân-ı hitta-i Halebü'ş-şehbâ devletlü Mehmed Celâleddîn Pâşâ hazretlerine ve mahalle-i merkûman kuzât ve nûvvâbına hitâben şeref vürûd buyrulan bir kıt'a emr-i 'âlî-şânda sebt u beyân olduğü üzere firâr-i merkûmundan Saîd nâm müştekinin nahiye-i Kuseyr de karye-i Mikabros toprağında vâki' yüz yetmiş eşcâr-ı zeytûn ve mezra'-i Yakuka toprağında vâki' otuz eşcâr-ı zeytûn ve mezra'-i Batlaniye toprağında vâki' iki yüz otuz üç eşcâr-ı zeytûn cem'an dört yüz otuz üç eşcâr-ı zeytûn bundan akdem esvâk ve mehâfilde bâ müzâyede-i şer'iyeye nidâlar nidâsıyla beyyine ilân olunan el-yevm semen-i karâr-dâdesi olan altı yüz guruşa karâr-dâde kılûb emlâk-ı merkûm bey'-i bâ

emr-i ‘âli vezîr-i müşârün-ileyh hazretlerinin rey’-i âlîlerine ihâle ve ol bâbda taraf-ı âsaf-ânelerinden vekîl-i müseccilü’l-vekâle mütesellim destûrâneleri Mehmed Emin Ağa hazretleri meclis-i şer‘-i enverde yine medine-i mezbûre sâkinlerinden Ser-tûrnâ-yı dergâh-ı âlî saâdetlü el-Hâc Mustafa Ağa huzûrında takrîr-i kelâm eder ki fûrûhtına vekîl olduğum emlak-ı merkûmundan salifü’z- zikr eşcâr-ı merkûmun semen-i karâr-dâdesi olan altı yüz guruş mukabelesinde şîrâ‘ya tâlib ve ragıb olan ağay-ı mûmâ-ileyh tarafından icâb ve kabulü hâvî ve şürût-ı müfessire ve mubattıladan ‘ârî bey‘-i bât-ı sahîh-i şer‘i ile bey‘ ve temlik ve teslîm eyledim ol dahi ber-vech-i muharrer iştirâ‘ ve kabul ve tesellüm idüb semen-i bey‘-i mezkûr altı yüz guruşu cânib-i mîrîye irsâl itmek üzere mûmâ-ileyh yedinden hafka-i vahidede tamamen ve kâmilten ahz u kabz eyledim min ba‘d ma‘rû‘z zikr eşcâr-ı merkûmunda ferd-i vahid kimesnenin asla ve kat‘a alâka ve medhali kalmayub ağay-ı mûmâ-ileyhin mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfıdır keyfe- mâ- yeşâ‘ ve haysu mâ-yehtâr mülkiyet üzere mutasarrıf olsun dedikte gibbe’t-tasdîk iştirâ‘ mâ-huve’l-vâki‘ bi’t-taleb ketb olundu hurrîre fi gurre-i Zi’l-hicce sene selâseyn ve mieteyn ve elf

s.22/a

b.46:

Karye-i Kârsu Hücctedir

Bundan akdem haklarında fermân-ı kazâ cereyân iden Saîd ve Taviî Âli ve sâir avenelerinin Eriha ve Şugûr ve Kefrence ve Kuseyr ve mahâl-i sâirede vâki‘ bi’l-cümle emlak ve eşcâr ve bâğ ve bâhçe ve sâireleri cânib-i mîrîden zabt ve tahrîr ve diger bâhâlarına iblâğ olunarak fûrûht ve hâsıl olan esmânî-i mûmzî ve mahtûm defteriyle Der-‘âliyyeye irsâl olunmak bâbında hâlâ vâli-i vâlâşân-ı hitta-i Halebü’ş-şehbâ devletlü inâyetlü Mehmed Celâleddîn Pâşâ efendimiz hazretlerine ve mahâl-i merkûmat kuzât ve nûvvâbına hitâben dergâh-ı âlî kapucu başlarından saâdetlü Sıbgat-ullah Ağa mübâşeretiyile şeref vürûd buyrulan bir kıt‘a emr-i ‘alî-şânda sebt u beyan olunduğu üzere firari-i merkûm avenelerinden Sarraç Hüseyin nâmına karye-i Mıkabrosda vâki‘ seksen eşcâr zeytûn ve yine avene-i merkûmdan Terzioğlu Mustafa’nın nisf üzüm bağı ve yine avene-i merkûmdan Terzioğlu Mehmed’in nisf üzüm bağı bundan akdem ma‘rifet-i şer‘le dellâlar nidâsıyla esvâk ve mehâfilde bâ müzâyede-i şer‘iyü’l-yevm semen-i misli olan beş yüz elli guruşa karâr-dâde olub ve emlâk-ı merkûmanın bey‘-i bâ emr-i ‘ali vezîr-i müşârün-ileyh hazretlerinin rey’-i

âlîlerine ihâle ve taraf-ı devletlerinden vekîl-i müseccilü'l-vekâle Antakiye mütesellimi atûfetlü Mehmed Emin Ağa meclis-i şer'-i enverde yine karye-i merkûm ahâlîleri tarafından vekîl-i müseccilü'l-vekâlete es-Seyyid Halil ve Bekir bin Mahmud ve Mehmed Ağa Hemşonâm kimesneler muvâcehelerinde takrîr-i kelâm ider ki salifü'z- zikr emlak-ı merkûmunun semen-i karâr-dâdesi olan beş yüz elli gurus mukabelesinde iştirâ'sına talibun ve ragibun olan ahâlî-i karye-i merkûmun tarafından vekîlleri merkûmü'l-esâmî kimesnelere meblâğ-ı merkûm mukabelesinde bey' ve temlik ve teslîm eyledim ol dahi ber- minvâl-i muharrer kabul ve teslîm edüb semen-i bey'-i mezkûru yedlerinden tamamen ve kâmilen ahz u kabz eyledim min ba'd emlak-ı merkûmun kimesnenin alâkası kalmayub kendülerinin mülkü keyfe-mâ- yeşâ' mutasarruf olsun dedikte mâ- vâkâ' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi evâsıt-ı şehri Ramazânü'l-mübârek sene ihdâ ve selâseyn ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl:

Vekîl-i fukara Akça Baba, es-Seyyid Ahmed Çelebi, Vekîl-i fukara Molla Nuh, Sâbıkan Emin-i defter Mahmud Efendi, Hâlâ Emin-i Defter Âli Efendi, Katib Âli Efendi, Muhzır başı İsmail Ağa, es-Seyyid Mehmed ve gayrihûm

s.23/a

b.47:

Bismillahirrahmanirrahim

Elhamdülillahillezi enâm alâ ibâdihi mine'l lâ tafe gayetü'l-mutâlib ve âmenehüm min fazîleü'l-hümen gayete'l-marib ve ihtâr min şâme ibâdehü vülât-i ve evläü'l-münasıb fetvâ-yı limen şükruhu ve hamedehu fecâ külli sabâh ve gâreb ve eşhedü enlâ ilâhe illâllah şehâdeten 'Abdühümân Mevlânâ mine'l-muâtib ve eşhedü enne seyyidinâ Muhammeden 'abduhu seyyidü'l-meşârik ve'l-megârib ve sellem teslîme mâ' ba'd fakd- fîdat? hazîhi –sutûr hâl-i vürûd el-murâsele-i şer'iyye bilâ bekâ min gurre-i Muharremü'l- harâm sene 1231 li hazîhi'l-kaydu'l-fakîrü'l mugterif bil 'aczu fakir'ül-şehr bâsîrî zâde es-Seyyid Ahmed el-arâbî El- hâkimi şer'î Medine-i Antakiye ... seterâllahû uyubihî ve ferec mekrûbihî ve âdem-e-i sururehu ve ebkiye hubûrehu bil- ma'i sallalâhü 'aleyhi's-sellem hurire fi 5 Zilhicce 1230

b.48:

Cedîd Sadr-ı Anadolu Mektubidir

İzzet -meâb şeriât-nisâb Antakiye Kadısı Mevlânâ Hüseyin Efendi kâme-yâb Ba'de't-tahiyye el-vâfiye inhâ olunur ki kazâ-i merkûmun umûr-ı kısmet-i askeriye işbû sene-i selâseyn ve mieteyn ve elf Şevval-i mükerreremi nısfından sana ihâle ve tefvîz olunmuştur gerekidir ki vâki' olan muhallefât-ı mütâbi askeriye'nin müceb-i tahrîr olanları tasdir ve terkim ve beyne'l-verese i'l-farîzatü's- Şeriye tevzî' ve taksim eyleyup tecvir gerde? etmeye deyn-i mübin olan rub' öşrün ziyâde resm talebinden ve nafaka ve vesâyet hüccetlerinden harç alınmaktan hazer ve mücânebet olunmak babında mukaddemâ şeref bahş-i sahîha sudur iden evâmir-i âliyyeye inşallah sa'y ve itimâm eyliyesiz vessalam el-fakir es-Seyyid Mustafa Edibül ? kadıasker-i Anadolu

b.49:

İzzet-meâb şer'ât-nisâb Mevlânâ müderrisin-i kirâmdan İsbirzâde Seyyid Ahmed Efendi kâme-yâb bade't-tahiyyetü'l-vâfiye inhâ olunur ki ber-vech-i mansıb mutasarrıf olduğum Antakiye Kazâsının umûr-ı niyâbet-i şer'iyeye işbû sene-i ihdâ ve selâseyn ve mieteyn ve elf Muharremü'l-haramı gurrelerinden cenâbınıza ihâle ve tefvîz olunmuştur gerektir ki kazâ-i merkûmi gurre-i merkûmeden bi'l-niyâbe mutasarrıf olub beyne'l-ahâlî icrâ-yı ahkâm u şer'-i 'ali ve vâki' olan mütâbi-i askeriye muhallefâtını dahi tahrîr ve terkim ve beyne'l-veresebi'l-farîzatü's-şer'iyeye tevzî' ve taksim eyleyüb cânib-i şer' kavimden ser-mû inhirâf cevâz göstermeyesin vesselem

el-fakir...Hüseyin Be-kazâ-i Antakiye

s.23/b**b.50:**

Bâis-i Tezkire Budur Ki

Kuseyr nahiyesinde Baksânûs karyesinde vâki' Magdub pâdişâhî olan es-Seyyyid şakinin mâ müşterek ve Genç Süleyman oğlu Mehmed'in müstakil gerek emlak ve gerek arazi-i mîrîyelerinin cânib-i mîrîden zabtına irâde-i âliyyeye taalluk itmekden

naşı fûrûhtına me'mûriyetimiz hasebiyle emlâk ve arazi-i merkûmeyi bin guruş bedel ile bâdi-i tezkire hâlâ Antakiye nâibi faziletlü es-Seyyid Ahmed Efendi hazretlerine fûrûht olunub bedel-i merkûm cânib-i mîrîye tevzîl-i devlet üzre tarafımıza vasıl olmağın işbû temlik tezkiresi tahrîr ve yedine i'tâ kılınmışdır tarafımızda ve taraf-ı ahârda müdâhale olunmaya fi sene iki yüz otuz gurre-i Zi'l-hicce

İmza MehmedCelalettin ... Vali-i Haleb

s.24/a

b.51

Şeref şiar hâlâ Antakiye kadısı faziletlü efendi zîde fazluhû ve kudvetü'l-ulemâi'l-mütebahihirin hâlâ vesika-i kununiyenin bi'l-iftâ-yı fakahetlü efendiler zîde takvâhüma ve kıdvetü'l-emâcid ve'l- ayân hâlâ voyvodamız izzetlü Emin Ağa zîde mecdehû ve nakîbü'l-eşrâf kaimakamı siyâdetlü efendi zîde şeref siyâdetehû ve vücûh ehli ve ayân ve umûm-ı sancakdarân-ı memleket ve iş erleri inhâ olunur ki geçen tevzîadan beru Antakiye'nin müterâkim ve müctemi olan memleket mesârifat-ı salyâne tertible tevzî' ve tahsil olunmak babında lüzûmu's-sudûr buyrulduğunu bundan akdemce taraflarınıza gönderilmiş ise de salyâne-i mezkûre-i matlûbâtımızdan ve bu ana değin bir akçesi tahsil olunmayub akçenin hazinemizde müşterâda lüzumu der-kâr ve emvâl-i merkûmemizin ser'ian tahsili lazım geldiği tedbir olduğuna binâen kâffe-i akçesinin yerlü yerinden tahsil olunması husûsuna bu def'a zabıta-gân binbaşılardan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Timur Ağa me'mûr ve ta'yîn kılınmağla imdi emvâl-i mezkûremizi bir saat akdem ma'rifet-i şer'î ve cümleleriniz ma'rifetiyle tevzî' ve taksim idüb me'mûr -ı merkûm binbaşı ma'rifetiyle yerlü yerinde ve icâb ve iktizâ iden mahallerden tamamen ve kâmilen tahsil ve hazinemize teslîm ve tavsile mezîd-i ihtimâm ve dikkat eylemeniz babında tenbihen ve ifhâmen divân-ı Halebü's-şehbâ ve Maraş'dan işbû buyruldu ısdar ve binbaşı-i merkûm ile tesyâr olunmuşdur İnşâllahû te'âlâ vusûlünde ber-vech-i meşrûh gerekdir ki müceb-i buyrulduumuzla a'mel ve hareket ve hilâfindan tevki' ve mücânebet eylesiz deyu fi 9 Zi'l-hicce sene 230

b.52:

Bakasanos Karyesine Verilen Hücet-i Vesika

Medine-i Antakiye nahiyesinden karye-i Mudine sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Hüseyin bin Cakkaş nâm müteveffânın verâseti sulbî saġîr oġulları Mehmed ve Hasan nâmâna isâbet iden hisse-i şer'iyyelerini hıfz ve tesviye-i umûrlarına kıbel-i şer'-i enverden bir vasî nasb ve ta'yîn olunmak lâbüd ü lazım olmaġın saġîrân-ı merkûmanın ümmüleri işbû bâisü'l-vesika Fatıma bint-i Cakkaş nâm hatun müstakim ve dindâre ve her veçhle vesâyet-i merkûmenin 'uhdesinden gelmeye kadire idüğünü zeyl-i vesîkada mestûrî'l- esâmî kimesneler ihbârlarıyla hakim-i mevki-i sadr- kitâb tûbâ lehû ve hüsn-i meâb Efendi hazretleri mezbûre Fatıma Hatun'u saġîran-ı mezbûranın tesviye-i umûr kıbel-i şer'-i enverde vasî nasb ve ta'yîn edüb ol dahi ba'de'l- kabul i'âde-i kelâm eder ki vasîsi olduğum saġîran-ı mezbûran nafaka ve kisve bahâya eşşed ihtiyaç ile muhtaç olmaġın cânib-i şer'-i enverde mikdar-ı kifâye nafaka ve kisve bahâ farz ve takdîr olunmak matlûbumdur dedikte Mevlâ-yı mûmâ-ileyh beherlerine yevmiye yedişer para nafaka ve kisve bahâ farz ve takdîr idüb ve fûrûzâ-yı mezkûrı sarf ve harç ve vakt-i sarfında istidâne ve lede'l- hatır saġîran-ı merkûmanın malından rücu'-ı tarih-i kitabdan izn birle mâvâka' bi't-taleb ketb olundu hurrîre fi'l -yevm-i selâse min şehr-i Muharremü'l - haram sene ihda ve selâseyn ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl:

Yusuf ibn-i Mehmed an karye-i mezbûr, Abdullah ibn-i Hasan an karye-i mezbûr, Mehmed ibn-i Hamuş an karye-i mezbûr, Kâtip Ahmet Şemseddinzâde, Ser-muhzırân İsmail, Muhzır Ömer, Muhzır es-Seyid Mehmed ve gayrihum

s.25/a

b.53:

Kâtib Âli Efendi'nin Hücçeti

Bundan akdem haklarında fermân-ı kazâ cereyân iden Saîd ve Taviil Âli ve sâir avenelerinin Eriha ve Şugûr ve Kefrence ve Kuseyr ve Hama ve mahâl-i sâirede vâki' bi'l-cümle emlâk ve eşya ve çiftlikân ve bâġ ve bâhçe ve zeytûn ve sâireleri cânib-i mîrîden zabt ve tahrîr ve diġer bahâlarına iblâġ olunarak fûrûht ve hâsıl olan esmânîn-i defter-i mûmzî ve mahtûm mücebince Der-âliyyeye irsâl olunmak bâbında hâlâ vâli-i vâlâşân-ı hıttâ-i Halebü'ş-şehbâ devletlü inâyetlü Mehmed Celâleddîn Pâşâ veficâl-i merkûmât kuzât ve nûvvâba hitâben dergâh-ı âlî kapucu

başlarından saâdetlü Sibgat-ullah Ağa mübâşeretiyle südür iden bir kıt'a emr-i 'âlî-şânda sebt u beyan olunduğu üzre firâri-i merkûmdan Saîd ve Sarraç Hüseyin nâmın şakilerin nahiye-i Kuseyr de Kalânîs karyesinde vâki' beş kıt'a tam ve bir kıt'a ma'lûmü'l- hudûd incirlik ve bir kıt'a ma'lûmü'l- hudûd zeytûn nasbı ve yine karye-i merkûmede ve Mağdele karyesi toprağında vâki' beş kıt'a ma'lûmü'l- ahâlî ve'l-ciran araziler bundan akdem dellâllar esvâk ve mehâfilde bey'ine nidâ olundukta bâ müzâyede-i şer'iyü'l-yevm semen-i misli olan dört yüz guruşa karâr-dâde kılıb ve emlâk-ı merkûmanın bey'ine vezîr-i müşârün-ileyh hazretlerinin savb-ı âsaf-ânelerinden vekîl-i müseccilü'l-vekâle hâlâ medine-i mezburede mütesellim devletleri atûfetlü Mehmed Emin Ağa meclis-i şer'-i enverde yine medine-i mezbûre sâkinlerinden sâbıkan kâtib-i mâhkeme Âli Efendi muvâcehesinde takrîr-i kelâm eder ki bey'ine vekîl olduğum emlak-ı merkûmandan salifü'z- zikr zeytûn ve incirlik ve araziler ve vekâletlerin semen-i karâr-dâdesi olan dört yüz guruş mukabelesinde şirâ'ya tâlib ve ragıb olan merkûm Âli Efendi tarafından icâb ve kabulü havî ve şürût-ı müfesirede 'ârî bey'-i bât-ı sahîh-i şer'iyile bey' ve temlik ve teslîm eyledim ol dahi ber-vech-i muharrer iştirâ' ve temlik ve teslîm edüb semen-i bey' mezkûr-ı cânib-i mîrîye tavsil etmek üzre merkûm yedinden tamamen ve kâmilen ahz u kabz eyledim min-ba'd salifü'z-zikr emlak emlak-ı merkûman ve gerek arazi-i ezbürelerde ferd u âhâr kimesnenin alâkası ve medhali kalmayub müşteri-i merkûmun mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfıdır keyfe- mâ- yeşâ' ve haysu-mâ-yehtâr mülkiyet üzre mutasarrıf olsun dedikte gibbe't- tasdîkü's-şer'î mâ- huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu hurrîre fi'l- yevmil hamîş aşere min şehri Zi'-lhicce sene selâseyn ve mieteyn ve elf min hicrî men lehû'l-ferdû'l-müşerref

Şühûdü'l-hâl:

Hâlâ serdar-ı Ser-tûrnâ-yı dergâh-ı âlî saâdetlü Mehmed Ağa, Hacı Seferzâde saâdetlü Mustafa Ağa, Berekatzâde saâdetlü Mehmed Ağa, Ser kavasan-ı sadr-ı sabık saâdetlü Mehmed Ağa, Vekîl-i fukara es-Seyyid el-Hâc Ahmed Çelebi, Emin-i defter el-Hâc Âli Efendi, Kâtib-i mâhkeme Ahmed Efendi Şemseddinzâde, Kuseyrzâde Abdi Ağa ve Mehmed Ağa, diğeri ve Karındaşı eş-Şeyh Ahmed Molla, İskender oğlu el-Hâc Ahmed karye-i Kalânîs Berber es-Seyyid Mehmed Âli karye-i Kalânîs, Ser-muhzırân İsmail Ağa ve gayrihûm

s.25/b

b.54:

Gelan Hüccti

Medine-i Antakiye mahallâtından Abdulgazi Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Halime bint-i Mûsa nâm müteveffiyenin verâseti zevci Abdülvehhab Efendi ibn-i İbrâhim Efendi ve sulbîye-i kebîre kızı Dürüye bint-i merkûm ve li-eb hemşiresi Havva nâm hatuna münhâsır olduktan sonra verese-i merkûminden mezbûre Havva meclis-i şer‘-i enverde medine-i mezbûre sâkinlerinden işbû bâisü’l-vesika-i mezbûre Dürüye nâm hatun ber-vech-i şer‘i sâbitü’l- vekâle vekîl-i müseccili Çolak Nabo dimekle ‘arîf es-Seyyid Emin bin İbrâhim nâm muvâcehesinde da’vâ ve takrîr-i kelâm ider ki mevrûse-i mezbûrem müteveffiyeye kız karındaşım Halime Hatun’un mahalle-i merkûmede beyne’l-ahâlî ve’l-cirân ma‘lûmü’l -hudûd müşterâsı bir bâb menzili olup menzil-i merkûmun bahisü’l-irsü’s-şer‘-i ve bey‘i bana intikal itmiş iken işbû merkûmun müvekkilesi mezbûre Dürüye Hatun müteveffâ-yı merkûme validem fevt olmazdan akdem menzil-i merkûmu bana bey‘ etmiş diyerek zabt edüb ve’l- hâl hemşirem merkûmun bey‘-i maraz-ı mevtinden evvel ... nâ meşrû olup işbû fetvâ-yı şerîf mücebince hisse-i şâ‘yiamı mezbûrem vekîl-i tahsil ve yedime teslim matlûbumdur deyu bir kıt‘a fetvâ-yı şerîf ibrâz etmekle gıbbe’s-su’âl merkûm cevabında bundan akdem işbû müdde-i merkûm müteveffiyeye-i merkûmenin terekesinden hisse-i şâ‘yasına mukabil müvekkilem merkûme ile yüz elli guruşa müsâlaha olup meblâğ-ı merkûmu ba‘de’l- âhz müvekkilem merkûmenin zimmeti amme-i de‘âvi ve kâffe-i mutalibinden ibrâ-yı âmm ... ile ibrâ etmişdir deyu öyle cevabında gıbbe’s-su’âl akübü’l-inkâr vekîl-i merkûme-i şâhidin-i ‘arilin celb olanlara ahâr-ı ricâl-i müsliminden müsâlahan arane-i hasene? saâdetlü Hüseyin Ağa ve Ufrinoğlu Mustafa nâm kimesneler meclis-i şer‘i hâzıran olup istinhad olunduklarından tereke-i merkûmede hisse-i şayiasına mukabil yüz elli guruşa sulh olup ve badel kabul meblâğ-ı merkûmu âhz ve müddeî ileyhanın ‘amme-i da‘vâda zimmetini ibrâ eylemişdir bu veçhle müşâhidleriz ve şehâdet dahi ederuz deyu edâ-yı şehâdet-i şer‘iyye eylediklerinde gıbbe’t-ta‘dil ve’t-tezkiye ibrâ-yı âmmdan sonra da’vâ- yı mesmua olmaz deyu bir kıt‘a yedlerinde olan fetvâ-yı şerîfe mücebince müddeî merkûmu veche şer‘iyye da‘vâsından mani‘ birle

mâ-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu hurrîre fi ahâr-ı şehr-i Zi’l-hicce sene selâseyn ve mieteyn ve elf

s.26/a

b.55:

Eşre Mehmed? Ve Hüsne Şah’ın Hücctedir

Medine-i Antakiye mahallâtından Sofiler Mahallesi sâkinlerinden Osman beşe bin Ramazân nâm Meclis-i şer‘-i enverde yine medine-i mezbûre Kantara Mahallesi sâkinlerinden sahîb-i kitâbet li-ebeveyn karındaşı Mehmed beşe Yusuf el-merkûm muvâcehesinde şöyle da‘vâ ve takrîr-i kelâm eder ki bundan yirmi beş sene akdem dört yüz guruşa ...bahçe ... girüb kâr-gîr... girüb red etmek şartıyla ber-vech-i âri teslîm ve seferden avdetinde bana der- vâde? idüb lâkin esb-i merkûm ... olduğundan elli guruşa fûrûht ve semen-i noksanı olan üç yüz elli guruş... beş yüz guruşa müsâvi pederimiz Yusuf’un mülkü olub fevt oldukça cihet-i irsiyesince bana ve biraderim müddeî ileyhe ve fevt olan biraderim Ömer’e ve hemşirem Hüsne Şah Hatun ve Ömer fevt oldukça hisse-i irsiyesince bana ve müde‘e-i âlîyeye biraderim fevt oldukça altmış guruşa müsâvi bir ...terk eylediklerinde mezbureden hissemi taleb eylediğimde beynimizde muslihun terassut ve yüz altmış guruşa musâlaha ve ibrah-ı âmm ile müddeî ileyh ve hemşirem mezbûranın zimmetlerini ‘isaen? deâviden ibrâ eyleyüb ancak musâlaha-i mezbûrede bana avdet eylediklerinden el-hâlet-i hazîhî esbek noksanı üç yüz elli guruş ve menzil muhâferet beş yüz altmış hesabıyla hisse-i irsiyem iki yüz yirmi dört guruşdan mukaddemen hîn-i musâlahada i’tâ eylediği yüz altmış guruşu fûrunhade? oldukça altmış dört guruş hakkım kalmağla meblâğ-ı merkûm ile noksan kıymet esbin? cem‘an dört yüz on dört guruş taleb ederim dedikde gibbe’s-su’âl cevabında esb-i merkûmu ... üzre ebna-i i’tâ olunub geriye der olundukta noksan kıymet şer‘an lazım gelmeyüb ve asla ki merkûmundan bıçak müteveffânın teşhiz ve tekfinine sarf ve dahi ... ma‘ruseye müsâvi olmadığı şehir ve ma‘lûm olub ve meblâğ-ı merkûm dahi hissesine isabet etmez ise hasımen o karar edâ ... olunub ve ...mani‘ birle mâ-vâka‘ bi’t-taleb ketb olundu tahrîr en fi evâsıt-ı şehr-i Rebiyü’l-ahir sene ihda ve selâseyn ve mieteyn ve elf

Şühûdü’l-hâl:

Hacı Seferzâde el-Hâc Mustafa Ağa, Pendarizâde Nuh Efendi, Kâtib Ahmed Efendi, Şemseddinzâde mukayyid Mehmed Selim, Şemseddinzâde Ser- muhzır İsmail Ağa ve Muhzır es-Seyid Mehmed ve Ömer beşe ve gayrihum,

Der-Kenar:Ve yine belde-i mezburede kâin Kantara Malallesinde ma'lûmü'l- hudûd bir bab menzil

s.26/b

b.56:

Medine-i Antakiye mahallâtından Habibü'n-Neccar Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Borlu Saçaklı Âli bin el-Hâc Âli nâm müteveffânın kasaba-i mezbûrda sakin verâseti li-eb karındaşı İbrâhim ve Hüseyin nâm kimesnelerin hisselerine hayatü'l- irs intikal iden hisse-i şây'aların hıfz ve tesviye-i umûruna kıbel-i şer'-i enverde bir müstakim vasî ve kayyım nasb ve ta'yîn olunmak lâbûd ve lazım olmağın müteveffâ-yı merkûmun zevcesi işbû bâisü'l- vasika Aişe bint-i el-Hâc Mehmed nâm hatun müstakim ve dindare ve her veçhle husûs-u mezbûrenin 'uhdesinden gelmeye kadir idüğünü zeyl-i vesikada mestûrû'l-esâmi ihbar etmeleriyle hakim-i mevki sadr-ı kitab tûbâ lehu ve hüsn-i meâb efendi hazretleri mezbûre Aişe Hatun'u aiyân-ı merkûmuyenin tesviye-i umûruna kıbel-i şer'-i enverden kayyım nasb ve ta'yîn edüb ol dahi ber minvâl-i muharrer kabul ve merasimin kemâ yenbağî edâya taahhüt ve iltizâm etmeğın mâ- vâka' bi't-taleb ketb olundu hurrîre fi'l-yevmü'l- hadi ve'l-ışrîn min şehri Zi'l-hicce sene selâseyn ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl:

Silahşöran-ı hassa saâdetlü Hüseyin Ağa, Ser-kavvasan...esbak saâdetlü Mehmed Ağa, Kâtib Ahmed Efendi Şemseddinzâde, Ser-muhzırân İsmail Ağa, Muhzır es-Seyyid Mehmed Ömer beşe ve gayrihûm

b.57:

An asl kazâ-i Burç olub Medine-i Antakiye'de Habibü'n-Neccar Mahallesi sâkinlerinden bundan akdem fevt olan Saçaklı Âli bin el-Hâc Âli nâm müteveffânın verâseti zevce-i menkûhe-i metrûkesi Aişe bint-i Hacı Mehmed ve Sulbîye kebîre kızı Meyli ve kazâ-i Burç li-eb karındaşı İbrâhim ve Hüseyin nâmana münhâsır

olduğu lede'ş- şer'ü'l- enverde hazır ve nümâyan olduktan sonra tereke-i merkûm ma'rifet-i şer'le tahrîr ve beyne'l-verese tevzî' ve taksim ve defterdir ki ber-vech-i âfî beyân olunur tahrîren fi'l- yevmü'l- hadi vel ısrîn min şehr-i zi'l-hicce sene selâseyn ve mieteyn ve elf

Köhne şal nîş 'aded 1, guruş 10	Tırnık paçası kürk 'aded 1, guruş 20	Köhne sağır libah 'aded 1, guruş 4	Köhne çukâ nîş 'aded 1, guruş 5
Müsta'mel kutnî entari 'aded 1, guruş 25	Bez gömlek 'aded 1, guruş 5	Köhne yelek 1, şalvar 1, sarık 1, fes 1, guruş 7	Silahlık? 1 cizme 1 guruş 6
Köhne ... 'aded 1, guruş 10	Karye-i Meşurin'de nısf hisse kısrak guruş 50	Def'a kısrak 1 ma' tay 1 guruş 250	Hinta 'ulbe 15 guruş 80
Yekûn guruş 472			
İhrâcât			
Mehr-i muahhar guruş 100	Kalemiyye ber ma'sar guruş 12	Dellaliye ve sâir harcı guruş 10	
Yekûn guruş 350			
Hisse-i zevce guruş 43,5	Hisse-i bint guruş 175	Hisse-i ebi İbrahim guruş 65,5?	Hisse-i ebi Hüseyn guruş 65,5 ?

s.27/a

b.58:

Kifr-i Abil Bekse Hücctidir

Bundan akdem haklarında fermân-ı kazâ cereyân iden Saîd ve Tavil Âli ve sâir avenelerinin Eriha ve Şugûr ve Kefrence ve Kuseyr nahiyelerinde ve mahâl-i sâirede vâki' bi'l-cümle emlâk ve çiftlikan ve bâğ ve bâhçe ve eşcâr-ı zeytûn ve incir ve

sâirleri cânib-i mîrîden zabt ve tahrîr ve diğêr bâhâlarıyla fûrûht ve hâsıl olan esmânin-i defter-i mûmzî ve mahtûm mûcebince Der-‘âliyyeye irsâl olunmak bâbında hâlâ vâli-i vâlâşân-ı eyalet-i Halebü’ş-şehba devletlü inâyetlü Mehmed Celâleddin Pâşâ ve mahâl-i merkûmat kuzât ve nûvvâbına hitâben dergâh-ı âlî kapucu başılarından saâdetlü Sıbgat-ullah Ağa mübâşeretiyle şeref vürûd buyrulan bir kıt‘a emr-i celilü-ş-şanda sebt u beyân olunduğı üzre eşkıya-i merkûm avenelerinden Hacı Resul oğlu nâm şakinin karye-i Kifr-i abil’de vâki‘ iki yüz elli ‘aded eşcâr-ı zeytûn ve bir kıt‘a bâhçe harâbesi ve bir kıt‘a üzüm bâğı ve beş kıt‘a karye-i merkûme toprağında arazi-i katfa arazi ve iki eşcâr-ı ceviz ve dört kıt‘a tam ve Terzioğlu nâm şakînin iki kıt‘a incirlik ve on iki eşcâr-ı zeytûn bundan akdem dellâllar nidâsıyla esvâk ve mehâfilde ba‘de’l-yevm ilân ve işâât olundukta el-yevm semen-i misli olan yedi yüz elli guruşa karâr-dâde kılûb ve emlâk-ı merkûmunun bey‘-i bâ emri ‘ali vezîr-i müşârûn-ileyh efendimiz hazretlerinin rey-i düstûr üzerlerine ihâle ve ol-babda savb-ı müşîrânlarından vekîl-i müseccilü’l-vekâle hâlâ Medine-i Antakiye mütesellimi atûfetlü Mehmed Emin Ağa meclis-i şer‘-i enverde karye-i mezbûre ahâlîlerinden Hasan Bin Hacı Ahmed ve Abdullah bin Hasan, Halil bin Şato, Zeytûn bin Mustafa, İsmail ibn-i Kernus, Karaali Bekir ve ibn-i Hatib Hüseyin ibn-i Bilan nâman muvâcehelerinde takrîr-i kelâm eder ki bey‘ine vekîl olduğum emlak-ı merkûmanda Salifü’z-zikr zeytûn

s.27/b

b.59:

Medine-i Antakiye nevâhîsinden karye-i Bezge ahâlîlerinden Molla Ahmed bin el-Hâc Ahmed nâm kimesne meclis-i şer‘-i enverde yine medine-i mezbûrede misafiren sakin Halebli Katarioğlu es-Seyyid Mustafa muvâcehesinde şöyle da‘vâ ve takrîr-i kelâm eder ki bundan akdem Remihoğlu Molla Hüseyin nâmına iki kantar tütün i‘ta ve semeni Antakiye’de tüccardan ne veçhle kat‘ olunur ise ol fiyattan edâ eylemeye mukavele ve şürût-ı bey‘ icab ve kabul taraflarımızdan olmaksızın merkûm Molla Emin Gaib Ani’l- ...ve tütün-i mezbûrı işbû müddeî aleyhe teslim ve el-hâletü hâzihi tütün-i merkûmu ‘ali hâlâ işbû merkûm es-Seyyid Mustafa yedinde mevcûd bulunduğum hasebiyle taleb iderim dedikde gibbe’s-sûal cevabında tütün-i merkûmu kırk gün akdem Molla Emin’den iştirâ‘ ve müdde‘inin mülkiyetini inkâr idincek müddeî merkûmdan beyyine-i adalet taleb olundukta ahrâr ve ricâl-i Müsliminden

Molla Yusuf bin Hacı Halil ve Tartar Hasanoğlu Mehmed nâman kimesneler huzûr-ı şer‘ide vech-i meşrûh üzere şehâdetleriyle ba‘de’t- ta‘dil ve’t-tezkiye şehâdetleri kabul olunub müddeî merkûmun tütûn-i mezkûru mülkiyetine hükm-i şer‘i lâhakk olub tütûn-i mezbûru müddeî merkûma teslîme tenbih ve lede’z-zafer molla yedine rücu‘a kadir olacağını şer‘an lazım geldiğini hâvî mâ-vâkâ‘ bi’t-taleb ketb olundu hurrîre fi gurre-i Muharremü’l- haram sene ihda ve selâseyn ve mieteyn ve elf

Şühûdü’l-hâl:

Kâtib-i Mâhkeme Ahmed Efendi Şemseddinzâde, Kâtib Mehmed Selim Şemseddinzâde, Ser- muhızır İsmail Ağa, ve Muhızır es-Seyyid Mehmed ve Ömer Beşe, Ve gayrihûm mine’l-hâzırın

b.60:

11157 guruş berâ-yı taksit Receb sene 1228 ila Receb 230nim taksit teslîm-i hazine şod

600 guruş an kışlakiye fi gurre-i Rebiü’l-ahir sene 230 teslîm-i hazine şod

b.61:

Bi’r-rey‘-i ?Tahrîr Oldur Ki

Antakiye kazâsından senevî iki taksitle hazineye fûrûht olan hazeriye akçesinden yirmi sekiz senesi Recebinden Otuz Senesi Recebine dek beş taksitin icâb iden ber-vech-i bâlâ yalnız on bir bin yüz elli yedi guruş ve yirmi dokuz ve otuz seneleri kışlakiye akçesinden altı yüz guruş ki cem‘an on bir bin yedi yüz elli yedi gun bu def‘a vücûh-ı ahâlîsi tarafından hazinemize tamamen teslîm olunmağla teslîm olundugunu müşarûn-ileyh yedlerine işbû vesikamız i‘tâ olunmuştur fi 30 Muharrem sene 31

Mehmed Celaleddin Vâli-i Haleb ve Maraş

s.28/a

b.62:

Vech-i Tahrîr -i Huruf Oldur Ki

Bin iki yüz otuz senesine mahsub umdetü'l-terâhimizde? olan Cebel-i Akra mukata'âtı Muhallatından Kuseyr'de vâki' Seferiye karyesi toprağında bir kıt'a arazi bir taraftan tarîk-i Salik ve bir taraftan Receboğlu tarlası ve bir taraftan Gökçe tarlası ve bir taraftan Mustafa ve yine bir kıt'a arazi bir taraftan vadi ve bir taraftan tarîk ve bir taraftan Boz kasım ekinliği ve bir taraftan kübrâsıyla? toprağı işbû hudûd-ı erba'asından mahdûd olan iki kıt'a tarla tahminen iki küçük ...bundan akdem (akdem)makzub Uşah ? Saîd'in taht-ı ma'rifinden bâ emr-i padişahi şerâbâ-i...? bey' ve cabası cânib-i mîrîden zabt olunacağı mübeyyin ferağını talib olan Karye-i mezkûr Şeyhi Şeyh Mehmed veled-i Abdullah bendesi Rüstem tapusu alınub yedine işbû zabıt tapusu ve senedi ketb ve imla olunmuştur gerekidir ki merkûm varub arazi-i mezkûru zabt u rabt ve her sene sahîb-i arza iktizâ iden aşâr-ı şer'isini edâ ve teslîm ittikçe tarafeynden işbû tapu senediyle a'mel ifras mua'mele ve merâhim olmayalar fi 5 Zi'l-hicce sene 1230

....MehmedEmin Mütesellim-i Antakiye

s.28/b

b.63:

Bundan akdem haklarında fermân-ı kazâ cereyân iden Saîd ve Tavid Âli ve sâir avenelerinin Eriha ve Şugûr ve Kefrence ve Kuseyr ve mahâl-i sâirede vâki' bi'l-cümle emlâk ve çiftlikân ve bâğ ve bağçe ve eşcâr-ı zeytûn ve sâireleri cânib-i mîrîden zabt ve tahrîr ve diğere bahâlarına iblâğ olunarak fûrûht ve hâsıl olan esmânin-i defter-i mûmzî ve mahtûm mücebinece Der-'aliyyeye irsâl olunmak babında hâlâ vâli-i vâlâşân- eyalet-i Haleb devletlü inâyetlü Mehmed Celâleddin Pâşâ ve muhâsır? merkûmat kuzât ve nûvvâbına hitâben dergâh-ı âlî kapucu başlarından saâdetlü Sıbgat-ullah Ağa mübâşeretiyile şeref vürûd buyrulan bir kıt'a emr-i celîlü's-şânda sebt u beyân olunduğu üzre eşkıya-i merkûm avenelerinden Tavid Âli

s.29/a

b.64:

Arsa-i Meydan Keyâllığı Fermân Suretidir

Düstur-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizamü'l-alem müdebbir-i umûru'l-cumhur bi'l-fikr-i sakıb mütemmim-i mehamü'l-en'am bi'r-rey'i's-saib mûmehhid-i bünyanü'd- devlet ve'l- ikbal müşeyyid u erkanü's-saâde ve'l-iclâl el-mahfûf bi sunûfi avâtîfû'l-melikü'l-alâ Haleb valisi vezirim paşa edâmallahute'âlâ iclâlehu ve kıdvetü'l- kuzât ve'l- hükkâm ma'denü'l- fazl ve'l- kelâm Mevlânâ Antakiye kadısı zîde fazlehu tevki'-i ref'-i hümâyûn vasıl oluncak ma'lûm ola ki velîyüddin divân-ı hümâyûnuma arzuhal edüb medine-i Antakiye'de arsa keyallığına bâ berât-ı 'alî-şân mutasarrıf olub arsa-i mezbûre gelüb bey' olunacak hintayı durkeyl? olmaksızın ba'zı amâl ve rencber tâifeleri bilâ keyl âher mahallerde fûrûht edüb kendüye gadr-ı külli olmağla hilaf-ı berât-ı 'alî-şân âher mahallerde durkeyl ettirmeyüp men' ve ref' ve yedinde olan berât-ı âlî-şânım mücebince zabt ettirilmek babında istida'-yı inâyet etmegın keyyâllık mezbure yüz yetmiş bir tarihinden bâ tahsis ve sadır olan hümâyûnum mücebince Mehmed veled-i kebîr kasr-ı yedinde mezkûre tevcîh olunub üzerinde olduğu Anadolu muhasebesinde der-kenar olmağın ve İstanbul keylini mütecâviz gılal-ı kapana duhûlünde? bey' ve mahallât beyninde der-anbar vaz' ve baha-yı zafîği ile niha-yı fûrûht ve kapan emini olan rûsûm mütalebe eyledikde ol dahi imtina itmekle kapana gelüb vaz' olunan dakik-i keyl alunup fûrûht olunan hinta ve şair ve sâir hububat bahasında on altı akçeden bir akçe alınmak şürûtunda olduğu baş muhasebeden der-kenar olundukta imdi der-kenarı ve şürût-ı mücebince amel olunmak babında fermân-ı 'alî-şânım sadır olmuştur buyurdum ki hükm-ü şerîfim vusul buldukta bu babda sadır olan emrim üzre ve dahi ma'ru'z -zıkr meydan-ı Arsa-i keyallığı merkûm Velîyüddin zîde kadrehûnun hâlâ berât-ı 'alî-şânın üzerinde olub tahsili şartı vech-i meşrûh üzre hazine-i amirem defterlerinde mukayyid olmağla yedinde olan berât-ı 'alî-şânım mücebince kapana gelüb vaz' olunan dakik ve fûrûht olunan hinta ve şair ve sâir hububat resm-i keyyâllığı alıvirüb şürût-ı berât-ı 'alî-şâna taallil ve muhallefet ettirmeyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılasız hurrîre fi'l-yevmü'l-aşer min şehr-i Şaban sene tis'a ve seb'a ve miete ve elf.

Be makâm-ı Konstantiniyye el-mahrusa

s.29/b

b.65:

Berât Suretidir

Bin iki yüz yirmi üç senesi Cem‘aziye’l-ahirinin dördüncü günü taht-ı ali hükûmet-i Osman üzre cülûs-u hümâyûn kıymet-i makrûnum vâki‘ olub umûmen tecdid-i berât olunmak fermânım olmağın işbû rafî‘-i tevkî‘-i ref‘ü’ş-şân-ı hâkânî-i Osman Halife ibn-i Velîyyüddin zîde kadrehû mukaddemâ Divan-ı hümâyûnuma arzuhal idüb medine-i Antakiye’de vâki‘ meydan arsasında vazife-i muayyine ile keyyâl olan babası Veliyyüddin kendü hüsn-i rızâsıyla yedinde olan berâtını verüb mutasarrıf olduğı keyyâllığı kendüye fûrûht ve kasriyyet etmeğın kasrı yedinden tevcîh ve yedine müceddeden berât-ı ‘âlî-şân verilmek bâbında istidâ‘-yı inâyet itmeğın mücebince kasrı yedinden olmağla merkûma tevcîh olunmak bâbında bin yüz doksan üç senesi Saferinin üçüncü günü sâdır olan berât-ı hümâyûnum mücebince merkûmun yedine verilen berât-ı atik Dersa‘âdetime getürüb tecdîdini rica itmeğın hakkında mezîd-i inâyet-i padişâhânem vücûda getürüb atik berât mücebince tarih-i merkûmdan müceddeden bu berât-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki mezbûr Osman Halife varub üslûb-ı sabık üzre keyallığı merkûm mutasarrıf olub hizmet-i lazimesin mer‘î ve mü’eddî kıldıktan sonra bundan evvel vazife-i muayyinesine tevcîhle mutasarrıf olagelmişler ise ol veçhle vazife-i muayyinesin alub mutasarrıf ola şöyle bileler ve alâmet-i şerîfe i‘timâd kılalar tahrîren fi’l- yevm-i sâbi‘ aşer Şevval sene hamîs ve işrîn ve mieteyn ve elf

Be makâm-ı Konstantiniye el-mahrûsâ

s.30/a

b.66:

Çıracıçızâdelünün berât-ı menucu? üzre vezâîfi defteridir ki sahîb-i berât es-Seyyid Abdullah ve es-Seyyid Mehmed ve es-Seyyid Veliyyüddin Medine-i Antakiye’de vâki‘ Hazret-i Habibü’n- Neccâr Camî-i Vakfı’ndan olmak üzre vazifeleri bâ berât-ı şerîf-i âlî-şân beyan olunur

Nazır-ı türbe-i? Şerif akca 6	Camî-i Kebîr Vakfindan olmak üzre nazırı akca 4	Camî-i mezkûra suî mahfil ve dâi küp? Akca 3	Tebârek’de Hân akca 3
Cafer Ağa	Cüz handa mekteb	Ve yine Cüz han	Ve yine Cafer

vakfindan Fetih han akca 2	akca 2	akca 2	Ağa vakfindan olmak üzere vazife-i muayyine ile cüz han feraş mekteb akca 12
Yekûn akca guruş 34 yalnız otuz dörd akçadır guruş 102 yalnız yüz iki guruşdur			
Bahâ-i havâlat guruş 42,5 para 6			
Def'a havâle guruş 14 para 4			
Toplam 57			
Sahîhü'l -bâkî guruş 45			

s.30/b

b.67:

Bâis-i Tastire-i Hurûf Budur Ki

İşbû bin iki yüz kırk iki senesi i'tibariyle mâh-ı Zi'l-ka'denin on dokuzuncu günü Antakiye kazâsı mülhakatından Cebel-i Akra nahiyesinden Çakı karyesi sükkânından Âli oğlu Halil Ağa nâm takrîr-i kelâm idüb sâkin olduğum karyede hüsn-i imtizaç ve mad-ı? Meâd olamadığımdan terk-i vatan ettim Hâlâ Hassa mezraası nâm mahalde yalnız evlâd-ı i'yâlimle iskân itmiş olduğumu mülhakatına meşrût olduğum Antakiye'nin teklifât-ı şaka beliyesi öteden beri ne veçhle tevzi' ve taksim ola gelmiş ise ol veçhle karye-i mezkûre üzerine isâbet iden semen itibari yüz yirmi akçe hesabından bana her ne isâbet ider ise hesap olunub ve üzerime başkaca kaydı ile yedime bir kıt'a sened i'tâ itmeniz niyâz iderim ve bundan sonra karye-i mezkûr tarafından bana dahil ve taarruz olunan hesab-ı mezkûr üzere kendime isâbet iden tekellûfât def'a-i vahide kabz-ı me'mûre teslim iderim deyu taahhüt itmesiyle ber-

vech-i meşrûh ma'rifet-i şer'î ve erbâb-ı vukûf ma'rifetiyle semen-i i'tibari yüz yirmi akçe hesabından tevzî' ve taksim oldukça merkûm Halil Ağa üzerine yalnız iki akçe isâbet idüb bu veçhle belde-i Antakiye'den tevzî' olunan salyânedan merkûmun üzerine iki akçeye her ne isâbet ider ise kabzına me'mûra teslîm eyledikte taraf-ı âhârdan merkûm Halil Ağaya dahl ü ta'arruz olunmaya deyu yedine ma'rifet-i şer'î ve erbâb-ı vukûf ma'rifetiyle izin senedi ketb ve i'tâ olunmuştur vakt-i hacette ibrâz oluna fi 19 zi'l-ka'de sene 42 Mahmud Emin Defter-i Antakiye es-Seyyid el-Hâc Mahmud vekîl-i fukara Üç yüz guruşda yüz guruş emmileri oğulları Ömer'e ve Osman'a isâbet ider ve bâkî kalan iki yüzde dokuz çift i'tibârından iki çift Halil Ağaya kırk dört guruşu Halil Ağaya isâbet ider bu minval üzre rabita verilmiştir fi 17 Zi'l-hicce sene 242

s.31/a

b.68:

Medine-i Antakiye nahiyesinden İlaniye karyesi ahâlîlerinden iken bundan akdem fevt olan Ahmed bin İbrâhim nâm müteveffânın verâseti sulbî sağır oğlu İrfan ve Hasan ve sulbîye-i Sağîre kızı Rukiye nâmana isâbet iden hisse-i şer'îyyesin hıfz ve tesviye-i umûruna kıbel-i şer'î enverden bir vasî nasb ve ta'yîn olunmak lâbüdd ve lazım olmağın sağîrun-ı mezbûrunun lüümmceddi işbû bâ'isü'l-vesika Kadir bin el-Hâc Mehmed nâm müstakim ve dindâre ve her veçhle vesâyet-i merkûmenin uhdesinden gelmeye kadire idüğünü zeyl-i vesikada mestûrû'l-esâmî kimesneler ihbarlarıyla hakîm-i mevki'î sadr-ı kitâb tûbâ lehu ve hüsn-i meâb efendi hazretleri sağîrun-u mezbûrunun tesviye-i umûruna kıbel-i şer'î enverden merkûmca vasî nasb ve ta'yîn idub ol dahi ber-minvâl-i muharrer vesâyet-i merkûmeyi kabul ve merasimin kemâ edâya tâ'ahhüd ve ihtirâm etmeğın mâ hûve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu hurrîre fi'l-yevmül hadi 'aşere min şehr-i Saferü'l-hayr sene ihdâ ve selâseyn ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl:

Saâdetlü Ömer Ağa, Mehmed Tabi Miralay, Kâtib Ahmed Efendi, Kâtib Selim Efendi, Muhzır İsmail, Muhzır es-Seyyid Mehmed, Muhzır Ömer ve gayrihûm mine'l-hâzırın

b.69:

Medine-i Antakiye mahallâtından Sofiler Mahallesi sâkinlerinden Halaflioğlu sabık Bâzârbâşı es-Seyyid Mustafa nâm meclis-i şer‘-i enverde yine Medine-i Antakiye sâkinlerinden esnâf-ı bakkalan tarafından sabîtü’l-vekâle Hasan bin İbrâhim ve hâlâ esnâf-ı mezkûre bazar başısı Mehmed Ağa bin Ahmed Ağa ve Kübitanzâde Hasan Ağa nâman kimesneler muvaheceleride şöyle da‘vâ ve takrîr-i kelâm eder ki bundan esbak devletlü Mehmed Celaleddin Paşa Efendimize ve daîre-i devletlerinde olan ağalarının ta‘yînât ve bevvâz ? malı esnâf-ı merkûmeden vire geldüğü kanûn-u kadîme üzere niyabında cümlesini kendü tarafımdan edâ olunub hîn-i muhasebemizde merkûmun bir miktarını edâ ve bin iki yüz altmış guruş hâlâ esnâf-ı merkûmun zimmetlerinde pes-mânde kaldığına mebni rûsûm-u kadîm üzere meblâğ-ı merkûmu tevzi‘ merkûmundan tahsil ve yedime teslimi matlûbumdur dedikte gıbbe’s-sû‘âl mezbûre cevabında tayinât-ı merkûmenin cümlesini âlâ sihhâ mhim ? cem‘ virüldüğü mahaline edâ olunub ve zimmetimizde bir akçesi bâkî kalmadı deyu (silik) cevabında Müdde-î merkûmdan ta‘yîn-i ‘âdale taleb olundukta esmân-ı mübeyneden ‘acziye izhâr eyleyecek müdde-î ‘aleyhimin cümlesine hilfen arz oldukta cümlesini hilf- billah ile meblâğ-ı mezkûru izhar idicek müddeî merkûm ber-vech-i şer‘i da‘vâsından men‘ birle mâ-huve’l-vâki bi’t-taleb ketb olundu hurrîre fi’l-yevmü’l-hadi ‘aşere min şehr-i Saferü’l-hayr sene ihdâ ve selâseyn ve mieteyn ve elf

Şühûdü’l-hâl:

Oturakçı es-Seyyid Mehmed, Zeytûniyeli ta’mîrciAbdurrahman, Kâtib Ahmed Efendi Ser-muhzır İsmail Ağa, ve es-Seyyid Mehmed muhzır Ömer Beşe ve gayrihûm

s.31/b**b.70:**

Medine-i Antakiye mahallâtından Sofiler Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Hasan bin Hüseyin nâm müteveffânın verâseti zevce- i metrûke Leyla bint-i es-Seyyid Mehmed ve sulbî sagîr

Döşek 2	Yasdık ‘aded	Yorgan ‘aded 2,	Tas ‘aded2	Kazgan ‘aded	Sahan ‘aded	Lakin ?’aded
---------	-----------------	--------------------	------------	-----------------	----------------	-----------------

guruş 15	2, guruş 8	guruş 15	guruş 6	1, guruş 15	5, guruş 12	1, guruş 15
Bez entari 'aded 2, guruş 20	Gömlek 'aded 3, guruş 15,5	Menzil 'aded 1, guruş 300	İncirlik ve zeytun eşcârları guruş 200	Hınta ulbe 'aded 6, guruş 30	Burgul 'aded 6, guruş 30	
Rugan zeyt 14, guruş 35	'aded	Bir desti peynir 1, guruş 2	'aded	Tabanca 1, yatağan bıçak 51	'aded 1, tüfenk 'aded 1, guruş	
İncir 50, guruş 25	'aded	Kuru üzüm guruş 25	'aded 50,	Hasır ve çul vesâir müctemilât-ı hane fûrûht olunan incir 6		
Yekûn guruş 553,5						

b.71:

Medine-i Antakiye mahallâtından Dörtayak Mahallesi sâkinlerinden Necil Ahmed bin Ahmed ve Halil bin Hasan ve diğerkakin Abdullah Nâmun kimesneler şer'î-şerîf-i enverde medine-i mezbûrede uncular mahallesi sakinelerinden Hüsniye bint-i nâm hatun muvâcehesinde şöyle da'vâ ve taktîr-i kelâm iderler ki işbû müddeî 'aleyhin validesi Fatıma bint-i Âli nâm hatun fevt oldukta cihet-i refiye sulbîye-i kebîre kızı Hüsniye'ye ve bizlere münhâzır olub terekesinden mahâlle-i mezbûrda vâki' ma'lûmul hudûd vel'- esami müdde-i 'aleyhanın sakine olduğu menzillerin yüz guruş semen-i müsâvî hissesi iki yüz guruş ile bir çift altun bilezik terk-i ihrâc ve kendi yedinde kalmağla hisse-i irsiyemizi talep ideriz dediklerinde gıbbe's-su'âl cevabında menzil-i merkûmdan müteveffâ-yı hissesini bana yüz guruş mukabelesinde ve bileziği iki yüz guruş mukabelesinde hâl-i hayatında ve kemâl-i sıhhatinde bey' ve semeni teslîm-i ve istifa-i hak sekeneri cem'-i gafirû ?şahadetleriyle menzil-i mezkûrda hisse-i merkûme ve bilezik hariç-i tereke olub mülk-ü müşterâm deyu da'vâsına mutabık müddeî 'âleyhadan beyyine-i şer'iyye

taleb olundukta ahrâr-ı rical-i müsliminden oturakçı Hacı Saîd bin Bekir Mustafa ve Hacı Mustafa bin ve Hacı Mustafa bin Osman müddeasına merkûmun muvâcehelerinde işbû müddeî 'âleyanın validesi Fatıma bint-i Âli nâm hatun bundan akdem menzil-i mezbûreden hissesini ve bileziği üç yüz guruş semen mukabelesinde bey' ve teslîm ve istifa-yı hak eylediğine şahidiz ve şehâdet ederiz dediklerinde bade't-tezkiyetü's-şer'i mücebince şer'ân müddeî 'âleyhanın mülkiyetine hüküm-ü lâ hak olub bade'l-yevm menzilden olan hissesini ve bileziği mağrâza eylememeleri için tenbih olunur mâ vâki' bi't-taleb ketb olundu

s.32/a

(boş)

32/b

b.72:

Medine-i Antakiye mahallâtundan Mahsen Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem mürd olan Gürcü Zımmi Cerciz nâm kimesnenin deyni terekesinden zâid olarak cümle muhallefât ve eşyası ve mahalle-i mezbûrede vâki' bir bab menzil-i metrûkesi bi'l-müzâyede-i şer'iyeye fûrûht olundukta esmân tereke-i merkûm vech-i garma ? üzre ba 'de's-şubutu's-şer'i ashâb-ı duyûna tevzî' ve taksîm defterde budur ki ber-vech-i tî'û'-zıkr-i beyân olunur tahrîren fi'l-yevmi evâsıt-ı Safer sene ihdâ ve selâseyn ve mieteyn ve elf

Mahalle-i merkûmede vâki' bir bab menzîl bi'l-müzâyede ragıbı olan şerâfetlü Emin fetvacılı? İsmail Efendi'ye bey' olan semen guruş 1000	Tüfenk 'aded1, guruş 40	Bir ocak-ı kireç tevabi' ile ve bir kürs-i mürekkeb serdar odabaşısı Emin Ağaya fûrûht olunub semen guruş 447
Der zimmet-i zımmi İlyas garmadan Mustafa Efendiye havale olunan guruş 80	Der zimmet-i zımmi İlyas garmadan Mustafa Efendiye havale olunan guruş 80 Cercisin zevcesi	Bir re's katır guruş 80

	zimmetinde kireç ocağından ve mürib bahâsından ve tufeng bahâsından ba'de'l- ihrâç bâkî guruş 33	
Cem'an Yalnız bin altı yüz seksen guruşluk tereke mesfûr ...		

İşbû meblâğ-ı mezkûr ba'de's-sübût ashâb-ı duyuna tevzî' ve taksîm olunub beher guruşa otuz dört pare ve bir akçe isâbet etmeğın ber vech-i âtî'ü'z-zikr olunur

Hacı dağlı Mehmed Çelebi deyn-i müsbet guruş 377	Mustafa Efendiye deyn-i müsbet guruş 370	Genç Ağaya deyn-i müsbet guruş 110
gurmadan beher guruşa otuz dört para bir akçe isâbet iden guruş 323	gurmadan isâbet iden guruş 317	gurmadan isâbet iden guruş 43,5
Mehmed Beşe'ye deyn-i müsbet guruş 120	'Abâcî Abdurrahman deyn-i müsbet guruş 105	Kâtib Efendiye deyn-i müsbet guruş 50
gurmandan isâbet iden guruş 102, pare 0,3	gurmandan isâbet iden guruş 90	gurman isâbet iden guruş 42, pare 0,4
Tacirzâde? Ahmed Efendiye deyn-i müsbet guruş 80		
gurmandan isâbet iden guruş 68, pare 0,2	Şerbetçi oğluna deyn-i müsbet guruş 50	Ömer? tabi Osman Ağaya deyn-i müsbet

		guruş 30
	gurmandan isâbet iden guruş 42, pare 0,2	gurmandan isâbet iden guruş 25, pare:1
Tosun oğluna deyn-i müsbet guruş 7	‘Abâcı İbrâhim’e deyn-i müsbet guruş 97	‘Abâcı Diyab’a deyn-i müsbet guruş 36
gurmandan isâbet iden guruş 6	gurmandan isâbet iden guruş 83, pare 5	gurmandan isâbet iden guruş 30, pare 0,4
Kalaycı İbrâhim’e deyn-i müsbet guruş 13		
gurmandan isâbet iden guruş 111, pare 6		

s.33/a

(silik) Deyn-i müsbet guruş 300	Zimmiye Meryem’e deyn-i müsbet guruş 51
Garmadan isâbet iden guruş 257, pare 5	Garmadan isâbet iden guruş 43, pare 0,4
Dellaliye ücreti guruş 15	Kâtibiye ve çukâdariye ve muhzırıye ve gayri masrûf guruş 25

Cem'an yekûnguruş bin altı yüz seksen	vech-i sah? yalnız bin altı yüz kırk guruş yigirmi pare
---------------------------------------	---

b.73:

es-Seyyid Ahmed Sırrızâde el-muhassıl kazâ-i Antakiye Medine-i Antakiye sâkinlerinden işbû bâisü'l-vesika Kuşcu el-Hâc Ahmed ve damadı Oduncuoğlu el-Hâc İbrâhim nâm kimesneler meclis-i şer'-i şerîf-i enverde halebü's-şehba sâkinlerden ...Hanım evkafından medine-i Antakiye'de vâki' hamam-ı cedid mütevellîsi olub ağazade Mustafa Ağa mahzarında da'vâ ve takrîr-i kelâm idüb bin iki yüz otuz senesine mahsûben mâh-ı saferü'l- hayr guresinden mütevellî-i merkûm Mustafa Ağa ve karındaşı Hüseyin hamam-ı merkûmun üç seneliğini beher senesi dokuz yüz guruşa olmak üzere iki bin yedi yüz guruş bedelle icâr ve bedel-i icar olan meblâğ-ı merkûm tamamen yedimizde ber-vech-i sinîn ahz u kabz eylediklerinden sonra hamam-ı merkûmdan mürâfadan? beru ni'am olunmadığından bazı mahalleri münhedim olub müceddeden ta'mîre işbû ihtiyâcı olmağla muktezi-i ta'mîr olan mahallerini ta'mîr ve iktiza iden mesârifatını tarafımızdan virilmesini iltimâs ve ba'de izn müceb-i defterimiz üzere edâya taahhüd birle bizlerin tarafından vekîl nasb ve ta'yîn ve ber minvâl-i muharrer yedlerimize bir kıt'a memhûr temessük ketb ve i'tâ eyledikten sonra el'ân terâküm iden mesârifatımızı edâdan istina etmekle mesârifatımızı işbû defterimiz mücebince tahsil olunmak matlûbumdur deyu defterlerlerini ihraç ve cem'an cem'an yekûn bin üç yüz seksen dört guruş mesârifat-ı merkûmeleri belde-i mezbûr mi'mâranı ve sâir ehl-i hibreden istifsar ve tashih olundukta vak'a mutabık olduğunu haber vermeleriyle meblâğ-ı merkûmenin mezbûrandan şer'an lazım gelub vekîl-i merkûmeye meblâğ-ı merkûmenin teslimine tenbih birle mâ-vâka' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi evasıt-ı şehr-i Rebiyü'l-evvel sene ihda ve selâseyn ve mieteyn ve elf

s.33/b

b.74:

Düstûrun-ı mükerrerün müşîrûn-u mufahhamun nizâmü'l-alem müdebirü'l-umûrû'l- cumhûr bi'l-fikr-i-sâkıb mütemmim u mehâmü'l-en'âm bi'r-rey'is-sâ'ib mümehhid u bünyânü'd-devlet ve'l- ikbâl müşeyyid u erkânü's-saâdet ve'l- iclâl el-mahfûf bi sunûfî avâtıfû'l melikü'l-a'lâ Anadolu'nun

b.75:

Medine-i Antakiye mahallâtından Camî-i Kebîr Mahallesi sâkinlerinden işbû bâisetü'l vesika Meryem bint-i Çavuşoğlu es-Seyyid Hasan Ağa nâm hatun meclis-i şer'-i hâzır olub şu veçhle takrîr-i kelâm ider ki bir sene akdem zevcim Mehmed ibn el-Hâc Abdülkerim Ağa Çavuşzâde nâm kimesne bu beldeden sefer ve cânib-i Mısır'a azîmet ve beni bilâ nafaka terk idüb üzerine şer'an lâzım gelan nafakamı takdîr olunmak matlubumdur didikte zevce-i mezbûrenin nafaka ve kisve bahâ ve ücret ve sâir masârif-i zarurîyesi için hakim-i mevki-i sadr-ı kitâb tûbâ lehu ve hüsn-i meâb Efendi hazretleri zevce-i mezbûreye beher yevm kırkar para nafaka ve kisve bahâ ve sâir masârifatı için takdîr idüb mefruz u mezkûru sarf ve harç ve vakt-i mürûrunda istidâne ve lede'z-zafer zevc-i mezbûrun üzerine rücû'a tarih-i kitabdan izn birle mâ-vâka' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fil yevmü's- salis aşere min şehr-i rebiyü'l-ahir sene ihda ve selâseyn ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl:

Bastacı Hacı Halil Şaban bin Hasan, Kâtib Ahmed Efendi, Şemseddinzâde mukayyid Mehmed Selim, Şemseddinzâde, Ser-muhzır İsmail Ağa ve Muhzır es-Seyyid Mehmed ve Ömer Beşe ve gayrihûm

s.34/a

b.76:

Düstûrun-ı mükerrerün müşîrûn-u mufahhamun nizâmü'l-alem müdebbir-i umûrû'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim u mehâmmü'l-en'am bi'r-re'yi'sâib mümehhid u bünyânü'd-devlet ve'l- ikbal müşeyyid u erkânü's-saâdet ve'l- iclâl el-mahfûf bi sunûfî avâtıfû'l melikü'l-alâ Anadolu'nun Orta karye-i Berberîye ve ...varınca vâki' vüzerâ-yı azâm edâmallahu te'âlâ iclâlehum ve 'azâmü'l- ümerâi'l-fihâmü'l- kirâm efâhimü'l- küberâu'l-fihâm ul'ül-kadr ü ve'l -ihtirâm ashabü'l- izz ve'l- ihtişâm el muhtasûn bi mezîd-i inâyet'ül- melikü'l a'lâ mîrmiran-ı kirâm dame

ikbâlehüm ve akza-yı kuzât ve evla vülâtü'l- muvahhidin maden'ül -fazl ve'l- yakın vakıfu'l- ulûmü'l- şerîfe ve'd-din ve varîsu ulûmü'l-enbiya-i ve'l- mürselin el-muhtasun bi mezîd-i inâyetü'l-melikü'l-mu'in Mevâlî-i fiham zîdet fezâilehüm ve mefahirü'l-kuzât ve'l- hükkam maden'ül -fazl ve'l- kelâm kuzâtü'l-nüvvâb zîde fazlehüm ve mefahirü'l- emâsil ve'l- akrân ayân ve zabitân ve vücûh-ı memleket ve sâir iş erleri zîde kadrehüm tevki'-i rafî'-i hümâyûn vasıl oluncak ma'lûm olaki Cenâb-ı sâni'-i mülk ü melekût mükerrer ... vehb-i lahakk ... vehb-i lahak yeşâ'z-- zikür te'âlâ-i şân mine'l-... meşit ezliye-i yezdâniye varidat-ı sübhaniyesiyle selâtin-i a'zâm-ı 'adl eyyan u cevâfin-i kerîm nüs'at-ı ... zat-ı zîdetül tacı saltanat ve şah-ı sudûr-ı hilafet ve arşin fazili serîrü-ş-şâhi ve şevket olmaları amme-i iyâde ... ve kâffe-i bilâda vesile-i ... vasiye olub şahân-ı mukadderât-ı nişânda zuhûr-ı ... amme meyâna bâis-i ...ve bi'r-rey'-i envâ' mesâd olduktan naşi muttali sulb hüsrevanemden nur-ı ebdâ'-isübhâni satı ve defter mevhiye-i hamdâni tali olub işbû bin iki yüz otuz bir senesi mâh-ı Muharremü'l- haramın dördüncü gecesini saat on birde duhter-i sadâhatim tacdarânem Emine Sultan âleyh- şân İnşallahü te'âlâ ömr-ü ha medel ...? vücûh-ı mezbûr erâ-yı şihûr olub ... fahr-ı hilâfetim server ve şadân olarak gelün ve vasîye-i şevket-i şahane ve nihan rizâ-yı hilâfet şehinşâhânem olan pençe-i şehzâdegân cevelân-ı kariman cülusa mevze-i zuhur olması temennâlarıyla ... dergâh-ı Hazret-i ... olmalarıyla bu inâyet-i ilahiyeye teşekkür mearihim mezduvanem olan ... vücudiyet ve iknafında üç gün top telkin olalar iyş-i iyid icra oluna. mesret ikbal olub işbû beşaret-i ...fahrinin memalik-i mahsûsemde tesviye-i mücelliyenin hisse-i bab-ı şeref ve sad kılınması lazime-i izzet neam bari olunmağın beşirü'l-adat-ı hümâyûnum zımında işbû emr-i şerîfim ısdar ve sadrazama nail olundu kıdvetü'l-emâcid

s.34/b

b.77:

Karbeyazlı Hücetidir

Bundan akdem haklarında fermân-ı kazâ cereyân iden Saîd ve Taviil Âli ve sâir aveneleriyle Erihâ ve Şugûr ve Kefrence ve Kuseyr ve mahâl-i sâirede vâki' bi'l-cümle emlâk ve bâğ ve bâhçe ve zeytûn ve sâirleri cânib-i mîrîden zabt ve tahrîr ve diğêr bâhalarına iblâğ olunarak şurûhata ve hâsıl olan esmânin-i mümzî ve mahtûm defteriyle Der-'âliyyeye irsâl olunmak bâbında hâlâ vâli-i vâlâşân-ı hitta-i Halebü'ş-

şehbâ devletlü inâyetlü Mehmed Celâleddin Pâşâ hazretlerine ve mahâl-i merkûman kuzât ve nûvvâbına hitâben dergâh-ı âlî kapucu başarılarından saâdetlü Sıbgat-ullah Ağa mübâşeretiyile şeref vürüd buyrulan bir kıt'a emr-i 'âlî-şânda sebt u beyân olunduğu üzre eşkıya-i merkûmundan Saîd nâm şakînin karye-i Karbeyaz da avene-i merkûmeden ...oğlu Hasan ile metrûkuna? bir kıt'a üzüm bâğı ma'rifet-i şer'le esvâk ve mehâfilde dellâllar nidâsıyla bâ müzâyede şer'iyü'l-yevm semen-i misli olan (olan) iki yüz elli guruşa karâr-dâde inâyet-i münkâtı' olûb ve emlâk-ı merkûmanın bey'î bâ emr-i 'ali vezîr müşârün-ileyh hazretlerinin Rey-i âlîlerine ihâle ve taraf-ı devletlerinden vekîl-i müseccilü'l-vekâle hâlâ Antakiye Mütessellimi atûfetlü Mehmed Emin Ağa meclisi şer'-i enverde yine karye-i merkûme ahâlîlerinden işbû bâisü'l- kitab Tütüncüoğlu Âli muvâhecesinde takrîr-i kelâm edüb salifü'z-zikr bağı merkûmun iştirâ'sına tâlib ve ragıb olan merkûm Ali'ye semen-i fazılası olan iki yüz elli guruş müzâyedesinde tarafeynden icâb ve kabulü hâvî şürût-ı müfessireden 'âri bey'-i bât-ı sahih ile bey' ve temlik ve teslîm eyledim ol dahi ber minvâl-i muharrer kabul ve teslîm edüb semen-i bey'-i mezkûru merkûm bundan tamamen ve kâmilen hafta-i vahidede ahz u kabz eyledim minba'd bağı merkûmun kimesnenin alakası kalmayub merkûm Âli nâmın mülk-i müşterâsidir keyfe- mâ-yeşâ' mülkiyet üzre mutasarrıf olsun dedikte gibbe't-tasdîkü's-şer'i mâ-huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Ramazânü'l-mübârek sene selâseyn ve mieteyn ve elf

s.35/a

b.78:

An asl-ı Üsküpden olub rah-ı hac-ı şerîften avdet ider iken alilen Medine-i Antakiye'de fevt olan Hacı Mustafa bin İbrâhim nâm müteveffânın verâsetini nâmevcut olmakla taraf-ı şer'-i enverde şer'an merkumu vereselerine isâle babında kayyım nasb ve ta'yîn olunan ...el-Hâc Mehmed bin ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'î emîn beytü'l-mâl ma'rifetiyle tereke-i merkûm ber-vech-i müfredât tahrîr ve terkim ve kayyım-ı merkûma teslîm olunduğu defteridir ki ber-vech-i âtî zikr-i beyan olunur tahrîren fi evail-i şehr-i Rebiyü'l-evvel sene ihda ve selâseyn ve mieteyn ve elf

Yaşmak 'aded 10,	Destar	Ağayani kuşak 'aded	Çit 'aded 2,	kuşak	Müsta'mel beyaz
---------------------	--------	------------------------	-----------------	-------	--------------------

guruş 15	'aded 20, guruş 100	13, guruş 65	guruş 15	entari 'aded 1, guruş 10
Kutni kebîr entari 1, sağır 1, guruş 30		Şamî beldarî kuşak 'aded 1,guruş 30	Şamî kutnî top 'aded 4, guruş 120	Saat 'aded 1,guruş 55
Hasır bez top 2,5 guruş 50guruş 2	Boyalı dülbend top 3, guruş 20	Odd ağacı ve resm 'aded 30, guruş 5	Basma çift top 'aded 6, guruş 40
Yaşmak 'aded 6, guruş 40	Sağır kuşak 'aded 2, guruş 5	Köhne yaşmak 'aded 2, guruş 5	Boyalı gömlek 'aded 3, guruş 15; Terlik 'aded 24,Guruş 5	Lif guruş 1; müşafe 'aded 4, guruş 15
Müsta'mel ihrâm 'aded 2,guruş 5	Yelek 2 guruş 5	Çift basma guruş 7	Ağayanm kuşak 'aded 2,uruş 15	Yeşil boyalı ağayanî 'aded 1,guruş 6
Hamakofalcı 'aded 12, guruş 60	Haleb kutnîsi top 1, guruş 20	Sağır Hamam peştemalı 'aded 1, guruş 20	Fes 3, guruş 6	Köhne şalı kuşak 1, guruş 4

Halı çarşeb 1, guruş 5	Zahiriye üzerinde olan ... ıbrık 1 ve tencere 1, guruş 50	Ve nargile ...‘aded 55, guruş 151,5	Ve hurda nukud? guruş 15
Cem‘an guruş yekûn 1011,5			

s.35/b

b.79:

An aslı ... ahâlîsinden olub kâfile-i haccâc ile Antakiye‘ye alilen gelüb fevt olan ...nâman ...verâseti olmayub terekesi ma‘rifet-i şer‘-i emin beytü‘l- mâl ...ma‘rifetiyle beyinde bâ müzayede-i şer‘i fûrûht ve hâsıl olan esmani emini mâhkeme (silik) beytü‘l-mâla ihâle ve teslîm olunduğu defteridir ki ber-vech-i âtfi beyan olunur hurrîre fi‘l-yevmü‘s- sâbi‘ min şehr-i Rebiyü‘-levvel sene ihda ve selâseyn ve mieteyn ve elf

Zemzem-i şerîf,	Sağır saat ‘aded 1, guruş 15	Korade tabanca çift 1 guruş 15	Sağır kese guruş 10,5	Köhne sağır kürk ‘aded 1 guruş 3
Kemer-i köhne 1, şalî kuşak ‘aded 1, guruş 7,5		Köhne kumla 1, dizlik 1, guruş 2		Yerli def‘a dizlik ‘aded 1,guruş 4
Köhne kavuk 1, fes 1, guruş 2,5	Köhne şalî kuşak ‘aded 1,guruş 2, pare 8	Yağmurluk ‘aded 1,guruş 16	Köhne Trablus kuşağı ‘aded 1,guruş 1	
Fındık altını ‘aded 1,guruş 105	Rub‘iyye ‘aded 4,guruş 11	Macar altını ‘aded 1,guruş 12	Baluz? Altını ‘aded 1, guruş 12	İslambol altını 6 guruş 48
Islambol nisfiyesi ‘aded 9, guruş 36			Tek ‘aded 1 guruş 1,5	

Cem'an guruş 312			
Teçhiz ve tekfin guruş30	Sahib-i haneye ücret guruş 7,5	Resm-i kısmet guruş 8	Dellâliye ve mesârif-i zarûriye guruş 7
Hademe-i beytü'l-mâl guruş 10		Resm-i beytü'l-mâl	
Cem'an guruş 219			
Yalnız iki yüz on dokuz guruş cânib-i beytü'l-mâla teslim			
Esirîzâde es-Seyyid Ahmed el-Mevlânâ kazâ-i Antakiye ...			

s.36/a

b.80:

Aslı nâ ma'lûm (silik) Medine-i Antakiye'de fevt olan hacı Mehmed bin Abdullah nâman zahirde hâzır verâseti olmayub terekisi ma'rifet-i şer'-i emin beytü'l-mal marifetiyle tahrîr ve sûk-ı Sultanide bâ müzâyede şer'-i fûrûht olduğu defteridir ki ber- vech-i âfî beyan olunur hurrîre fi'l- yevmü's- sâbi' min şehr-i Rebiyü'l-evvel sene ihda ve selâseyn ve mieteyn ve elf

Kurac saat 'aded 1, guruş 30	Sagîr bıçak 'aded 1, guruş 3	Köhne şalvar 'aded 1, guruş 20,5	Müsta'mel cebe 'aded1, guruş 26	Kise 'aded 1, guruş 4,25
Köhne çulfan kürk guruş 20,5	Kemer 1ve kuşak 1, guruş 5,5	Köhne kavuk 1 ve fes 1 ve yelek 4, guruş 5		Köhne ...guruş 1,5
Sağır hokka 1, guruş 0,25	Köhne bez lübade 'aded 1, guruş 1,75	En'âm-ı şerîf 'aded 1, guruş 2,25	Bohça 1, köhne şalı 1, gömlek 1, guruş 5	Köhne ...guruş 1

Sağır hokka 'aded 1, guruş 0,25	Terki heybesi 'aded 1 guruş 1	Fener? 'aded 1 guruş 1	Köhne kaput 1, ma' birke 1, guruş 16	Lağari ... 'aded 1, guruş 50
Fındık rub'iyyesi 'aded 91, guruş 250,5				
Yekûn guruş 447,5				
Yalnız dörtyüz kırk yedi guruş rub'iyyedir				
İhrâcât				
Teçhiz ve tekfin guruş 27	Resm-i kısmet guruş 11,5	Dellaliye ve mesârif-i zarûriye guruş 15	Sahîb-i haneye ücret guruş 10	
Resm-i beytü'l-mal, guruş 45			Hademe-i beytü'l-mal, guruş	
Cem'an yekûn guruş				

s.36/b

b.81:

Şeref Meâb Antakiye Nâibi Efendi Zîde fazlehu (silik) müdahale ile eyyâm-ı sayfta ibadullahın zahmet ve meşakkatleri müceb olduğu irsâlinizden ma'lûmumuz olmağla ibadullah ve sekene-i beldenin rahatları için mezkûr kadılık merkûm el-Hâc Ahmed Emin nasb olunmağla taraf-ı ahirden kimesne müdâhale ve taarruz olunmasın deyu fi 19 Receb sene 231

MehmedCelalaeddin Vali-i Haleb ve Maraş

b.82:

Ma'rûz-ı Dâim-i Devam-ı Ömr-i Devletleridir Ki

Medine-i Antakiye Kazâsından Cebel-i Ahmer'de vâki' ashab-ı hayratın öteden berü ve cihât berü şût eyledikleri kâr-hâne bundan akdem bazı mütegalibatın zabtında olub hîn-i iktizâda ba'zı inhirâf-ı mezâda olanlar zahmet çeküb yedlerine kar geçmeyüb bugüne intizâr u ihânet üzre olunub bu def'a bâis-i ariza es-Seyyid el-Hâc Ahmed bendeleri emin ve dindar ve hizmet-i lazimesinde müste'dim ve her veçhle merhamet ve şâyana inâyet olub cânib-i hazret-i asâfanelerinden mutezârimdirki kârlık-ı mezkûre mutasarrıf olması için mûmâ-ileyh bendelerine bir kıt'a buyruldu samîlerisadaka ve ihsân buyrulmak niyâzıyla bi'l-iltimâs huzûr-ı hazret-i asafiler i'lâm olundu hurrîre fi'l- yevmi's- sâbi' min şehr-i Rebiyü'l-evvel sene ihda ve selâseyn ve mieteyn ve elf

s.37/a

b.83:

Medine-i Antakiye mahallesi sâkinelerinden Ümmühan Hatun bint-i Âli nâm Habibü'n-Neccar Mahallesi sâkinelerinden Aişe bint-i Osman nâm hatun muvâcehesinde şöyle da'vâ ve takrîr-i kelâm ider ki bundan akdem işbû mezkûre Aişe Hatun zimmetinde ber- vech-i emanet yirmi yedi 'aded İslambol altın hakkım olub edâsına mûmânaat-ı iblağından bundan âhz ve bana teslîm olunmak matlûbumdur didikte gıbbe's-su'âl mezbûre cevabında ancak? altın-ı merkûm indimde ber-vech-i rehin mevzû' ve mâ-adâ per zerah? ... dahi deyn-i şer'î den beş yüz altmış guruş alacağım olmağla eşya-i merkûmun ve altın-ı mezkûr meblâğ-ı merkûm hakkım mukabelesinde...iken altın-ı merkûmu fiyat-ı mukareresiyle hasat ve meblâğ-ı merkûmu fûrû-nihâde ve bâkiyesinden on altı guruş noksan olarak i'tâ ve eşya-i merkûmeleri âhz idüb indimde nesnesü kalmayub ancak meblâğ-ı merkûmdan bâkiye on altı guruşu tahsil ve yedime teslîmi matlûbumdur deyu ve cevab-ı şurûhasını kâtib Âli Efendi ve İsmail Ağa şehâdetleriyle iştiyâb eyledigine mebni' müdde'-i mezbûre veçh-i şer'î da'vâdan men' olunub ve meblâğ-ı merkûm dahi on altı guruşun edâsını şer'an lazım geldikte meyânelerine muslihûn tavassut idüb meblâğ-ı merkûmun hissesiyle birbirlerinin zimmetlerini aza-i da'vâ ve kâffe-i mutalibeden ibrâ-yı âmme hakim ile ibrâ ve ıskat etmeleriyle mâ-vâka' bi't-taleb ketb olundu hurrîre fi evâsıt-ı şehr-i Rebiyü'l-evvel sene ihda ve selâseyn ve mieteyn ve elf

Şühûdü'l-hâl:

Mimarizâde Salih Efendi, Âli Efendi, İmam Hüseyin Efendi, Mukayyid Mehmed Selim, Ser- muhzır İsmail Ağa ve Muhzır es-Seyyid Mehmed ve Ömer Beşe ve gayrihûm

s.37/b

b.84:

Medine-i Antakiye mahallâtından sakın iken bundan akdem fevt olan Köle Selim nâm müteveffânın bi'l-cümle muhallefatı bu def'a ma'rifet-i şer'î ... atufetlü mütesellim-i Antakiye Mustafa ma'rifetiyle tahrîr olunduğu defteridir ki ber-vech-i âtiyü'z-zikr-i beyân olunur tahrîren fi'l- yevmü'l-hadi aşere min şehr-i rebiyü'l-ahir sene ihda ve selâseyn ve mieteyn ve elf

Berekâtzâde Mehmed Ağa'nın indinde zuhur iden eşya ma' kıymet beyan olunur

Tüfenk 'aded 1, guruş 44	Simli Tabanca 'aded 1, guruş 70	Simli Piştov 'aded 1, guruş 91	Sim Döşeme 'aded 1, guruş 87	Saat 'aded 1, guruş 56	Köhne Kabut 'aded 1, guruş 8
Cedid Çukâ gebe 'aded 1, guruş 101	Cedid başniş? 'aded 1, guruş 131	Ağayani Kuşak 'aded 1, guruş 48	Keyfi Müsta'mel Şal 'aded 1, guruş 100		Hamuş? Kuşağı 'aded 1, guruş 49
Yekûn guruş 785					

İşbû eşya-i merkûmun mahâl-i emânete vaz' olunmuştur

Merkûm indinde mevcûd ve münhakta olan eşya ma' kıymet beyan olunur

Yan	Lengeri 'aded 1,	Tüfenk 'aded	Sağır debe kürk'aded	Kütahya kârî çanak	Çift yasdık
-----	---------------------	-----------------	-------------------------	-----------------------	----------------

‘aded2, guruş 111,5	guruş 2,5	1,guruş 102	1,guruş 15	‘aded 1, guruş 1	‘aded 3, guruş 10,5
Yorgan ‘aded3, guruş 33	Döşek ‘aded 1, guruş 12	Tütün çubuğu ‘aded 1, guruş 7	Tütün guruş 20	Yağ mumu guruş 6	Katremiz ‘aded 1, guruş 2
Yekûn guruş 227,5					

Yine merkûmun mütefevâ-yı mezbûr nukûd ve zimâmından âhz eylediği meblâğı beyan olunur

Ufak Pare guruş 318	Rub‘iye Altunu guruş 350	An zimmet-i duyûnda? guruş 410	an zimmet-i Güzelburçlu Şeyh Âli guruş 600
an zimmet-i Kör Süleyman guruş 2410	an Taviil Yusuf oğlu ve Hatice oğlu guruş 735	an bînemaz Hacı Ömer oğlu guruş 182	an zimmet-i Kasap Şaban guruş 69, 5
Yekûn guruş 5574,5			

Merkûmun tasarrufunda olan emlâk ve akâr ve arâzi

Harâb arande? Bağçe guruş 5500	Kiracı menzilleri mesken ‘aded 4, guruş 700	Def‘a nısfâni kiracı...guruş 700	Ilıca mezra‘ında arazi guruş 400	Hinta semen? 1, şâir semen 0,5, guruş 80
Yekûn guruş 7380				

Erbâb-ı zimem zimnârında hakkı? olan meblâğ beyan olunur

Der-zimmet-i Mehmed beşe oğlu guruş 330	Der-zimmet- i Kasab Hasan guruş 275	Bâ defter-i badunacı? İsmail'de guruş 640,5	Beynamaz Hacı Ömer oğlunda guruş 100
Yekûn guruş 1844,5			

Müteveffâ-yı merkûmun zevcesi indinde zuhûr iden eşya

Tüfenk 'aded 1, guruş 30	Çukâ Şalvar 'aded 1, guruş 10	Köhne Kutni entari guruş 7,5	Kebîr Fes 'aded 1, guruş 17,5	Gömlek Münşife Boğça guruş 12	Tabak guruş 1	Bâde altı 'aded 2, guruş 25	Lenge ri 1, guruş 2,5
Çift yastık 'aded 4, guruş 14	Yorgan 'aded 4, guruş 44	Çift Döşek 'aded1, guruş 15	Müsta'mel Kilim 'aded 1, guruş 26,	Hamır Tencere Kapak 40,5	legeni, Ma' guruş	Katremiz 'aded 1,guruş 2	Habe ve Taht guruş 20
Anbar Sandıka Ma' Zahire guruş 13			Altun Küpe ve Hızma guruş 50		An zimmet-i debbağ guruş 1451,5		
Yekûn guruş 1949 zevcede ahz olunan							

Sim Ağızlı Kılıç guruş	Simli Piştov guruş 181	En'am-ı şerîf guruş 37	Şal Kuşak guruş 34	Çûka Cebe guruş 30	Meşlah? guruş 26
---------------------------------	---------------------------	------------------------------	-----------------------	-----------------------	---------------------

90					
Cem'an yekûnguruş 17658 pare 25					
Yalnız on yedi bin altı yüz elli sekiz guruş yirmi beş paredir.					

s.38/a

b.85:

Husûs-ı atîü'l-beyan mahallinde keşf ve tahrîr ve (silik) olunmak babında cânib-i şer'î- şerîf-i enverde irsâl olunan Mevlânâ Kâtib Âli Efendi ve esnaf-ı tüccarân Şeyhi İbrâhim ve usta Mustafa ve Mehmed ve Ali ve mimarbaşı Zımmi Cercis ve sâir ehl-i hibre kimesnelerinden Medine-i Antakiye'de vâki' Cafer Ağa evkafından kurşunlu han derûnunda vâki' Cami-i şerîfin ve birûnunda on iki bab uncu dükkanı ve yine medine-i mezbûrede vâki' Cami-i Kebîrin Kurşunlu mahallelerinin pencereleri sırtı vâfir ademi tamîrînden naşi külliye harâbe meşref olmağla noksanîyet darî olub müceddeden ta'mîr iktizâ eylediğini efendi-i mûmâ-ileyh ve sâir mürselün taraf-ı arz ve vakf-ı mezbur mütevellîsi hâlâ Antakiye mütesellimi atufetlü es-Seyyid Mehmed Emin Ağa'ya haber vermeleriyle Ağa-yı mûmâ-ileyh cevâmi-i merkûm ve mahallât-ı mezbûrunun ihya ve ta'mîrine sâ'i ve siyânetlerini zımnında cami-i merkûmu keşf ve ol binasında sûtûhu üzerine vaz' olunan kurşunun vafiri? ... olub bâkîsi dahi nukûdan halî olduğu nümâyân olmağla bâkîyesi ahi selb ve yerine kiremit vaz' olunması evlâ ve ihsân ve kurşun-ı mezbûr fûrûht olunub ta'mîrî mesârifine medar olması cânib-i vakfa infa' olduğu bir emr-i meşhûd olduğuna mebni' taraf-ı şer'-i enverde ve Ağay-ı mûmâ-ileyh tarafından vekîl ve nazır nasb ve ta'yîn olunan efendi-i mûmâ-ileyhin iktizâ iden mesârifat ve ta'mîrat ve levâzimatına eylediği baha-i kurşundan âhz eylediği defteridir ki ber-vech-i âtî beyan olunur tahrîren evâil-i şehr-i zi'l-hicce sene selâseyn ve mieteyn ve elf

İştigâl-i mi'marân yevm, 'aded 234, guruş 468, fi 2	İştigâl-i failan yevm, 'aded 427, guruş 427, fi 1	zift yük, 'aded 94, guruş 329, fi 3,5	Ma' kira bıçkı bahası guruş 84,5
---	---	---------------------------------------	----------------------------------

Kirâcî bahası, kantar, ‘aded 17 fi 9, guruş 153	mismâr bahası guruş 183,5	Vesair levâzımâtına iktizâ iden hadidguruş 27,5	Kiremit ‘aded 38000, fi 12,5 guruş 472,5
Berzâ ü ferskâh nathiriyesine? guruş 25,5?			
Cem‘an yekûnguruş 2169,5 ?			

Câmi-i mezbûr sutuhtan selb ve esnaf-ı ‘attârına fûruht olunan baha-yı kurşun beyan olunur

Kurşun kantar ‘aded 5, fi 200,guruş 1000	Def‘a kurşun kantar ‘aded 5, fi 200 ... 20 guruş 1060	Def‘a kurşun kantar 18, fi 225, guruş 4178,5
Cem‘an yekûn 6238,5		
Balâda mezkûr olan mesârif-i inhâ-i ihraç 2169,5		
Kalan 4068		
Yalnız dört bin altmış sekiz guruşdur		

İşbû meblâğ-ı bâkîye dört bin altmış sekiz guruş medine-i Antakiye sâkinlerinden fahrü’l- tüccârân-ı mi‘mârzâde faziletli el-Hâc Hüseyin Efendiye evlâ on bir hesabıyla i‘tâ ve mücebince yedinde bir kıt‘a temessük âhz olunub bi’l-cümle vücûh-ı ayân ma‘rifetiyle hâlâ Medine-i mezbûrda vekîl-i fukara Ahî Baba es-Seyyid el-Hâc Ömer Ağa’ya teslîm olunubve meblâğ-ı merkûm rehinden hâsıl olan akçede iktizâ iden mesârifat-ı nazır mûmâ-ileyh ma‘rifetiyle sarf olunub fazlası yine mahâl-i merkûmda kalması üzre tanzim olunmuştur fi gurre-i Zi’l-ka‘de sene 231

s.38/b

b.86:

Şerîf -meâb Antakiye Nâibi Efendi zîde Fazlehû derûn-ı i'lâmü's-şer'iyede mezkûr vakf-ı şerîfe merkûmun hasılatından ve erbâb-ı vezâifin ta'yîn olunan vezâiflerini vakt u zamanıyla icraya kibel-i şer'iden nasb olunan nazır Ali Efendi minvâl-i meşrûh üzre nezâret ve idare edüb kimesne tarafından müdahale ve taarruz olunmamak deyu vali-i Haleb ve Maraş Mehmed Celaleddin

b.87:

Bâis-i Mürâsele Oldur Ki

Medine-i Antakiye'de vâki' Cafer Ağa evkafından Kurşunlu Han ve derûnunda vâki' câmi-i şerîfinin evkafından hâsıl olan erbâb-ı vezâifatına edâya ve sâir iktizâ iden mesârifatına bir müstakim ve dindar nazır nasb ve ta'yîn olunmak cânib-i vakfa evlâ ve enfa' olmağla erbâb-ı istihkaktan işbû bâis-i mürâsele Ali Efendi ibn-i Mustafa müstakim ve dindar ve sahîb-i dirâyet olub vakf-ı mezbûr üzre cânib-i şer'-i enverde nazır nasb ve ta'yîn olunmuşdur gerekdir ki efendi-i mûmâ-ileyh ve erbâb-ı vakıf-ı mezbûr nezâretinde kâim olub hizmet-i lazimesin mer'î ve müeddi' kıldıktan sonra ücret hizmetini vakf-ı merkûm gallesinden beher mâh üçer guruş âhz etmesi babında işbû mürâsele-i şer'iyeye ketb ve imla ve yedine i'tâ olundu tahrîren gurre fi sene 210

Mine'l-fakir es-Seyyid Ahmed Esircibaşı? ... kazâ-i Antakiye

b.88:

İşbû sicilin sahifesinde mestûr ve mukayyid Cafer Ağa evkafından Kurşunlu Han derûnunda olan câmi-i şerîfin sathından mahreç kurşun bahasından cem' ve derdest olunan dört bin altmış sekiz guruş buçuk fahrûn neccârin mi'mârizâde faziletli el-Hâc Hüseyin Efendiye onu on bir hesabıyla bâlâda müverrih tarihten virilmiş olup işbû evânda meblâğ-ı merkûm rü'yet-i Hesab ve tarih-i merkûm bidâyesinden işbû bin iki yüz otuz iki senesi Zi'l-ka'desi guresine kadar icâb iden bie senede sekiz mâhlık fâiz altı yüz yetmiş sekiz guruş dahi meblâğ-ı merkûm üzerine zam olunub cem'an dört bin yedi yüz kırk altı guruş yirmi sekiz para efendi-i mûmâ-ileyh yedinden huzûr-ı şer'i de bi'l-cümle vücûh-ı belde âhz ve vekîl-i fukara ahi es-Seyyid el-Hâc Halil Efendi ma'rifetiyle âhz olunub devletlü Haleb valisi Ahmed Paşa efendimiz hazretlerinin otuz iki senesi iktizâ iden ümera ve hazeriye ve mal-ı Kışlaka akçe içün verilüb mesârif belde defterine yine bi'l-cümle vucuhu belde ma'rifetiyle kayd olunub kurşun akçesine dâir efendi-i i mûmâ-ileyhin zimmetinde

gerek asıl ve gerek faiz nâmıyla bir akçe ve bir pare kalmayub zimmeti husûs-ı merkûmda müstevfî olub bundan sonra bilâ-yı sahihada mukayyed defterinin ameli lağv olub kurşun akçesi nâmıyla kimesne tarafından bir habbe ve bir akçe mütalebe olunmamak için işbû mahalle ma'rifet-i şer'î şerife ve vucuhu belde ve külliye fukara ve emini defter-i belde ma'rifetiyle kayd olundu tahrîr en fî evâil-i Zi'l-ka'de sene selâseyn ve mieteyn ve elf

s.39/a

b.89:

Şeriât şîâr hâlâ Antakiye kadısı faziletlü efendi zîde fazlehû ... makâm-ı ... me'zuneyn bi'l -iftâ fakahetlü efendi zîde fazlühüm ve kaim-makam nakîbü'l- eşrâf ... siyadettü efendü zîde şeref- siyâdete ve kıdvetü'l- emâcid ve'l- ayân bu def'a tarafımızdan Antakiye'ye voyvoda nasb ve ta'yîn olunan izzetlü Mustafa Ağa zîde mecdehu ve mefahirü'l- emâsil ve'l -akrân yeniçeri serdarı zabitan ve sâire voyvoda emin ve umum iş erleri zîdet mukaddirehum inhâ olunurki belde-i merkûmeye bundan akdem voyvoda ta'yîn olunan izzetlü Mehmed Emin Ağa zîde mecdehûnun bu tarafta luzumu olmaktan naşi tarafımıza celb olunmağın irade-i umûr-ı fukara ve istihsal-i erbâb-ı asiyâb ve ... reaya zımnında kâr güzâr ve saâdet şîâr ve voyvoda nasb ve ta'yîni lazım ve mûmâ-ileyh Mustafa Ağa evsaf-ı mezkûre ile mevsuf olduğundan tarafımızdan Antakiye'ye voyvoda nasb ve ta'yîn olunmağla bundan böyle ağa-yı mûmâ-ileyhi voyvodanız bilüb vuku'ya feta olan umûr-ı husûsatınızı rey' u ma'rifetiyle idare ve rü'yet ve vediine cenâb-ı rabb-i izzet olan fukara ve reayetin desd-i teadî ve mezâlimden vak'ayesiyle taraf-ı eşref-i saltanat-ı seniyyeye da'vâ-yı hayriye istimalatına bi'l- ittifak isticâr-ı gayret ve voyvoda-i mûmâ-ileyhimin umûr ve hususunda mukayyidetle iz'âç-ı raiyyet hususundan tevkî ve ictinab eylesiz ve sen ki voyvoda-i mûmâ-ileyhesin senden herhalde sıdk ve istikamet vakargâhı ve dirâyet me'mûl ve matlûbum olunmak hasebiyle akrân ve imtisalin meyânında bi'l- intihâb voyvoda ta'yîn kılınmış olduğun ma'lûm oldukta zabt u rabt memleket-i himayet ve hiyanet-i fukara ve raiyyet hususunda voyvodalığa mahsus varidat ve taidâtın tahsiline sa'-i gayret ve mezîti dikkat edüb nahiye-i istidadında zahir ve nümâyân olan asar-ı dirâyet ve sadakat-i icrâya mübâderet eylemek babında bulunan Halebü's-şehba ve Maraş'dan işbû buyruldu isdar ve yedine i'tâ olunmuştur İnşallahü te'âlâ gerektir ki vech-i meşrûh üzre a'mel ve

hareket ve hilâfından gayrû'l kifâye hazer ve mücânebet olunmaya deyu Fi 5 Rebiü'l- evvel fi sene 231

s.39/b

b.90:

Medine-i Antakiye mahallâtından Kantar Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Hacı Abdurrahman Efendi ibn Ahmed Efendi nâm müteveffânın verâset-i zevce-i metrukesi Aîşe Hatun bint-i Bekir Efendi ve sulbî sağîr oğulları Ahmed Efendi ve Bekir Efendi nâm ma'rifet-i şer'î olduğu lede's- şer'ü'l- enver zahir ve nümâyân oldukta tereke-i müteveffâ-yı merkûm tahrîr olduğu defteridir. ber-vech-i âtî beyân olunur hurîre fi evâsıt-ı şehr-i Rebiyü'l-evvel sene ihda ve selâseyn ve mieteyn ve elf

... Nâman mahalde vâki' dut bağçesi medâr-ı harîr? 'aded 2,guruş 600	Mahalle-i merkûmede vâki' yanukcu ocağında on iki sehim itibariyle bir sehim hissesi guruş 500	Suveyde nâm mahalde vâki' bir kıt'a tut bahçesinde olan hisse medâr-ı harîr? 'aded 1, guruş 500
Pistan? nâm mahalde vâki' bir kıt'a tut bağçesi medâr-ı harîr? 'aded 1,guruş 300	Dâr-ı Halil Ağada kira-i şehriye 'aded 4, guruş 400	İmalathane guruş 100
melbusani guruş 100	Sakin olduğu hane rub' hissesi guruş 200	
Cem'an yekûn guruş 2700		

s.40/a

b.91:

Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i mufahham nizâmü'l-alem müdebîr'-i umûrî'l- cumhûr bi'l -firk's-sâkıb mütemmim-i mehâmü'l-en'âm bi'r-rey'is-sâ'ib mûmehhid-i bünyânü'd- devlet ve'l- ikbal erkânü's-sââdet ve'l- iclal el-mahfûf bi sunûfi avâtîfî'l

meliki'l-a'lâ Haleb valisi vezirim Mehmed Celaledin Paşa edâmallahu te'âlâ iclâlehu ve kıdvetü'l-kuzât ve'l- hükkâm ma'denü'l- fazl ve'l- kelâm Mevlânâ Antakiye kadısı zîde fazlehu ve kıdvetü'l-emâcid ve'l-ayân zikr-i atî husûsa mübâşir olunan Antakiye serdârı Ser-tûrnâ-yı el-Hâc Mehmed zîde mecdehû ve mefahirü'l-emâsil ve'l-akrân vucûh-ı ahâlî ve iş erleri zîde kadrehum tevki'-i rafi'-i hümâyûn vasıl oluncak ma'lûm ola ki memâlik-i mahrûsemde vâki' kazâlara vaz' olunan serdarlıkların caize-i kadimeleri öteden berü bâ hıfz-ı hümâyûn dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ocağına irâd-ı mu'ayyine ta'yîn ve tahsis kılındığından beher üç ayda ve yahut altı ayda bir def'a câize-i kadimesi cânib-i ocağa irsal ile serdarlık mektubı âhz olunmak lazımeden iken Antakiye kazâsında serdar olanlar tarafından iki yüz yirmi beş senesi Şevvalinin guresinden otuz bir senesi Ramazânı gayetine gelince ocak-ı âmirem cânibinden serdarlık mektubu alınmayarak kazâ-i mezbûr serdarlığı bilâ mektub zapt olunmuş olduğundan bahisle siz ki vezir-i müşâr ve kadı ve sâir mûmâ-ileyhimsiz sene-i mezbûre şevvalinin guresinden otuz senesi Ramazânı gayetine gelince kazâ-i mezbûr serdarlığını bilâ mektub ahâliden her kimler zabt itmişler ise beher üç aylığı yüz guruşdan beş senede icâb iden iki bin guruş serdarlık câizesi lede's- sübut lazım gelenlerden ma'rifetiniz ve mübâşir ta'yîn olunan serdar lahakk mûmâ-ileyh ma'rifetiyle tamamen tahsil ve cânib-i ocağa irsâl ve teslîm emrine mübâderet üzre bilfiil dergâh-ı mu'allâm yeniçerileri ağası olan iftiharü'l- ümera ve'l- ekâbir Seyyid Hüseyin Ağa dame ilmühû tarafından mühürlü mektub verilmekle vech-i meşrûh üzre a'mel olunmak fermânım olmağın imdi ber-vech-i muharrer a'mel ve harekete dikkat ve hilafından mücânebet eylemeyesiz ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin mazmun-ı emr-i şerîfim senin dahi meczûmunda olarak mûceb ve iktizâsıyla a'mel ve hareket ve hilafından mücânebet eylemek babında fermân-ı alişânım sadır olmuştur buyurdum ki vusûl buldukta bu babda vech-i meşrûh üzre şeref yafte-i sudûr olan fermân vacibü'l- ittiba ve lazı mü'l- imtisâlimde mazmûn i'tâ makrûnuyla a'mel ve hareket ve ittma-i mûmâ-ileyh tarafından verilen mühürlü mektub mûcebince a'mel ve hareket ve hilafından hâzer ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timât kılasız tahrîren fî evâhir-i şehri Şevvalü'l- mûkerrem sene selâseyn ve mieteyn ve elf

Be makam-ı Konstatiniyye el-Mahrûse

s.40/b

b.92:

Medine-i Antakiye mahallâtından Mahsen Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Molla Abdullah Bin Emin Ağa nâm müteveffânın verâset-i zevce-i metrukesi Fatıma bint-i Eyyüb ve sulbî sağır oğulları Mehmed ve Hüseyin ve sulbîye-i kebîre kızı Hatice nâman tahrîr olduğu lede's- şer'ü'l- enver zahir ve nümâyân olduktan sonra tereke-i merkûm ma'rifet-i şer'î ...terkim ve beyne'l-verese bi'l-farîza tevzî' ve taksim defteridir ki ber-vech-i âtî beyân olunur tahrîren fî evâil-i şehr-i Rebiyü'l-evvel sene ihda ve selâseyn ve mieteyn ve elf

Köhne çuka niş 'aded1, köhne cebe kürk 'aded 1, müsta'mel entari 'aded 1, gömlek vesâir melbusatı 'aded 3, guruş 80				
Tencere 'aded 2, sahan 'aded 5, mertebânî 'aded 7, kazgan 'aded 1, tava 'aded 3, süzek 'aded 1, guruş 30			Ve sâir bâ karâvanî anbar 'aded 1, sanduka 'aded 2, guruş 15	
Burgul 'aded 4, guruş 20	Revgan 'aded 1, guruş 6	Çanak 'aded 8, guruş 8	Hasır 'aded 2, kilim 'aded 1, guruş 15; nukud guruş 80	Sakin olduğu menzil bahası guruş 1000
Cem'an yekûn guruş 1294				
Yalnız bin iki yüz doksan dört guruş				
Teçhiz ve tekfin guruş 80	mihr-i zevce guruş 100	Kalemiye ber mu'tad guruş 28	ihsariye ve çukâdariyeguruş 5	
Sahhü'l- bâkî cem'an guruş 1081				
Bâkî bin seksen bir guruş				

Hisse-i zevce guruş 135	Hisse-i ibn Mehmed guruş 371	Hisse-i ibn Hüseyin guruş 371	Hisse-i bint-i Hatice guruş 189
----------------------------	------------------------------------	-------------------------------	--

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

15 NO'LU ŞER'İYYE SİCİLİNE GÖRE ANTAKYA

3.1.İdari Yapı

Antakya, Memlûklülerin idarî taksimatında Suriye niyâbetini oluşturan vilâyetlerden Halep nâibliğine bağlıydı. Yavuz Sultan Selim'in Mısır Seferi sırasında Osmanlı hâkimiyetine geçen Antakya (1516), Halep eyaletinin sancaklarından birini teşkil etti ve bu sancağın merkezi oldu (Sahillioğlu, 1991: 231). 1581 tarihinde müstakil bir sancak yapılırsa da kısa bir süre sonra yine Halep'e bağlı bir kaza oldu. Kaza bu idari statüsünü Halep'in Osmanlı Devleti hâkimiyetinden çıkışına kadar devam ettirdi (Gündüz, 2009: 22).

Osmanlı bir bölgeyi fethedince bölgenin insan ve ekonomik potansiyelini öğrenmek amacıyla "tahrir" sayımı yapılır ve yapılan sayımlar *Tapu- Tahrir Defteri* adı verilen defterlere kaydedilirdi (Gündüz, 2009: 2). Kazanılan toprağın coğrafi ve ekonomik özellikleri belirlendikten sonra "*Eyalet, Sancak, Nahiye, Köy ve Mezraa*" esasına göre taksim edilirdi.

XVI. yüzyılda Osmanlı egemenliğine giren Antakya'nın mevcut kaynaklardan tespit edildiği üzere kazaya bağlı hudut dâhilinde 6 nahiye bulunmaktadır. Bunlar: Antakya, Altınözü, Kuseyr, Şuğur, Cebel-i Akra ve Süveyde nahiyeleridir (Gündüz, 2009: 23). Yapılan çalışmada 1815-1817 dönemine ait sicil kayıtlarından elde edilen bilgiler de Antakya kazasında yukarıda adı geçen nahiyeler ve ona bağlı mahalle, köy ve mezraa isimlerine rastlanmıştır.

Antakya'nın bağlı bulunduğu Halep vilayetinin incelenilen dönemde defterde adı geçen valileri *Mehmed Celaleddin Paşa* ve *Ahmed Paşa'dır (1817)*⁸. Defterde

⁸ Antakya ile ilgili daha önce yapılmış çalışmada Halep Valisi Ahmet Paşa'nın H.1231/M.1815 yılında göreve atandığına dair bilgi verilmiştir. Bk. Adem Kara, **XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Antakya (1800-1850)**Yayımlanmamış Doktora Tezi, 2004. Ancak İncelenilen 15 No'lu Antakya Şer'iyye Sicili'nde M.Celaleddin Paşa'nın 19 Receb 1231/15 Haziran 1816 tarihli belgede halen Halep Valisi olduğu görülmektedir A.Ş.S. No 15: s.36.b.81.

1815-1817 yılına ait kayıtlarda Antakya kadılarının *Hüseyin ibn-i Velîyüddin* ve *Hüseyin Efendi* olduğu ancak ismi geçen bu kadıların, *Esirîzâde es-Seyyid Ahmed Efendî* ve *İsbirzâde Seyyid Ahmed Efendi*'yi yerlerine naib olarak atadığı tespit edilmiştir (A.Ş.S. No: 15 s.2, b.2; A.Ş.S. No: 15 s.23, b.49). Yine Antakya'da yaz aylarının sıcak geçmesi ve bu nedenle işlerin aksamaması için *Esirîzâde es-Seyyid Ahmed Efendî* Halep'ten naib olarak gönderilmiştir. (A.Ş.S. No: 15 s.36, b.81) Defterde tespit edilen bir diğer kadı vekili ise *es-Seyyid Mustafa Necati*'dir (A.Ş.S. No: 15 s.6, b.11).

XVIII. yüzyılın başlarından Tanzimat'a kadar olan dönemde “*Sancak*”, “*Halep Beylerbeyliği*” tarafından atanan “Mütesellim”⁹ veya “Voyvoda”¹⁰ lar tarafından idare edilirdi. Atanan görevli hem maliyeci hem idareci olarak görev yapmakta idi. (Kara, 2004: 12) 1815-1817 yıllarına ait sicil defterinde bulunan belgelerde isimleri zikredilmiş mütesellim ve voyvodalar *Mehmed Emin Ağa* ve *Mustafa Ağa* 'dır. 4 Şubat 1816 yılında *Mehmed Emin Ağa* görevinden alınarak yerine *Mustafa Ağa* 'nın voyvoda tayin edildiği tespit edilmiştir (A.Ş.S. No: 15 s.39, b.89).

İncelenilen defterde “*Voyvoda, Mütesellim, Yeniçeri Serdarı, Kethuda, Muhtesib*”, vb. gibi ehl-i örf mensupları ile “*Kadı, Naip, Müderris, Nâkibü'l-eşraf kaimakam*” vb. gibi ehl-i şer mensupları tarafından yönetilen Antakya Sancağı'nın merkezi Antakya şehridir. Öte yandan Antakya Osmanlı Devleti'nin önemli kazalarından biri olması nedeniyle birçok mahallesi köy ve mezraası bulunmaktadır. Fakat bu çalışma kısa bir dönemi kapsadığı için Antakya'nın tüm meskûn mahallerinin defterde yer aldığı söylenemez. Defterde Antakya'ya bağlı 9 mahalle, 130 köy ve 7 mezraa ismi geçmektedir.

⁹ Mütesellim, XVI. Yüzyıl ortalarında itibaren beylerbeyi ve sancak beyleri atandıkları görev yerlerine gelinceye kadar bu kişilerin vekâleten yerlerine bakan kimselere verilen isimdi. XVII. ve XVIII. yüzyıldan itibaren ise bu görevlerinin yanında sancak yöneticilerine de mütesellim denmeye başlandı. Rıfat Özdemir, “*Antakya Sancağı'nın İdari Taksimatı (1700-1867)*”, **XII. Türk Tarih Kongresi Bildirileri (12-14 Eylül 1994)**, (2000), s.808.

¹⁰ Slav kökenli bir kelime olan “Voyvoda” lider, yönetici şef manası taşır. Osmanlı Devleti'nin ilk dönemlerinde has gelirlerinin yönetimi voyvodalar tarafından yapılırdı. Tımar sisteminin yeni şekil almasından sonra “Serbest Tımar”ların vali ve mutasarrıflara verilen bazı gelir kaynaklarının, özellikle XVII. yüzyıldan itibaren iltizam ve mukataa usulunun yaygınlaşması sonucu ortaya çıkan bu mali ve idari ünitelerin yönetiminde çoğu kere voyvodalara bırakılmıştır. Özdemir, *a.g.m.* s. 809.

3.1.1.Mahalleler

Kuruluşu M.Ö. 300 yılına kadar uzanan Antakya Şehri'nin 2 olan mahalle sayısı, şehrin gelişimine ve idari yapılanmasına bağlı olarak artış göstermiş M.Ö. 175-163 yılları arasında dörde ulaşmıştır (Sahillioğlu, 1991: 228-229). Tarihsel süreç içerisinde bölge stratejik ve ekonomik bir merkez konumunda olduğu için Antakya'nın bu cazibesini yıllar içerisinde koruduğu görülmektedir. Osmanlı Devleti egemenliğinin de ise Antakya'nın 1550-1580 yılları arasında mahalle sayısının 22 ile 24 civarında değiştiği görülmektedir (Gündüz, 2009: 180). XVIII. ve XIX. yüzyıllarda ise şehrin mahalle sayısının 42 ye ulaştığı ve bu mahallelerde Türkler, Araplar, Ermeniler, Rumlar, gibi farklı etnik guruplar ve Müslümanlar, Hristiyanlar ve Museviler gibi üç semavi din mensupları bir arada yaşamışlardır.¹¹(Özdemir, 2000: 812). Ancak incelenilen defterde sadece bir belgede mürd olan Gayr- Müslim vatandaşa ait bilgiye rastlanılmıştır (A.Ş.S. No: 15 s.32, b.72). Yine mahalle isimlerinin de sınırlı sayıda olduğunu görülmektedir. Defterde rastlanılan mahalle isimleri ise şunlardır: *Abdülgazi, Camî-i Kebîr, Dörtayâk, Hazret-i Habibün Neccar, Kantara, Sofiler, Şenbey, Tut, Şinaniye.*

3.1.2. Köyler

Antakya'nın Osmanlı idaresinde iken köy sayısının değişkenlik gösterdiği görülmektedir. Osmanlı hâkimiyetine girdiği XVI. yüzyılda köy sayısının 303-312 civarında iken (Gündüz, 2009: 179) 1898-1901 yılları arasında Antakya kazasına bağlı 175 köy bulunmaktadır (Gündüz, Çelik, Akgül, 2010: 79). 1815-1817 yıllarını kapsayan çalışmada sicil defterinde yalnızca 130 köyün adına rastlanılmıştır. Sicilde adı geçen köyler aşağıdaki tablodaki gibidir.

Tablo II: Antakya Kazasının Köyleri 1815-1817

No	Adı	No	Adı
1.	'Afsiye	67.	Kalânîs
2.	'Ağcurûn	68.	Karakise
3.	Akıliye	69	Karbeyâz
4.	Alâkend	70.	Kârsu
5.	'Ansu	71.	Karsyol
6.	Arpalu	72.	Karye

¹¹Bk. Çelik, M.Yusuf, **50 No'lu Antakya Şer'iyye Sicili (H.1316-1318 / M. 1898-1901)** Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, MKÜ.,2012.

7.	‘Aydî	73.	Kanaberi
8.	‘Ayn-ı selas	74.	Kandun
9.	‘Ayn-ı tillat	75.	Katırcı
10.	Babatorûn	76.	Kavasiye
11.	Babitre	77.	Kayaharnub
12.	Baksânûs	78.	Kayrat?
13.	Bakziye	79.	Kebusiye
14.	Başlıka	80.	Kesep
15.	Basube	81.	Kırkbecek
16.	Başiriye	82.	Kışlak
17.	Bâyra	83.	Kifr-i abil
18.	Berberun	84.	Kilisecik
19.	Bezge	85.	Kışkinit
20.	Bitrin	86.	Kuraba
21.	Bityin	87.	Kurye
22.	Bohşin	88.	Levşiye
23.	Bozhöyük	89.	Mağberun
24.	Büyük Burç	90.	Mağdela
25.	Candır	91.	Mağyer?
26.	Cedîde	92.	Marso
27.	Cilli	93.	Mansuriye
28.	Cindaliye	94.	Melandahiri?
29.	Cisr-i Hâdîd	95.	Merniye...Mernibe?
30.	Com	96.	Mengüliye
31.	Cünte	97.	Mesenhane
32.	Çakar	98.	Meşrikiye
33.	Çakı	99.	Mıkabros
34.	Çaksınıye	100.	Mudine
35.	Derşabe	101.	Narlıca
36.	Derzor	102.	Orhaniye
37.	Deyrulmuşta	103.	Pistan?
38.	Dikmece	104.	Sâbuniye
39.	Dirsadan?	105.	Salkiye
40.	Düveyr	106.	Saraycık
41.	Eğri Geçid	107.	Sâyılca-Sâyılca?
42.	Eyerci	108.	Savri?
43.	Fâtikiye	109.	Seferiye
44.	Fersini	110.	Seldirân
45.	Ferzele	111.	Şeyhköy

46.	Fetek?	112.	Sofiler
47.	Fırfiri	113.	Sünberi
48.	Fılınar	114.	Tanışma
49.	Gerküsti?	115.	Telil
50.	Gökçegöz	116.	Tell-i Habeş
51.	Gülderan	117.	Tell-i şarkı
52.	Güzelburç	118.	Tinziri
53.	Hâcı Pâşa	119.	Toprakhisar
54.	Habiblü	120.	Traşiye
55.	Hanbu	121.	Turfanda
56.	Hansuma	122.	Tumamiye
57.	Hayniye	123.	Uskiyyât
58.	Hayno	124.	Uskubat
59.	Hinniye	125.	Yâylacık
60.	Hisarcık	126.	Yenice----- Yeniceköy
61.	Hüseyniye --- Hüseyinlü	127.	Yoğunuluk
62.	İrmence Kubab	128.	Zeytûniye
63.	İlaniye	129.	Ziyâret
64.	Kabûsiye	130.	Zuğur

Defterde bazı yer adlarının silik olmasından dolayı okunmakta güçlük çekilmiştir. Kimi yerlerde ise bazı yerleşim yerlerinin bazen mezraa bazen de köy olarak kaydedildiği görülmüştür.¹²

3.1.3. Mezraalar

Ziraat olunacak, ekilecek tarla, yer (Develioğlu, 2006: 641) anlamına gelen bu tür ziraat alanları Osmanlı döneminde zamanın şartlarına ve bölgelerin coğrafi yapısına göre farklı hususiyetler göstermiştir. Osmanlı tahrir kayıtları mezraanın, etrafındaki tarlaların çok defa terkedilmiş (hâlî) köy yerleri olduğuna işaret eder. Osmanlı kanunnâmeleri ise bir yerin müstakil mezraa olduğunun belirlenmesinde o yerin harabesi, suyu ve mezarlığının olması gibi şartları öne çıkarır. Bu şartlara bazı kayıtlarda içinde değirmen bulunması da eklenir. Ancak bir mezraa için belirtilen bu özellikler genel bir durumu yansıtır, bu tarife uymayan yerler de görülür. Nitekim

¹² Mezra olan yerlerden bir kısmının sonraki dönemlerde iskân edilerek köy statüsü kazandıklarını ancak kazandıkları bu statüye rağmen daha sonraki dönemlerde bazılarının mezra olarak kaydedildiği görülmektedir. Ahmet Gündüz, **XVI. Yüzyılda Antakya Kazası (1550-1584)**, MKÜ Yay., 2009, s.147.

pek çok mezraada herhangi bir yerleşim izine rastlanmaz. Bazıları ise içinde az sayıda nüfus barındırabilir. Bütün bu hususlar mezraaların farklı özellikler taşıdığını gösterir (Şahin, 2004: 546).

Osmanlı hâkimiyetindeki Antakya kazasının 1550-1584 yılları arasında 476 mezraası bulunmaktadır. Bu mezraalardan bazıları zaman içerisinde iskân edilerek köy statüsü kazanmıştır (Gündüz, 2009: 147). İncelenilen sicil defterinde 7 tane mezraa adına rastlanmıştır. Rastlanılan mezra isimleri, *Büyük Burç, Batlaniye, Hassa, Kürd, Selevbuh, Türkmen, Yakuka (Yakutiye)* dır.

3.2.İktisadi Yaşam

15 No'lu Antakya Şer'iyye Sicili'nde, Antakya'nın 1815-1817 yılları arasındaki iktisadi yaşamı ile ilgili birçok bilgi ve belge bulunmaktadır. Özellikle müsadere edilmiş topraklarla ilgili kayıtlara sıkça rastlanmıştır. Çeşitli vergilerle ilgili belgeler ve iktisadi hayat ile ilgili ipuçları barındıran terekeler sicilde yer almıştır.

3.2.1.Mukataa Gelirleri

Arazinin kesime verilmesi muayyen bir kira karşılığında birine bırakılması bağ, bahçe, arsa haline getirilen ekim toprağı için verilen vergi anlamına gelir (Develi0ğlu, 2006: 679). Mukataa usulü, Osmanlı Devleti'nin vergi toplama biçimlerinden birisini oluşturur. Bütçeleri oluşturan gelir kaynakları çoğunlukla cizye, avarız ve mukataa gelirleridir. Bunlar, devlete ait işletmelerin tekel haline getirilip, işletme ve üretim hakkının verildiğı ve günümüzdeki kamu iktisadi teşekküllerine benzeyen tesislerdir. Mukataa sistemi tamamıyla ayrı bir sistemi simgelemektedir. Mukataa, hukukî bakımdan bir kiralama olup, karşılıklı olarak antlaşma ile miktarı belli olmaktadır. Mukataalar açık artırma, yani müzayede ile belirlenmiş olup, en çok parayı teklif etmenin yanında, nakit olarak ödenecek miktar da kiraya verilmesi sırasında önemlidir. Mukataanın iltizam süresi üç yıl olarak belirlenmiştir (Tabakoğlu, 1998: 177). Yapılan çalışmada bazı toprakların mukataa yoluyla verildiğı tespit edilmiştir. Örneğin 1815 senesinde Cebel-i Akra mukataasından Kuseyr'in Seferiye karyesinde Said üzerinden bulunan iki kıta arazinin alındığını ve bu arazilerin Seferiye karyesi sakinlerinden Şeyhi Şeyh Mehmed veled-i Abdullah bendesi Rüstem isimli kişiye verildiğine dair ilam kayıtlarda mevcuttur. (A.Ş.S. No 15: s. 28, b.62) Yine bir başka belgede çeşitli

karyelerden elde edilen mukataa gelirleri kayıtlara geçirilmiştir. (A.Ş.S. No 15: s.6, b.12)

3.2.2.Müsâdere

Sözlükte “ısrarla istemek” anlamındaki sudûr kökünden türeyen ve “çekip almak” mânasına gelen müsâdere, devlet tarafından hazineye irat kaydetmek veya bir süre koruma altına almak üzere ceza veya tedbir olarak bir mala el konulması tasarrufudur. Özellikle kamu görevlilerinin haksız yollarla elde ettikleri gelir veya emlâkin tamamına ya da bir kısmına devletin el koymasını ifade eder. Uygulamada, hazine açıklarını kapatmak amacıyla kamu görevlilerinin veya sivil kişilerin mallarına el konulması da bu şekilde adlandırılmıştır (Tomar, 2006: 65).

Müsâdere usulü, Osmanlı Devleti'nin ilk devirlerinde yalnız devlet malını zimmetine geçirenlerle isyancılar hakkında uygulanan bir ceza türü iken zamanla merkezî yönetime siyasî ve iktisadî menfaat sağlamak amacıyla başvuru bir vasıta haline almıştır. XVII. yüzyılın başlarından itibaren devletin ekonomik, idarî ve askerî açıdan gittikçe ağırlaşan bir bunalıma sürüklenmesi müsâdere yönteminin yaygınlaşmasına sebep olmuştur. Müsâdere, bu devirde merkezî otoriteye siyasal güç kazandırmaktan çok hazineye gelir sağlama işlevi gören bir uygulama şekline dönüştü (Öğün, 2006: 67). Zaman içerisinde müsâdere yönteminin ıslahıyla ilgili çeşitli teşebbüsler yapılmış ve Tanzimatla (1839) birlikte bu uygulamaya son verilmiştir.

Herhangi bir konuda kabahatli bir kimsenin malının hükümetçe padişah adına zaptedilmesi anlamına gelen “müsâdere” ile ilgili incelenilen defterde geniş yer tutan belgelere rastlanmıştır. Örneğin: *Kuseyr nahiyesinde Baksânûs karyesinde vâki' Magdub pâdişâhî olan es-Seyyid şakinin mâ müşterek ve Genç Süleyman oğlu Mehmed'in müstakil gerek emlak ve gerek arazi-i mîrîyelerinin cânib-i mîrîden zabtına*”....(A.Ş.S. No:15 s.23, b.50). Belgede geçen “Magdub”¹³ kelimesinden anlaşılacağı üzere mallarına el konulmuştur.

Yapılan çalışmada 15 No'lu sicil kayıtlarında Said ve Taviil Ali ve onun yardakçıları olarak ismi geçen Sarraç Hüreyin, Hacı Resuloğlu, Terzioğlu Mehmed, Terzioğlu Mustafa, Genç Süleymanoğlu ve Payaslı Abud'un hakkında katıylarda

¹³Magdub -Magzûp: kendisine kızılmış olan. Develioğlu, *a.g.e.* s.563.

rastlanılan belgeye örnek verilecek olunursa: “*Bundan akdem haklarında fermân-ı kazâ cereyân iden Saîd ve Tavîl Alî ve sâir avenelerinin Erihâ ve Şugûr ve Kefrence ve Kusery ve mahâl-i sâirede olan emlâk ve çiftlikân ve bâğ ve bâhçe ve zeytûn eşcârı ve sâirelerinin cânib-i mîrîden zabt ve tahrîr ve diğêr bâhalarıyla iblağ olunarak...*” (A.Ş.S. No:15 s.15, b.32). Görüldüğü üzere yukarıda adı geçen kişilerin çeşitli nahiye ve karyelerdeki sahip olduğu zeytinlik, incirlik, üzüm bağı, cevizlik dut hakuresi ve üzerlerindeki çiftliklere el konulmuştur.

Bu kişilere ait müsâdere edilen mallar satışı çıkarılmıştır: “*işbû hudûd-u erbaalarıyla mahdûd ve mümtaz bâğ ve bâğçeler ma’rifet-i şer’le esvâk ve mehafilde dellâllar nidâsıyla beyyine ilan ve işâât olundukta mine’l-yevm Semen-i misli olan beş yüz guruşa karâr oldu ve reâyâyı inkitâından sonra emlâk-ı Merkûmatın bey’ bâ emr-i ‘alî vezîr müşârûn-ileyh hazretlerinin rey-i ‘alilerine ihâle (İhâle) ve taraf-ı devletlerinden vekîl-i müsecilü’l-vekâlete olan hâlâ Antakiye Mütesellimi atûfetlü Mehmed Emin Ağa hazretleri meclis-i şer’iü’l- enverde Halebü’ş- şehbâ vücûhundan şehbender zâde izzetlü Ahmed Ağa mahzarında takrîr-i Kelâm ider ki ...-zîkr bâğ ve bâğçe-i merkûmun mahdûd vekîlen semen karâr-dâdesi.....*” (A.Ş.S. No:15 s.14, b.30; s.14, b.31; s.15, b.32; vb). Şeklinde 16 adet müsâdere edilmiş malların olduğu belge bulunmaktadır.

3.2.3.Menzil Ücretleri

Sözlükte “inmek, konaklamak, misafir olmak” anlamındaki nüzûl kökünden türemiş bir mekân ismi olan menzil “ev, konak; iki konak arası, bir konak yol; posta ve posta tatarları beygirlerinin bulunduğu mahal” mânalarına gelir. Osmanlı Devleti’nde daha çok resmî haberleşmeyi sağlayan posta teşkilâtını ifade eder (Hallaçoğlu, 2004: 159). Menziller ordunun sevki ve iâşesinin temini gibi konularda önemli rol oynamıştır. Sürekli savaş halinde bulunan Osmanlı Devleti’nde menziller, orduların yiyeceğinin temini hususunda ana unsur olduğu gibi merkezle olan haberleşmenin sağlanmasında da önemli bir yere sahiptir. Osmanlı ordusu sefere çıkmadan önce konaklayacağı yerler tespit edilir ve oraların kadılarına gönderilen emirle belirtilen malzeme ve yiyeceklerin menzillere getirilmesi istenirdi. Antakya bulunduğu coğrafi konumu itibarıyla geçiş güzergâhında yer aldığından bu bölgede menzillerin olduğu bilinmektedir. Örneğin; A.Ş.S. No: 15 s.19, b.40. de “*Menzil masraflarının ödenmesi için gereken meblağın ulaştırılmasına kadar başka bir kişiden para alınmadan eldeki 1250 guruş ile idare edilmesi hususunda*” tespit edilen

belgeden yola çıkarak kimi zaman yüksek rakamlara ulaşan menzil masraflarının bir kısmı devlet hazinesinden, bir kısmı ulak ücretlerinden, bir kısmı da menzilci tayin edilen ahalinin avâriz ve nüzüllerinden karşılanırdı. Bazen de bir mukâtaa veya gümrükten sağlanırdı. Bunların yeterli olmadığı zamanlarda ve özellikle savaş durumunda “*imdâdiyye*” adı altında menzile yardım olarak vergi toplanırdı (Hallaçoğlu, 2004: 161).

Menziller bir süre de iltizama verilerek idare edilmiştir. Menzilhâneler sancak idarecileri tarafından kadı, âyan, müftü ve eşraftan kimselerin uygun gördüğü, çoğunlukla şehrin ileri gelenlerinden birine bir yıl süreyle iltizama verilirdi. (Hallaçoğlu, 2004: 161) Yapılan çalışmada menzillerin iltizama verildiğine dair belgeler bulunmaktadır. Antakya Sofiler mahallesinde Osman Beşe ile kardeşleri arasında babalarından kendilerine kalan menzilin paylaşılması sırasında çıkan anlaşmazlık ve bunun mahkemece sonuçlanmasına dair hüccet kaydedilmiştir (A.Ş.S. No:15 s.26, b.55).

3.2.4.Avarız Ve İmdad-ı Hazariye Vergisi

Avarız, *avâriz-ı divâniyye* ve *tekâlîf-i örfiye* olarak da adlandırılan bu vergi XVI. yüzyıl sonlarına kadar olağanüstü zamanlarda alınan ve miktarı dorudan divan-ı hümâyûn tarafından tespit edilen vergi türüdür. Fakat ard arda yapılan savaşlar bu vergiyi de normal vergiler haline getirmiştir. Halktan nakti olarak toplanabileceği gibi ayni ve hizmet olarakta alınabilirdi. Avâriz vergisi Tanzimat’la birlikte kaldırılmıştır (Ünal, 2007: 170). Defterde Halep vilayetinden 1815 yılında gönderilen tezkirede “*Halep şehrinde vezir-i azama tahsis kılınan sarayın tamirâtı için Haleb’e bağlı kazalardan akçe talep edilmiştir.*” (A.Ş.S. No: 15 s.11, b.24). Ancak bu verginin toplanmasında sıkıntılar yaşandığı görülmektedir.

Sicilde rastlanılan bir diğer vergi ise İmdad-i hazariye vergisidir. Sefer zamanlarında savaş harcamalarını karşılamak için (İmdad-ı seferiye) ve barış yıllarında ise İmdad-ı hazariye adı verilen ve sonradan düzenli hale gelen vergiler toplanırdı. Bu vergide avarız vergileri gibi 2-3 taksitle toplanan vergiydi (Tabakoğlu, 1998: 184). 1815 yılında Halep vilayetinden gönderilen yazıda, Antakya civarında Recep 1228 (1813) den Recep 1230 (1815)’a kadar iki sene boyunca hane başına alınan hazariye vergilerinin düzenli tahsil edilmediğine dair bir belge mevcuttur (A.Ş.S. No: 15 s.11, b.23). Yine Antakya Kazası’nın üzerine düşen 1813-1815 yılları arasını kapsayan 11157 guruş hazariye taksitinin alındığına dair ile 1815

senesinde Halep vilayetinden gönderilen yazı kayıtlarda mevcuttur (A.Ş.S. No: 15 s.27, b.61).

3.2.5.Terekeler

Tereke ölen kimsenin bıraktığı şey anlamına gelmektedir (Develioğlu, 2006: 1084). Ölenlerin sosyal konumuna, medenî haline ve aile yapılarına ait bilgiler içermesinin yanında, hayattaki tasarruflarındaki her türlü giyim ve kullanım eşyaları ile diğer mallarının (menkul- gayrimenkul) dökümünü içerir. Bu bilgiler kaydedilirken, ölenin mallarının tahmini veya satışları sonunda gerçekleşen fiyatları da verilmektedir (Köstüklü, 2008: 18-19).Yine bu kayıtların incelenmesiyle bölgedeki tarım, ticaret ve hayvancılık gibi ekonomik faaliyetler hakkında bilgi sahibi olmak mümkündür.

İncelenilen defterde şehirdeki mahalleler de ikamet eden kişilere ait 9 adet, Antakya'nın hac güzergâhında olması sebebiyle hac kafilesıyla Antakya'ya gelip burada vefat eden kişilere ait 4 adet terekeye rastlanmıştır. Toplamda 13 olan terekelerden 1 tanesi gayrimüslim vatandaşa aittir.

Terekelerde kayıtlar birbirinden farklı görünüm arz etmektedir. Bazı terekeler hac kafilesi sahiplerine ait olup bu kişilerin bazılarının nereli oldukları bilinmediğinden terekeleri ya *beytü-l mal*'a ya da bir *kayyuma* teslim edilmiştir (A.Ş.S. No: 15 s.35, b.78; s.35, b.39.; s.36, b.80). Bazı terekelerde ise sadece mal ve gayr-ı menkul tespiti yapılmış, miras taksimi eksik bırakılmıştır. Terekelerde yapılan miras taksiminin ise şer'i hükümlere göre uygulandığı görülmektedir. Örnek verilecek olunursa, A.Ş.S. No: 15 s.40, b.92 de Antakya'nın Mahsen Mahallesi sakinlerinden iken vefat eden Molla Abdullah Bin Emin Ağa'nın terekesinin taksiminde mirasçıları olan eşine, 135 guruş, kızına, 189, erkek çocukları Hüseyin ve Mehmed'e ayrı ayrı 371 guruş verilmiştir.

Diğer yandan Antakya da müstakil halde yaşayan kişilerin terekeleri karşılaştırıldığında 472 kuruş ile değeri en düşük tereke Habibü'n-Neccar Mahallesi sakinlerinden Saçaklı Âli bin el-Hâc Âli'ye ait iken (A.Ş.S. No: 15 s.26, b.57) en yüksek değere sahip terekenin ise 17.759 kuruş ile Antakya şehri sakinlerinden Köle Selim'e aittir. Bu kişinin tereke dökümü incelendiğinde emlâk, akâr ve arâzi sahip olduğu, çeşitli kişilere nakit borç para verdiği ve birden fazla silaha sahip olduğu görülmektedir (A.Ş.S. No: 15 s.37, b.84).

3.2.6.Çeşitli Mal, Giyecek Ve Ev Eşyaları

Tereke kayıtları incelendiği zaman ilk anda dikkati çeken şey, çok fazla kullanım eşyası ismidir. Eşyalar arasında, çeşitli mal, kıyafet ve ev eşyası göze carpmaktadır. Bu eşyaların kimisinin ne adları ne de kendileri günümüze kadar gelebilmiştir. Aynı zamanda bu eşyaların o dönemde kullanım sıklığını ve ederi hakkında fikir sahibi olunmasına yardımcı olacak kayıtlar mevcuttur. Aşağıdaki tablolarda defterde tespit edilen bazı giyecek, mal ve ev eşyalarının isimleri verilmiştir.

Tablo III: Antakya’da Kullanılan Çeşitli Giyim Eşyaları 1815-1817

1.	Ağayani kuşak	20.	Kemer-i köhne	39.	Kutni kebîr entari
2.	Beyaz entari	21.	Keyfi Müsta’mel Şal	40.	Mest
3.	Bez entari	22.	Köhne balfi cebe	41.	Müsta’mel beyaz entari
4.	Bez gömlek	23.	Köhne beldar kuşak	42.	Müsta’mel cebe
5.	Boyalı dülbend	24.	Köhne bez entari	43.	Müsta’mel entari
6.	Boyalı gömlek	25.	Köhne cebe kürk	44.	Müsta’mel gömlek
7.	Cedid Çukâ Cebe	26.	Köhne cebe niş	45.	Müsta’mel ihrâm
8.	Cizme	27.	Köhne çulfan kürk	46.	Müsta’mel kutni entari
9.	Çift basma	28.	Köhne entari	47.	Müsta’mel Şam beldari kuşak
10.	Çit kuşak	29.	Köhne kavuk	48.	Sağir debe kürk
11.	Çuka cebe	30.	Köhne Kutni Entari	49.	Sağir Hamam peştemalı
12.	Çukâ şalvar	31.	Köhne sağir kürk	50.	Sağir kuşak
13.	Destar	32.	Köhne sağir libâs	51.	Sarık
14.	Dizlik	33.	Köhne şal niş	52.	Şalvar
15.	Fes	34.	Köhne şalî kuşak	53.	Şamî beldarî kuşak
16.	Gömlek	35.	Köhne şalvar	54.	Tırnık paçası kürk
17.	Haleb kutnîsi	36.	Köhne Trablus kuşağı	55.	Yağmurluk
18.	Kavuk	37.	Köhne yaşmak	56.	Yaşmak
19.	Kebîr Fes	38.	Köhne yelek	57.	Yeşil boyalı ağayanî

Defterde bazı giyim eşyalarının fiyatları tespit edilmiştir. Örneğin; bir çift mestin değeri 1 kuruştur. Büyük fes 17 guruş 5 para değerinde iken bir fes 2 guruş olarak kaydedilmiştir. Kullanılmış pamuklu entari 25 guruş, eski pamuklu entari 7 kuruş 5 para, kullanılmış beyaz entari 10 guruş ve bez entari 6 guruş şeklinde çeşidine göre entari fiyatları değişmektedir. Bez gömlek 5 kuruş, eski şalvar 20 kuruş 5 para, yağmurluk 16 kuruş değerindedir. Kullanılan kuşakların ise ait oldukları yere göre ve eskiliğine göre fiyatlarının değiştiği anlaşılmaktadır, keza Şamî beldari kuşak

30 kuruş, eski Trablus kuşak 1 kuruştur. Kullanıldıkları yere ve boyutlarına göre fiyatları değişen bir diğer eşya ise, eski küçük kürk 3 kuruş, eski çulfan kürk 20 kuruş 5 para, tırnak paçası kürk 20 kuruştur. Çuka cebelerin fiyatı ise 30 ile 101 kuruş arasında değişmektedir. Tereke kayıtlarına geçen ilginç eşyalardan biri ise küçük hamam peştemalidir değeri ise 20 kuruştur.

Tablo IV: Antakya’da Kullanılan Çeşitli Ev Eşyaları 1815-1817

1.	Abdest Legeni	24.	Hamır legeni,	47.	Mertebani
2.	Anbar	25.	Havan	48.	Mısırî
3.	Anbar Sandıka	26.	Havir	49.	Minder topu
4.	Ayna	27.	Hille kazgani	50.	Müsta'mel Kilim
5.	Bâde altı	28.	Ibrık	51.	Oruk sinisi
6.	Bade altı minder	29.	Kahve değirmeni	52.	Revgan
7.	Ban makur?	30.	Kahve ibriği	53.	Sahan
8.	Bohça	31.	Kazgan	54.	Sağır bıçak
9.	Burgul	32.	Kazgan-ı sağır	55.	Sağır hokka
10.	Çarşab	33.	Kilim	56.	Sağır kese
11.	Çanak	34.	Kise	57.	Sandık
12.	Dibenk?	35.	Köhne Anbar	58.	Sanduka
13.	Döşek	36.	Köhne çatma yastık	59.	Sim tarak
14.	Dut kazgani	37.	Köhne döşek	60.	Sim zarf
15.	El değirmeni	38.	Köhne kilim	61.	Süzek
16.	Fenar	39.	Köhne kilim seccade	62.	Süzeklu legen
17.	Fevrah boğun?	40.	Köşe minder	63.	Tabak
18.	Fevrah sini	41.	Köhne şiş	64.	Tas
19.	Fincan	42.	Kuraç ibrik	65.	Tava
20.	Habiye sağır hasır	43.	Kuraç satıl	66.	Tencere
21.	Halı çarşeb	44.	Kütahya kârî çanak	67.	Yastık
22.	Hasır	45.	Legen	68.	Yorgan
23.	Hamam leğeni	46.	Lengeri	69.	Yorgan yüzü

Defterde tereke kayıtlarında ev eşyası oldukça fazla kaydedilmiş olmasına rağmen bu eşyaların kayıt altına alınırken bir ya da birkaçına topluca değer biçilmektedir. Bu sebeple ancak müstakil yazılmış ev eşyalarından fiyatları tespit edilenler şunlardır. Çanak veyahut Kütahya kari çanak iki farklı çanakta 1 kuruş olarak kaydedilmiş. Küçük kase 10 kuruş 5 para, sahan 12 kuruş, büyük bakır sahan (lengeri) 2 kuruş 5 para kuruş değerindedir. Sini ve oruk sinisi şeklinde iki tür sininin herbirinin değeri 5 kuruştur. Tabak 1 kuruş, tava 2 kuruş, havan 8 kuruş, leğen 15

kuruş, küçük bıçak 3 kuruş ve el değirmeni 3 kuruştur. Kazan 15 kuruş, dut kazanı 10 kuruş, süzek 2 kuruş delikli süzek 3 kuruş şeklinde kullanımına göre değerinde değişmektedir.

Evde kullanılan fiyatları tespit edilen diğer eşyalar ise; ayna 15 kuruş, sandık 6 kuruş, eski kilim 26 kuruş, nerdivan 7 kuruş ve yastık 4 kuruştur. Yorgan fiyatları 7-11 kuruş arasında, döşek fiyatları ise 7-12 kuruş arasında değişmektedir. Çift yüzlü döşegin fiyatı 15 kuruş, çift yüzlü yastığın fiyatı ise 3 kuruş 5 paradır.

Tablo V: Antakya’da Kullanılan Çeşitli Özel Eşyalar 1815-1817

1.	Altun Küpe	13.	Sağır saat
2.	Bir çift altun bilezik	14.	Sim Ağızlı Kılıç
3.	Bukağı ve sair cedit hurdası	15.	Sim ağızlı tabanca
4.	Cedit döşeme hurdası	16.	Simli Piştov
5.	En’am-ı şerif	17.	Simli Tabanca
6.	Hızma	18.	Tabanca
7.	Katremiz	19.	Terki heybesi
8.	Korade tabanca	20.	Tüfenk
9.	Köhne Kaput	21.	Tütün çubuğu
10.	Kurac saat	22.	Yatağan bıçak
11.	Nargile	23.	Yağ mumu
12.	Nerdivan	24.	Zemzem-i şerif,

Terekelerde rastlanılan bazı kişisel ve çeşitli tarzdaki eşyaların tespit edilen fiyatları ise şu şekildedir: Tüfenklerin fiyatı 30 ile 102 kuruş arasında değişmektedir. Tabancalar ise, simli tabanca 70 kuruş, sim ağızlı tabanca 30 kuruş, simli piştov 91-181 kuruş ve koreda tabanca 15 kuruş olmak üzere türüne göre fiyatları çeşitlilik göstermektedir. Sim ağızlı kılıç 90 kuruş, tütün çubuğu 7 kuruş ve katremiz 2 kuruştur. Yine küçük, kuraç gibi özelliklerle belirtilen saatlerinde fiyatı 15 ile 55 kuruş arasında değişmektedir. Tereke kayıtlarında rastlanılan özel eşyalardan biri olan bazı ayet sureleri içeren dini dua kitabı En’am-ı Şerif’in tesbit edilen fiyatı ise 37 kuruştur.

Tereke kayıtlarında rastlanılan o dönemde kullanılan çeşitli para ve altınların değeri ise şöyledir. Bir çift altun bilezik 200 kuruş, Rub’iye altununun değeri 350 kuruş, Macar altununun değeri 12 kuruştur. İslambol altununun değeri ise 8-20 kuruş arasında dönemin altın fiyatlarına göre değişiyordu. İslambol nısfyesinin değeri 4

kuruş, Fındık altununun değeri 105 kuruş, Mısır altununun değeri 7 kuruş, Yıldız altununun değeri 13 kuruş, 1 adet Fındıkiye 11 kuruş ve Fındık rub'iyesi yaklaşık 3 kuruş değerindeydi. Ufak Pare ise 318 kuruş olarak kaydedilmiştir.

3.2.7.Ekonomik Faaliyetler

İncelenilen şer'iyeye sicilinde yer alan tereke kayıtlarında kişilerin alacak-verecek veya satış belgelerinden edinilen bilgiler ışığında halkın geçim kaynakları hakkında fikir sahibi olmak mümkün görünmektedir. Üzüm bağı, zeytin, dut, narlık ve incir bahçesi belgelerinde, sıkça rastlanılan tarımsal faaliyetler arasında bulunmaktadır. Terekelerde bulunan dut damı, hariri yeri ve dut bahçesi gibi ifadeler Antakya halkının ekonomik faaliyetleri arasında ipekçiliğin de olduğunu göstermektedir. Ayrıca birçok belgede zeytin ağaçlarının geçmesi zeytinin ve zeytinciliğin Antakya da önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir. Temel besin kaynaklarından burgul, peynir, kuru üzüm, kuru incir ve zeytinyağı gibi yiyecek maddelerine de rastlanmaktadır.

Bunlardan başka Antakya da tütün ve hububat ticaretinin yapıldığıyla ilgili belgeler tespi edilmiştir. (A.Ş.S. No: 15 s.27, b.59; s.29. b.64). Osmanlı Devleti XVIII. yüzyıldan itibaren temel ihtiyaç maddesi olan tarım ürünlerinin ihracatına yasaklar koymuştur. Ancak devletin buğday ve zeytinyağı gibi ihraç yasakları koyduğu bu ürünleri Batı Akdeniz Ülkeleri özellikle buğday açığını kaçak yollardan Osmanlı ülkesinden kapatıyordu (Tabakoğlu, 1998: 212).Yapılan çalışmada bu konuda Anadolu kıyılarından Arabistan sahillerine kadar olan bölgelerde zahire kaçakçılığının yapıldığı ve bu konuda önlem alınması için gönderilen bir fermanla defterde kayıtlı belgeler arasındadır (A.Ş.S. No: 15 s.5, b.9). Öte yandan Osmanlı Devleti bu doğrultuda bir takım tedbirler almıştır örneğin; devlet otoritesini kullanarak üreticiye değer fiyatının altında ödeme yapılmasını engellemiştir (Tabakoğlu, 1998: 212). Yine bu doğrultuda, Antakya da bazı devlet idarecileri ve gezici rençperlerin mevcut hububat ölçeklerine sadakat göstermeyip hatta bazı mahallelerde bu ölçekleri tamamen kaldırdıkları tespit edilmiş. Bundan böyle kantara gelip tartılan buğdayın, arpanın ve unun resmi ölçüsünün dışına çıkılmaması hakkında ferman gönderilip önlem alınmaya çalışılmıştır (A.Ş.S. No 15: s.29, b.64).

Belgelerde debbah dükkânı ve ne olduğu kaydedilmemiş birkaç imalathanede tespit edilmiştir. Ayrıca ailelerin sahip olduğu gayr-i menkuller içinde yer alan mesken bilgileri, Antakya da ailelerin nasıl bir meskende yaşadığı hakkında bir fikir

sahibi olunmasını sağlamıştır. Örneğin: “*salifü’z-zıkr mahalle-i mezkûrede vâki ‘ hâlâ sakin olduğum bir bâb menzil-i ma’lûmü’l- hudûd ve derûnunda vâki ‘ üç fevkânî ve tahtânî mesken ve bir bab fevkânî ve tahtânî kiler*” (A.Ş.S. No: 15 s.12, b.27). Meskenle ilgili belgelerde geçen; fevkani, tahtani, bâb ifadelerinden yapılar hakkında bazı ipuçlarını yakalamak mümkün gözükmemektedir. Tahtani, alt katı veya zemini ifade ederken, fevkani bunun üstünü yani birinci katı göstermektedir. Bab veya göz ifadelerinden de evin kaç odalı olduğunu anlamamız mümkün olabilmektedir.

Yapılan hayvancılıkla ilgili edinilen bilgiler ise sınırlı ölçüdedir. Bazı terekelerde büyük baş hayvanlar arasından öküz, inek, bârgir, tay, kısrağ, katır ismine rastlanılan hayvanlardır¹⁴. Bir katırın fiyatını ise 80 guruş olarak tespit edilmiştir

3.2.8. Meslek Gurupları Ve Ticari Müesseseler

Genel olarak 1815-1817 yıllarını kapsayan yapılan çalışmada meslek gruplarını içeren herhangi bir bilgiye rastlanılmasada dava kayıtlarından tarafların isimleri ile birlikte zaman zaman lakap, unvan ve meslek gibi sosyal statülerini de kaydetmiştir. Bu kayıtlardan yola çıkarak o dönem içerisinde Antakya da bulunan esnaflar tespit edilmeye çalışılmıştır. Geçmiş dönem yapılmış çalışmalara bakıldığında 1709-1827 yıllarına ait Antakya da 64 meslek çeşidine rastlanmıştır.¹⁵ Ancak incelenilen defter kayıtlarında 20 adet meslek çeşidine rastlanmıştır. Tespit edilen esnaf gurubunun icra ettiği meslekler aşağıdaki tablodaki gibidir.

Tablo VI: Antakya’da Tespit Edilen Meslek Çeşitleri 1815-1817

No	Mesleğin Adı	No	Mesleğin Adı
1.	‘Abâcı	11.	Kantarcı
2.	‘Attâr	12.	Kefş-ger
3.	Badunacı	13.	Keyyâl
4.	Bakkal	14.	Mimar
5.	Bazarbaşı	15.	Mimarbaşı
6.	Berber	16.	Oduncu
7.	Debbağ	17.	Pastacı
8.	Dellâl	18.	Sarrac
7.	Haddâd	19.	Sarrağ

¹⁴A.Ş.S. No:15 s.3, b.5; s.26, b.57; s.32, b.72.

¹⁵ Rifat Özdemir, 1709-1827 yıllarına ait Antakya Esnaf Teşkilâtı hakkında yaptığı çalışmada, Antakya’da 64 meslek çeşidi tespit etmiştir. Bk. Rifat Özdemir, **Antakya Esnaf Teşkilâtı (1709-1860)**, MKÜ Yayınları, 2007, s. 46.

10.	Kasab	20.	Şerbetçi
-----	-------	-----	----------

Defterde tespit edilen ticari müesseseler ise sadece *Oturakçılar Çarşısı, Nakib Han, Cüz Han, Fetih Han*, bakım ve onarımı gündeme gelen *Kurşunlu Han*'dır. Kurşunlu Han'ın üzerindeki kurşunların tadilatı esnasında çekilen para sıkıntısı nedeniyle yenilenemeyip yerine kiremit konduğu ve kalan kurşunların ise han ve han içindeki cami ve çevresindeki on iki dükkânın tamiratı için kullanacağı yine kayıtlara yansıyan belgeler arasındadır (A.Ş.S. No: 15 s.38, b.85).

3.2.9. Alacak-Verecek İlişkileri

Şer'iyeye mahkemelerine intikal eden konular arasında her türlü alacak verecek mal bedeli, vakıf malı kira bedeli, eşya bedeli ve satış işlemleri gibi belgelere tesadüf edilmiştir. Defterde miras paylaşımının zaman içerisinde birtakım anlaşmazlıklara yol açması nedeniyle davalık olan mal mülkiyeti ve satış ile ilgili konular dikkat çekmektedir. Bu doğrultuda karşımıza çıkan belgelere örnek verecek olursak; Antakya'nın Abdulgazi Mahallesi sakinlerinden iken vefat eden Musa kızı Halime'nin hemşiresi Havva Hatun'un iddiasına göre kız kardeşi Halime Hatun sağlığında aynı mahallede bulunan toprakları, kendisine satış yoluyla geçmiş iken Halime Hatun'un kızı Düriye Hatun "validem vefat etmeden önce bu yerleri bana satmıştı" diyerek el koymuştur. Düriye ve Havva Hatun'un aralarındaki bu anlaşmazlık mahkemeye yansımıştır (A.Ş.S. No:15 s.25, b.54). Aynı doğrultuda bir diğer belge ise; Antakya Sofiler mahallesinde Osman Beşe ile kardeşleri arasında babalarından kendilerine kalan menzilin paylaşılması sırasında çıkan anlaşmazlık mahkemeye yansımış ve sonuçlanmıştır (A.Ş.S. No:15 s.26, b. 55).

Vakıf malı kira bedeli ile ilgili zaman içerisinde vakıf gelirlerinin düzenli takip edilmemesinden dolayı ya da daha önce yapılmış satışın iptal edilmesi gibi sebeplerden ötürü mahkemeye yansıyan kayıtlar mevcuttur. Örneğin: Habibün Neccar Mahallesi sakinlerinden İbrâhim beşe Tiryaki ve Tut Mahallesi sakinlerinden Mustafa oğlu Mehmed'de bulunan zeytinlikler evladiyelik vakıf haline getirilmiştir. Zaman içerisinde vakıf gelirlerinin düzenli takip edilmemesinden dolayı, İbrahim beşe Tiryaki'nin vakıf gelirlerinin kendi ve Mustafa oğlu Mehmed'in sulbi arasında eşit pay edilmesi gerektiğine dair mahkemeye yansıyan belgedir (A.Ş.S. No:15 s.4, b.7).

Alacak verecek hususundaki bir diğerk belgeler ise satış konusunda mahkemeye konu olmuş kayıtlardır. Satışın kişilerin bizzat kendileri ya da vekilleri aracılığıyla yapıldığı görülmektedir. (A.Ş.S. No:15 s.3, b.6; s.12, b.27; s.13, b.28) İncelenilen bu belgelerde çeşitli gayrimenkuller karşılığında satış işlemi yapıldığı görülmekte. A.Ş.S. No:15 s.8, b.17 numaralı belgede ise satışın ölen kişinin terekesindeki malların borçlarını karşılamadığından geride kalan eşlerinin hisselerine düşen malların satışını gerçekleştirdiği görülmektedir.

Alacak-verecek davalarında bazı durumlarda davâlının suçlamayı reddeddiği görülmüştür. Bu durumda mahkeme davâcıdan iddiasını ispatlayacak “*beyyine*” yani delil talep eder. Eğer davâcının bu hususta şahitleri varsa bunlar mahkemede dinlenmekte ve davâ davâcının lehine sonuçlanmaktadır. Buna örnek verilecek olursa; A.Ş.S. No:15 s.27, b.59. ‘a göre, Karye-i Bezge ahalisinden Molla Ahmed bin el-Hac Ahmed’in, Halebli misafir es-Seyyid Mustafa’nın iki kantar tütününü belirlenen fiyattan fazlaya satmasını dava edip fazla olan meblağı talep eder. Ancak es-Seyyid Mustafa davayı reddedince ve bu durum da Molla Ahmed bin el-Hac Ahmed’in şahitleri olan Molla Yusuf bin Hacı Halil ve Tartar Hasanoglu Mehmed “*nâman kimesneler huzûr-ı şer‘ide vech-i meşrûh üzre şehâdetleriyle ba‘de’t- ta‘dil ve’t-tezkiye şehâdetleri kabul olunub müddeî merkûmun tütûn-i mezkûru mülkiyetine hükm-i şer‘i lâhakk olub tütûn-i mezbûru müddeî merkûma teslim ve lede’z- zafer molla yedine Rücu‘a kadir olacağını şer‘an lazım geldiğini*” davâcının iddiasını şahitlerle ispat edip haklı bulunduğuna karar verilmiştir. Bazende “*âleyhadan beyyine*” yani davalının şahitlerinin sadece şahitlikle kalmayıp yemin ettikleride görülmüştür. Bu davaya örnek verilecek olursa; Antakya’nın Dörtayak Mahallesi sakinlerinden Necil Ahmed bin Ahmed ve Halil Bin Hasan ve Abdullah Nâmun isimli kişiler Fatıma bint-i Âli isimli hatunun terekesinden kendi hisselerine aynı mahallede bulunan evin hissesinden 100 guruş ve iki altın bileziği Fatma bint-i Ali’nin büyük kızı Hüsniye Hatundan talep etmektedirler. Hüsniye Hatun ise davayı redderek şaitleri olan Hacı Saîd bin Bekir Mustafa ve Hacı Mustafa bin ve Hacı Mustafa bin Osman’ın “*âleyanın validesi Fatıma bint-i Âli nâm hatun bundan akdem menzil-i mezbûreden hissesini ve bileziği üç yüz guruş semen mukabelesinde bey‘ ve teslim ve istifa-yı hak eylediğine şahidiz ve şehâdet ederiz*” şahitliliyle dava davalının lehine sonuçlanmıştır (A.Ş.S. No:15 s.31, b.71).

Defterde borcun ödenmemesi üzerine alacaklı kişinin bizzat veya vekil vasıtasıyla mahkemeye şikâyetle bulunarak borçludan alacağını talep ettiği görülmüştür. Alacaklının talep ettiği ücretin ve malın taksitler halinde geri ödenmesine karar verildiği A.Ş.S. No: 15 s.10, b.21; s. 19. b.41 de mevcuttur. Günümüzde olduğu gibi ödemelerde taksit uygulamasının Osmanlı döneminde Antakya da var olduğu tespit edilmiş olup ödemede vade verilerek borçluya ödeme kolaylığı sağlanması amaçlanmıştır. Bununla birlikte borca karşılık sadece taraflar arasında *deyn* (borç) senedi düzenlendiği de görülmektedir. Antakya'da yaşanan alacak-verecek ilişkisini, mahkemeye intikal eden alacak davalarından başka tereke kayıtlarında da görmek mümkündür. Nitekim ölen kişinin alacağı veya borcu varsa terekesine kaydedilmiştir (A.Ş.S. No:15 s.37, b.84). Aynı şekilde müslim ve gayri-müslimler arasında borç alıp-verme münasebetinin olduğu görülmektedir. Yine A.Ş.S. No:15 s.32, b.72. de terekede geçen *gurm* (*garâmet*) ifadesi Antakya'nın Mahsen Mahallesi sâkinlerinden olan Gürcü Zımmi Cerciz'in müslim ve gayri-müslim kişilerle para alış-verişi içinde olduğunu göstermektedir.

İslam'ın faiz yasaklarına karşın Osmanlı toplumunda kentlerde ve yakın çevresinde faiz uygulamalarının yapıldığı görülmektedir.¹⁶İncelenilen sicil defterinde de borç-alacak ilişkilerinde faiz uygulaması görülmektedir. Örneğin: A.Ş.S. No:15 s.38, b.88 de Kurşunlu Han da bulunan caminin tamiratı için gerekli olan bir kısım para mimar el-Hâc Hüseyin Efendiye 4068 guruş onu bir hesabıyla 8 ay süre ile 1232 Zilkadenin guresine kadar verilmiştir. Faiziyle beraber (678 guruş 28 para) ile toplamda 4746 guruş 28 paranın Haleb valisine teslim edildiğine dair kayıtlarda mevcuttur.

3.3. Sosyal Yaşam

3.3.1.Aile

Akrabalık ilişkisiyle birbirlerine bağlanan fertlerin bir araya getirdiği topluluğa aile denmiştir. Aileyi teşkil eden fertler devirlere, bölgelere, sosyal ve iktisadî yapıya göre değişmektedir. Geniş aile, bir aile reisinin başkanlığında eş, çocuk, torun, gelin, damat, amca, dayı, hala ve teyzelerden oluşmaktadır. Dar veya çekirdek aile ise bir karı koca ile çocuklardan meydana gelmektedir (Aydın, 1989: 196). Osmanlı Devleti'nde 19. yüzyılın başlarında genellikle geniş aile yapısı hâkimdi. Bunun yanında büyük şehirlerde çekirdek aile dediğimiz aile yapıları

¹⁶ Bk. Şevket Pamuk, *100 Soruda Osmanlı-Türkiye İktisadi Tarihi 1500-1914*, Gerçek Yayınevi, 1999, s.80-84

kısmen oluşmaya başlamıştı. Osmanlı ailesi İstanbul, Selanik ve İzmir gibi liman şehirleri hariç geniş aile tipleri hâkimdir (Ortaylı, 2009: 20). Ancak yapılan çalışmada defterdeki tereke, vasi tayini ve nafaka kayıtlarında Antakya da tesadüf edilen aile yapılarının dar veya çekirdek aileden oluştuğu görülmektedir. Genelde katyitlarda tek eşlilik görülmüş, çok eşliliğe sadece bir kayıta rastlanılmıştır.¹⁷ Defterde kayıtlı 11'i kız 13'ü erkek 1 tanesinin ise cinsiyeti belirtilmemiş küçük çocuk olmak üzere toplamda 25 çocuk tespit edilmiştir. Bu durumda aile başına düşen çocuk sayısının ortalama 2-3 olduğu ortaya çıkmaktadır.

Yapılan çalışmada herhangi bir boşanma kaydına tesadüf edilmemiştir. Ancak A.Ş.S. No:15 s.33, b.75 yansıyan kayıtlarda tespit edilen bilgiye göre; Antakya'nın Cami Kebir Mahallesi sakinlerinden Meryem bint-i Çavuşoğlu es-Seyyid Hasan isimli hatun, eşi olan Mehmed ibn el-Hâc Abdülkerim Ağa Çavuşzâde'nin Mısır'a sefere gittiğini ve kendisi üzerine olan nafakasını vermediğini söylemiştir. Meryem Hatun'a, her yıl 40 para nafaka, kisve baha masrafları verilmesine dair mahkeme kayıtları mevcuttur.

3.3.2. Verâset

Verâset (miras) bir kişinin ölümü halinde terekesinin mirasçılara ne şekilde geçeceğini gösteren, miras hukukuna ilişkin bir sistemdir (Aktan, 2005: 144). Şer'iyye sicilleri ölen kişilerin mesleğini, mal varlığını, borçlarını, ikâmet ettiği ve vefat ettiği yeride bünyesinde barındırır. Öncelikle terekenin taksiminde ölen kişinin menkul ve gayr-i menkul mal ve eşyalarının sayımı yapıp kayda geçirilmektedir. Çoğunlukla terekenin taksiminde öncelikler sıralaması ölenin tekfin ve defin masrafları, ölenin borçları ve kalan malın üçte birini aşmamak kaydıyla vasiyeti şeklindedir (Aktan, 2005: 144). Ayrıca ölen kişinin vasiyeti varsa yerine getirilmekte ve bütün işlemler tamamlandıktan sonra kalan miktar mirasçılara paylarına göre dağıtılırdı. Ölen kişinin mirasçıları eş, erkek çocuk, kız çocuk, anne, baba, erkek kardeş ve kız kardeş hatta bazı durumlarda amcaoğlunun bile mirasçı olabildiği dikkate alınırsa ölen kişinin mirasçılarının ne denli geniş olduğu söylenebilir. Ancak incelenilen defterde genellikle ölen kişilerin mirasçılarının eş, erkek çocuk, kız çocuk ve sadece bir terekede (A.Ş.S. No:15 s.26, b.57) erkek kardeşlerin mirasçı olduğu görülmektedir.

¹⁷A.Ş.S. No:15 s.8, b.17

Sicil üzerinde yapılan çalışmalar sonucunda vefat edenlerin mallarının varislerine terekesinin intikali ve taksimi ile ilgili bazı örnekler ise şöyledir. “*Medine-i Antakiye mahallâtından Habibü’n-Neccar Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan es-Seyyid Şeyh Ali bin el-Hâc Mehmed nâm müteveffânın verâseti zevce-i metrûkesi İmiş bint-i Ahmed ve sulbî sağır oğlu Derviş Hüseyin ve sulbîye kebîre kızı Hatice ve diğer sulbî kebîre kızı İmiş ve diğer sulbî sağire Aişe nâmunlara muhzır olduğu lede’ş- şer’-i enver zahir ve nü-mâyân oldukta tereke-i müteveffâ-yı merkûm tahrîr ve beyne’l-verese taksim defteridir*” (A.Ş.S. No:15 s.18, b.39). Habibün Neccar Mahallesi’nden iken vefat eden es-Seyyid Şeyh Ali bin Hacı’nın varisleri olan eşi ve çocuklarına terekesi taksim edilmiştir.

Verâsetle alâkalı bir başka örnekte: “*Mahalle-i Mahsen sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Hacı Osman Bin Mehmed Habeş nâm müteveffânın verâseti zevce-i menkûhe-i metrûkesi Hatice bint-i Molla Mehmed ve sulbî sağır oğlu Ahmed ve sulbîye-i kebîre kızı kızları Fatıma ve Zeyneb ve Hafize nâman münhâzır olduğu lede’ş-şühedâi’l-makule zahir ve nümayân olduktan sonra tereke-i mezbûr ma’rifet-i şer’iyle tahrîr ve terkîm ve beyne’l- verese bi’l-farîza tevzî’ ve taksim defterdir* (A.Ş.S. No:15 s.13, b.29). Bu terekede de verâset sahiplerinin çekirdek aileden oluştuğu görülmektedir.

Bununla birlikte eğer ölen kişi kimsesizse ya da bir yakını tespit edilemediyse ölen kişinin malları tespit edilip ya beytü’l-male ya da kayyıma teslim edilirdi. Mallar tereke kayıtlarına fiyatı düşülerek yazılırdı. Bu şekilde tesadüfedilen defterde kayıtlı bazı örnekler ise şöyledir: “*Aslı nâ ma’lûm (silik) Medine-i Antakiye’de fevt olan hacı Mehmed bin Abdullah nâman zahirde hâzır verâseti olmayub terekesi ma’rifet-i şer’-i Emin beytü’l-mal marifetiyle tahrîr ve sûk-ı Sultanide bâ müzâyede şer’-i fîrûht olduğu defteridir*” (A.Ş.S. No:15 s.36, b.80; s.35 b.79). Yine hacı kafflesinde Antakya ya gelip burada vefat etmiş bir kişinin terekesinden örnekle: “*An asl-ı üsküpden olub rah-ı hac-ı şerîften avdet ider iken alilen Medine-i Antakiye’de fevt olan Hacı Mustafa bin İbrâhim nâm müteveffânın verâsetini nâ mevcut olmakla Taraf-ı şer’-i enverde şer’an merkumu vereselerine isâle babında kayyım nasb ve ta’yîn olunan ...el-Hâc Mehmed bin ma’rifeti ve ma’rifet-i şer’i emîn beytü’l-mâl ma’rifetiyle tereke-i merkûm ber-vech-i müfredât tahrîr ve terkîm ve kayyım-ı merkûma teslîm olunduğu defteridir*”(A.Ş.S. No:15 s.35, b.78). Katıylardan anlaşılacağı üzere terekesi kayyıma teslim edilmiştir.

Bazı terekelerde ise varisler belli olduğu halde sadece mal ve gayr-ı menkul tespiti yapılmış, bazılarında masraf ve vergileri de içeren bütün işlemler yapıldıktan sonra herhangi bir miras taksimi belirtilmemiştir. Örneğin *Medine-i Antakiye mahallâtından (silik) Mahallesi sâkinlerinden iken bundan âkdem fevt olan Reîsoğlu Mustafa nâm müteveffânın verâseti sulbî sağîr oğlu Abdülkadir ve sağîr oğlu Abdullah ve kebîre kızı Aişe nâman münhasır oldukda tereke-i mezbûr ma'rifet-i şer'le tahrîr ve beyne'l verese bi'l-farîza tevzî' ve taksim ve defteridir* (A.Ş.S. No:15 s.3, b.5).Tekekesinden bir bölüm:

Harir batman guruş 93,5 04,5 kalan: 0,9 minhâ hisse-i müteveffâ, guruş 400		Sâkin olduğu menzil bahası guruş 2000
Yekûn guruş 11475,5		
İhracat		
Vücûh birre [?] vasîyet-i meyit guruş 600	Kalemiyye ber mu'tâd ve bâ fermân-ı 'âli ma'a cerime-i hüddamiye guruş 287	
Yekûn guruş 887		
Cem'an guruş 10588, 5		
Yalnız on bin beşyüz seksen sekiz guruş buçuk		
Hisse-i ibn Abdülkadir guruş	Hisse-i ibn Abdullah	Hisse-i bint-i Aişe guruş

Görüldüğü üzere miras taksimi belirtilmemiş. Bunun gibi incelenilen defterde terekelerde miras taksimi yapılmamış 4 belgeye daha rastlanmıştır (A.Ş.S. No:15 s.13, b.29; s.18, b.39; s.31, b.70; s.39, b.90). Miras taksimi yapılmış terekelerde ise şer'î hukuka göre uygulamalar yapıldığı görülmüştür.¹⁸

3.3.3.Vasilik

Vasî, bir ölünün vasiyetini yerine getirmekle vazifelendirilen kişi olduğu gibi bir yetimin veya akılca zayıf ve hasta olan bir kimsenin malını idare eden kişi olarak tanımlanmaktadır (Devellioğlu, 2006: 1138). Eğer vasiyi baba ve ya dede tarafından atanmışsa buna “vasî-i muhtâr”; kadı tarafından tayin edilmişse “vasî-i mansûb”

¹⁸ A.Ş.S. No:15 s.26, b.57; s.40 b.92

adını alır (Bardakoğlu, 2013: 66). İncelenilen kayıtlarda vasî-i muhtâr tayin edilmesiyle ilgili 1 belgeye tesadüf edilmiştir. Kayseri ahalisinden iken Hacca giden el-Hâc İbrâhim Efendi ibn-i Ebu Bekir Antakya da vefat etmiştir. Vefat etmeden önce el-Hâc Mehmed ibn-i Mustafa'yı vasiyy-i muhtar tayin etmesi üzerine, vefatından sonra terekesinin Mehmed ibn-i Mustafa'ya teslimine dair (A.Ş.S. No:15 s.2, b.4) kayıtların sicile yansdığı görülmektedir.

Vasî-yi mansûb tayini ile ilgili belgelerde ise tereke sahibi vefat ettikten sonra çocuklarına bakacak kimsenin olmamasından dolayı vasi tayini yapılmıştır. Çocuklar belli bir yaşa gelene kadar vasi denilen kişilerin gözetimi ve sorumluluğu altında bulunmaktadır. Tayinler kîbel-i şer'î den yani kadı tarafından yapılmıştır. Defterde vasî- mansub olarak olarak tayin edilenlere bakıldığında öncelikle validelerin atandığını, azda olsa kız kardeş, kardeş eşi ve anneden ata kişilerin vasî tayin edildiği görülmektedir. Vasî- mansup ile ilgili defterde 5 adet kayda rastlanılmıştır.¹⁹ Bunlara örnek verilecek olunursa: “*Medine-i Antakiye mahallâtından Habibü'n-Neccar Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem fevt olan Borlu Saçaklı Âli bin el-Hâc Âli nâm müteveffânın kasaba-i mezbûrda sakin verâseti li-eb karındaşı İbrâhim ve Hüseyin nâm kimesnelerin hisselerine hayatü'l- irs intikal iden hisse-i şây'aların hıfz ve tesviye-i umûruna kîbel-i şer'-i enverde bir müstakim vasî ve kayyım nasb ve ta'yîn olunmak lâbüd ve lazım olmağın müteveffâ-yı merkûmun zevcesi işbû bâisü'l- vasika Aişe bint-i el-Hâc Mehmed nâm hatun müstakim ve dindare ve her veçhle husûs-u mezbûrenin 'uhdesinden gelmeye kadir idüğünü zeyl-i vesikada mestûrî'l- esâmi ihbar etmeleriyle hakim-i mevki sadr-ı kitab tübâ lehu ve hüsn-i meâb efendi hazretleri mezbûre Aişe Hatun'u aayan-ı merkûmuyenin tesviye-i umûruna kîbel-i şer'-i enverden kayyım nasb ve ta'yîn edüb” (A.Ş.S. No:15 s.26, b.56) Bir diğer örnek ise: “*Medine-i Antakiye nahiyesinden İlaniye karyesi ahâlîlerinden iken bundan akdem fevt olan Ahmed bin İbrâhim nâm müteveffânın verâseti sulbî sağîr oğlu İrfan ve Hasan ve sulbîye-i Sağîre kızı Rukiye nâmana isâbet iden hisse-i şer'iyenin hıfz ve tesviye-i umûruna kîbel-i şer'-i enverden bir vasî nasb ve ta'yîn olunmak lâbüdd ve lazım olmağın sağîrun-ı mezbûrunun lümm ceddî işbû bâ'isü'l- vesika Kadir bin el-Hâc Mehmed nâm müstakim ve dindâre ve her veçhle vesâyet-i merkûmenin uhdesinden gelmeye kadire idüğünü zeyl-i vesikada mestûrî'l- esâmi kimesneler ihbarlarıyla hakîm-i mevki'i sadr-ı kitâb tübâ lehu ve hüsn-i meâb efendi**

¹⁹ A.Ş.S. No:15 s.12, b.26; s.18, b.38; s.24, b.52; s.26, b.56; s.31 b.68

hazretleri saġîrun-u mezbûrunun tesviye-i umûruna kîbel-i şer'-i enverden merkûmca vasî nasb ve ta'yîn idub"(A.Ş.S. No:15 s.31, b.68). Bu iki örnekten yola çıkarak aynı zamanda vasi tayininde, kişinin öncelikle verilen görevi layıkıyla yapabilecek niteliklere sahip ve güvenilir biri olması, şahitlerce de bunun onaylanması sonucuna ulaşılabilir.

3.3.4.Nafaka

Antakya'nın sosyal yapısı içerisinde değerlendirilmesi gereken konulardan biri de sicilde yer alan nafaka ile ilgili belgelerdir. Nafaka, sözlükte yiyecek parası, geçimlik, birinin kanunen geçindirmek mecburiyetinde bulunduğu kimselere mahkeme kararıyla bağlanan aylık (Develioġlu, 2006: 295) anlamına gelmektedir.

Kadının evlilik üzerindeki elde ettiği mali haklardan biri nafakadır. Evin bütün ihtiyaçlarını karşılamakla mükellef olan erkeğin ailesinin ihtiyaçlarını ihmal etmesi durumunda veya boşanma durumunda ya da evin reisinin ölmesi, nafaka bırakmadan yolculuġa çıkması veya gaipliġi ile bu vazifesini yerine getirmemesi durumunda kadın kendisi ve varsa çocukları için mahkemeye başvurup nafaka talep etme hakkına sahiptir. Eğer koca ölmüş ise, terekesinden nafaka verilir. Yiyecek nafakası aylık, giyecek nafakası altı aylık ve miktarına ise kocanın malî durumuna göre karar verilir (Aydın, 2013: 285; Cin ve Akgündüz, C.II, 1990: 98).Yapılan çalışmada 4 adet nafaka kaydına rastlanmıştır. Bu belgelerden 3'ü babanın ölümü sonrasında çocuğun bakım ve terbiye hakkı için (hidâne) babalarından kalan mallarından vasîlerine nafaka bağlanması şeklindedir²⁰. Bir diġer belge ise, Meryem bint-i Çavuşoġlu es-Seyyid Hasan isimli hatun, eşi olan Mehmed ibn el-Hâc Abdülkerim Aġa Çavuşzâde'nin Mısıra sefere gittiğini ve kendisi üzerine olan nafakasını vermediğini ve bunun üzerine mahkemeye başvurmasından dolayı ortaya çıkan nafaka davasıdır (A.Ş.S. No:15 s.33, b.75).

3.3.5.Dini Ve Sosyal Müesseseler

Dini ve sosyal müesseselerin arasında sayılan vakıflar, hamamlar, camî ve mescidler sosyal hayatın içerisinde önemli bir yer tutmaktadırlar. Antakta'ya ile ilgili yapılan çalışmalarda XVI-XIX. yüzyıl arasında 5 adet hamam ismine rastlanmıştır. XVIII. yüzyılda Antakya da camî ve mescit sayısının ise 28 adet olduġu vakıfların ise oldukça fazla olduġu tespit edilmiştir (Kara, 2004: 60-75). Ancak yapılan bu

²⁰ A.Ş.S. No 15:s.12, b 26; s.18 b.38; s.24, b.52

çalışmada sınırlı sayıda vakıf, camî ve hamam ismiyle karşılaşılmıştır. Tesadüf edilen bu isimler aşağıdaki tablodaki gibidir:

Tablo VII: Defterde Adı Geçen Dinî Ve Sosyal Müesseseler 1815-1817

No	Vakıflar
1	Câmî-i Kebîr Vakfı
2	Cafer Ağâ Vakfı
3	Habibün Neccar Câmî Vakfı
4	Şeyh ‘Ali Câmî Vakfı
	Camiler
1	Câmî Kebîr (Ulu Camî)
2	Nakîb Câmî
3	Şeyh ‘Ali Câmî
4	Zahiriye Câmî
	Hamamlar
	Hamam-ı Cedid

Bu müesseselerin bakım ve orarımı genellikle vakıflar tarafından gerçekleştirilmekte ve vakıf mütevellileri tarafından kiraya verilmektedir. Çalışmada bu bağlamda tesadüf edilen bir belgede bunu göstermektedir. Örneğin, Antakya da Kuşcu el-Hâc Ahmed ve damadı Oduncuoğlu el-Hâc İbrahim adlı kimseler ile Halep civarında ismi tespit edilemeyen (...) hanım vakıf mallarından olan Hamam-ı Cedid’i üç yıllığına 13 Ocak 1815 yılında Mustafa Ağâ ve kardeşi Hüseyin’e kiraya vermiştir. Ancak hamamın bir süredir bakımsız kaldığı bazı bölgelerinin harap olduğu, şiddetle tamire ihtiyacı olduğu tespit edilip tamir masraflarının kiraya verenler tarafından karşılanacağına dair mahkeme kayıtlarına yansıyan belgeler arasındadır (A.Ş.S. No 15: s.33, b.73).

Herhangi bir vakfın işletilmesinden sorumlu olmak için ise mütevellilerin berât-ı şerif ile görevlendirilmesi gerekmekte idi. Örnek verilecek olursa, Antakya nahiyesine bağlı Zeytûniye karyesi caminin mütevellisi Hüseyin Efendi’nin vefat etmesi üzerine, Mehmed Efendi ibn-i Yusuf’a yeni bir berât-ı şerif verilmesi için yazılan azuhal 23 Agustos 1815’te kayıtlara geçen belgeler arasındadır.

3.3.6.Lakaplar

Bir kimseye asıl adından ayrı olarak sonradan takılan ikinci bir isim olan lakap, Arapça kökenli bir kelimedir. Kişiyeye veya aileye ismi dışında sonradan verilen, genelde övgü veya yergi ifade eden bu lakapların isim ve sıfat manası taşıdığı görülmektedir. Anadolu da lakap geleneğinin mevcut olduğunu görülmektedir. Hatta ailelerin sülale olarak mutlaka bir lakabı vardı. Anadolu da kasaba ve şehirlerde hemen herkes birbirini lakabından tanırdı. Bu durum soyadı kanununun kabulüne kadar devam etmiş (1934) ancak zaman içerisinde toplumsal nedenlerle etkisini yitirmiştir. Diğer taraftan uygun olan bazı lakaplar aynen veya bazı değişikliklerle soyadı olarak da kullanılmış ve günümüze kadar ulaşmıştır (İpşirli, 2003: 67).

15 No'lu sicil defterinde ismi geçen kişiler arasında lakap geleneğinin oldukça yaygın olduğunu tespit edilmiştir. Hemen her ismin yanında ya mesleği ya da sosyal durumunu gösteren unvanı, lakabı ait oldukları sülale isminin deftere kaydedildiği görülmektedir. Tespit edilen lakap ve unvanlar aşağıdaki tablodaki gibidir.

Tablo VIII: Defterde Adı Geçen Lakap Ve Unvanlar 1815-1817

No	Lakap	No	Lakap	No	Lakap
1.	Ağa	32.	Hatem	65.	Molla
2.	Ağazâde	33.	Hatib	66.	Mimarizâde
3.	Ağcı	34.	Hayratçı	67.	Müri oğlu
4.	Akça	35.	Hayretinzâde	68.	Nabo
5.	Alanyalı	36.	Hindi	69.	Oduncuoğlu
6.	Aşkar	37.	Hüryan	70.	Payaslı
7.	Benvarizâde	38.	İsbirzâde	71.	Remihoğlu
8.	Bereketzâde	39.	İspiroğlu	72.	Pendarizâde
9.	Beyaz	40.	Kabancı	73.	Sacaklı
10.	Beynamaz	41.	Kal'avi	74.	Sağır
11.	Borlu	42.	Kalaycı	75.	Seferzâde
12.	Boz	43.	Kantarcı	76.	Şehbendar
13.	Caberizâde	44.	Kanlıca	77.	Şemseddinzâde
14.	Cenkçi	45.	Kara	78.	Şerbetçi
15.	Çakalcı	46.	Karakaş	79.	Şeriki
16.	Çapar	47.	Karakollukçu	80.	Şeyh
17.	Çavuşzâde	48.	Katarıoğlu	81.	Sırrızâde
18.	Çelebi	49.	Katman	82.	Silahşör
19.	Çıracıçızâdelü	50.	Kavvas	83.	Tacoğlu
20.	Çolak	51.	Kalevioğlu	84.	Tacirzâde

21.	Dağlı	52.	Kilisli	85.	Tartar
22.	Efendi	55.	Köle	86.	Terzioğlu
23.	Elifzâde	56.	Kör	87.	Tiryaki
24.	Fakih	57.	Kula	88.	Topal
25.	Fettah	58.	Kuseyri	89.	Tosun
26.	Genç	59.	Kuseryzâde	90.	Ufrinoğlu
27.	Hacı	61.	Kuşcu	91.	Yeşiloğlu
28.	Haddad	60.	Kübitanzâde	92.	Yiloğlu
29.	Halafıoğlu	62.	Kürd	93.	Zeytûniyeli
30.	Halebli	63.	Kütin		
31.	Hamuş	64.	Maanoğlu		

3.3.7. Sultan II. Mahmut'un Kızı Emine Sultan'ın Doğumu

Sultan tabiri Osmanlı Padişahları'nın erkek evlatlarına, kızlarına, padişah validelerine hatta ailelerine kadar kapsamıştır. Bu unvanın padişahların erkek çocuklarında ismin evveline kızların ise isminin sonuna gelmesi adet olmuştur. Sultan tabiri yalnız olarak kullanılırsa padişahın kız çocukları kastedilmiş olurdu. Sultanlar doğduğun da ise ilk olarak Darüssaade Ağasına haber verilirdi. Ağa, oda lalası vasıtasıyla silahtar ağaya müjdeli haberi gönderir o da padişahın bir kız çocuğu olduğunu sarayda ilan ederdi. Bu haber üzerine Enderunda bulunan her oda doğum şerefine üç kurban keserek sultanın doğumunu kutlardı. Bu arada sarayın deniz kıyısında bulunan toplar günde beş defa tekrarlanmak üzere üçer kez atış yaparlar böylece doğum halka ve devlet ricaline duyurulurdu (Şimşirgil, 2001; 48).

15 No'lu sicilde dönemin önemli olaylarından, 6 Aralık 1815 gecesini saat on bir de Sultan II. Mahmud'un kızı Emine Sultan'ın dünyaya geldiği, bu sebeple adet gereğince üç gün top atılması için padişahın sadrazama emri olan fermanın kayıtlarda mevcut olduğu görölmektedir (A.Ş.S. No 15: s.74, b.76).

SONUÇ

Şer'iyye Sicilleri, ihtiva ettiği belgelerle, ait olduğu bölgenin sosyal, ekonomik, hukuki, kültürel ve idari yapısını yansıtan en önemli kaynaklardan biridir. Kadıların devlet merkezi ile yaptıkları resmi yazışmalar halkın şikâyet ve dilekleri, mahalli idareye ait hukuki düzenlemeler, ferman hükümleri mahalli sosyal ve iktisadi hayatı yansıtan mahkeme kararları sosyal, ekonomik ve kültür tarihçiliği bakımından önemli kaynaklardır. Bu siciller gerektiği şekilde incelenmeden Osmanlı Devleti'nin siyasi, idari ve sosyal tarihini hakkıyla ortaya koymak mümkün değildir.

1815-1817 tarihli belgeleri ihtiva eden 15 No'lu Antakya Şer'iyye Sicili'nin transkripsiyon ve değerlendirmesini esas alan bu çalışmada, defterdeki belgeler değerlendirilmiş ve 1815- 1817 yılları arası Antakya'nın idari, iktisadi, sosyal ve ekonomik yaşamı hakkında elde edilen sonuçlar aktarılmıştır.

Sicilde incelenilen dönemde Antakya, Halep vilayetine bağlı merkez sancağı konumundadır. Antakya Sancağı'na bağlı 6 nahiye, 130 köy ve 7 mezraa ile şehir merkezinde 9 mahalle kaydı tespit edilmiştir. Antakya bağlı bulunduğu Halep vilayetinin o dönemdeki defterde adı geçen valileri *Mehmed Celaleddin Paşa* ve *Ahmet Paşa*'dır (1817). Antakya kadılarının ise *Hüseyin ibn-i Velîyüddin* ve *Hüseyin Efendi* olduğu ancak bu kadıların yerlerine naib atadığı tespit edilmiştir. İncelenilen defterde “*Voyvoda, Mütesellim, Yeniçeri Serdarı, Kethuda, Muhtesib*”, vb. gibi ehl-i örf mensupları ile “*Kadı, Naip, Müderris, Nâkibü'l-eşraf kaimakam*” vb. gibi ehl-i şer mensupları tarafından Antakya Sancağı'nın idare edildiği görülmektedir.

Antakya'nın iktisadi hayatıyla ilgili belgelere yansıyan bilgilere bakıldığında özellikte toprakların mukataa yoluyla verildiği ve müsâdere edilmiş mallara ait belgeler dikkat çekmektedir. İncelenilen 15 No'lu sicil kayıtlarında Said ve Taviş Ali ve onun yordakçıları olarak ismi geçen Sarraç Hüseyin, Hacı Resuloğlu, Terzioğlu Mehmed, Terzioğlu Mustafa, Genç Süleymanoğlu ve Payaslı Abud'un çeşitli nahiye ve karyelerdeki sahip olduğu zeytinlik, incirlik, üzüm bağı, cevizlik dut hakuresi ve üzerlerindeki çiftlikler müsâdere edilmiştir. Bu kişilere ait müsâdere edilen mallar satışa çıkarılmıştır.

Antakya bulunduğu coğrafi konumu itibariyle geçiş güzergâhında yer aldığından bu bölgede menzillerin olduğu bilinmektedir. Defterde menzillerin masraflarıyla ilgili kayıtların olduğu da tespit edilmiştir. Olağanüstü zamanlarda

alınan avarız vergisinin Halep şehrinde vezir-i azama tahsis kılınan sarayın tamiratı için 1815 yılında Haleb'e bağlı kazalardan akçe talep edildiğini bununda sicile geçen kayıtlar arasında olduğu görülmektedir. Sicilde rastlanılan bir diğer vergi ise İmdad-i hazariye vergisidir. Ancak bu vergilerin düzenli toplanmadığı da tespit edilmiştir.

Sicilde yer alan tereke kayıtlarından, alacak-verecek veya satış belgelerinden edinilen bilgiler ışığında halkın geçim kaynakları hakkında fikir sahibi olmakta mümkün görünmektedir. Üzüm bağı, zeytinlik, dutluk, narlık ve incir bahçesi belgelerde karşımıza sıkça çıkan tarım arazileri arasında bulunmaktadır. Dut damı, hariri yeri ve dut bahçesi gibi ifadeler Antakya halkının ekonomik faaliyetleri arasında ipekçiliğin de olduğunu göstermektedir. Ayrıca birçok belgede zeytin ağaçlarının geçmesi zeytinin ve zeytinciliğin Antakya da önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir. Temel besin kaynaklarından burgul, peynir, kuru üzüm, kuru incir ve zeytinyağı gibi yiyecek maddelerine de rastlanmaktadır.

Osmanlı Devleti'nde temel besin kaynaklarından olan buğdayın ihracatına XVIII. yüzyıldan itibaren yasak getirilmiştir. Bu doğrultuda Anadolu kıyılarından Arabistan sahillerine kadar olan bölgelerde zahire kaçakçılığının yapıldığı ve bu konuda önlem alınması için ferman gönderilmiştir. Yine üreticiye değer fiyatının altında ödeme yapılmasını engellemek amacıyla, hububat ölçeklerine sadakat gösterilmesi için gönderilen ferman defterde kayıtlı belgeler arasındadır.

Şer'iyeye mahkemelerine intikal eden konular arasında her türlü alacak-verecek, mal bedeli, vakıf malı kira bedeli, eşya bedeli ve satış işlemleri gibi belgelere tesadüf edilmiştir. Defterde daha çok miras paylaşımının zaman içerisinde birtakım anlaşmazlıklara yol açması nedeniyle davalık olan mal mülkiyeti ve satış ile ilgili konular dikkat çekmektedir. Yine Vakıf malı kira bedeli ile ilgili zaman içerisinde vakıf gelirlerinin düzenli takip edilmemesinden dolayı, ya da daha önce yapılmış satışın iptal edilmesi gibi sebeplerden ötürü mahkemeye yansıyan kayıtlar mevcuttur. Mahkeme kayıtlarında tesadüf edilen alacak verecek hususundaki bir diğer belgeler ise satış konusunda mahkemeye yansıyan kayıtlardır. Satışın, kişilerin bizzat kendileri ya da vekilleri aracılığıyla yapıldığı görülmektedir. Alacak-verecek ilişkilerinde borcun geri ödemelerinde borçluya kolaylık sağlamak için taksit uygulaması yapıldığı tespit edilmiştir. Tespit edilen bir diğer uygulama ise faiz uygulamasıdır. Bununla birlikte borca karşılık sadece taraflar arasında *deyn* (borç) senedi düzenlendiği de görülmektedir.

Antakya da ticari hayat içerisinde yerini almış bakkal, kasap, badunacı, mimar gibi 20 esnafa ait meslek ismi tespit edilmiştir. Ayrıca *Oturakçılar Çarşısı*, *Nakîb Han* ve *Kurşunlu Han* tespit edilen ticari müesseselerdir. Diğer taraftan sosyal hayatın içerisinde önemli yer tutan dini ve sosyal müesseseler arasında sayabileceğimiz defterde 5 vakıf, 4 cami ve 1 hamam ismine rastlanmıştır.

Yapılan çalışmada belgelerde geçen meskenlerle ilgili bilgilerde; fevkani, tahtani, bâb ifadelerinden Antakya'nın mesken şekilleriyle ilgili bazı ipuçlarını elde etmek mümkün olmuştur. Tahtani, alt katı veya zemini ifade ederken, fevkani bunun üstünü yani birinci katı göstermektedir. Bab veya göz ifadelerinden de evin kaç odalı olduğunu anlamak mümkün olabilmektedir.

İncelenilen defterde tereke, vasi tayini ve nafaka kayıtlarında toplam 13 belgede Antakya da rastladığımız aile yapılarının genelde çekirdek aileden oluştuğu görülmektedir. Tek eşliliğin yaygın olduğu ve aile başına ortalama çocuk sayısının 2-3 olduğu ortaya çıkan sonuçlardandır. Herhangi bir boşanma kaydına da tesadüf edilmemiştir. Nafaka kayıtları ise babanın ölümü sonrasında çocuğun bakım ve terbiye hakkı için (hidâne) babalarından kalan mallarından vasîlerine nafaka bağlanması yoluyla ortaya çıkmıştır. Sadece bir belge de kocanın nafaka bırakmadan yolculuğa çıkması durumunda, kadın mahkemeye müracaat ederek nafaka talebinde bulunmuştur. Terekelerde ölen kişinin mirasçıları olarak eş, erkek çocuk, kız çocuğun olduğu sadece bir terekede erkek kardeşlerin mirasçı olduğu görülmektedir. Yapılan miras taksimi ise Şer'î hukuka göre uygulanmıştır. Diğer yandan eğer ölen kişi kimsesizse ya da bir yakını tespit edilemediyse ölen kişinin malları kaydedilip ya beytül-male ya da kayyıma teslim edilmiştir. Antakya'nın hac güzergâhında olması nedeniyle hacî kafilisinde vefat etmiş 4 kişinin terekesinin bu şekilde kaydedildiği görülmüştür. Tereke kayıtlarında vefat edenin varsa mirasçıların belirlenmesinden sonra, gerektiğinde vasî de tayin edilir. Eğer vasiyi baba ve ya dede tarafından atanmışsa buna "vasî-i muhtâr", kadı tarafından tayin edilmişse "vasî-i mansûb" adını alır. Defterde vasî-i muhtâr atamasıyla ilgili 1, vasî-i mansûb tayiniyle ilgili 5 kayda rastlanılmıştır.

Terekelerden elde edilen bir diğer bilgi ise o dönemde Antakya da kullanılan ve fiyatı tespit edilen çeşitli eşyalar olmuştur. Giyecek eşyası olarak mest, pamuklu entari, gömlek, şalvar, yağmurluk, Şamî beldari kuşak, eski Trablus kuşak, tırnak

paçası kürk, çuka cebe, küçük hamam peştamalı. Ev ve mutfak eşyası, çanak, Kütahya kari çanak, iki, sahan, büyük bakır sahan (lengeri), sini ve oruk sinisi şeklinde iki tür sini, tabak, tava, havan, leğen, el değirmeni, dut kazanı, delikli süzek, ayna, sandık, eski kilim, nerdivan, yastık, yorgan, çift yüzlü döşek, çift yüzlü yastık. Ayrıca bazı kişisel eşyalara da rastlanılmıştır, Tüfeng, Tabanca, simli tabanca, sim ağızlı tabanca, simli piştov, koreda tabanca, sim ağızlı kılıç, tütün çubuğu, saatler, kayıtlarda rastlanılan özel eşyalardan biri olan bazı ayet ve sureleri içeren dini dua kitabı En'am-ı Şerîf. Yine tereke kayıtlarında rastlanılan o dönemde kullanılan çeşitli para ve altınların değeri tespit edilmeye çalışılmıştır. Kayıtlara yansıyan akçe, kuruş paranın yanı sıra, Rub'ie altunu, Macar altununu, İslambol altununu, Fındık altununu, Mısır altununu, Yıldız altununu gibi paralar saptanmıştır. Rub'ie altununun değeri 350 kuruş, Fındık altununun değeri 105 kuruş, Mısır altununun değeri 7 kuruş, Yıldız altununun değeri 13 kuruş, olarak belgelere yansımıştır.

15 No'lu sicil defterinde ismi geçen kişiler arasında lakap geleneğinin oldukça yaygın olduğunu görmekteyiz. Hemen her ismin yanında ya mesleki ya da sosyal durumunu gösteren unvan, lakap ait oldukları sülale isminin deftere kaydedildiği görülmektedir. Soyadı kanunundan sonra bu lakapların bazıları günümüzde soyadı olarak kullanılmıştır.

Sicilde tesadüf ettiğimiz dönemin önemli olaylarından, 6 Aralık 1815 gecesi saat on bir de Sultan II. Mahmud'un kızı Emine Sultan'ın dünyaya geldiği, bu sebeple adet gereğince üç gün top atılması için padişahın sadrazama emri olan fermanın kayıtlarda mevcut olmasıdır.

KAYNAKÇA

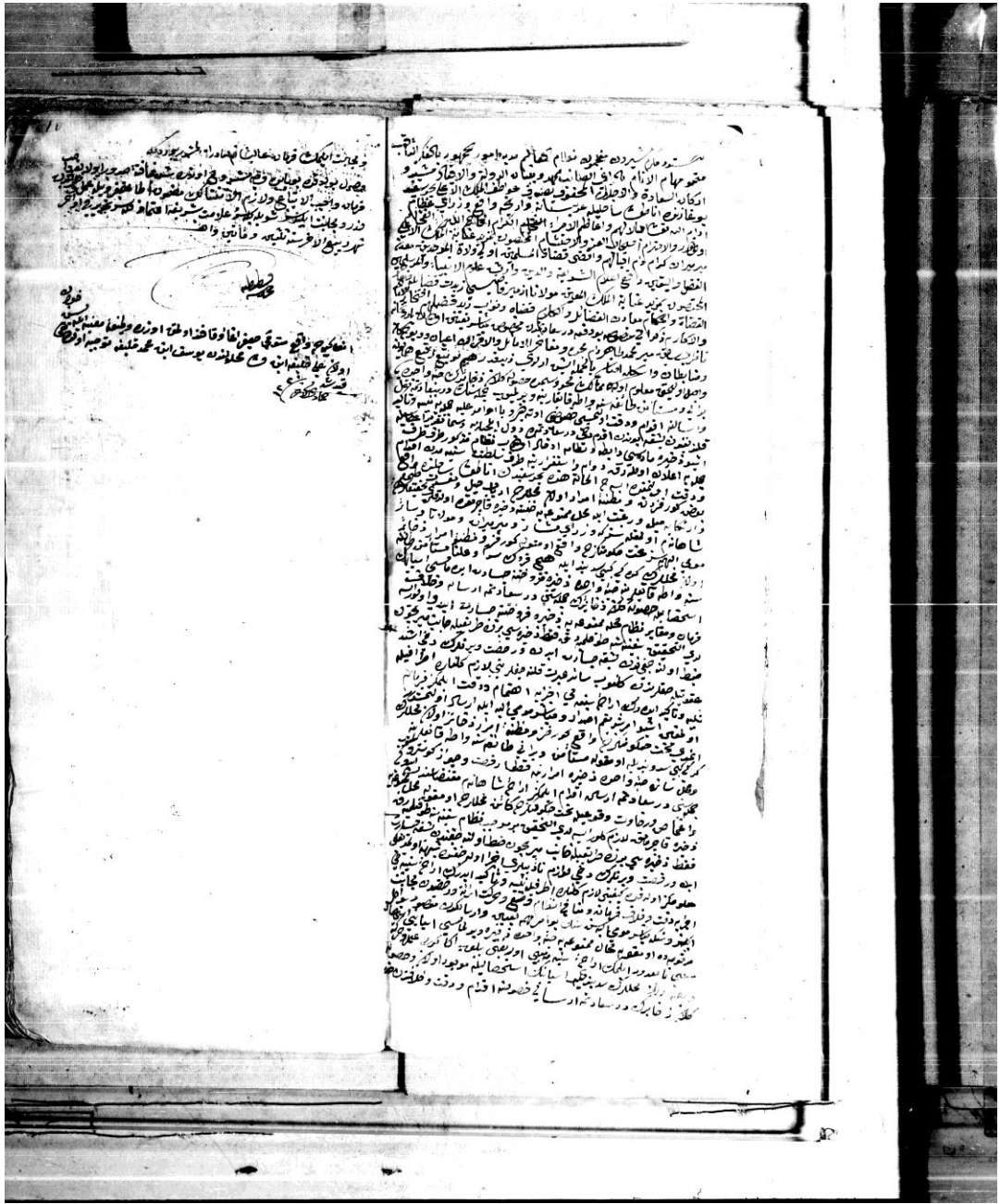
- Ahıskalı, R. (2006). Muhzır. *DİA*, 85-86
- Akdağ, M. (1955). Osmanlı Müesseseleri Hakkında Notlar. *DTCF Dergisi*, 1-2, 27-5.
- Akdağ, M. (1970). Osmanlı Tarihinde Âyanlık Düzeni Devri 1730-1839. *DTCF Dergisi*, 14-23, 51-61.
- Akgündüz, A. (1999). Osmanlı Kanunnâmelerinin Şer'î Sınırları. *Osmanlı*, 401-411.
- Akgündüz, A. (2000). İ'lam. *DİA*, 72-73.
- Akgündüz, A. (2009). İslam Hukukunun Osmanlı Devletinde Tatbiki: Şer'iyye Mahkemeleri Ve Şer'iyye Sicilleri. *İslam Hukuku Araştırmaları Dergisi*, 14, 13-48.
- Aktan, H. (2005). Miras. *DİA*, 143-145.
- Aslan, N. (1998). Milli Arşivimiz İçerisinde Şer'iyye Sicilleri (Eğitim ve Terminoloji Problemi) *I. Milli Arşiv Şurası*, 189-184.
- Atar, F. (2001). Kadı. *DİA*, 66-69.
- Atar, F. (2003). Mahkeme. *DİA*, 338-341.
- Avcı, C. (2006). Naib. *DİA*, 311-312.
- Aydın, M. (1989). Aile. *DİA*, 196-200.
- Aydın, M. (2003). *Mahkeme. DİA*, 341-344.
- Aydın, M. (2013). *Türk Hukuk Tarihi*, İstanbul: Beta Yayınları.
- Bardakoğlu, A. (2013). Vesâyet. *DİA*, 66-70.
- Bayındır, A. (1999). Osmanlı'da Yargının İşleyişi. *Osmanlı*, 429-446.
- Bozatatay, Ş.A. ve Demir.K. A. (2014). Osmanlı Adli ve İdari Sisteminde Kadılık: Kurumsal Bir Değerlendirme. *MAE Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10, 71-89.
- Çelik, M.Y. (2012). *50 No'lu Antakya Şer'iyye Sicili (H.1316-1318 / M. 1898-1901)*.Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Cin, H. ve Akgündüz, A. (1990). *Türk-İslâm Hukuk Tarihi*. İstanbul: Timaş Yay.
- Demir, A. (2012). Osmanlı Hukuku Ve Adliye Teşkilatı. *Osmanlı Teşkilat Tarihi*, 343-390.

- Develioğlu, F. (2006). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Ankara: Aydın Kitabevi.
- Ertopçu, E. (2016). *12 Numaralı Antakya Şer'iyeye Sicilinin Transkripsiyonu Ve Değerlendirilmesi (H.1222-1226/M.1807-1810)* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Ekinci, E.B. (2005). Osmanlı Devletinde Mahkemeler ve Kadılık Müessesesi Literatürü. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*,5, 417-439.
- Ekinci, E.B. (2010). *Osmanlı Hukuku*. İstanbul: Arı Sanat Yayınevi.
- Gedikli, F. (2005). Osmanlı Hukuk Tarihi Kaynağı Olarak Şer'iyeye Sicilleri. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 5, 187-213.
- Gökbilgin, M. T. (1977). *Osmanlı Müesseseleri Teşkilatı ve Medeniyeti Tarihine Genel Bakış*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Matbaası.
- Gökbilgin, M. T.(1992). *Osmanlı Paleografa Ve Diplomatik İlimi*. İstanbul: Enderun Kitabevi.
- Gündüz, A. (2009). *XVI. Yüzyılda Antakya Kazası (1550-1584)*. Antakya: MKÜ Yay.
- Gündüz, A; Çelik, M. Yusüf ve Akgül İ. (2010). Salnamelere Göre Antakya Kazasının İdari, Demografik ve Ekonomik Yapısı (1867-1906). *Hatay Araştırmaları-I*, 77-101.
- Halaçoğlu, Y. (2004). Menzil. *DİA*,159-161.
- İnalcık, H. (1947). Bursa Şer'iyeye Sicillerinde Fatih Sultan Mehmed'in Fermanları. *Belleten*, 41-44, 693-708.
- İnalcık, H. (1996). Osmanlı Hukukuna Giriş: Örfi-Sultani Hukuk ve Fatih'in Kanûnları. *Osmanlı İmparatorluğu Toplum Ve Ekonomi*, 311-349.
- İnalcık, H. (2001). Kanunnameler. *DİA*. 333-337.
- İnalcık, H (2008). *Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600)*. İstanbul: Yapıkredi Yay.
- İpşirli, M. (2003). Osmanlılarda Lakap. *DİA*, 67.
- İpşirli, M. (2006). Naib (Osmanlılarda). *DİA*, 312-313.
- Kara, A. (2004). *XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Antakya (1800-1850)* Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Kayıran, M. (1983). *Şer'iyeye Sicillerinin Askeri Tarih Bakımından Önemi. I.Askeri Tarih Semineri Bildiriler I*, 131-143.

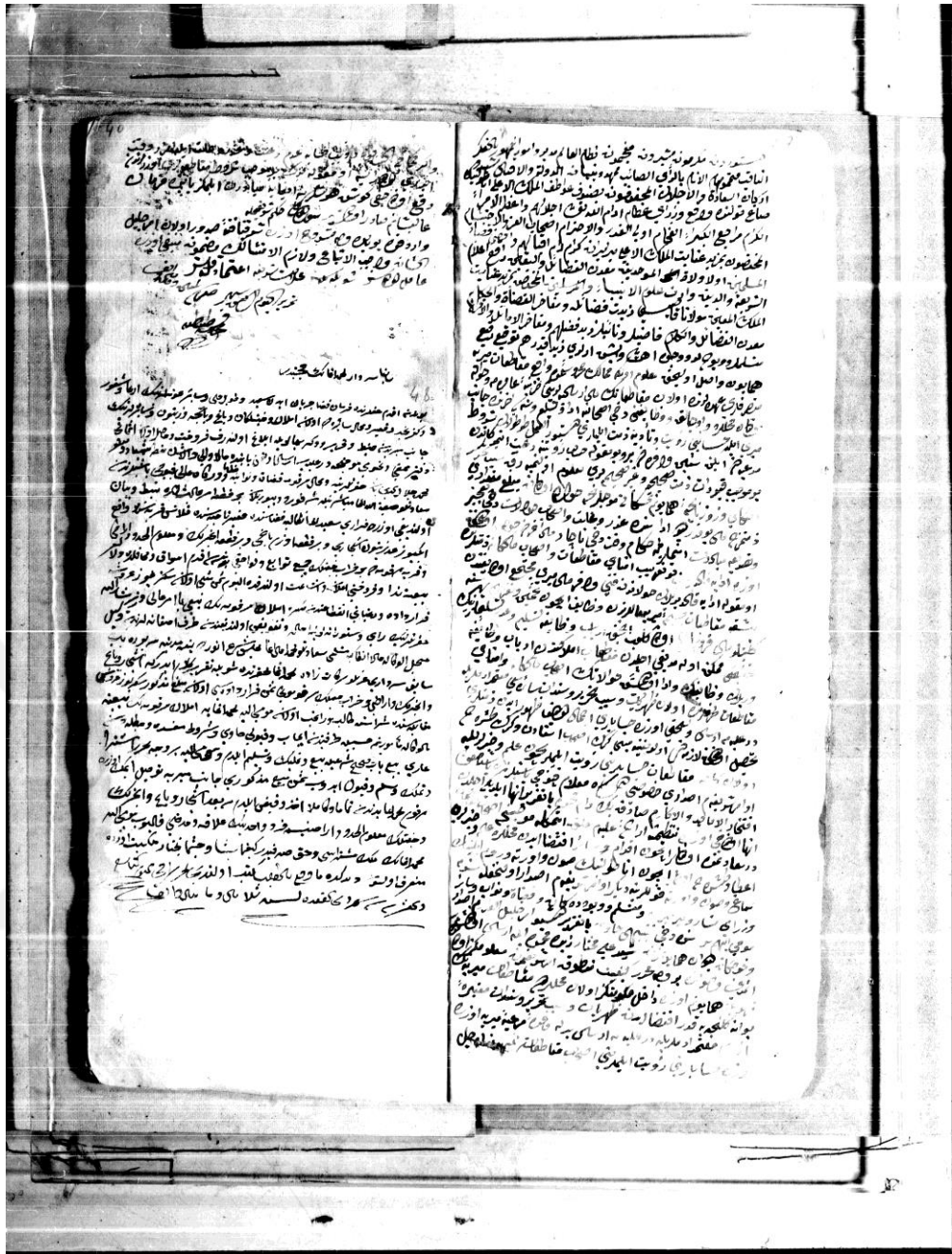
- Köstüklü, N. (2008). Osmanlı- Türk Aile Kurumu Araştırmalarında Tereke Defterlerinin Yeri Ve Önemi (19. YY. Örnekleri Çerçevesinde). *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1/1, 17-26.
- Kurt, Y. (2007). *Osmanlıca Dersleri 2*. Ankara: Akçağ Yay.
- Kütükoğlu, M.S. (1994). *Osmanlı Belgelerinin Dili(Diplomatik)*. İstanbul: Kubbe Altı Neşriyat.
- Kütükoğlu, M.S. (1995). *Ferman. DİA*, 400-406.
- Öğün, T. (2006). Müsâdere (Osmanlılar'da). *DİA*, 67-68.
- Ortaylı, İ. (2001). *Kadı. DİA*, 69-73.
- Ortaylı, İ. (2009). *Osmanlı Toplumunda Aile*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Özçoşar, İ. (2003). Osmanlı Devleti'nde Gayrimüslimlerin Hukuki Durumu Ve Millet Sistemi. *Dicle Üniv. Hukuk Fak. Dergisi*, 7, 124-139.
- Özdemir, R. (2000). Osmanlı Döneminde Antakya Sancağının İdari Taksimatı (1700-1867). *XII. Türk Tarih Kongresi Bildirileri (12-17 Eylül 1994)*, 807-847.
- Özdemir, R. (2007). *Antakya Esnaf Teşkilâtı (1709-1860)*. Antakya: MKÜ Yayınları.
- Öztürk, M. (2002). Osmanlı Dönemi Fiyat Politikası Ve Fiyatların Tahlili *Türkler Ansiklopedisi*, 843-849.
- Öztürk, S. (2001). Kassâm. *DİA*, 579-582.
- Pamuk, Ş. (1999). *100 Soruda Osmanlı-Türkiye İktisadi Tarihi 1500-1914*. İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- Sahillioğlu, H. (1991). Antakya. *DİA*, 228-232.
- Şahin, İ. (2004). Mezra. *DİA*, 546-548.
- Şen, M. (1999). Osmanlı Hukukunun Yapısı. *Osmanlı*, 327-328.
- Şimşirgil, A. (2001). Padişah Kızları. *Tarih ve Düşünce Dergisi*, 48-51.
- Tabakoğlu, A. (1998). *Türk İktisat Tarihi*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Tatar, Ö. (2017). 384 Numaralı Harput Şer'iyye Sicilinin H.1046-1047 (M.1636-1637) Tanıtımı Ve Fihristi (Sayfa.3-52.), *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 233-247.
- Tomar, C. (2006). Müsâdere. *DİA*, 65-67.
- Uğur, Y. (2010). Şer'iyye Sicilleri. *DİA*, 8-11.
- Uluçay, M.Ç. (1953) Manisa Şer'iyye Sicillerine Dair Bir Araştırma. *Türkiyat Mecmuası*, 285-296.

- Uzunçarşılı, İ.H.(1988). *Osmanlı Devletinin İلميye Teşkilatı*. Ankara: TTK.
- Ünal, M. A. (2007). *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*. Isparta: Fakülte Kitapevi.
- Yılmazçelik, İ. (1998). Şer'iyeye Sicillerinin Bir Merkezde Toplanması Üzerine Bazı Mülâhazalar. *I. Milli Arşiv Şurası*, 159-173.

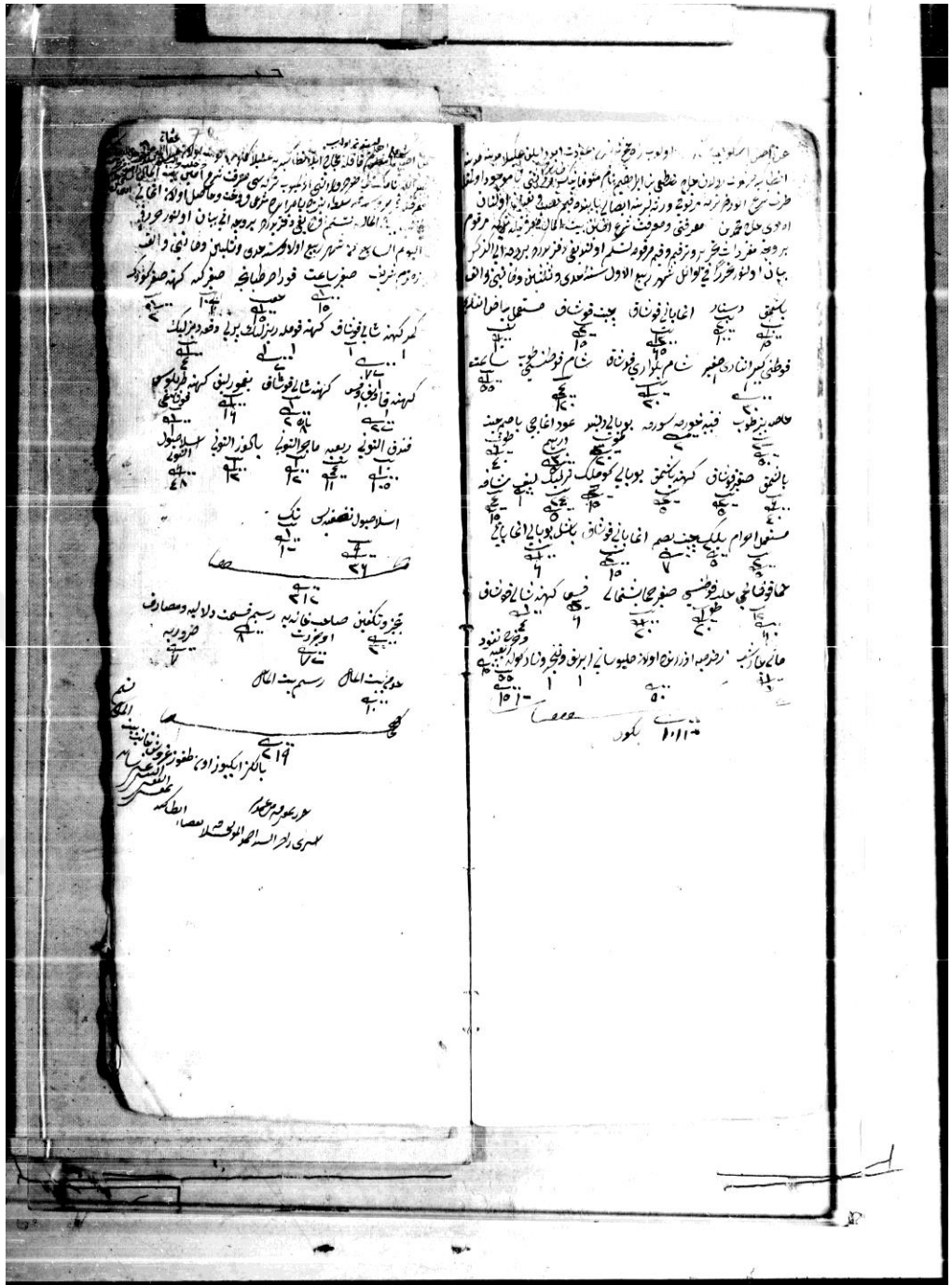

Ek-I: 15 No'lu Antakya Şer'iyye Sicili; ferman (s.5, b.9) Anadolu kıyılarından Arabistan sahillerine kadar olan bölgelerde yapılan zahire kaçakçılığının tespiti ve önlenmesi hususunda. Cafer Ağa Vakfına görevlendirme yapılmasına dair ilam (s.5, b.10)

Ek-II: 15 No'lu Antakya Şer'iyeye Sicili; Mukataa gelirleriyle ilgili ferman (s.20, b.43)

Müsâdere edilmiş mallarla ilgili hüccet (s.20, b.44).

Ek-III: 15 No'lu Antakya Şer'iyye Sicili: Hac kafilesi ile Antakya'ya gelip burada vefat etmiş kişilerin terekeleri (s.35, b 78; b.79)

